

139802

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TARİHSEL GELİŞİM İÇİNDE OLİMPİYAT
TESİSLERİNİN İNCELENMESİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ
İLE KARŞILAŞTIRILMASI

-139802-

Mimar Figen ŞENTÜRK

FBE Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programında
Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Seda TÖNÜK

DOÇ. DR. SEDA TÖNÜK *Seda Tönük*
Prof. İsmet Aydemir *İsmet Aydemir*
Doç. Dr. Sinan M. ŞENER *Sinan M. Şener*

İstanbul, 2003

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
SİMGE LİSTESİ.....	v
KISALTMA LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT.....	xiii
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	1
1.2 Araştırmanın Kapsamı	2
1.3 Araştırmanın Yöntemi	3
2 SPORUN ANLAMINI ve TANIMI.....	4
2.1 Dünya Spor Tarihi.....	4
2.1.1 İlk Çağlarda Spor	5
2.1.2 Ortaçağ'da Spor	6
2.1.3 Yeni ve Yakın Çağlarda Dünyada Spor	6
2.2 Türklerde Spor Kültürü	7
3 ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI	13
3.1 Antik Olimpiyat Oyunlarının Tarihçesi	13
3.2 Antik Olimpiyatlara Ait Kurallar ve Spor Dalları ile Olimpiyat Programı	14
3.2.1 Kurallar	14
3.2.2 Antik Spor Dalları ve Olimpiyat Programı	15
3.3 Olympia Yerleşmesi ve Spor Kompleksi.....	16
3.3.1 Stadyum	18
3.3.2 Gymnasium	20
3.3.3 Palaestra	21
3.3.4 Yüzme Havuzu ve Banyo	22
3.3.5 Hipodrom	22
3.4 Antik Olimpiyat Oyunlarının Bitişi	23
4 MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI	25
4.1 Modern Olimpiyat Oyunlarının Başlangıcı.....	25
4.2 Uluslararası Komiteler	26
4.2.1 Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC).....	26
4.2.2 Milli Olimpiyat Komiteleri	28
4.2.3 Olimpiyat Organizasyonunda Geçici Organlar	28
4.3 Olimpiyatlara Yönelik Uluslararası Yasalar ve Kurallar	29
4.4 Türkiye'de Olimpiyatlara Yönelik Kuruluşlar ve Yasalar	30
4.4.1 Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK).....	30

	Sayfa
4.4.2	Hazırlık ve Düzenleme Kurulu (HDK).....31
4.4.3	İstanbul İlinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu32
4.5	Uluslararası Spor Federasyonları ve Olimpik Sporların Tanımı32
4.5.1	Atletizm ve Futbol34
4.5.2	Badminton.....35
4.5.3	Basketbol.....36
4.5.4	Beysbol37
4.5.5	Binicilik.....37
4.5.6	Bisiklet38
4.5.7	Boks38
4.5.8	Eskrim39
4.5.9	Güreş39
4.5.10	Halter.....40
4.5.11	Hentbol.....40
4.5.12	Hokey41
4.5.13	Jimnastik42
4.5.14	Judo42
4.5.15	Kano43
4.5.16	Kürek.....43
4.5.17	Okçuluk.....43
4.5.18	Tekvando.....44
4.5.19	Voleybol.....44
4.5.20	Yüzme45
5	OLİMPİYAT OYUNLARI TESİSLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ47
5.1	Antik Spor Yapıları.....47
5.1.1	Stadyumun Kelime Anlamı ve Tanımı48
5.1.1.1	Stadyumların Mimari Konsepti.....48
5.1.1.2	Anadolu'daki Antik Stadyumlar.....52
5.1.2	Hipodromlar ve Circuslar.....64
5.1.3	Palaestralar65
5.2	Modern Olimpiyat Tesisleri67
5.2.1	Stadyumlar67
5.2.2	Spor Salonları.....78
5.2.3	Yüzme Havuzları89
5.2.4	Velodrom93
5.2.5	Tenis Kortları96
5.2.6	Su Sporları Merkezi98
5.2.7	Hokey Sahası100
5.2.8	Beysbol Sahası102
5.2.9	Softbol Sahası103
5.2.10	Binicilik Tesisleri.....104
5.2.11	Poligon106
5.2.12	Badminton Salonu.....108
5.2.13	Okçuluk Merkezi109
5.3	Olimpiyat Köyleri110
6	TÜRKİYE'NİN OLİMPİYAT OYUNLARI ADAYLIK ÇALIŞMALARI.....120
6.1	İstanbul'da Olimpiyat Oyunları Düzenlemenin Kente ve Ülkemize Katkısı120

	Sayfa
6.2	İstanbul Kenti Olimpiyat Organizasyonu 123
6.2.1	Konaklama 123
6.2.2	Ulaşım 124
6.2.3	Sağlık 126
6.3	İstanbul Kentinin Olimpiyat Tesisleri 126
6.3.1	Olimpiyat Parkı 128
6.3.1.1	Atatürk Olimpiyat Stadı 130
6.3.1.2	Beysbol Sahaları 135
6.3.1.3	Sergi ve Gösteri Merkezi 137
6.3.1.4	Softbol Stadyumu 138
6.3.1.5	Tenis Kulübü 139
6.3.1.6	Hokey Stadyumları 139
6.3.1.7	Velodrom 140
6.3.1.8	Olimpik Okçuluk Merkezi 141
6.3.1.9	Kürek ve Kano Merkezi 142
6.3.2	ENKA Spor Kompleksi 143
6.3.3	Poligon 144
6.3.4	Bağcılar Badminton Salonu 145
6.3.5	Abdi İpekçi Spor Salonu 147
6.3.6	Futbol Stadyumları 148
6.3.7	Ataköy Olimpik Yüzme Havuzları 148
6.3.8	Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu 149
6.3.9	Mydonose Showland 152
6.3.10	Klassis Binicilik Kulübü 154
6.4	Olimpiyat Köyü 155
7	SONUÇ 158
	KAYNAKLAR 166
	EKLER 170
Ek 1	Olimpiyat Stadyumları (1896-1932 Arası) 171
Ek 2	Olimpiyat Stadyumları (1952- 1976 Arası) 172
Ek 3	Olimpiyat Stadyumları (1980- 2000 Arası) 173
Ek 4	Medyanın Stadyum Hakkındaki Yazıları 174
	ÖZGEÇMİŞ 175

SİMGE LİSTESİ

m	Metre
m ²	Metre kare
lux	Aydınlık ölçü birimi
cm	Santimetre
km	Kilometre

KISALTIMA LİSTESİ

AIBA	Uluslararası Amatör Boks Federasyonu
FEI	Uluslararası Binicilik Federasyonu
FIBA	Uluslararası Basketbol Federasyonu
FIC	Uluslararası Kano Federasyonu
FIE	Uluslararası Eskrim Federasyonu
FIFA	Uluslararası Futbol Federasyonu
FIG	Uluslararası Jimnastik Federasyonu
FIH	Uluslararası Hokey Federasyonu
FILA	Uluslararası Güreş Federasyonu
FINA	Uluslararası Yüzme Federasyonu
FISA	Uluslararası Kürek Federasyonu
FITA	Uluslararası Okçuluk Federasyonu
FIVB	Uluslararası Voleybol Federasyonu
HDK	İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu
IAAF	Uluslararası Atletizm Federasyonu
IBAF	Uluslararası Beysbol Federasyonu
IBF	Uluslararası Badminton Federasyonu
IFs	Uluslararası Federasyonlar (International Federations)
IHF	Uluslararası Hentbol Federasyonu
IJF	Uluslararası Judo Federasyonu
IOA	Uluslararası Olimpik Akademi (International Olympic Academy)
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi (International Olympic Committee)
ISAF	Uluslararası Yelken Federasyonu
ISF	Uluslararası Softbol Federasyonu
ISSF	Uluslararası Atıcılık Sporları Federasyonu
ITF	Uluslararası Tenis Federasyonu
ITTF	Uluslararası Masa Tenisi Federasyonu
ITU	Uluslararası Triatlon Federasyonu
IWF	Uluslararası Halter Federasyonu
MOK	Milli Olimpiyat Komitesi
MOOC	Moskow Olympic Organizing Committee
NOC	National Olympic Committee
NPC	National Paralympic Committee
OCOG	Organizing Committes of the Olympic Games
SLOOC	Seoul Olympic Organizing Committee
SOCOG	Sydney Olympic Organizing Committee
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
UCI	Uluslararası Bisiklet Federasyonu
UIPM	Uluslararası Modern Pentatlon Federasyonu
WTF	Dünya Tekvando Federasyonu

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1	Cirit oyun sahası (Adana Halkevi Spor Şubesi, 1935)..... 11
Şekil 3.1	Olympia..... 16
Şekil 3.2	Olympia yerleşmesi (M.Ö. 200)..... 17
Şekil 3.3	Olympia stadyumu (Andronicos, 1985)..... 18
Şekil 3.4	Stadyumun yerleşimi..... 19
Şekil 3.5	Hakem kürsüleri 20
Şekil 3.6	Krypte..... 20
Şekil 3.7	Gymnasion (Andronicos, 1985)..... 21
Şekil 3.8	Palaestra (Andronicos, 1985)..... 21
Şekil 3.9	Hipodrom (Andronicos, 1985)..... 23
Şekil 4.1	Atletizm alanı 34
Şekil 4.2	Oyun alanı ölçüleri ve oyun alanı çizgisinden minimum uzaklıklar..... 35
Şekil 4.3	Badminton oyun sahası 36
Şekil 4.4	Basketbol oyun sahası 36
Şekil 4.5	Beysbol oyun alanı 37
Şekil 4.6	Engel atlama yarış alanı 38
Şekil 4.7	Eskrim pisti 39
Şekil 4.8	Güreş pisti 39
Şekil 4.9	Halter platformu 40
Şekil 4.10	Hentbol sahası 41
Şekil 4.11	Hokey sahası 41
Şekil 4.12	Judo minderi..... 42
Şekil 4.13	Okçuluk müsabaka alanı 43
Şekil 4.14	Tekvando oyun alanı 44
Şekil 4.15	Voleybol oyun alanı 45
Şekil 5.1	Başlangıç hattı (Gnoli, 1985) 50
Şekil 5.2	Antik stadyumlarda mesafeler (Eski, 1998)..... 51
Şekil 5.3	Antik stadyumlarda profil örnekleri (Eski, 1998)..... 51
Şekil 5.4	Anadolu'daki antik kentler 52
Şekil 5.5	Dydima stadyumu (Saltuk, 1995)..... 57
Şekil 5.6	Ephesus stadyumu (Saltuk, 1995)..... 57
Şekil 5.7	Miletos stadyumu (Saltuk, 1995)..... 58
Şekil 5.8	Priene stadyumu (Saltuk, 1995)..... 59
Şekil 5.9	Selge stadyumu (Saltuk, 1995)..... 60
Şekil 5.10	Aphrodisias stadyumu (Saltuk, 1995)..... 60
Şekil 5.11	Nysa stadyumu (Saltuk, 1995)..... 61
Şekil 5.12	Aizanoi stadyumu (Saltuk, 1995)..... 62
Şekil 5.13	Perge stadyumu (Saltuk, 1995) 62
Şekil 5.14	Kadyanda stadyumu (Saltuk, 1995)..... 63
Şekil 5.15	Aspendos stadyumu (Saltuk, 1995)..... 64
Şekil 5.16	Palaestralar 66
Şekil 5.17	1896 Atina olimpiyat stadyumu 68
Şekil 5.18	Barselona stadyumunun eklene kanopisi 68
Şekil 5.19	1988 Seul olimpiyat stadyumu 69
Şekil 5.20	1952 Helsinki olimpiyat stadyumu 70
Şekil 5.21	Stadyumdan yayılan sesin etkileri..... 70
Şekil 5.22	Stadyumlar için örnek yerleşim planı..... 71
Şekil 5.23	Lenin stadyumu ve çevresi (1980 Moskova) 72
Şekil 5.24	1980 Moskova Lenin olimpiyat stadyumu..... 72

	Sayfa
Şekil 5.25	2000 Sydney olimpiyat stadyumu kısmi plan ve kesiti..... 73
Şekil 5.26	Montreal olimpiyat stadyumu 74
Şekil 5.27	Seyirciler için uygun oturma alanları ve giriş-çıkışlar (FIFA, 1995)..... 74
Şekil 5.28	Oturma (FIFA, 1995) 75
Şekil 5.29	1972 Münih olimpiyat stadyumu plan ve kesiti 75
Şekil 5.30	Görüş çizgisi (FIFA, 1995) 76
Şekil 5.31	Seyircilerin oyun sahasından uzaklığı (FIFA, 1995) 76
Şekil 5.32	Meksika olimpiyat stadyumu 77
Şekil 5.33	Karşılaşma sırasında gölgeden korunma çözümü (FIFA, 1995)..... 77
Şekil 5.34	Spor salonu için uygun tribün eğimi (Eski, 1998) 82
Şekil 5.35	1992 Barselona palau sant jordi spor salonu (Olympic Information, 1991)... 83
Şekil 5.36	1992 Barselona INEFC binası (Olympic Information, 1991) 84
Şekil 5.37	Georgia dome spor salonu planı (Explanatory Book, 1992)..... 85
Şekil 5.38	Georgia tech coliseum (Explanatory Book, 1992) 86
Şekil 5.39	Sydney eğlence merkezi (Explanatory Book, 1992) 86
Şekil 5.40	2000 Sydney coliseum spor salonu (Olympic Information, 1993) 87
Şekil 5.41	1988 Seul chamshill ve chamshill students' spor salonu (SLOOC, 1983) 88
Şekil 5.42	Bernat picornel yüzme havuzları (Olympic Information, 1991) 91
Şekil 5.43	Georgia teknoloji enstitüsü havuzları..... 92
Şekil 5.44	Sydney uluslararası aquatic merkezi 92
Şekil 5.45	1988 Seul kapalı olimpik yüzme havuzu (SLOOC, 1983) 93
Şekil 5.46	1980 Moskova olimpik velodromu 94
Şekil 5.47	Seul olimpik velodromu (SLOOC, 1983) 95
Şekil 5.48	1992 Barselona olimpik velodromu 95
Şekil 5.49	1996 Atlanta olimpik velodromu 96
Şekil 5.50	2000 Sydney olimpik velodromu 96
Şekil 5.51	1996 Atlanta kano ve kürek yarışları merkezi 99
Şekil 5.52	2000 Sydney olimpiyat oyunları kano bitiş alanı..... 100
Şekil 5.53	2000 Sydney eyalet hokey merkezi..... 101
Şekil 5.54	Atlanta fulton county stadyumu 102
Şekil 5.55	2000 Sydney olimpik beysbol merkezi 103
Şekil 5.56	1996 Atlanta binicilik merkezi (The Games, 1997) 105
Şekil 5.57	1996 Atlanta atıcılık merkezi 107
Şekil 5.58	Sydney uluslararası atıcılık merkezi 107
Şekil 5.59	Pavyon 4'ün planı..... 108
Şekil 5.60	1996 Atlanta okçuluk merkezi 109
Şekil 5.61	2000 Sydney olimpiyat oyunları okçuluk merkezi 110
Şekil 5.62	1972 Münih olimpiyat köyü (Official Report) 112
Şekil 5.63	1976 Montreal olimpiyat köyü bloklarının yerleşimi 113
Şekil 5.64	1980 Moskova olimpiyat köyü yerleşim planı ve görünüşü 114
Şekil 5.65	1988 Seul olimpiyat köyü yerleşim planı (Official Report) 115
Şekil 5.66	Georgia tech üniversitesi kampüsü 117
Şekil 5.67	2000 Sydney olimpiyat köyü ulaşım planı 118
Şekil 5.68	2000 Sydney olimpiyat köyü plan örnekleri ve kesitleri..... 118
Şekil 6.1	İstanbul olimpiyat oyunları tesisleri 127
Şekil 6.2	Olimpik parkta yer alması düşünülen tesisler 128
Şekil 6.3	Olimpiyat parkı genel görünüşü..... 129
Şekil 6.4	Atatürk olimpiyat stadyumu..... 130
Şekil 6.5	Atletizm pisti..... 130
Şekil 6.6	Stadyumun doğu-batı kesiti..... 131

	Sayfa
Şekil 6.7	Stadyumun planı..... 132
Şekil 6.8	Batı binası kesiti (1) 133
Şekil 6.9	Stadyumun batıdan görünüşü ve batı binası (HDK, 2003) 133
Şekil 6.10	Stadyumun ve antrenman alanlarının havadan görünüşü (HDK, 2003) 134
Şekil 6.11	Doğu tribünü kesiti (2) 134
Şekil 6.12	Tribünler..... 135
Şekil 6.13	Beysbol sahaları 136
Şekil 6.14	Beysbol sahası planı (Candidature File, 2001) 136
Şekil 6.15	Sergi ve gösteri merkezi..... 137
Şekil 6.16	Sergi ve gösteri merkezi planı (Candidature File, 2001) 137
Şekil 6.17	Softbol stadyumu..... 138
Şekil 6.18	Softbol stadyumu planı (Candidature File, 2001) 138
Şekil 6.19	Olimpik tenis kulübü..... 139
Şekil 6.20	Olimpik tenis kulübü planı (Candidature File, 2001) 139
Şekil 6.21	Hokey stadyumu planı (Candidature File, 2001) 140
Şekil 6.22	Velodrom..... 141
Şekil 6.23	Olimpik velodrom planı (Candidature File, 2001)..... 141
Şekil 6.24	Olimpik okçuluk merkezi..... 142
Şekil 6.25	Kürek ve kano merkezi (Candidature File, 2001) 142
Şekil 6.26	ENKA spor kompleksi 143
Şekil 6.27	ENKA spor kulübü genel yerleşim planı 144
Şekil 6.28	İstinye poligonu..... 144
Şekil 6.29	Bağcılar badminton salonu..... 145
Şekil 6.30	Bağcılar badminton salonu genel yerleşim planı (Candidature File, 2001). 145
Şekil 6.31	Bağcılar badminton salonu planı..... 146
Şekil 6.32	Bağcılar badminton salonu kesiti 146
Şekil 6.33	Abdi İpekçi spor salonu..... 147
Şekil 6.34	Ataköy olimpik yüzme havuzu 148
Şekil 6.35	Ataköy çok amaçlı spor salonu 149
Şekil 6.36	Ataköy çok amaçlı spor salonu zemin kat planı..... 150
Şekil 6.37	Ataköy çok amaçlı spor salonu görünüş 151
Şekil 6.38	Ataköy çok amaçlı spor salonu 2. kat planı 152
Şekil 6.39	Mydonose showland gösteri merkezi 152
Şekil 6.40	Tesisten iç mekan resimleri..... 153
Şekil 6.41	Mydonose showland gösteri merkezi planı (Candidature File, 2001) 153
Şekil 6.42	Klassis binicilik kulübü tesisleri 154
Şekil 6.43	Klassis binicilik kulübü tesisleri planı (Candidature File, 2001)..... 155
Şekil 6.44	Olimpiyat köyü 155
Şekil 6.45	Olimpiyat köyü yerleşim planı (Candidature File, 2001) 156

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 4.1	Uluslararası spor federasyonları.....33
Çizelge 5.1	Antik dönem Anadolu stadyumları (Atun, Saltuk, Akurgal)53
Çizelge 5.2	Antik stadyumların arena karakteristikleri ve yönlendirme özellikleri54
Çizelge 5.3	Anadolu stadyumları - mimari gelişim ve tipoloji - Hellenistik stadyumlar (M.Ö. 2.yy.- M.Ö. 30) (İlhan, 2001)55
Çizelge 5.4	Roma stadyumları (M.Ö. 30- M.S. 394) (İlhan, 2001)56
Çizelge 5.5	Spor salonlarında bir araya gelebilecek eylemler ve uygun salon büyüklükleri (Eski, 1998)81
Çizelge 5.6	Salon büyüklüklerine göre alan standartları (Erdoğan, 1986)82
Çizelge 5.7	1988 Seul olimpiyat oyunları tesisleri (Progress Report, 1986)88
Çizelge 5.8	Havuzlar için platform ölçüleri90
Çizelge 5.9	2000 Sydney olimpiyat oyunları binicilik tesisi seyirci kapasiteleri..... 105
Çizelge 5.10	1992 Barselona olimpiyat köyü mekan alan ölçüleri 116
Çizelge 6.1	İstanbul'un olimpiyat evsahipliği ile ilgili kamuoyu araştırması sonuçları ... 122
Çizelge 6.2	İstanbul'un çeşitli kategorilerdeki mevcut ve planlanan oda kapasitesi 124
Çizelge 6.3	İstanbul'daki olimpiyat tesisleri ve yerleri 127
Çizelge 6.4	Ataköy çok amaçlı spor salonunun farklı kullanımlardaki kapasiteleri 151
Çizelge 6.5	Ataköy çok amaçlı spor salonunun yarışma alanları boyutları 151
Çizelge 6.6	Tesisle ilgili genel bilgiler..... 154

ÖNSÖZ

Olimpiyat Oyunları, ülkeleri karşı karşıya getiren dünyanın en büyük spor organizasyonudur. Olimpiyat organizasyonu ile birlikte şehrin ve ülkenin imajının, ekonomisinin, turizm ve spor imkanlarının daha iyi yönde gelişme göstermesi ülkelerin ilgisinin Olimpiyatlara yönelmesini sağlamıştır. Bunun en iyi örneği Barselona'dır, Olimpiyat oyunlarından turizm gelirleri artan şehirde alt yapı sorunları çözülmüş, yeni yollar, spor tesisleri, park ve oteller inşa edilmiştir. 1984 Los Angeles ve 1988 Seul oyunlarının ardından her iki ülkede de endüstriyel üretim artmış ve yeni iş imkanları doğmuştur.

2000, 2004 ve 2008 yıllarında arka arkaya Olimpiyat Oyunlarını düzenlemeye aday olan İstanbul şehri henüz başarıya ulaşamamış olsa da bu hedefinden vazgeçmemektedir. Bir Olimpiyat organize etmek amacıyla ortaya çıkan İstanbul'un bu atılımı ile ülkenin ekonomik ve politik sahalarında oluşacak getiriler, turizmin gelişmesi ve Türkiye'nin dünyada olumlu bir imaja sahip olması yanında spora inanmış bir toplum ortaya çıkarması imkanı doğacaktır. Ülkemiz büyük bir gençlik potansiyeline sahiptir ancak gençlerin spor yapabileceği alanlar kısıtlıdır. Spor tesisleri bakımından pek çok eksiklikleri olan İstanbul için bir Olimpiyat organize etmek, şehre olimpik standartlardaki tesisler kazandıracaktır. Ayrıca İstanbul'da düzenlenecek bir Olimpiyat organizasyonunun İstanbul'un bazı temel altyapı sorunlarının çözümü ve çevreciliğin de uygulanmasına katkısı olacağına inanmamız gerekmektedir. Pek çok organizasyona evsahipliği yapmış olan İstanbul'da Olimpiyatların düzenlenmesi konusu hakkında kamuoyu desteği giderek artmaktadır. Son zamanlarda sporcularımızın elde ettiği başarılar da bu desteğin artmasına neden olmuştur.

Bu çalışmada Antik dönemden günümüze dek Olimpiyat kavramı ve tesislerin gelişimi incelenmiştir. Değişen spor kavramının ve gelişen teknolojinin tesislere etkisi örnekler üzerinde açıklanmıştır. Olimpiyat organizasyonuna aday olan Türkiye'nin çalışmaları incelenerek, Olimpiyatlara ne tür organizasyon ve tesislerle hazırlandığı araştırılmış ve daha önceki örneklerle karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonucu olarak Türkiye'nin temel eksikliklerinin alt yapı sorunları ve ulaşım olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamda bana yol gösteren hocam Doç. Dr. Seda Tönük'e, tüm kaynak ve olanakları ile araştırmamda yardımcı olan Olimpiyatevi Kütüphanesi ve Olimpiyatevi çalışanlarına teşekkür ederim.

ÖZET

Yunanistan'da antik dönemde her dört yılda bir olarak yapılan Olimpiyat Oyunları, bugün tüm ülkelerin organizasyonunu almak için yarıştıkları dünyanın en büyük spor olayı haline gelmiştir. Olympia'da dönemin şartlarına göre gelişmiş tesislerde düzenlenen ancak yöresel olan oyunlar, günümüzde tüm dünyanın katıldığı büyük organizasyonlarla, çok fazla yatırımın yapıldığı tesislerde düzenlenmektedir.

Çalışmada bu evrim içerisinde olimpiyatlardaki spor tesislerinin gelişim göstererek geldikleri nokta hedeflenerek, antik dönemden en son Olimpiyat organizasyonuna dek tüm tesisler incelenmiştir. İnceleme sırasında, Uluslararası Federasyonların kendi spor dallarına ait yaptıkları düzenlemeler ve tesislere kaynak teşkil edecek çalışmalar göz önünde tutulmuştur. İnceleme sonunda, modern tesislerin sahip olması gereken kriterler Olimpiyatlara evsahipliği yapmış ülkelerin tesisleri ile örneklenmiştir. Türkiye'nin bu konuda geldiği noktayı ölçmek için, İstanbul kentinin Olimpiyatlara hangi tesislerle, ne tür organizasyon, altyapı, ulaşım ve diğer yan hizmetlerle hazırlandığı incelenmiştir; tesislerin ve altyapının yeterliliği daha önce Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmış ülkelerin bu yöndeki çalışmalarıyla karşılaştırılmıştır. Türkiye'nin adaylık çalışmaları için yapmış olduğu yada yapmayı planladığı tesislerinde kullanıcı kapasitesi, yerleşim kriterleri ve kullanıcı konforu açısından bir sorunla karşılaşmazken genel eksikliklerin ulaşım ve alt yapı eksiklikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Olimpiyat Oyunları, spor tesisleri, Olimpiyat organizasyonu, spor.

ABSTRACT

In Ancient Greek Olympic Games, which had been organised in every 4 years of period, today has become the biggest sport festival which many countries compete to host for this biggest organisation. In Olympia it had achieved in appropriate foundations but it was local, nowadays it occurs as a great organisation with many countries' participation in foundations that governed by enormous financial resources.

In this study, evolution of these foundations and the point that now they become was the target so all the foundations between ancient times until the last Olympic Games were researched. In the research of the work, renewals and the studies of the International Federations about their study of field which may guide for the foundations are considered. After this research, the criteria how modern foundations have to be is presented, and those criterias are explained by the sample foundations which Olympic Games are hosted. To evaluate the position of Turkey, the foundations, organisations, infrastructures, transport and other services of the city İstanbul are investigated and sufficiency is compared with the host cities. The conclusion is, the works that Turkey achieved for its candidacy was sufficient for seating accomodation, location and the orientation of the foundation, comfort for spectators and athlets but lack of appropriate transport system and the infrastructure are the main problems.

Keywords: Olympic Games, sports foundations, organization of Olympics, sports.

1. GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Amacı

Olimpiyat Oyunları ülkelerin de sporcular kadar mücadele ettikleri bir yarış olmuştur. Olimpiyat Oyunları, gerek ülkelerin organizasyonundan sosyal, politik ve sportif yönlerden çıkar sağlamayı bekledikleri, gerek yarışlara katılan sporcuların başarılarının en yüksek noktalarına çıkmayı hedefledikleri dünyanın en büyük spor organizasyonudur. Oyunların öneminin II. Dünya Savaşından sonra artması bütün dünyanın dikkatinin oyunların üzerine çekilmesine neden olmuştur.

Kentte gelişecek altyapı olguları ve yeni spor tesislerinin oyunlar sırasında ve oyunlar sonunda toplumun kullanımına sunulması gibi hususlar kent ve ülkelerin Olimpiyatları düzenleme konusunda yarışmalarını sağlayan önemli unsurlardandır. 1896'dan günümüze dek yapılmış yaz ve kış Olimpiyat Oyunlarının öncesinde, sonrasında ve oyunlar sırasında ülkeler arasında yaşanan sportif, politik ve ticari çekişmeler Olimpiyat akımının ne denli güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Zaman içinde, toplumların sosyal yönleriyle gelişmeleri, toplumlararası rekabet ve çekişmenin artması ve yayılması sonucu spor, kültürel bir boyutun unsuru olarak algılanmıştır. Ülkeler ve kurumlar spordan tanıtıcı, ekonomik ve kültürel amaçlarla faydalanma yollarını aramaktadır. Spor organizasyonlarından beklenen, öncelikle organizasyonu alan ülkenin hem organizasyonu düzenlemede, hem de kendi ülkesinde düzenlenen organizasyonda sportif başarılar elde etmede başarı sağlamasıdır. Organizasyonun gerekleri yerine getirilerek ve her türlü teknolojik imkan, altyapı ve haberleşme olanakları sağlanarak başarılı bir şekilde sonuçlandırılması ile ülkenin teknolojik gelişmişliğinin yanı sıra sosyal, kültürel ve turizm zenginliklerinin tanıtılması imkanı doğmaktadır. Bunun yanında ülkede yaşayanlar için yüksek standartlı spor tesisleri kazandırmak beklenen yararlardandır. Kendi ülkesinde ve diğer ülkelerde düzenlenen uluslararası organizasyonlarda kazanılan başarılar ise; sporcu, eğitici ve yöneticilerin gelişmesini, yalnızca diğer ülkelerdeki organizasyonlarda kazanılan başarılar ise, büyük organizasyonları düzenleyebilme şansı olmamış ülkeler için sportif başarılar ile ülkesinin tanıtımını sağlamaktadır.

İstanbul kenti de 2000 ve 2004 yıllarından sonra üçüncü kez 2008 Olimpiyat Oyunları için adaylığını koymuştur. İlk adaylık denemelerinde somut projeler ortaya koyamamış olsa da 2008 Olimpiyat adaylığına deneyimleri ölçüsünde ve Olimpiyatlara evsahipliği yapmış ülkelerin deneyimlerinden de yararlanarak daha somut projeler ortaya koymuştur. İlk tur oylamalarında Paris ve Osaka gibi kentleri geride bırakmış ancak ikinci tur oylamada 2008

Olimpiyat Oyunları Pekin'e verilmiştir. Türkiye 2012 Olimpiyat adaylığına deneyimleri ölçüsünde daha hazırlıklı olmaya çalışmaktadır. Böyle bir organizasyonun İstanbul'a olduğu kadar Türkiye'ye getireceği yarar küçümsenemez. Bir Olimpiyat organize etmek amacıyla ortaya çıkan İstanbul'un bu atılımı ile ülkede ekonomik ve politik sahalarda getiriler, turizmin gelişmesi ve Türkiye'nin dünyada olumlu bir imaja sahip olması yanında spora inanmış bir toplum ortaya çıkarması imkanı doğacaktır. Büyük bir gençlik potansiyeline sahip ülkemizde spor tesisleri bakımından pek çok eksiklikleri olan İstanbul için Olimpiyat organize etmenin getirdiği imkanların bilinçli olarak ortaya konması gerekmektedir.

Bu çalışmada tarihsel gelişim içerisinde yapılmış tüm Olimpiyat tesislerinin incelenmesi ve Türkiye'de yapılan çalışmalar ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla İstanbul kentinin Olimpiyatlara hangi tesislerle, ne tür organizasyon, altyapı, ulaşım ve diğer yan hizmetlerle hazırlandığı incelenecek; tesislerin ve altyapının yeterliliği daha önce Olimpiyat Oyunlarına evsahipliği yapmış ülkelerin bu yöndeki çalışmalarıyla karşılaştırılacaktır. Sporun tanımına, dünyada ve ülkemizdeki spor kavramına; Olimpiyat Oyunlarının çıkış amacı ile tarihi gelişimine konuyu desteklemek amacıyla ayrıca değinilecektir.

1.2 Araştırmanın Kapsamı

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmayı desteklemek amacı ile ilk bölümde sporun tanımı, dünyada ve Türklere spor kavramına değinilmiştir. İkinci bölümde Olimpiyat kavramının oluşumu üzerinde durulmuş ve Olimpiyat Oyunlarının hangi tarihte, nerede ve hangi amaçla yapılmaya başlandığı, antik dönemde olimpiyatların ilk yapıldığı yer olarak kabul edilmiş Olympia bölgesi ve Olympia'da Olimpiyat Oyunları için yapılmış ilk tesisler anlatılmıştır. İkinci bölümün devamında olimpiyatlardaki ilk spor dalları, kurallar ve ödül törenleri, antik dönemdeki Olimpiyat organizasyonunun ne denli gelişmiş ve önemli olduğunu belirtmek amacıyla vurgulanmıştır. Üçüncü bölümde Olimpiyat Oyunlarının, Modern Olimpiyat Oyunları adıyla yeniden canlandırılması, Modern Olimpiyat Oyunlarının organizasyonu içinde yer alan kuruluşlar ve oyunlarla ilgili kanunlar ile Modern Oyunlarda yer alan spor dalları ve bu dallar için yapılacak tesislerin yeterlilik şartları yer almaktadır. Dördüncü bölümde antik dönemdeki spor tesisleri; stadion, circus, hipodromlar ile Anadolu'daki antik stadyumlar yer almaktadır. Ayrıca 1896'da Atina'da düzenlenen ilk Modern Olimpiyat Oyunlarından, 2000'de Sydney'de düzenlenen son Oyunlara kadar Olimpiyatlara evsahipliği yapmış ülkelerin tesisleri incelenmiştir. Beşinci bölümde ise ülkemizde Olimpiyatlar için kurulmuş, komiteler, bu amaçla yapılmış kanunlar; altyapı, sağlık gibi hizmetlerinin Olimpiyat Oyunları için organizasyonu ve ülkemizin Olimpiyatlara

evsahipliği adaylığı için inşa ettiği ve edeceği tesisler incelenerek ve Olimpiyat oyunlarının kente ne gibi yararlar sağlayacağına değinilmiştir. Son bölümde ise Olimpiyatlara evsahipliği yapmış ülkelerin tesisleri, yer seçimi kriterleri ve organizasyonu ile Türkiye'deki çalışmalar karşılaştırılmıştır.

1.3 Araştırmanın Yöntemi

Olimpiyat oyunlarının başlangıcından bu yana değişim göstermiş olan spor kavramı ve bununla birlikte değişim gösteren Olimpiyat kavramı incelenmiştir. Değişen spor kavramının tarihin farklı dönemlerinde teknolojinin de getirdiği imkanlarla birlikte, tesislerin gelişimini nasıl etkilediği incelenerek, kronolojik sıra ile birlikte anlatımı yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda değişimin anlatımı için çizelgelerden ve farklı dönemlere ait tesislerin fotoğraflarından ve literatür araştırmalarından yararlanılmıştır. Antik dönemde Olimpiyat Oyunlarının başlangıcından, Modern Olimpiyat Oyunları olarak yeniden yapılmaya başlanmasına dek Olimpiyat oyunlarının tarihi yazılı kaynaklardan araştırılmış ve incelenmiştir. Antik dönem oyunlarını incelemek için tezler ve bu konu ile ilgili Türkçe ve yabancı kaynaklı araştırmalardan yararlanılmıştır. Modern Olimpiyat Oyunları'nın incelenmesi sırasında ülkelerin adaylık kitapçıkları, evsahipliği kesinleştikten sonra yayınlamak zorunda oldukları gelişim raporları ve oyunlardan sonra yine basmak zorunda oldukları, milli olimpiyat komiteleri tarafından hazırlanan resmi rapor kitapları, medya için hazırlanmış resmi el kitapçıkları kaynak olarak kullanılarak tesislere ait Şekil, plan ve literatür araştırması yapılmıştır. Olimpik sporlara ait tanım ve tesis kriterlerinin araştırılması sırasında uluslararası spor federasyonlarının hazırladıkları, birkaç senede bir yenilenen kurallara uygun olarak değiştirilen kitapıklardan ve spor ansiklopedilerinden yararlanılmıştır.

2. SPORUN ANLAMAMI ve TANIMI

Sporun sözlükteki kelime karşılığı fizik kondisyonu iyileştirmeyi amaçlayan, oyun, yarışma ve mücadele anlayışıyla yapılan fiziksel etkinliktir. Sporun, oyunun koşullarını kabul ederken buna mücadele düşüncesini eklemesi gereklidir zira mücadele kaygısı olmayan spor yoktur. Sporun yoğun bir beden faaliyeti de içermesi gerekmektedir (Saltuk, 1995). Bireysel yada kolektif oyunlar biçiminde gerçekleştirilen ve genellikle bir yarışmaya yol açan, kesin kurallara göre uygulanan ve ani bir yarar beklenmeden yapılan beden hareketlerinin tümü de spor olarak tanımlanmaktadır. Bir beden çalışmasının spor olarak alınıp alınamayacağı, harcanan beden gücü ile de ilişkilidir. Kısaca bir faaliyetin spor olarak kabul edilmesi için üç ögeyi (oyun, mücadele, yoğun beden çalışması) kapsamı istenmektedir.

Sporun ortaya çıkışı çoğu zaman tartışma konusu olmuştur. Bu konuda çeşitli görüşler mevcuttur. Bazıları spor insanlığın yeryüzüne yayılmasıyla başlamıştır, derken, bazıları da sporun, ilk insanlarda ana ve babalarından, daha sonra içinde yaşadıkları kavim ve kabilelerden taklit etmek suretiyle öğrenmişlerdir, demektedir (İşcan, 1988). İnsanoğlu varolduğundan beri yaşamını sürdürmek için uğraş vermiştir, kendini korumak için içgüdüsel şekilde hareket serileri oluşturmuşlardır. İnsanoğlunun kendini doyurmak yada korumak amacıyla yaptıkları bu hareketlerle fiziksel performans kapasitesini arttıran insan, amaca uygun egzersizlerden oluşan aktiviteler üretmeye başlamıştır (Öngel, 2001).

Sporun tanımı ilk günden bu yana değişiklik göstermiştir. Çünkü, spor hareketleri ve spor olayları da bilimin ilerleme hızına göre değişkenlik göstermektedir, sporun içine insan ögesinden başka araç ve gerecin, hatta zamanın girmesiyle değişiklikler olmuştur (İşcan, 1988). Tarım toplumu ve sanayiye geçiş toplumunun üç taş, dokuz taş, satranç , sanayi ve ileri sanayi toplumlarında ise, çeşitli bilgisayar oyunları ile matematik yarışmalarının da olimpiyat seviyesinde, zihin gücüne dayalı sporlar olarak ilgi gördüğü görülmektedir.

2.1 Dünya Spor Tarihi

Spor olayları insanların doğaya uyma zorunluluklarından ortaya çıkmıştır. Şüphesiz insanların yaşadıkları dönem, yer ve iklim koşulları yaptıkları aktiviteleri etkilemiştir. Dünyanın farklı coğrafya ve dönemlerinde spor kavramı farklı nedenlerden dolayı ortaya çıkmıştır ve farklı spor türleri gelişmiştir. Bu nedenle çalışma kapsamında farklı dönem ve coğrafi alanlardaki spor olayları incelenerek dünya sporu hakkında bilgi elde edilmiştir.

2.1.1 İlk Çağlarda Spor

İlkçağlarda yaşamış uygarlıklarda yaşamaya elverişli coğrafi ortam, şimdiki yerleşme alanlarına göre sınırlıydı ve bu alanlar Akdeniz Kültür ve Medeniyetinin doğduğu yer olarak, batıda; İtalya, Balkan Yarımadası, Anadolu ve Mezopotamya ile Mısır kıyılarıydı (İşcan, 1988). İlkçağ sporu hakkında bilgi edinmek için gelişmiş uygarlıkların yer aldığı Yunan, Roma ve Anadolu uygarlıklarında spor kavramı incelenmiş ve spor kavramının bu uygarlıklarda taşıdıkları farklı anlamların coğrafi nedenlerle oluştuğu vurgulanmıştır.

Klasik antikçağ'da Yunanlılar gymnasionlar, palaestralar ve stadlarda koşma, atlama, disk ve mızrak atma ve pankreas güreş karşılaşmalarının yanı sıra top oyunları da oynamışlardır. Bu spor hareketlerinin nasıl yapıldıklarını Homeros'un "İlyada ve Odessa" adlı eserinden öğrenmekteyiz. Spor faaliyetleri için zaman yaratmaları ve bu spor faaliyetlerinin yapılması için gymnasionlar kurmaları sporu bugünkü anlamda yaptıklarının bir göstergesidir. Olympia'da Yunanlılar arasında her dört yılda bir yapılan yarışmalar bugünkü spor olaylarının başlangıcı olarak kabul edilmektedir (İşcan, 1988).

Roma'da ise halk, sporu savaş aracı olarak görmemiş daha çok zevk ve eğlence olarak yapmıştır, sportif rekabet gibi şeylerle ilgilenmemişlerdir. Romalılar spor müsabakaları için büyük stadyumlar yapmışlar, bu alanlarda ilk zamanlarda araba yarışları, kılıç müsabakaları ve "ludi" adı verilen oyunlar düzenlemişlerdir. Bu gösterilerde "livi" diye adlandırmış köleler yada parayla tutulmuş kişiler kullanılmıştır (Saltuk, 1995). Romalılar döneminde gladyatörlerin gösterilerinin fazla ilgi uyandırması sonunda stadyumda yapılan faaliyetlere, gladyatör gösterileri (munus) ve vahşi hayvan mücadeleleri (venatio) de katılmıştır (Saltuk, 1995).

Anadolunun kıtaların kesişim noktasında bulunması, aynı zamanda elverişli topraklara sahip olması nedeniyle üzerinde çeşitli uygarlıklar kurulmuştur. Eski çağların Anadolu insanı saldıran kavimlere karşı kendini koruyabilmek için spora önem vermiştir. Roma devrinde Anadolu'da ise insanlar, doğa içindeki hareket şekillerini daha da geliştirerek spor bilincine ulaşmışlardır (İşcan, 1988). Bu sporların başında; yüzme, avcılık, taş atma, dövüş, koşu, güreş, savaş talimleri, oyunlar ve danslar gelmiştir. Anadolu'da M.Ö. 2000 yıllarında ilk uygarlık Hititlerde spor, halk arasında da yöneticiler arasında da yaygın olmuştur. Sporu bir savaş aracı gibi görüp, savaşlarda kullandıkları ok, yay, mızrak gibi aletleri kullanma becerilerini geliştirmek için spor çalışması yapmışlardır. Hititlerden sonra Anadolu'da Frigyalılar, Lidyalılar ve Persler devlet kurmuş ve bu devletlerde de spor faaliyetleri devam etmiştir. Mezopotamya'da ilk uygarlığı kuran Sümerler M.Ö. 5000 yıllarında spor hayatının

varlığını kanıtlamışlardır. Sümerler ok ve yay kullanmada becerikli olmuşlar, aynı zamanda yüzme ve güreş ile ilgilenmişlerdir. Mezopotamya’da kurulan diğer kavimlerden Akadlar ve Asurlular da ok müsabakaları, atletizm yarışları düzenlemişlerdir. Aynı zamanda Asurlular yüzme ve koşu sporu ile ilgilenmişlerdir (İşcan, 1988).

2.1.2 Ortaçağ’da Spor

Ortaçağ Dünya spor tarihinin neden sonuçlarını iyice kavrayabilmek için dönemin yerleşme, siyasi, ekonomik ve sosyal tarihini bilmek gerekir. Ortaçağ, Büyük Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasının tarihi olan M.S. 395 ile başlar. İmparatorluğun yıkılmasının sebeplerinden biri kavimler göçünün başlamasıdır. Avrupa’da bağımsız olarak Roma İmparatorluğu varken Germanlar’ın, Vizigotlar’ın, Ostrogotlar’ın, Vandallar’ın ve Orta Asya’dan M.S. 50 yıllarında göç eden Hunlar’ın Roma topraklarına saldırmasıyla imparatorluk küçük devletçiklere parçalanmıştır.

Kavimler göçünü gerçekleştiren Hunlar bu çağda Orta Asya kültürünün bir parçası olan güreşi buraya taşımışlardır. Fransa, Almanya ve daha sonra İngiltere’de güreşin insanı kuvvetli kılmada etkisi anlaşılınca benimsenmiştir. Kavimler göçü sona erdiğinde savaşta yapılan kahramanlıklar unutulmasın diye tekrarlanan hareketler ve düzenlenen yarışmalar, Ortaçağ spor olaylarını meydana getirmiştir.

Ortaçağ Avrupa’sında binicilik ve eskrim yapılan sporların başında gelmektedir. Şövalyeler bu alanlarda yarışmışlardır. Önceleri sportif amaçlarla yapılan bu yarışlar giderek düelloya dönüşmüş ve bunun sonucunda ölümler çoğalmıştır. Başlangıçta bugünkü tarife biraz uyan Ortaçağ spor hareketleri spor anlayışının dışına çıkınca, halk bu gibi hareketlerden etkilenerek kin ve nefret düşüncelerine sahip olmuş, toplumun birlik ve beraberliği bozulmuştur (İşcan, 1988).

2.1.3 Yeni ve Yakın Çağlarda Spor

Yeni ve Yakınçağlarda her alanda değişiklikler olmuştur. İnsanlar düşünce alanındaki değişimlerini 14. ve 15. yüzyıllarda hayat şartlarına da aktarmışlardır.

Avrupa Yeniçağda din taassubundan kurtulmuştur. Yeniçağ’ın son zamanlarında Avrupa ve Amerika’da meydana gelen endüstri devrimi ve bunun sonucu sömürgecilik siyaseti , tüm dünyanın Yeniçağa girmesini sağlamıştır. Çağın başındaki yenilik hareketleriyle spor olayları yeniden canlanmıştır. Grup ile yada kişisel olarak yapılan tüm spor hareketleri yeni kurallar bütünü içinde değişmiş, spor yeni araç gereçlerle yapılmaya başlanmıştır. Yeniçağ spor olayları önce İtalya’da sonra Almanya, Fransa, İspanya’da uygulanmaya başlamıştır.

Dünya, 1789 olayları ile Yakınçağa girmiştir, seri üretim başlamış, insanlar da kendilerini bu hıza ayak uydurmaya zorlamıştır. İnsanlar girdikleri bu yeni hayatta spor hareketlerini de çağın gerektirdiği şekilde yapmaya çalışmışlardır. Kopuk kopuk seyreden spor olayları birbirinden farklı olaylar gibi dünya toplumunu ayrı ayrı değil, aynı anda ilgilendiren bir olaylar bütünü haline gelmiştir (İşcan, 1988). Yakınçağda spordaki en önemli değişiklik kitle sporunun doğmasıdır. İnsanlar sporu barışçı amaçlarla kullanmaya başlamış, her ırk, din ve devletten insan spora yönelmiştir. Özgürlük ve hürriyet düşüncesinin yayılmasıyla 17. yüzyılda İngilizler spor oyunlarını yapmaya başlamışlardır. Fransa'da benzer bir şekilde kilise ve krallığın baskısının azalmasıyla spora yönelmiştir. Almanya'da gençler ülkeyi kurtarmak adına kuvvetli olmaya özen gösterip çalışmak için spor kulüpleri kurmuşlar, beden eğitimine özen göstermişlerdir. 18. ve 19. yüzyıllarda İsveç'te jimnastik salonları kurularak işin önemi üzerinde durulmuştur.

İnsan topluluklarını millet yapan kültür unsurlarından biri de spordur ve spor, kişisel olduğu kadar sosyal bir olaydır. Sosyal tarihin içinde oluşan spor tarihi, çağlar içinde ve farklı coğrafyalardaki uygarlıkların meydana getirdikleri spor olayları ile oluşmuştur. Sporun çıkış amacı da bu farklı coğrafyalardaki farklı uygarlıklarda değişiklik göstermiştir. Bazı uygarlıklar sporu savunma amaçlı kullanırken, bazı uygarlıklar sporu eğlence amaçlı kullanmışlardır. Yunanistan'da ve Anadolu'da insanlar fiziksel olarak güçlü olmak için, Roma'da ise eğlence amaçlı yaptıkları hareketler her ne kadar günümüzün spor tanımına uymasalar da (oyun, mücadele, yoğun beden çalışması içermeleri açısından) spor kavramının temelleri olarak kabul edilebilirler. Bu sayede spor kavramına farklı uygarlıklar farklı kavramlar yükleyerek sporun tanımının günümüzdeki tanımına yaklaşmasını sağlamıştır. Doğaya karşı başlattıkları hareket serileri, disipline edilerek kuralları olan spor çeşitlerini oluşturmuştur

2.2 Türklerde Spor Kültürü

Türk milletinin sosyal tarihi içinde oluşan spor tarihinin, çağlar içindeki akışında, yaşadıkları ortam, Türklerin yaşadıkları bölgelerin iklim çeşitliliği onların sosyoekonomik, kültürel hayatlarında ve spor olaylarında etkili olmuştur. Türkler tarihin erken dönemlerinde Avrasya'nın bozkırlarında göçebe bir hayat sürdürmüşlerdir (Öngel, 2001). Türklerde spor, savaşçı gücün etkisiyle ortaya çıkmış denilebilir çünkü o zamanın şartlarında bedenlen güçlü askerlere ihtiyaç duyulmuştur (İşcan, 1988). Vücut kültürü etkinlikleri doğrudan bozkırın zorlaması olarak ortaya çıkmış olsa da, boş zamanı değerlendirmek amaçlı sportif karşılaşma olarak da gerçekleştiği görülmüştür. Bedensel bir hazırlık, başka bir deyişle antrenmanlı olma,

bu anlamda amaç geliştirme ve zamanı bu şekilde değerlendirme düşüncesinin tarihsel süreç içerisinde evrimleşerek geliştiği; ibadetten, oyuna ve oradan sportif oyuna dönüştüğü bilinmektedir (Öngel, 2001).

Türklerde spor çeşitleri yalnızca atıcılık, avcılık, binicilik değildir. Milattan önceki devirlerden itibaren zamanımıza kadar boks, dalgıçlık ve kayak sporlarının da Türk milletinin yaptığı sporlardan olduğu tespit edilmiştir. Bozkır düzeninde Türkler, toplumla devletin önde gelenlerini buluşturan, sosyal birlik ve düzen konularının gündeme geldiği, yemekli, yılda bir yada yıl içinde periyodik olarak kurultay-festivaller düzenlemişlerdir (Öngel, 2001).

Büyük Selçuklu Devleti de yaşadıkları dönem içinde sporu teşkilatlandırmış bir Türk devleti olmuştur (İşcan, 1988). Osmanlı Devleti tarih sahnesine çıkınca da Türk spor hareketleri ve olayları, değişik spor türlerinin eklenmesiyle Anadolu Türk insanının hayatında bir olgu olarak günümüze gelmiştir. Kuruluş döneminde dağcılık, binicilik, kılıç sporları, avcılığın yanı sıra güreş ve ok atma sporları da Osmanlı spor örgütlerinde, kurallarıyla yapılan spor faaliyetleri haline gelmiştir. Daha sonraki asırlarda padişahların öncülük yaptıkları birçok spor faaliyetleri başkent İstanbul ve giderek yayılan bir biçimde taşrada yapılmaya başlanmıştır. Osmanlılar döneminde spor etkinliklerinin geliştirilmesi amacıyla Atmeydanı, Okmeydanı, Okçular Tekkesi, Pehlivanlar Tekkesi gibi spor alan ve mekanları yapılmıştır.

Türk sporu, 19. yüzyılın ikinci yarısından, Atatürk'e gelene kadar sarayın ilgisizliği yanında; toplumun değer yargılarının değişmesiyle de eski itibarı görememiştir. Galatasaray Sultanisi'nin açılmasıyla (1868) spor, çağdaş bir eğitim kurumuna kavuşmuştur. 1908 yılında Selim Sırrı (Tarcan) tarafından Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti adıyla bir spor örgütü kurulmuştur. Bu sayede hem amatör hem de profesyonel sporculuğa geçiş dönemi başlamıştır. Türkiye'de ilk yelken kulübü 1912, atıcılık kulübü 1913, voleybol kulübü 1919, basketbol kulübü 1920 ve atletizm kulübü 1922'de kurulmuştur. Türkiye'de ilk spor federasyonları futbol, atletik sporlar (atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık ve binicilik) ve güreş (güreş, halter, boks) federasyonları adı altında oluşturularak faaliyete geçmiştir (24 Ağustos 1922). 1938'de Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulduktan sonra gençlerin okullarda ve okul dışında gerek beden eğitimi gerek amatör ve profesyonel çalışmalarını düzenleyip yönlendirmek, spor alanlarını kurmak görevi bu kuruluşa verilmiştir. 1942'den itibaren bu kurum çalışmalarını Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapısı içinde sürdürmektedir.

Hunlar, Göktürkler, Harzemşahlar , Samanoğulları, Selçuklular, Osmanlı Devleti ve diğer Türk devletlerinde güreş, avcılık, atıcılık, okçuluk, binicilik, kılıç, yay koşuları, atlama, ağırlık kaldırma ve labut atma, gürz ve topuz kullanma, cirit, çöğen/polo, gökbürü, tepük,

tomak, matrak, kayak, boks gibi sporlar büyük aşama göstermişlerdir. Türkler, yarışma biçiminde yaptıkları güreş, binicilik, cirit ve okçuluk gibi sporları daha sonraki yıllarda gelenekselleştirmiş ve ata sporuna dönüştürmüşlerdir (Güven, 1999). Bu bağlamda çalışmada Türklerin spora verdikleri önemi açıklayabilmek için Türklerin yaptıkları sporlar incelenmiştir.

Okçuluk

Dünyanın en eski silahlarından biri olan “ok”a Türkler çok önem vermişlerdir. Eski Türklerde “ok” aynı zamanda toplum örgütlenmesinin bir birimi olan “boy” anlamına da gelerek, bir etnik ayırım işareti olmuştur (Öngel, 2001). Türkler sportif amaçla okçuluk yapmışlar, yarışmalar düzenlemişlerdir. Ateşli silahların kullanılmaya başlanmasına kadar ok Osmanlı ordusunda önemli yer tutmuştur. İmparatorluk devrinde 34 yerde müsabaka ve eğitim amaçlı ok meydanı yaptırmışlardır. Fatih tarafından yaptırılmış Okmeydanı’ndaki tekke ise okçulukta dünyanın en büyük kulübü olmuştur (Güven, 1992). Osmanlı Devleti’nde oluşturulan bir kurultay (şura) tarafından ele alınmış ve devrin hükümdarları tarafından tasdik edilmiş bir “Atıcılar Kanunu” (Kanunname-i Rımat) yapılmıştır ve bu kanun ilk Osmanlı spor kanunu olmuştur.

Güreş

Güreş Türklerde en eski sporlardan biri olup aynı zamanda ata sporumuzdur ve güreş yapanlara pehlivan denilmektedir. Türk kültürü dikkate alındığında, güreşin bir spor dalı olarak kurumlaştığı dikkati çekmektedir (Güven, 1999). Bu bağlamda yağlı güreş ve Kırkpınar kurumsallaşma olarak düşünülmelidir. Kırkpınar Güreşleri, Orta Asya Türklerinden Selçuklulara, Osmanlılara ve Türkiye Cumhuriyetine kadar bir sosyal miras olarak yaşatılmış ve korunmuştur. 775 yıllık bir geleneği sürdürmek için Edirne’de her yıl düzenlenen Kırkpınar güreşleri, Türklerin Rumeli’ye geçişini belgeleyen bir olaydır. Coğrafya ve mücadelelerde kullanılan malzemenin çeşitliliği çeşitli varyantlar oluşmasına neden olmuştur. Kültürel özellik taşıyan güreş çeşitlerimiz şunlardır: Karakucak, Yağlı, Aba, Şalvar ve Kırım Türklerinin aba güreşine benzeyen fakat farklılıklar gösteren güreşleridir. Karakucak güreş, Türklerin milli güreşidir (Güven, 1992).

Çöğen/Çevgan/Polo

Bugün çok yaygın adıyla bilinen polo, Türkçe adıyla çöğen ve edebi metinlerde daha çok kullanılan karşılığı ile çevgan oyunu, Asya’dan dünyanın değişik yönlerine yayılmış bir atlı top oyunudur (Güven, 1999). Çöğen, altı veya dörder kişilik karşılıklı iki ekip halinde ve at

üzerinde geniş ve düz bir meydanda, 1.30 m civarında bir değnekle oynanmıştır. Oyunda amaç, hakemin saha ortasında yere koyduğu topu, yarımşar saatlik devreler içinde karşı takımın kalesine isabet ettirerek fazla sayı yapabilmektir (Güven, 1992).

Binicilik

Türklerde atın sosyal hayattaki yerinin büyük olması, atlı sporları gelişmesini sağlamıştır. Atı evcilleştirerek insanlığın hizmetine görevli kılan ilk Türkler olmuştur. Avusturyalı tarihçi Koppers, atın eğitimi ve evcilleştirme hareketinin Orta Asya’da Türkler tarafından yapıldığını yazmıştır. Macar tarihçisi Allfödin ise atın evcilleştirilmesinde Altay Türklerinin başrol oynadığı düşüncesindedir (Öngel, 2001). Osmanlı Türkleri de biniciliğe önem vermişlerdir. Fatih Sultan Mehmet İstanbul’u fethettikten sonra, Bizans’ta at ve araba yarışlarının yapıldığı “At Meydanı” (Hipodrom) diye anılan, şimdiki Sultan Ahmet Meydanı’nı restore ettirmiştir. At yarışları da Türklerde çok eskiden beri yapılmaktadır. Osmanlılarda özel günler dışında, düzenli ve günümüz at yarışı anlayışına uygun at yarışları ilk kez 1881’de Sultan Abdülaziz döneminde yapılmıştır. 1908 Meşrutiyeti’nden sonra, ordumuzun hayvan ihtiyacını gidermek ve at soyunu iyileştirmek amacıyla “İstanbul Islah-ı Nesl-i Fürs Cemiyeti” adıyla bir dernek kurulmuştur. Bu dernek İstanbul’da Veli Efendi Çayırı’nda at yarışları düzenlemiştir (Güven, 1992, 1999).

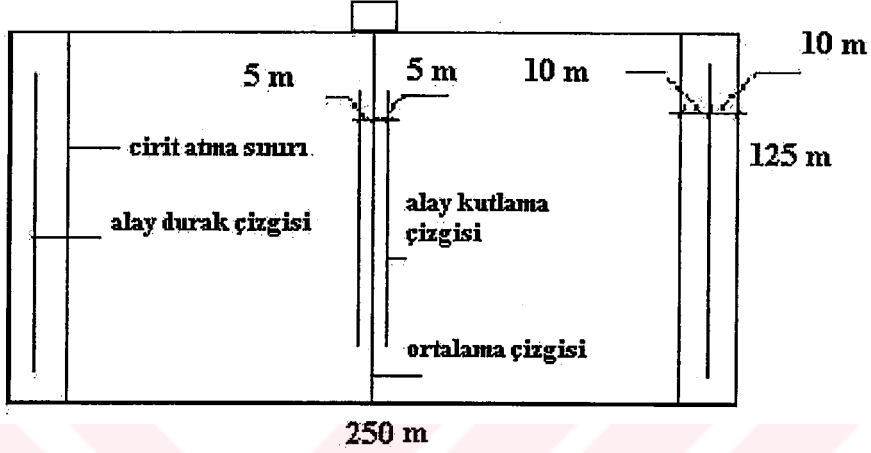
Matrak

Matrak oyunu günümüzdeki eskrim gibi uyumlu hareketlerle dans eder gibi yapılmaktadır. “Matrak” kelimesinin sözlük anlamı; üzerine post sarılmış yuvarlakça ve kalın değnekten/sopadan meydana gelen talimci şişine/silahına verilen isimdir (Güven, 1999). İki kişi arasında bir gösteri gibi sunulan oyunda rakiplerin her birinin ellerinde tahta kılıç ve kalkan yerine yuvarlak bir yastık bulunurdu. İki grup oluşturulur ve ortaya her bir gruptan birer savaşçı çıkarılır ve biri diğerini yeninceye kadar mücadele devam ederdi. Diğer bir çok sporda olduğu gibi eskrim sporu da dini inançlardan doğmuştur (Öngel, 2001).

Cirit

Cirit, Türklerin eskiden beri bilinen savaş sporlarından biridir. Cirit at üstünde (atlı cirit) oynandığı gibi, yaya (yaya ciriti/ menzil ciriti) olarak ta oynanmaktaydı (Koçu, 1965). Cirit oyunu alanı 250 m uzunluğunda ve 125 m genişliğinde bir alandır. Cirit alanı uzunluğunun tam ortasında beyaz, kalın bir çizgi ile ikiye bölünmüştür, buna ortalama çizgisi denir. Ortalama çizgisinin iki tarafında beşer metre aralıkla, sağda ve solda iki ince beyaz çizgi daha vardır. Bu ince iki çizgiye “alaylar kutlama çizgisi” denilmektedir . Sahanın

kenarlarından 20 m sonrasına çizilen çizgi ise cirit atma sınırır (Güven, 1999). Cirit oyunu iki devre şeklinde oynanır ve her bir devre 75 dakikadır. Bu devreler arasında 10 dakika ara bulunmaktadır (Güven, 1999).

Şekil 2.1 Cirit oyunu sahası (Adana Halkevi Spor Şubesi, 1935)

Kayak

Tarihi Çin kaynakları Türklerin kayak yaptıklarını belirtmektedir. Çok erken dönemlerden itibaren kayak kullanmak, Türklerde geleneksel bir adettir ve kullanımı diğer topluluklardan daha eskidir. Kayak, Avrupa'nın kuzeyindeki ülkelerden çok önce Orta Asya'da Türk boyları tarafından avcılık, taşımacılık ve spor amaçlı olarak yapılmıştır. Karla kaplı bir coğrafya'da kayak hem yaşanan gerçekliğe cevap verirken, diğer yandan sportif bir aktivitenin aleti olmuştur. Avlanmak için kayak yaparken kullandıkları hareketler alp disiplini ve slalom yarışları görünümünde olmuştur.

Tepük

Tepük (futbol) oyununun, Türkler tarafından ne zaman oynanmaya başlanmış olduğu kesin bilinemesi de, Orta Asya'da oynandığını Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't Türk adlı eserinden anlamaktayız. Timur döneminde Türklerin, içi hava ile doldurulmuş kuzu derisinden yapılmış bir topa ayak ile oynadıkları ve topa el değdirmenin, topu çizgiden çıkarmanın yasak olduğu bilinmektedir. Üzerinden zaman geçmesine rağmen Türklerin oynadıkları tepük ile günümüz futbolunun özdeki benzerlikleri büyüktür. Türklere ait olduğu belgelerle tespit edilen bu oyunlar, Batı ülkelerinde o ülkelerin toplum anlayışına uygun kurallara bağlanarak, yeni biçimler almışlardır. Nitekim, Türklere ait top oyunu (tepük)

bugün, dünya ülkelerinin ilgi duyduğu futbol oyununa dönüşmüştür (Yıldız, 1979).

Bu sporlardan başka labut atma ve gürz kaldırma, mızrak atma ve avcılık hem savaşa hazırlık hem de fiziksel güç kazanmak için Türklerin yaptıkları sporlardan olmuştur. Labut, ucu sivri 85-90 cm uzunluğunda ve 4-5 cm kalınlığında kabuğu soyulmuş kuru meşe değnekten savaş aletidir. Gürz, yekpare veya yalnız başı demir yada bakır, sapı ağaç, demir veya bakır olan bir topuzdur (Pakalın, 1993). Mızrak, ucu demir şişli uzun sııklara denir ve uçları farklı olabilmektedir. Savaşta süvariler tarafından kullanılan mızrak/kargı hedefe fırlatılmak veya hedefe süratle at sürülerek hedefi delmek üzere kullanılır (Eralp,1993). Labut, gürz ve mızrak tüfeğin yaygınlaşmasından sonra önemini yitirmiş ve spor gösterileri ve yarışlarında kullanılan spor araçları haline gelmiştir. Türkler, avcılık teşkilatını resmi bir kurum haline getirmiştir. Avcı birlikleri kurmuş ve ordusunu zinde tutmak için avlar düzenlemiştir. Bütün Türk boylarında önemli bir yer tutan avcılık; Osmanlı Devlet teşkilatı'nda resmi bir kurum haline gelmiş ve ordu içinde avcı birlikleri yer almıştır. Sultan Melikşah (Aralık 1072- Kasım 1092) avcılık konusunda dünyada ilk bilimsel kitabı yazdıran kişidir (Güven, 1999). Avcılığı yasa ile devlet düzenine ilk sokan Moğol Han'ı Cengiz Han'dır (Güven, 1999). Avcılık konusuna çağdaş yaklaşım ise Cumhuriyet Dönemi'nde olmuştur. Avcılık 1937 tarihli 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Av için av alanları ve çevre düzenlemeleri yapılmış, avcılıkla ilgili fermanlar, buyruk ve talimatnameler verilmiştir (Güven, 1999).

Türk spor tarihi çok zengin ve geniş bir alana sahiptir. Gittikleri yerlere kültürlerinin yanı sıra sporlarını da taşıyan Türkler birçok sporun dünyada tanınmasını sağlamışlardır. Bu sporlar paylaşıldıkları yeni coğrafyalar ile birlikte günümüzdeki hallerine ulaşmışlardır. Eski Türklerde yapılmakta olan pek çok spor da halen halk kültürümüzün bir parçası olarak yapılarak yaşatılmaya çalışılmaktadır, bir kısmı ise yapısal olarak değişime uğramıştır. Türkler göçebe kültürlerinin bir parçası olarak yapmaya başladıkları sporu sportmence uygulamayı başarmışlar ve barışa hizmet edecek şekilde kullanmışlardır. Türkler, gerek yarı göçebe gerekse yerleşik düzende spora çok yakın olmuşlar, spora zaman ayırmışlar ve sporu kadınlı erkekli yapmışlar, yöneticiler de dahil olmak üzere sporu teşvik etmişlerdir.

3. ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI

Olimpiyat Oyunları'nın kökeni Eski Yunan'da kent (site) devletleri arasında barışçı ilişkileri geliştirmek amacıyla düzenlenen spor şenliklerine dayanmaktadır. Eski Yunan'da Olympia, Pythia, Nemla ve İsthmia gibi yerleşmelerde birbirine benzer spor şenlikleri yapılmaktaydı ama bunların en ünlüsü ve en eskisi, Elis (Eleia) kentindeki Olympia'da düzenlenen Olimpiyat Oyunlarıydı. Olimpiyat Oyunları, 'devre' oyunlarını oluşturan dört panhelenik yada ulusal spor karşılaşmalarının en eskisiydi.

3.1 Antik Olimpiyat Oyunlarının Tarihçesi

Olympia'daki spor şenliklerinin tarihi M.Ö. 14. yüzyıla değin uzanmaktadır. Oyunlar, Yunan mitolojisinin yüce tanrısı Zeus adına spor şenlikleri düzenleyerek, Zeus'a olan bağlılığı ve inancı göstermek, bölgede düzenlenen bu büyük organizasyonla bölge barışını sağlamak amacıyla yapılmıştır (Swaddling, 2000). Ayrıca bunların yanı sıra Yunan jimnastiğinde zamanla yarışma kavramına doğru bir eğilim oluşması Olympia oyunlarının doğmasının temel faktörlerinden biri olmuştur (Karaküçük, 1988). Zeus'un onuruna düzenlenen bu şenlikler önceleri, ölümlerin ruhlarının sekiz yılda bir dirildiği inancı nedeniyle sekiz yılda bir kutlanırken sonraları bu süre dört yıla indirilmiş ve M.Ö. 776'dan M.S. 393'e değin tam 12 yüzyıl boyunca her 4 yılda bir Olimpiyat Oyunları düzenlenmeye devam edilmiştir. Başlangıçta yalnızca bir gün süren Olimpiyat şenliğinin süresi de M.Ö. 472'de beş güne çıkarılmıştır.

Antik Olimpiyatların ilk M.Ö. 776 yılından itibaren Yunanistan'da yapıldığı kesin olarak bilinmektedir. Ancak Yunanlıların ilk olimpiyatları düzenlemelerinde esas olacak etkilenmeyi, Orta Asya Türklerinden sağladıklarını da bazı tarihçiler ortaya koymaktadır (Karaküçük, 1988). Bir çok tarihçi, ilk atletizm karşılaşmalarının Küçük Asya'da düzenlendiğine inanmaktadır. Bu düşünceyi ise yörede yerleşik Yunan topluluklarının, boş zamanlarını spora ayıracak kadar refah içinde oldukları halde Yunanistan topraklarının savaş ve göç karmaşası içinde olması ile desteklemektedirler. Yaygın kanıya göre ise M.Ö. 8. yüzyılda, her biri ayrı ırka mensup, ayrı idari usullerle yönetilen 20 Yunan site devletinin birbirleriyle savaşmalarının önüne geçmek isteyen Olympia'da bulunan Elis'in kralı İphitos Delfi'deki Pythia'ya danışmaya gitmiş, Pythia da kendisine 1500 yıldan beri Anadolu'da yapılmakta olan dinsel kökenli spor şölenlerini örnek alarak "tanrıların çok sevdikleri oyunları" yeniden düzenlemesi ve bu dönemde ateşkes ilan etmesi öğüdünü vermiştir ve Elis'in bütün Yunan kentleri tarafından bağımsız devlet olarak kabul edilmesini kararlaştırmıştır. Olimpiyat Oyunları'nın en önemli yönü "Olimpiyat Ateşkesi", Yunan devlet

ve kolonilerinin birleşmesinde geçici ama temel bir amaç olmuştur. Bu gelenek uyarınca, savaş halinde olan Yunan kent devletleri Olimpiyatlara 3 ay kala silah bırakmışlar ve yarışmalar için en iyi sporcularını seçerek Olympia'ya göndermişlerdir. Oyunlar sırasında da katılan devletlerin silah taşınması, aralarında yasal çatışmaya girmesi yasaklanmıştır. Oyunlar sona erdikten sonra da, oyuncuların kendi kent devletlerine güvenlik içinde dönmelerine değin "Olimpiyat Ateşkesi" sürdürülmüştür. Olimpiyat Festivali'nin başlangıcından önce, üç haberci ateşkes haberini yaymak için zeytin dalları ve çeşitli asalarla Elis'ten diğer Yunan devletlerine doğru yola çıkarak Festival'in başlangıç tarihini duyurmuşlar ve en önemlisi Olimpiyat Ateşkesini yaymışlardır (Swaddling, 2000; Karaküçük, 1988).

Olimpiyat festivali, ay takvimine dayanan Yunan takvimi uyarınca dört yılda bir kutlanmıştır (Swaddling, 2000). Yunanlılar Olimpiyat takvimini ancak MÖ. 776'dan sonra benimsemişler, oyunlar tarihine ancak bundan sonra girilmiştir. Aynı zamanda Olimpiyat oyunları antik Yunan dünyası için tarihi bir işaret olmuştur. İlk olimpiyatların yapıldığı M.Ö. 776 yılı Yunan tarihinde ilk kesin kayıtlı tarih olmuştur, çünkü kazananların isimleri resmi olarak kayıt edilmiştir (Andronicos, 1985). Yunanlıların yarışlar için en sıcak aylar olan Ağustos ve Eylül aylarını seçme nedenleri ise tarım faaliyetlerinin bu dönemde durağan olmasına bağlanabilir.

3.2 Antik Olimpiyatlara Ait Kurallar ve Spor Dalları ile Olimpiyat Programı

Antik dönemde antrenörlerin, fiziksel beceriyi geliştirmek için başvurabilecekleri kaynaklar tespit edilmiştir ancak bunlardan yalnızca bir kısmı parçalar halinde günümüze ulaşmıştır. Bu nedenle antik sporlar hakkında daha geniş bilgiyi, Yunanlıların günlük hayatlarını yansıttıkları çömleklerdeki ve bastıkları paralardaki spor dallarını yansıtan resimlerden elde etmekteyiz. Edebi kaynaklarda da spor dallarından, sporcuların başarılarından, kurallar ve cezalardan söz edilmektedir.

3.2.1 Kurallar

Sporcular oyunlardan önce yemin etmekteydiler, aynı zamanda Hellanodikai (hakemler) de adil davranacaklarına, yarışmacılarla ilgili bilgileri gizli tutacaklarına dair yemin ediyorlardı. Hakemler, kuralların yaptırım konusunda tam sorumluluk sahibi idiler . Hem hakemlik hem de hakimlik yapıyorlar; herhangi bir ihlal durumunda cezayı da infaz ediyorlardı. Oyun kurallarını çiğneyenler için ağır cezalar ön görülmüştü. Direktiflere uymayan yarışmacı ve antrenörler kırbaçlanıyorlardı.

M.Ö. 350'de kesin biçimlerini alan oyunlara yalnız özgür Yunanlı yurttaşlar katılabılmış,

köleler, metoikoslar (bir Yunan sitesinde yaşayan ancak sitenin yerlisi olmayan kişiler) ve mahkumlar katılamamışlardır. İlkçağdaki Olimpiyatlara kadınlar ne yarışçı ne de seyirci olarak katılabilmişler, yalnızca başrahibe oyunları izleyebilmiştir. Kadınların oyunlar sırasında Olympia'ya yaklaşmaları ağır yasalarla yasaklanmıştır. Sonraları Olimpiyat Oyunları'yla aynı günlerde, ama Olimpiyat alanı dışında Tanrıça Hera onuruna kadınlar arasında da spor yarışmalarının düzenlendiği bilinmektedir (Saltuk, 1995).

3.2.2 Antik Spor Dalları ve Olimpiyat Programı

İlk dönemlerde dinsel köke dayanan oyunlarda zamanla program genişletilmiş, yarışmalar çoğaltılmıştır. Bir gün içinde tamamlandığı ilk dönemde Olimpiyat Oyunları, 32 m genişliğinde, 192 m uzunluğundaki bir pistte yapılan stadion yarışını (dromos) kapsarken, zamanla Olimpiyatlar birbirini izledikçe ilgi büyümüş ve değişik mesafelerde koşu yarışları, disk ve cirit atma, uzun atlama, boks, güreş, pentatlon ve atlı araba yarışları da Oyunlar'ın programına eklenmiştir (Swaddling, 2000).

Spor yapan yerel halkın azlığı yüzünden tesisler festivaller haricinde kullanılmamıştır. Bu nedenle yarışlardan önce hazırlıklar sırasında pistler yeniden kazılıp düzeltilmiş ve kum havuzları hazırlanmıştır. On ay kala; yarışlarda görev alacak on kadar hakem kura ile seçilmiştir. Sporcular da son on ay boyunca sıkı antrenmanlar yapmışlar, bir ay kala; oyunlara katılacak yarışmacılar Elis'e yerleşerek hakemlerin sıkı denetiminde çalışmaya başlamışlardır. Hakemler çeşitli işlerle uğraşmışlardır: formda olmayanları diskalifiye etmişler, yarışmacıların kökenini denetlemişlerdir. Sporculara aileleri yada özel antrenörler eşlik etmiştir. Festivalden iki gün önce; bütün takım Olympia'nın 58 kilometre uzağındaki Elis'ten yola çıkarak, önde hakemler ve resmi görevliler, ardından sporcular ve antrenörleri arkalarından ise sahipleri, jokeyleri ve bakıcılarıyla atlar ve arabalar Kutsal Yol'u izleyerek oyunların yapılacağı Altis'e gelmişlerdir (Swaddling, 2000).

M.Ö. 472'de oyunların süresi 5 güne çıkarıldıktan sonra 5. gün, ödüllerin dağıtılmasına ve şampiyonlar için bir şölen verilmesine ayrılmıştır. Olimpiyatların ilk günü; sabah Bouleuterion'daki Zeus Horkios önünde yarışmacılar ve hakimler için yemin töreni düzenlenmiştir. Bunu haberciler ve borazancılar için yarışmalar ile koşu, güreş ve boks mücadeleleri izlemiştir. İkinci gün; at ve araba yarışları ile pentatlon yarışları ; üçüncü gün, koşu yarışları ; dördüncü gün, güreş, boks ve pankration (güreş ve yumruklaşmalı bir tür dövüş) ile zırhlı savaş müsabakaları ve beşinci gün, ödül töreni, ziyafet ve kutlamalar yapılmıştır. Bunların yanı sıra cenaze ayinleri, tanınmış filozofların söyleşileri, ziyafetler ve adak törenleri düzenlenmiştir (Swaddling, 2000).

Antik dünyada, bir sporcunun ulaşabileceği en büyük başarı kutsal zeytin ağacından yapılmış Olimpiyat tacını kazanmak olmuştur. Bazı tarihçilere göre önceleri galipler yarıştan sonra tac giymişler, daha sonraları kazananlara değerli madenden yapılmış sacayağı da verilmeye başlanmıştır. Bu sacayağı da tac gibi çoğunlukla tanrı tapınağına bırakılmıştır (Swaddling, 2000).

3.3 Olympia Yerleşmesi ve Spor Kompleksi

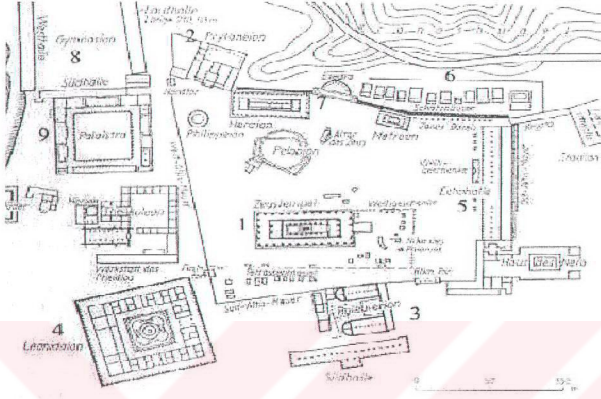
Elis'te Peloponnesos'un batı bölgesinde Kronos dağının yamacında kurulmuş olan Olympia, Elis'in dini merkeziydi. Tanrı Zeus ve karısı Hera için Dorlar tarafından birer tapınak yapılmış ve buraya Olympia adı verilmiştir (Swaddling, 2000).

Şekil 3.1 Olympia

Stratejik önemi yüzünden seçilen Olympia, doğal afetler tarafından yok edilmiştir. M.S. 4. yüzyılda Kladeos nehri yatağından taşarak, gymnasionun neredeyse yarısını yıkmış, kış fırtınaları, yakındaki Kronos tepesinden kaya ve toprak parçalarını bölgeye yaymıştır. M.S. 6. yüzyılda iki büyük deprem bölgeyi yerle bir etmiş, sütunları devirip bölgenin tamamını oturulmaz hale getirmiştir. Kutsal bölge, Ortaçağın sonlarına doğru, güneyden akan Alpheisos Nehri'nin suları altında kalmış, hipodrom da yok olmuştur. Sonuç olarak bölge 4 m derinlikte

çamurun altında kalmış ve kutsal yerin nerede olduğu unutulmuştur. Olympia 1766 yılında Sanat Severler Derneği adına bir keşif göreviyle yöreye giden İngiliz teolog ve eski eser meraklısı Richard Chandler tarafından keşfedilmiştir (Swaddling, 2000).

1. Zeus Tapınağı	6. Hazineler
2. Prytancion	7. Heroon
3. Bauleuterion	8. Gymnasion
4. Leonidaion	9. Palaestra
5. Yankı Sütunlu Galeri	

Şekil 3.2 Olympia yerleşmesi (M.Ö. 200)

1829'da bir grup Fransız arkeolog yerleşmeyi araştırmışsa da, ilk kapsamlı kazı 1875'te Alman Hükümeti tarafından, Yunan yetkililerin izniyle gerçekleştirilmiştir. Almanlar araştırmalarını bir rapor halinde sunmuşlar ve bu raporlar, Olympia'nın sportif ideallerine kapılan Fransız soylusu Pierre de Coubertin'e ilham kaynağı olmuştur (Swaddling, 2000).

Alman Arkeoloji Enstitüsü, Olympia'da sistemli kazılara 1936 yılında başlamıştır ve bu sayede yerleşmede yer alan yapı ve anıtlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazıları; Büyük Zeus Tapınağı, Zeus Tapınağı, Bouleuterion, Prytaneion, Hazineler, Heroon, Leonidaion, Gymnasion, Palaestra ve Yankı Sütunlu Galeri'dir. Büyük Zeus sunağı Pausanias zamanında, taş platform üzerinde, 7 m yüksekliğinde, Zeus'a sunulan adaklardan oluşan bir kül tepeciğiydi. Zeus tapınağı ise; M.Ö. 456'da tamamlanan ve yapımı tam on yıl süren bir tapınaktı. Dünya'nın Yedi Harikası'ndan biri olan bu tapınağın içinde Zeus'un 13 m uzunluğundaki altın ve fildişi heykeli bulunmaktaydı (Swaddling, 2000).

Oyunların şampiyonları onuruna düzenlenen şenlikler Prytaneion'da yapılmaktaydı. Oyunları kazananlara burada ömür boyu bedava yemek verilmekteydi. M.Ö. 470'de tamamlanan bu yapı bir yönetim merkeziydi. Bouleuterion yada meclis binasının güney kanadı M.Ö. 550 civarında yapılmış, bunu kuzey ana salon ve doğu sütunlu galeri izlemiştir. Olimpiyat konseyi toplantıları da burada yapılmaktaydı (Şekil 3.2).

Leonidaion binası ise resmi görevliler ve VIP'ler için otel olarak kullanılmaktaydı. Çeşitli misafir odaları ve dairelerde konuklar ağırlanıyordu. Yankı Sütunlu Galeri, stadyum ve hipodrom ile kutsal bölge arasında sınır oluşturmaktaydı. Haberci ve borazancıların yarışmalarının yapıldığı galeri, içerisinde insan sesi en az yedi kez yankılandığı için bu adı almıştır. Arkasındaki dar avlu ise atletizm malzemeleri deposu olarak kullanılmaktaydı. Hava koşullarından korunması gereken değerli mallar ve kolonilerin gerektiğinde kullandıkları paraların saklandığı Hazine binasının her biri bir tapınağı andıran yapı dizisiydi ve özel olarak yapılan terasın üzerinde yer alıyordu. Heroon binası ise içinde isimsiz bir kahramana adanmış sunak bulunan hamam binasıydı (Swaddling, 2000).

Olympia'da yarışmacılar ve seyirciler için hazırlanmış tesislerin yanı sıra oyunlara yönelik spor tesisleri de yer almaktaydı. Olympia'da yer alan spor tesisleri ise stadyum, palaestra, gymnasium, yüzme havuzları, banyolar ve hipodromdan oluşmaktaydı. Olympia'da yer alan spor tesisleri ve yan tesisler göz önüne alınarak gelişmiş bir organizasyon ile Olimpiyat oyunlarının düzenlendiği anlaşılmaktadır. Modern Olimpiyatlardaki, Olimpiyat Parkı ve Olimpiyat Köyü kavramının en eski uygulamasını da Olympia'da görmekteyiz.

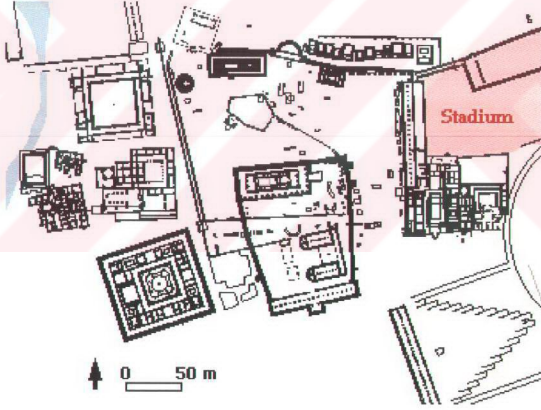
3.3.1 Stadyum

Şekil 3.3 Olympia stadyumu (Andronicos, 1985)

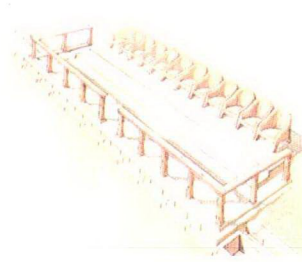
Olimpiyat Oyunları'nın ilk yıllarında stadyum yoktu. Sporcular, start olarak yerde kuma çizilmiş bir çizgiyi kullanıyor ve belirlenen mesafeyi koşuyorlardı. Bu basit düzenlemeler Olimpiyat Oyunları'nın ilk birkaç yüzyılı içindeydi. M.Ö.350' de Altis'te bir stadyum yapıldı. Olimpik stadyum 45.000 ila 50.000 kişi için yapılmıştı, ancak stadın tamamının dolup dolmadığı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır (Kieran, Daley, 1973). Stadın atletizm yarışlarının yapıldığı dikdörtgen pisti kilden yapılmış, ince bir tabaka kumla kaplanıp düzeltilmişti (Swaddling, 2000).

Olympia'daki pistin uzunluğu 600 olimpik fit, yani 192,28 metreydi. Mitolojiye göre, orijinal yarışın mesafesi, Herakles'in ardı ardına 600 adım almasıyla belirlenmiştir. Bütün antik stadyumlar ortalama 600 fit uzunluğundaydı, ama yerel ölçüm standartlarını kullanan birçok yerde, pek özen gösterilmediğinden, stadyum uzunlukları arasında farklılıklar görülmekteydi. İki uca doğru yer alan taş eşikler başlangıç ve bitiş noktalarını belirtiyordu. Oyunların dini önemini kısmen de olsa korumak için yarışların batıda bitmesi isteniyordu, böylece koşucular Altis'in kalbine doğru koşuyorlardı (Swaddling, 2000).

Şekil 3.4 Stadyumun yerleşimi

“stadyum” kelimesinin Yunanca “ayakta durmak” kavramından ileri geldiği de öne sürülmektedir, bu bağlamda stadyumda oturacak yer yoktu; seyircilere yarış kesintisiz olarak seyrettirmek için iki uzun toprak set hazırlanmıştı. Pistin güney ucunda hakem kürsüleri bulunmaktaydı (Swaddling, 2000).

Şekil 3.5 Hakem kürsüleri

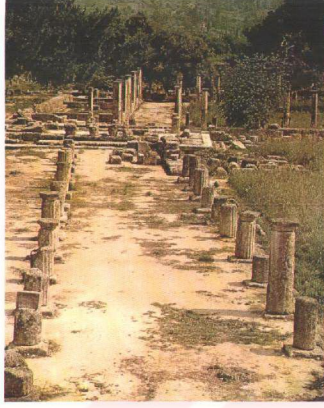
Olymphia'da stadyumun batı yakasındaki toprak setin konumu Altis'ten stadyuma bir giriş tüneline gerektiriyordu. 32 m uzunluğundaki krypte adı verilen bu tünelde sporcular çağırılmayı beklerlerdi, girişin kullanımı halk ve yarışmacılarla sınırlıydı (Swaddling, 2000).

Şekil 3.6 Krypte (Andronicos, 1985)

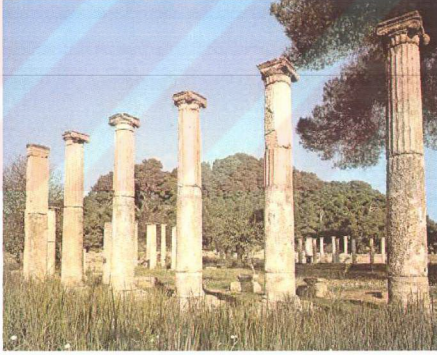
3.3.2 Gymnasion

Palaestra'nın hemen yanında bulunan bina M.Ö. ikinci yüzyılda yapılmıştır. Yapının yarışmacıların kullanımı ile sınırlı olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni spor salonunun uzun oluşu, doğu sütunlu galerisinde, stadyumdakiyle aynı, yani tam olarak 192,28 metrelik ikili koşu pistinin bulunmasıdır. Bu galerinin iki ucunda da stadyumdakiler gibi iki taş eşik yer almaktaydı. Sporcular, aşırı sıcak yada yağmurlu havalarda oyunlara burada hazırlanıyorlardı. Spor salonunun avlusunda ise ek koşu pistleri ile disk ve cirit atma alanları bulunmaktaydı. Günümüzde binanın batısından hiç iz kalmamıştır, sporcuların kaldığı kısmın yarısı da yok olmuştur (Swaddling, 2000).

Şekil 3.7 Gymnasion (Andronicos, 1985)

3.3.3 Palaestra

Şekil 3.8 Palaestra (Andronicos, 1985)

Dövüş sporları ve atlama koşuları palaestrada yapılmaktaydı. M.Ö. altıncı yüzyıldan Roma İmparatorluğu'nun sonuna kadar her şehirde genellikle bir palaestra bulunmaktaydı. Yapı antrenman salonunun yanı sıra, sosyal kulüp işlevi görmekteydi. Olympia'daki palaestra, M.Ö. üçüncü yüzyılda yapılmıştı ve bu tip binalar için standart olan tasarıma uyuyordu (Swaddling, 2000). Arkada birkaç odası olan, dört tarafı sütunlarla çevrili bir avluydu.

Palaestranın ana işlevlerinden biri gymnasionlarda olduğu gibi aşırı sıcak yada yağmurlu havalarda sporculara iç mekan sağlamaktı. Güreşçiler için kapalı bir oda ve kum torbalı antrenman odası hariç, odalarda seyirciler için sıralar yer almaktaydı. Kolonadlardan her türlü iç ve dış faaliyet izlenebilmekteydi. Kuzey sütunlu galerisinin doğu ucunda soğuk banyo, batısında ise tuvaletler bulunmaktaydı (Swaddling, 2000).

3.3.4 Yüzme Havuzu ve Banyo

Olympia'daki hamamlara beşinci yüzyıldan itibaren rastlanılmaktadır. Hamamların varlıkları, Yunanlıların, spordan sonra yıkanmaya verdiği önemi göstermektedir. Daha önceki dönemlerde sporcuların yıkanma imkanları kısıtlıydı ve sporcular palaestra veya spor salonunun tuvaletlerinde soğuk suyla idare ediyorlardı. Sıcak suyu zayıflık sayarak kullanımına karşı çıkanlar olsa da beşinci yüzyıldan itibaren şartların iyileştirilmesi gündeme geldi (Swaddling, 2000). Altis'in batısındaki ilk banyo tesisatlarında sıcak su imkanı mevcuttu. Heroon'da bilinen ilk Yunan buhar banyosu yer almaktaydı. Su dev bronz kazanlarda ısıtılıyor ve havuzdaki soğuk suya dökülmesiyle buhar elde ediliyordu. Heroon'un batısında bulunan , apodyterion ise değişme odasıydı. M.Ö. 100 yılına gelindiğinde bu tip banyolar yerine hypocaust adı verilen alttan ısıtılmalı Roma tipi , hem sıcak su hem de buhar banyosu olarak kullanılan yapılar kullanılmaya başlandı (Swaddling, 2000).

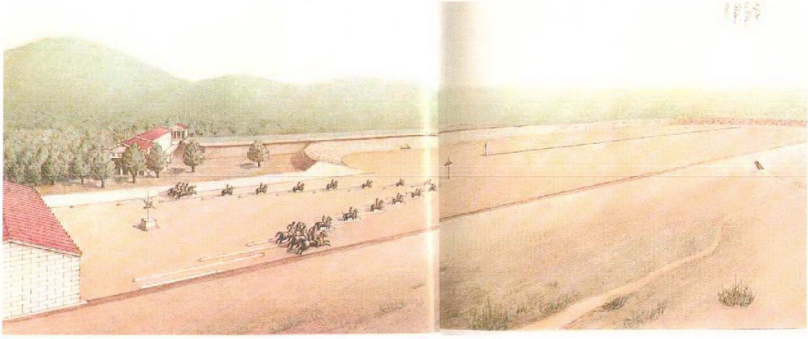
Modern görünüşlü açık hava havuzu dönem koşullarına göre oldukça iyiydi. Beşinci yüzyılda yapılan havuz, 24 m uzunlukta, 16 m genişlikte, 1.6 m de derinlikteydi (kabaca modern Olimpik havuzların yarısı kadar). Havuza iki taraftan merdivenlerle giriliyordu (Swaddling, 2000).

3.3.5 Hipodrom

İlk zamanlarda hipodrom yarışları için açık alanlar yeterli olmaktaydı. Yarışlar, seyircilerin kolayca seyredebilmesi için vadi yada tepenin eteğinde yapılıyordu. Genellikle hakemler ve birkaç seçkin konuk oturuyor, halk ise ayakta yarış izliyordu. Yapay setlerin yapımına ise daha sonra başlanmıştı (Swaddling, 2000).

Alpheios Nehri Ortaçağda yatağından taşarak bütün bölgeyi sular altında bıraktığı için Olympia'daki hipodromun yeri tam olarak bilinmemektedir. Günümüzde Olympia'daki hipodromun gerçek görünüşüyle ilgili kanıt olmadığından yazılı kanıtlara inanılmak zorunda kalınmıştır. Bu kaynaklar Pausanias'ın tanımları ve İstanbul'da Topkapı Sarayı'nda bulunan on birinci yüzyıldan kalma elyazmalarıdır. Hipodromun alışıldan daha büyük ve karmaşık bir ölçekte olduğu sanılmaktadır. Hipodromun pist uzunluğunun 600 m, eninin ise 200 m civarında olduğu, stadyumun güneyinde ve stadyum gibi duvarlarla çevrili olduğu tahmin

edilmektedir (Saltuk, 2001).

Şekil 3.9 Hipodrom (Andronicos, 1985)

Olympia'daki hipodromun en önemli özelliği 'aphesis' adı verilen başlangıç düzeneği'di (Swaddling, 2000). Düzenegin günümüze ulaşan tek anlatımı Pausanias'ın "Yunanistan Betimlemesi" adlı eserinde yer almaktadır. Olympia'daki aphasis aşamalı bir start sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Yarışmacılar, dışarıdaki pruvanın ucuna ulaşmak için katetmeleri gereken fazladan yolla orantı olarak önceden başlamışlardır (Swaddling, 2000).

3.4 Antik Olimpiyat Oyunlarının Bitişi

M.Ö. 148-146 yıllarından itibaren Yunan toprakları Roma İmparatorluğuna katılmış, Olimpiyat oyunları Roma'ya transfer edilmiş ve Romalıların spora ve paraya duydukları ilgi Olympia'nın eski prestijini kazanmasını sağlamıştı (Kiearan, Daley, 1973). En önemlisi Olimpiyat Oyunlarının uluslararası bir nitelik kazanmasıdır. Eski Yunan'ın Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına girdiği MS. 146 yılına değin Olimpiyat Oyunları'na katılım yalnızca Yunan soyundan gelen özgür yurttaşlara açık olmuştur. O tarihten sonra imparatorluk sınırları içinde yaşayan herkese Olimpiyatlara katılma hakkı tanınmıştır. Roma İmparatorluğu, 4. yüzyılda Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul ettikten sonra devlet, Eski Yunan dininin izlerini taşıdığı için Olimpiyat Oyunları'nın önüne engeller çıkarmaya başlamıştır ve M.S. 393'te Romanın ilk Hıristiyan imparatoru I. Theodosius, bütün pagan adetlerini yasaklamıştır. Bizans döneminde, Oyunlar, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis'te (İstanbul'da) yeniden düzenlenmişti. Burada, oyunlar Romalıların sosyal ve siyasi kalbi Hipodrom'da yapılmaktaydı (Swaddling, 2000).

Romalıların araba yarışı merakı bu spor dalını egemen hale getirmişti. Bir yandan da güreş, boks, cirit atma, uzun atlama, koşu yarışı, halter, okçuluk ve gülle atma karşılaşmaları düzenlenmeye devam edilmiştir.

Olimpiyat Oyunları yapıldığı ilk dönemlerden itibaren kitle sporunun gelişmesine katkıda bulunan sosyal bir olaydır. Antik Olimpiyat Oyunları'nın barış sağlama gibi başka bir görevi daha bulunmaktaydı. M.Ö. 776'da savaş halindeki üç Yunan site devleti Olimpiyat süresini kutsal barış dönemi ilan etmişlerdir. Oyunlar, yurdun dört bir yanından sporcu kabilelerin yanı sıra, kültür ve sanat çevrelerinin tüccar esnaf ve yöneticilerin bir araya geldiği merkez olmuştur. Modern olimpiyatlarla birlikte bu organizasyon daha farklı alanlara yönelmiş, Olimpiyat Oyunları dünyanın en büyük spor organizasyonu haline gelerek dünya spor olaylarının temelini oluşturmuştur.

4. MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI

Modern Olimpiyatlarda 1896'dan itibaren oyunları organize eden kentler, bu organizasyonu kentin imaj ve prestijini arttırmak için üstlenmişlerdir. Bunun yanı sıra ülkeler, oyunların getireceği ekonomideki canlılık ve gelişme, turizm gelirlerinde artış, günümüzde yayın hakları ve reklamdan kazancın artışı, kent ve bulunduğu ülkenin tanınmasının yaratacağı etkiler nedeniyle Olimpiyatları düzenleme konusunda yarışa girmişlerdir.

Olimpiyatları düzenlemek için büyük bir ekonomik ve politik güce ihtiyaç duyulmaktadır. Yıllarca süren ve büyük ekonomik harcamalar yapılan adaylık, hazırlık ve oyunların düzenlenmesi dönemi için bu güçler gerekli hale gelmiştir. Ülkeler organizasyonu bir güç gösterisi haline getirerek olimpiyatların organizasyonunu zorlaştırmışlar ve büyük yatırımlar gereken bir seviyeye çıkarmışlardır. Bunların sonucu olarak Olimpiyat organizasyonu sadece ekonomik ve politik açıdan güçlü birkaç devletin düzenleyebileceği seviyeye ulaşmıştır.

Çalışmanın bu kısmında Olimpiyatların, Modern Olimpiyat Oyunları adı ile yeniden düzenlenmeye başlanmasına, olimpiyatlarla ilgili uluslararası ve ulusal kuruluş ve yasalara değinilmiştir. Olimpik sayılan spor dalları için gereken tesislerin uluslararası federasyonlar tarafından belirlenmiş kriterleri açıklanmıştır.

4.1 Modern Olimpiyat Oyunları Başlangıcı

Olimpiyat oyunlarının yeniden canlanması fikri Baron Pierre de Coubertin tarafından ortaya atılmadan önce birkaç ülkede Olimpiyat Oyunları doğrultusunda bazı spor şenlikleri yapılmıştır. On yedinci yüzyılın başlarında İngiltere'de Costwold Olimpiyat Oyunları, İngiltere'de 1679'da Hampton Court'ta ve 1852 ile 1867 yılları arasında Liverpool'da Olimpiyat Oyunları yapılmıştır. İngiltere'de Much Wenlock adlı kasabada Olimpiyat derneğinin düzenlediği eski Yunan örneği oyunlar 1850 yılından beri yapılmıştır, ancak bu oyunlar yöresel nitelik taşımıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda Olimpiyatlar Avrupa ve Amerika'da çeşitli yerlerde yapılmıştır; 1770'de Fransa, 1779'da Almanya, 1830'de Polonya, 1834 ve 1836'da İsveç, 1844'de Montreal, 1853'de New York ve 1893'te San Francisco'da da oyunlar düzenlenmiştir (Karaküçük, 1988).

1830'larda, modern Yunan devletinin kurulması onuruna Olimpiyatları canlandırma fikri tartışılmaya başlanmış ve 1837'de atletik olaylar, endüstriyel sergilerin bir parçası olarak yasal statü kazanmıştır. 1852 yılında Alman arkeolog ve bilim adamı Ernest Cortiust Berlin'de "Eski Olimpiyatlar" adlı bir konferans vermiştir, bundan etkilenen Yunanlılar 1859'da Evangelos Zappa adındaki iş adamının mali desteği ile koşu yarışı, disk atma, cirit,

güreş ve tırmanmanın yer aldığı ilk festivali düzenlemiştir (Karaküçük, 1988). Sonraki oyunlar 1870, 1875 ve 1888 yıllarında yapılmış ancak sürekliliğinde başarılı olunamamıştır. Yunan Kralı II. Frederik'in isteği doğrultusunda Alman arkeolog ve bilim adamı Ernest Curtius ve arkadaşları eski olimpiyatların yapıldığı bölgede araştırmalar yapmış ve raporlar yayınlamışlardır. Baron Pierre de Coubertin Olympia'daki kazıların raporları ile de ilgilenmiş ve 1892'de Sorbonne'da "Fransız Atletik Sporlar Kuruluşları Birliği" toplantısında antik Olimpiyatların ulusal prestijlerini arttırmak için yeniden düzenlenmesini önermiştir, ancak fikri pek desteklenmemiştir. Dünya gençliğinin savaş alanlarında değil, spor sahalarında karşılaştırılması fikrine inanan Coubertin, antik dönemlerde olduğu gibi bu şekilde kalıcı barışın sağlanacağına inanmıştır. Bu amaçla, İngiltere ve ABD'deki spor faaliyetleri ile Alman ve İsveç jimnastiğini incelemiş, Greklerin spor hareketlerine büyük ilgi göstermiştir. Coubertin, 1894 yılında o güne kadar dünyada kurulmuş olan sportif organizasyon eksperlerinin bir araya gelerek toplanmalarını sağlamış ve sonradan Uluslararası Olimpiyat Komitesine dönüşen Uluslararası Atletizm Konferansı toplantısını düzenlemiştir.

4.2 Uluslararası Komiteler

4.2.1 Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Modern Olimpiyatların kurucusu olarak tanınan Baron Pierre de Coubertin 1863'te Paris'te doğmuştur. Politika, ulusal ve uluslararası eğitim problemleri üzerine çalışmış ve bu amaçla Avrupa kıtasındaki, İngiltere'deki ve ABD'deki okul ve üniversiteleri ziyaret etmiş, eğitim yapılarını incelemiştir. Fransa'nın Alman orduları karşısında bozguna uğramasının Fransız gençliğinin iyi yetişmemesinden kaynaklandığına inanarak gençliğin sadece kapalı sınıflarda değil, açık havada spor yaparak yetişmesi gerektiğini savunmuştur. Fransa'da eğitim ve spor kuruluşlarına yeni bir sistem getirmek istemiş, ama tutucu bürokratlar tarafından dışlanmış. Bunun üzerine Baron Pierre de Coubertin, amatörlik kavramının anlamı, uygulaması ve Olimpiyatlar konulu bir kongre düzenlenmesini sağlamıştır. İlk toplantı 16 Haziran 1894'te çoğunluğunu Fransızların oluşturduğu iki bin spor eksperinin katılımıyla yapılmış ve eksperler Baron Pierre de Coubertin'i başkanlığa getirmişlerdir. 23 Haziran 1894'te ise Sorbonne'da "International Athletic Congress" (Uluslararası Atletizm Kongresi) adlı bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda 37 spor kuruluşunu temsilen 78 kişinin ve 9 ülkeden 20 delegenin de yer aldığı 2.000'i aşkın bir davetli topluluğunu buluşturmış ve bu toplantıda kararlar alınmıştır. Fransa, Büyük Britanya, ABD, İsveç, İtalya, İspanya, Yunanistan, Rusya ve Belçika'dan 79 delege bir Uluslararası Olimpiyat Komitesi kurarak Olimpiyat oyunlarının 1896'dan itibaren yeniden yapılmasına karar vermişlerdir ve Kongre'de kabul gören ve bugün

de geçerliliğini koruyan Olimpiyatların temel ilkeleri aşağıda yer aldığı şekilde sıralanmıştır (Karaküçük, 1988; TMOK, 2002):

1. Olimpiyatlar, eskiden olduğu gibi, 4 yılda bir yapılacaktır. Oyunlar iptal edilebilir, ancak başka yıla bırakılamaz.
2. Olimpiyatlar, Klasik Yunan'da olduğunun aksine, tüm dünya sporcularına açık olacak ve yarışma programında günün sporları yer alacaktır.
3. Yarışmalar yalnızca yetişkinler arasında düzenlenecektir.
4. Amatörlük kuralları kesinlikle uygulanacak ve maddi değerli ödüller yasak olacaktır. Komitenin, geçmişteki olumsuz davranışlarından dolayı sporcuları oyunlara kabul etmeme yetkisi de vardır. Sporcuların amatörlüğü Milli Olimpiyat Komitelerince onaylanacaktır.
5. Olimpiyat organizasyonu "gezici" olacak ve her Olimpiyat başka bir ülkede düzenlenecektir. Oyunlara katılma ve oyunların yapılacağı yer konusunda oyunların milletlerarası niteliği korunacak, oyunlara bütün milletler çağırılacaktır.
6. Oyunların sportif muhtevası eski Yunan yarışma türlerinden değil, modern sporlardan oluşmaktadır.
7. Yarışma programlarına spor türlerinden ancak, atletik sporlar, su sporları, buz pateni, eskrim, güreş, boks, binicilik, atış, jimnastik, bisiklet ve çayır oyunları gibi sporlar alınabilir. Beşli yarışlardan oluşan pentatlon da yarışmalara ilave edilebilir.
8. Oyunlarda, din, ırk ve politik etkinliklere yer verilmeyecektir.
9. Her Olimpiyat oyununun yapılacağı ülke ve şehri zamanında seçmek hakkı IOC'ye aittir.
10. Her ülkenin Olimpiyat oyunlarına katılabilmesi IOC'ye bağlı Milli Olimpiyat Komitelerini kurmalarına bağlıdır.
11. Oyunların tarihçesinden dolayı bir saygı ifadesi olarak ilk Olimpiyat oyunlarının 1896 yılında Atina'da, ikincisinin ise Baron Pierre de Coubertin'nin anısına 1900 yılında Paris'te yapılmasına karar verilmiştir.

Kongre'nin bu kararları almasından sonra ilk Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) kurulmuştur. Olimpik hareketin yönetimini üstlenen ve çağdaş Olimpiyat oyunlarının denetiminden, geliştirilmesinden ve gözetiminden sorumlu olan IOC, Milli Olimpiyat Komiteleri ve Uluslararası Spor Federasyonları ile birlikte Olimpik Harekete düşünce ve uygulamada önderlik etmektedir. Bütün dünya ülkelerinin amatörlerini, tarafsız, eşit ve adil müsabakalarda ırk, din ve politik sebeplerle ülke ve şahıslar arasında bir fark gözetmeksizin

bir araya getirmek, barış ve dostluğun temel espi kabul edilerek, dünya amatör sporcularının fizik ve moral güçlerinin geliştirilmesini, oyunların ülkeler arasında değil, kişiler arasında yapılmasını ve oyunlardan elde edilecek gelirin yine olimpizm ve amatör spor için harcanması sağlamak önemli temel prensiplerden bazılarıdır (T.M.O.K., s. 117-121). Komite hiçbir şekilde kâr gütmeyen uluslararası hukuka bağlı, tüzel kişiliği olan sürekli, bağımsız bir kuruluştur. IOC amatör sporun en yüksek yasama, yürütme ve yargı organıdır. Üyeleri ülkelerini IOC'de değil, IOC'yi ülkelerinde temsil ederler. Merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir ve resmi dilleri Fransızca ile İngilizce'dir.

4.2.2 Milli Olimpiyat Komiteleri

Olimpik hareket IOC'nin yanı sıra, Uluslararası Spor Federasyonlarını ve Milli Olimpiyat Komitelerini (MOK) kapsamaktadır. Olimpiyatlara katılabilmek için her ülkenin Milli Olimpiyat Komitesi olması ve bu komitenin de IOC tarafından tanınmış olması gerekmektedir. Milli Olimpiyat Komiteleri, uluslararası hukukun temel ilke ve kurallarına göre kurulmuş, kendi üyelerini kendi seçen, tüzel kişiliği bulunan, hükümetlerarası olmayan komitelerdir. IOC statüsünün 24. maddesine göre, yarışmacıların eleme müsabakalarına ve Olimpiyat Oyunlarına kaydettirmeye sadece IOC tarafından tanınmış Milli Olimpiyat Komiteleri yetkilidir. Bir ülkenin veya bir coğrafi bölgenin sporcularının oyunlara katılabilmeleri için, en az beş milli federasyondan oluşmuş bir Milli Olimpiyat Komitesi bulunması şarttır. Milli Olimpiyat Komitesi, ülkesinin Olimpiyat Oyunlarında temsil ve organize edilmesini temin eder. O ülkeden bir veya birkaç kent , Milli Olimpiyat Komitesi'ne başvurarak, belli bir yılda yapılacak Olimpiyatlara aday olmak istediklerini bildirirler, bu başvuruları inceleyen MOK, bu konuda seçimini yapar ve devletin destek olması imkanlarının da temin edilmesini sağlar. Adaylık MOK tarafından IOC'ye sunulur. Çeşitli dünya kentleri tarafından yapılan başvurular, IOC tarafından değerlendirildikten sonra Olimpiyatların yapımından yedi yıl önce IOC üyeleri tarafından topluca oylanır. Olimpiyatlar, bir kente verilmesine rağmen, bazı yarışmalar o ülkedeki başka kentlerde de yapılabilir.

4.2.3 Olimpiyat Oyunları Organizasyonunda Geçici Organlar

Olimpiyat oyunları organizasyonunda IOC'nin bazı geçici organları vardır. IOC statüsünde öngörüldüğü Olimpiyat Oyunlarının yapılacağı şehir belirlendikten sonra, oyunların organizasyon yetkisi IOC tarafından o ülkenin Milli Olimpiyat Komitesi'ne verilir. Bu komite IOC ile doğrudan temasa geçecek ve oyunlar sonunda ortadan kalkacak olan Olimpiyat Organizasyon Komitesini (OCOG) kurar. Olimpiyat Organizasyon Komitesi, o ülkedeki IOC üyesiyle Milli Olimpiyat Komitesi Başkan veya sekreterin de katılmalarıyla meydana

gelerek IOC ile işbirliği yapar.

Bir başka geçici organ ise “ataşeler”dir (Karaküçük, 1988). Bunlar Milli Olimpiyat Komiteleri ile Olimpiyat Organizasyon Komitesi arasındaki işbirliğini kolaylaştırmak amacıyla, her ülkenin Milli Olimpiyat Komitesinin, Olimpiyat organizasyon komitesinden görüş alarak tayin ettiği kişilerdir. Ataşeler, ikamet, seyahat ve diğer problemlerin çözümü konusunda Olimpiyat Organizasyon Komitesi ile Milli Olimpiyat Komitesi arasında aracılık yaparak bu iki komite arasında devamlı temas halinde bulunur. Görev süreleri oyunların sona ermesi ile tamamlanır.

Coubertin, modern olimpik hareketin tarihçesine ilginin azalmaması ve tarihçe hakkında yanlış düşüncelerin gelişmesinden çekindiği, aynı zamanda yaptığı çalışmaların korunması ve geliştirilmesi için bir enstitüye ihtiyaç duymuştur. Enstitü açıldıktan sonra kendine ait tüm dokümanları enstitüye bırakmış ve enstitü 1944 yılına kadar dünyanın en büyük spor arşivi olma niteliği kazanmıştır. Enstitü daha sonra 1949 yılındaki IOC toplantısında Uluslararası Olimpik Akademi (IOA) adını almış ve 1961 yılından itibaren de faaliyete geçmiştir. Uluslararası Olimpik Akademi , sporun gençlerin eğitimindeki yeri, sporun sanata ve sosyal bilimlere katkısı, sporcuların ruh ve karakter yapısı, sporun pedagojisi, sporda teknik ve teorik gelişmeler, sportmenlik, spor hekimliği, spor mekaniği, sporun ahlaki prensipleri, amatörlük, oyunların geleceği, oyunlar ve siyaset, devletin spora müdahalesi, spor performansının gelişmesi, spor ve barış gibi konular üzerinde durmaktadır. Uluslararası Olimpik Akademi, yukarıda sayılan amaçlarla tıp adamları, spor idarecileri, hakemler, spor gazetecileri ile gençlerin genel eğitim ve sportif eğitimlerinden sorumlu kesimlere her yıl seminer vermektedir.

4.3 Olimpiyatlara Yönelik Uluslararası Yasalar ve Kurallar

Olimpik hareket, IOC'nin otoritesi altında organizasyonu, sporcuları ve Olimpik Şartname ile yönetilmeyi kabul eden diğer kişileri yönlendirir. Olimpik Şartname, IOC tarafından yapılmış önemli prensiplerden, kurallardan ve kanunlardan oluşmuştur, olimpik hareketin organizasyonunu yönetir ve Olimpiyat Oyunlarının düzenlenme şartlarının çerçevesini belirler. IOC Yönetim Kurulu, Olimpik Şartnamede yer alan tanınma koşullarını ihlal eden her kişinin tanınmışlığını kaldırır. Yarışmacı yada takım diskalifiye edilir ve aldığı dereceyi kaybeder (IOC, 2001).

Olimpik Oyunların düzenlenmesi için yetkiler, evsahibi olarak seçilen şehre IOC tarafından verilir. Olimpik Oyunların yapılacağı kesin tarih, onay için aday şehirler tarafından IOC

Yönetim Kuruluna verilir. Olimpik Oyunların yapılması gereken tarihte yapılamaması durumunda evsahibi şehrin hakları geçersiz sayılır. Olimpik Oyunlara evsahipliği adaylığına yalnızca MOK 'u IOC tarafından tanınmış ülkeler katılabilir. Aday şehirler, Milli Olimpiyat Komitelerinden aldıkları onay ile Olimpik Oyunları düzenlemek için IOC'ye başvurabilirler. Şehrin yetkili merci ve MOK, oyunların IOC tarafından önerilen şartlara uygun olarak düzenleneceğini garanti eder. Ülkede birden fazla aday şehir bulunuyorsa en uygun şehre MOK karar verir. Olimpik Oyunların adaylığı için başvuran her şehir, yazılı bir antlaşma yaparak tüm kurallara uyacağına garanti verir. Olimpik Oyunların içerdiği her spor dalına ait federasyon teknik normları belirler. Her aday şehir, IOC Yönetim Kuruluna finansal garantiler önerir. Bu garantiler, şehrin kendisi, yerel, yöresel veya ulusal kamu kuruluşları yada diğer 3. şahıslar tarafından verilir. Evsahibi şehrin seçimi, Olimpik Oyunların organizasyonu için aday şehri bulunmayan bir ülkede yapılır. Adayların IOC'ye başvurmasından sonra, MOK şehrin görevlerini yapıp yapmadığını denetler. Aday şehirlerin değerlendirmesini Karar Komisyonu yapar, IOC ise Karar Komisyonunun raporlarına dayanarak evsahibi şehre karar verir (IOC, 2001).

Tüm sporlar Olimpik Oyunların evsahibi şehrinde yapılmalıdır ancak açılış ve kapanış seremonileri hariç bazı aktiviteler IOC'nin izni ile başka şehirlerde düzenlenebilir. OCOG, tüm yarışmacıları, takım yöneticilerini ve diğer takım personelini tek bir yerde toplama amacı ile Olimpiyat Oyunları için bir Olimpik Köy sağlamalıdır ve bu köy en az açılış seremonisinden 2 hafta öncesinden, kapanıştan 3 gün sonrasına kadar kullanılabilir. Olimpik Köy, IOC'nin hazırladığı 'Olimpik Köy Kitapçığı'ndaki gereksinimlere uygun olmalıdır. IOC, OCOG'a evsahibi şehirden başka bir yerde aktivite yapmasına izin verdiğinde, IOC Yönetim Kurulu OCOG'dan uygun yerleşimin ve ulaşım olanağının uygun koşullarda sağlanmasını ister. OCOG, Olimpik Oyunlar sırasında, programda IF'ler tarafından yürütülen sporlara ait yerleşim alanları ve yapıların yapımından sorumludur (IOC, 2001).

4.4 Türkiye'de Olimpiyatlara Yönelik Kuruluşlar ve Yasalar

4.4.1 Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)

Selim Sırrı (Tarcan) Bey, ülkede Meşrutiyet'in ilan edildiği ve demek kurabilme hakkının vatandaşlara tanındığı 1908 yılında Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'ni kurmuştur. Cemiyetin başkanlığını Ali İhsan (Tokgöz) Bey, Genel Sekreterliğini de Selim Sırrı Bey üstlenmiştir. Selim Sırrı Bey bir yıl sonra; 1909'da Berlin'de yapılan Uluslararası Olimpiyat Komitesi toplantısına Türkiye'yi temsilen katılmıştır. Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti, IOC'nin 1911 yılında yaptığı toplantıda üyeliğe kabul edilmiştir. 'Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti', 1922

yılında 'Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi' adını almış, daha sonra görevinin bir bölümünü günün spor örgütü olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na, 1936 yılında ise iktidar partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlı 'Türk Spor Kurumu'na devretmiştir. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bu yıllarda da çalışmalarını sürdürmüş ancak IOC'ye bağlı bir kurum olmakla beraber Türk sporunda da sporcuların amatörlüklerini onaylayan bir makam olarak kalmıştır. 1938 yılında Türk sporunun siyasi parti elinden alınarak doğrudan doğruya devlete bağlanmasını sağlayan Beden Terbiyesi Kanunu ile kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Olimpiyat işlemleriyle ilgilenmeye devam etmiştir. 1936 yılından 1962 yılına kadar Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'ne başkanlık yapan kişiler devletçe atanan Beden Terbiyesi Genel Müdürleri olmuşlar, ancak IOC tarafından başkanın seçimine işbaşına gelmesinin uluslararası Olimpik kurallar gereğince olduğu hatırlatılması üzerine 1962'de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi çıkarılan bir kanunla özerkliğine kavuşmuştur.

4.4.2 Hazırlık ve Düzenleme Kurulu (HDK)

İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu (HDK), Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Nisan 1992'de kabul ettiği Olimpiyat Yasası'yla kurulmuştur. Yasa, HDK'yı İstanbul Olimpiyat Oyunları'nın hazırlanması, düzenlenmesi ve sonuçlandırılmasıyla ilgili bütün işlemler konusunda yetkili ve sorumlu kılmaktadır. Bu çerçevede HDK: İstanbul'un Olimpiyat Oyunları'na evsahibi kent seçilmesi için Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) nezdinde adaylık çalışmalarını yürütme, İstanbul'un Olimpiyatlara evsahipliği için gerekli spor tesislerinin inşaatını gerçekleştirme, ve İstanbul'un evsahibi kent seçilmesinden sonra Olimpiyat Oyunları'nın organizasyonunu sağlama görevlerini bir arada üstlenmiştir.

Hazırlık Komitesi'nde , Başbakanlık ve Milli Savunma, İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskan, Ulaştırma ve Turizm bakanlıklarından birer üye ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nden üçer üye olmak üzere toplam 16 üye yer almaktadır. Komite'nin Yasa'yla belirlenmiş görevlerinden bazıları: Olimpiyat Oyunları'nın yapılacağı alanları belirlemek, Olimpik tesislerin projelerini değerlendirmek ve inşa ettirmek, mevcut tesisleri Olimpik ölçülere göre yenilemek, Olimpiyat Köyü'nün projelendirilmesi ve yapımı ile her türlü ulaşım ve haberleşme altyapısının hazırlanmasında yerel ve merkezi yönetimle işbirliğini yürütmektir. HDK, kuruluşundan sonra ayrıca, yatırımlarla ve adaylık süreciyle ilgili bütün faaliyetleri yürütüp koordine etmekle görevli bir Genel Direktörlük ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Yürütme Kurulu Başkanı ve Genel Direktör'den oluşan 3 üyeli bir Planlama ve Uygulama Kurulu oluşturmuştur. HDK'nın çalışmalarına 67'si profesyonel olmak üzere yaklaşık 200 kişi

katılmaktadır.

4.4.3 İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu

Bu kanun İstanbul Kentinin uluslararası olimpik anlaşma şartlarına uygun olarak Olimpiyatlara hazırlanması ve Olimpiyat Oyunlarının düzenlenmesi ile ilgili esas ve usulleri belirler ve bu amaçla kendilerine görev verilen kurum, kuruluş, kurul ve komitelerin teşkil, görev, yetki ve çalışma usulleri ile diğer düzenlemeleri kapsamaktadır. Çalışmada arsa tahsisi, gelirlerin nereden elde edildiği, tesis ve gayrimenkulların devri ile ilgili işlemler, bütün kamu kurum ve kuruluşları ile özel idareler ve belediyeler hizmet zorunluluğu ile ilgili yasalara yer verilmiştir.

Madde 9- Olimpiyat köyünün düzenlenmesi için HDK'nın öngördüğü arazi Bakanlar Kurulu Kararıyla, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Hazine veya İstanbul Özel İdare Müdürlüğüne Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne tahsis edilir. Bu arazinin imarı ile ilgili işlemler İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına sonuçlandırılır.

Madde 11- Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulunun gelirleri şunlardır: Spor Toto-Loto hasılatının %1'i, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün bir önceki yıla ait safi hasılatının % 5'i, konut fonundan toplanan aylık gelirin %1'i, her yıl konsolide bütçeden ayrılan pay, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin tasdik edilen bütçesinin %1'i, 6132 sayılı at yarışları hakkında kanuna istinaden düzenlenen "At Yarışları Müşterek Bahis" bilet satış hasılatının % 1'i ve diğer gelirler. Burada belirtilen miktarları beş katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu gelirler, ilgili kuruluşlarca Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulunun kamu bankasında açtıracağı hesaba her ay aktarılır.

Madde 16- İstanbul Olimpiyat Oyunları için İstanbul ve diğer illerde yaptırılan spor tesisleri ile olimpiyat için tahsis edilmiş sportif amaçlı gayrimenkullar olimpiyatların bitiminden itibaren herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne devredilmiş sayılır. Yapılan diğer konaklama tesislerinin kullanımı, paylaşımı veya satışları İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü arasında yapılacak bir protokolle kararlaştırılır.

4.5 Uluslararası Spor Federasyonları ve Olimpik Sporların Tanımı

Uluslararası Federasyonlar (IF's) tarafından yönetilen sporlar, Olimpik Sporlar olarak adlandırılır. Bu sporlara ait federasyonlar ve kuruluş tarihleri Çizelge 4.1' de verilmiştir. Olimpik sporların tanımları federasyonlar tarafından yapılır ve bu spor dalları için gereken tesislerin kriterleri, gereken alanların ölçüleri, spor dalı için kullanılan materyallerin nitelikleri

ve boyutlarına ilgili federasyonlar karar verir ve onaylar.

Çizelge 4.1 Uluslararası spor federasyonları

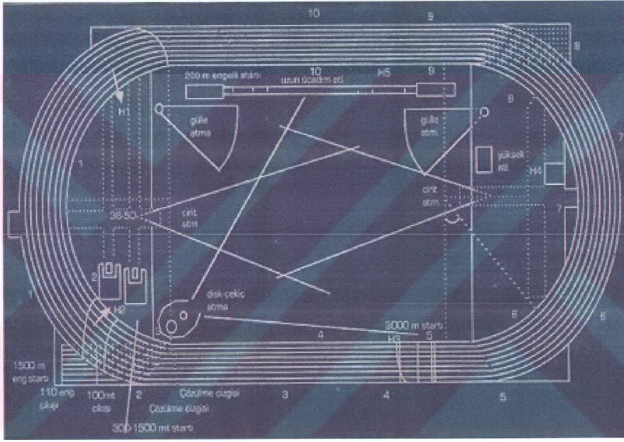
Kısaltma	Federasyonun Adı	Kuruluş	Kısaltma	Federasyonun Adı	Kuruluş
(IAAF)	Uluslararası Atletizm Federasyonu	1913	(FIH)	Uluslararası Hokey Federasyonu	1924
(FISA)	Uluslararası Kürek Federasyonu	1892	(IJF)	Uluslararası Judo Federasyonu	1951
(IBF)	Uluslararası Badminton Federasyonu	1934	(FILA)	Uluslararası Güreş Federasyonu	1912
(IBAF)	Uluslararası Beysbol Federasyonu	1871	(FINA)	Uluslararası Yüzme Federasyonu	1909
(FIBA)	Uluslararası Basketbol Federasyonu	1932	(UIPM)	Uluslararası Modern Pentatlon Federasyonu	1948
(AIBA)	Uluslararası Amatör Boks Federasyonu	1946	(ISF)	Uluslararası Softbol Federasyonu	1965
(FIC)	Uluslararası Kano Federasyonu	1946	(WTF)	Dünya Tekvando Federasyonu	1966
(UCI)	Uluslararası Bisiklet Federasyonu	1993	(ITF)	Uluslararası Tenis Federasyonu	1913
(FEI)	Uluslararası Binicilik Federasyonu	1921	(ITTF)	Uluslararası Masa Tenisi Federasyonu	1926
(FIE)	Uluslararası Eskrim Federasyonu	1913	(ISSF)	Uluslararası Atıcılık Sporları Federasyonu	1946
(FIFA)	Uluslararası Futbol Federasyonu	1904	(FITA)	Uluslararası Okçuluk Federasyonu	1931
(FIG)	Uluslararası Jimnastik Federasyonu	1881	(ITU)	Uluslararası Triatlon Federasyonu	1989
(IWF)	Uluslararası Halter Federasyonu	1920	(ISAF)	Uluslararası Yelken Federasyonu	1907
(IHF)	Uluslararası Hentbol Federasyonu	1946	(FIVB)	Uluslararası Voleybol Federasyonu	1947

Tesislerin yeterlilik kriterleri de Uluslararası Federasyonlar (IF's) tarafından belirtilmiştir. IOC'nin olimpiik sporları denetlemeye yetkili kıldığı ve merkez teşkilatı içinde yer alan teknik birimleri Uluslararası Spor Federasyonlarıdır. Uluslararası Spor Federasyonları, sorumlu bulunduğu branşın uluslararası yarışmalarını yönlendirerek kural ve yönetmeliklerini geliştirmek, üye ülkeler arasındaki tüm yarışmaların kural ve yönetmeliklerine göre

yapılmasını sağlamak, doping gibi konularda tıbbi tedbirler almak gibi görevlerinin yanı sıra hakem seçimi ve hakem yetiştirilmesi gibi görevleri yerine getirerek IOC'ye teknik danışmanlık yapar. Oyunlardan iki yıl önce katılımcıların sayısı IF'lerin direktifleri ile ilişkili olarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) Yönetim Kurulu tarafından kararlaştırılır (Karaküçük , 1988).

4.5.1 Atletizm ve Futbol

Atletizm, koşu, atlama ve atma dallarını içeren, kurallara bağlanmış pist ve alan sporudur. İlk modern olimpiyatlardan bu yana olimpiik bir spor olarak yapılmaktadır. Atletizm; koşular, atma ve atlama olarak üç kategoriye ayrılır (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

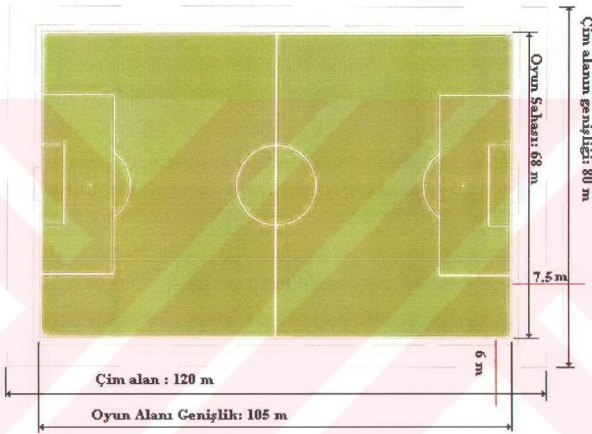
Şekil 4.1 Atletizm alanı

Atletizmin bir dalı olan koşular, önceden belirlenmiş çeşitli mesafelerde koşulur. Koşu yarışları pist ve yol yarışları olarak ikiye ayrılır. Pist yarışları stadyumun çevresinde kulvarlara ayrılmış elips biçiminde koşu pistinde yapılmaktadır. Stadyumun ortasındaki alanda ise atma ve atlama yarışları yapılır. Bütün yarışmaların oyun alanları stadyumun üzerinde aynı anda bulunur ve aynı anda birkaç yarışma birden yapılır.

Futbol, 11 kişiden oluşan iki takım arasında oynanan ve oyuncuların küre şeklinde şişirilmiş özel bir topu, el ve kollarını kullanmadan rakip kaleye sokmasına dayanan spor dalıdır (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997). Futbol karşılaşmaları da stadyumlarda yapılmaktadır.

Futbol Oyun Alanı ve Çim Alan

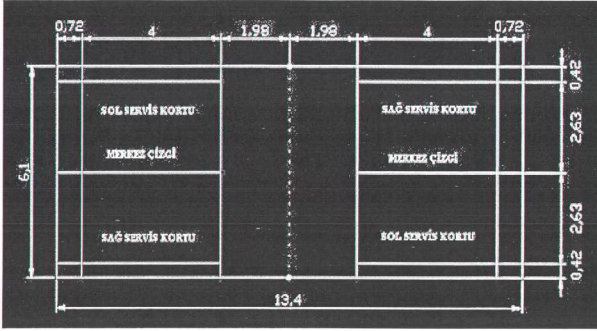
Oyun alanı doğal çim olmalıdır. Kuru havalar için otomatik sulama ve soğuk havalarda donmayı engellemek için alttan ısıtma sistemi sağlanmalıdır. Sahanın içinde drenaj sistemi olmalıdır. Ambulans, itfaiye aracı gibi acil servis araçları oyun alanına girebilmelidir, bu nedenle oyun alanı bu tür araçların girişine imkan verebilecek şekilde bir zemine sahip olmalıdır. Oyun Alanı: Profesyonel ligdeki her karşılaşma için, ölçüler 105 x 68 m olabilir, çim alan ise 120 x 80 m ölçülerinde olmalıdır (FIFA, 1995).

Şekil 4. 2 Oyun alanı ölçüleri ve oyun alanı çizgisinden minimum uzaklıklar

4.5.2 Badminton

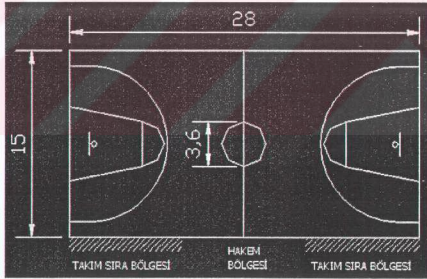
Badminton, kaz tüyü yada plastikten yapılmış bir topun hafif raketlerle file üzerinden rakip alana atılması ve geri dönmesini sağlamak amacıyla dayanan bir spordur. Badminton, 1972 Münih ve 1988 Seul Olimpiyatları'nda gösteri sporu olarak oynanmış, 1992 Barcelona Olimpiyat Oyunları'nda olimpiik spor dalı haline getirilmiştir. Badminton sahası 6,1 m genişliğinde ve 3,4 m uzunluğundadır. Saha çizgileri 40 mm genişliğinde ve kolayca görülebilmesi için beyaz yada sarı renkte olmalıdır. Tek kişilik oyunlarda saha, çiftlerden 0,72 m daha uzundur (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.3 Badminton oyun sahası

4.5.3 Basketbol

Basketbol, beşer (5) oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanır. Oyunda amaç, rakibin sepetine sayı yapmak ve diğer takımın topun kontrolünü ele geçirmesine ve sayı yapmasına engel olmaktır. Basketbol, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda olimpik spor dalı haline getirilmiştir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

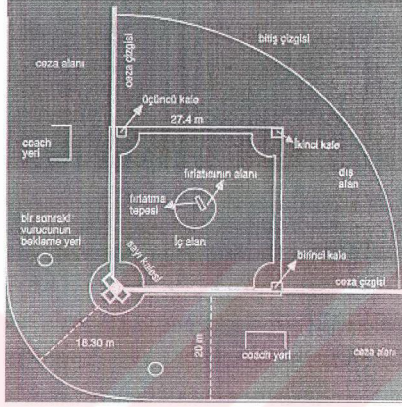

Şekil 4.4 Basketbol oyun sahası

Oyun sahası dikdörtgen, düz, engelsiz, sert bir yüzey olacaktır (Şekil 4.4). FIBA'nın resmi karşılaşmalarında ve yeni yapılan bütün tesislerde sahanın ölçüleri 28 m uzunluğunda ve 15 m genişliğinde olmalıdır. Tavan yada en alçaktaki herhangi bir engelin yüksekliği en az 7 m olmalıdır. Oyun sahasının tümü yeterli ve eşit düzeyde aydınlatılmalıdır (saha zemininden 1,5 m yükseklikte 1.500 lux). Aydınlatma elemanları oyuncuları ve hakemleri

engellemeyecek şekilde yerleştirilmelidir. Tüm seyirciler oyun sahasını çevreleyen çizgilerden en az 5 m uzakta oturmalıdır (FIBA, 2000).

4.5.4 Beysbol

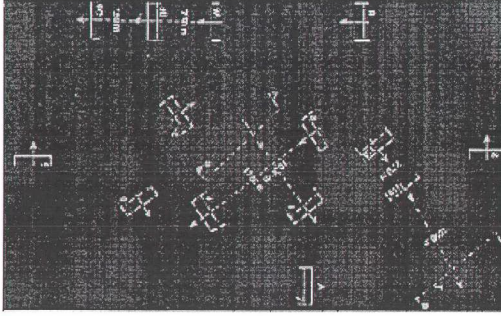

Şekil 4.5 Beysbol oyun alanı

Beysbol oyununda, top atıcı ve yakalayıcılar topa vuran kişiyi oyun dışı bırakmaya, vurucu da oyun dışı kalmaksızın kaleleri aşip sayı kazanmaya çalışır. Bir top ve sopa ile oynanan beysbol oyunu 1992 Barselona Olimpiyatları'nda resmi olarak Olimpiyat programına alınmıştır. Beysbol alanı, birbirini dik olarak kesen çizgilerden oluşur. Saha "iç alan" ve "dış alan" olmak üzere ikiye ayrılır. İç alan, kare şeklinde ortada çizilmiş alandır. Dış alan ise iki sınırlı çizgisi uzatılarak elde edilen ve iç alanın dışında kalan bölümdür. Kalelerin birbirinden uzaklıkları 27.4 m'dir. Karenin ortasında, fırlatıcının durduğu 40 cm yüksekliğinde bir teppe bulunmaktadır. Beysbol alanı çimle kaplı olabileceği gibi yağışlı havalarda maçların rahatlıkla oynanabilmesi için yapay malzeme de kaplanabilir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

4.5.5 Binicilik

Binicilik, bir canlıyla birlikte yapılan olimpik bir spordur. Binicilik, ilk kez 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunları programına alınmıştır. Günümüzde olimpiyatların binicilik yarışmaları ile kapanması gelenek haline gelmiştir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.6 Engel atlama yarış alanı

4.5.6 Bisiklet

İnsan gücüyle çalışan mekanizması ve iki tekerleği olan motorsuz taşıt “bisiklet” olarak adlandırılmaktadır. Bisiklet yarışları, velodrom (pist), yol yarışları ve bisiklet krosu olmak üzere üçe ayrılır. Amatör yol yarışları 1896 Atina Olimpiyat oyunlarından itibaren, pist yarışları da 1900 Paris Olimpiyat oyunlarından itibaren Olimpiyat yarışları arasında yer almaktadır. Oval bir pistte turlar halinde yapılan pist yarışlarında, turların uzunluğu 1-80 km arasında değişir ve pistler açık yada kapalı olabilirler.

Açık olan pistler beton yada asfalt yüzeyliken, kapalı olan pistler genellikle ahşap yüzeylidir. Pistler içe doğru 12 derece ile 55 derece arasındaki eğimlerle yapılır. Pistin genişliği en az 7 m olmalıdır. Yol yarışları etaplı yada tek günlük yol yarışları olarak iki kategoride düzenlenir. Etaplı yol yarışları 26 güne kadar çıkan 3.500 km’yi bulan yarışlardır. Günlük yarışlarda ise mesafe 250 km’yi bulur ve çizgiyi ilk geçen yarışmayı kazanır. Kros yarışları 32 km’lik özel bir parkurda normal yolların geçilmesi, çitlerin, sulu engellerin ve devrilmiş ağaçların aşılması biçiminde yapılır. Kros bir günlük bir yarıştır (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

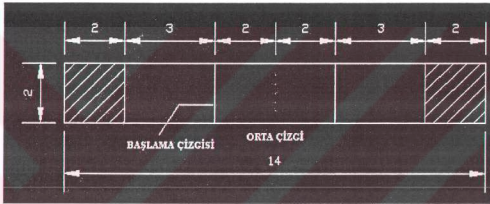
4.5.7 Boks

Ringin içinde, iki sporcunun ellerindeki eldivenleri ile belirli bir süre ve kurallara uyarak, vücut sınırlı bölgelerine vurma ve savunma oyunudur. Boks, 1920 Anvers Oyunları’ndan itibaren Olimpiyat programlarına girmiş ve özerkliğe kavuşmuştur. Boks karşılaşmaları, dört köşe, etrafı halatlarla çevrilmiş “ring” adı verilen alanlarda yapılır. Ringin boyutları

profesyonel karşılaşmalarda en az 4.1 m en çok 6.1 m arasında değişen kenar uzunluklarına sahip kare şeklindedir. Ringin yerden yada döşemeden yüksekliği en az 91 cm, en çok 122 cm'dir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

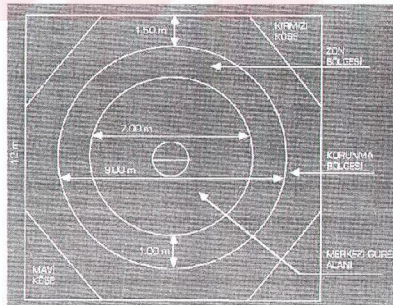
4.5.8 Eskrim

Epe, flöre ve kılıç adı verilen silahlarla yapılan kılıç oyunu eskrim olarak adlandırılır. Eskrim 1896 Atina Oyunlarında ilk kez programa alınmasına rağmen kurallar konusundaki tartışmalar nedeniyle 1912 Fransa Oyunlarına alınmamıştır. 1913'te Uluslararası Eskrim Federasyonunun kurulmasıyla tartışmalar çözümlenmiştir. Eskrim, 1.80 – 2 m eninde ve 14 m uzunluğunda dar, uzun bir pist üzerinde oynanır. Alan linolyum, kauçuk yada bileşik malzeme ile kaplanır (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.7 Eskrim pisti

4.5.9 Güreş

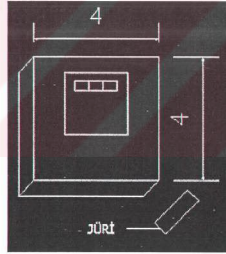

Şekil 4.8 Güreş pisti

Belli kurallar içinde, güç kullanarak, iki kişinin çeşitli yöntemlerle belirli devrelerde birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması şeklinde yapılan spor türü “güreş” olarak adlandırılır. Grekoromen güreş 1896’da Atina Olimpiyat oyunlarında ve serbest güreş ise ilk kez 1904’te St. Louis Olimpiyatları’nda resmi olarak uygulanmıştır. Bütün uluslararası müsabakalarda 9 m çapında, etrafında 1.20-1.50 m genişliğinde ve aynı kalınlıkta bir korunma alanı bulunan minderler kullanılır. Görüş şartları müsait değilse minder, 1.10 m’den daha yüksek olmayan bir platform üstüne kurulabilir. Minderin serileceği alanın müsabakanın normal seyrine müsaade edecek genişlikte olması gerekmektedir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

4.5.10 Halter

İki ucunda ağırlık katılmış çelik bir barın kaldırılmasına dayanan bir spor dalıdır. Halter sporu 1896’daki ilk Olimpiyat Oyunlarında yer almıştır. Halter yarışmaları sadece IWF şartnamesine uyan, IWF’nin onayladığı müsabaka alanlarında organize edilebilir. Halterde müsabaka alanı, müsabakanın yapıldığı ve seyircilerin kaldığı salondur. Salonda 8-10 halter platformunun ve ısınma sahasının bulunması gerekmektedir. Halter karşılaşmaları; 4 x 4 m boyutlarında ahşap ve kaygan olmayan bir platform üzerinde yapılır ve platformun yüksekliği 50-150 cm arasında değişmektedir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

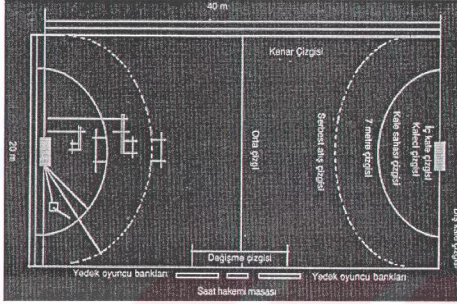

Şekil 4.9 Halter platformu

4.5.11 Hentbol

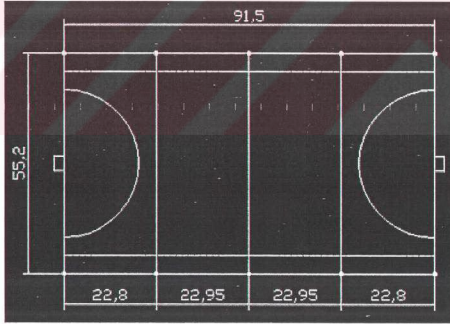
Kapalı salonda 7, açık alanda 11 kişiden oluşan iki takım arasında, topun elle oynanarak kaleye sokulmasına dayanan spor dalıdır. 1972 Münih Olimpiyatlarından itibaren oyunların programına alınmıştır. Tam boyutlu hentbol sahası, 40 x 20 m uzunluğunda olan bir dikdörtgen biçimindedir. Uzun kenarlar kenar çizgilerini, kısa kenarlar ise kale çizgilerini oluşturur. Kale, 2 m yüksekliğinde ve 3 m genişliğindedir. Kale sahası, kenar çizgilerden eşit

uzaklıkta olup, kale çizgisine paralel ve kale çizgisine 6 m uzaklıkta olan 3 m uzunluğundaki bir çizgi ile belirlenir. Kale sahası çizgisi, yan direklerin yakın iç kenarlarından ölçüldüğünde 6 m yarı çapındaki iki çeyrek daire ile birleşir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.10 Hentbol sahası

4.5.12 Hokey

Şekil 4.11 Hokey sahası

Bir ucu kıvrık sopalarla çim yada buz üzerinde oynanan top oyunudur. Erkekler için çim hokeyi karşılaşmaları 1908 Londra Olimpiyat Oyunları'ndan ve bayanlar çim hokeyi karşılaşmaları ise 1980 Moskova Olimpiyat Oyunları'ndan itibaren Olimpiyat Oyunları'nda yer almaktadır. Çim hokeyi alanının zemini genellikle çimdir, ancak yapay zeminler de

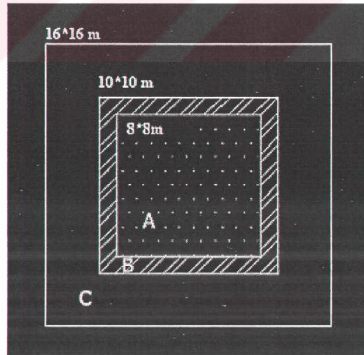
kullanılmaktadır. Bu alan, 91.40 x 55.20 m ölçülerinde olup, ortadan ikiye bölünmüştür. Sahanın kısa kenarlarında karşılıklı iki kale bulunmaktadır. Kalelerin yüksekliği 2.14 m ve eni 3.66 metredir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

4.5.13 Jimnastik

Jimnastik, vücudun çeviklik, esneklik ve denetimine dayanan, aletli ve aletsiz olarak gösteri niteliğinde sistemli olarak yapılan hareketler bütünü olarak tanımlanır. 1986'da modern Olimpiyatlar başlarken seçilen yedi spor dalından biridir. 1983 yılında ise ritmik jimnastik olimpiyatlara kabul edilmiştir. Uluslararası Jimnastik Federasyonu (FIG) jimnastik sporunu üç dalda temsil etmektedir; aletli jimnastik, genel jimnastik ve ritmik jimnastik. Aletlerin ölçüleri FIG tarafından belirlenir ve yarışma kuralları her Yaz Olimpiyatları'ndan sonra yeniden belirlenir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

4.5.14 Judo

Judo, rakibinin kuvvetinden yararlanarak şiddet kullanmadan rakibi yenmeyi amaçlayan spor dalıdır. Judo, 1964 Tokyo Olimpiyatları'nda olimpik spor olarak kabul edilmiştir. Judo karşılaşmaları minderin boyu en az 14 x 14 m, en çok 16 x 16 m olmaktadır. Minderin ortasında renkli alanın içinde kalan en az 8 x 8 m, en çok 10 x 10 m boyutlarında bir kısım bulunmaktadır. Karşılaşma bölgesi denilen bu alan 1 m eninde kırmızı bir çizgi ile çevrelenmiştir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.12 Judo minderi

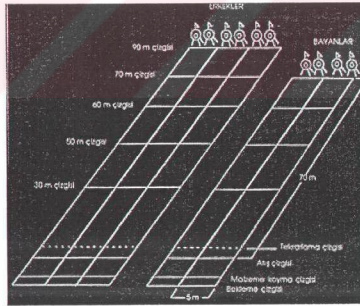
4.5.15 Kano

Kano, sportif ve hafif kayıklarla, bir veya birden fazla kısa kürek kullanılarak yapılan bir su sporudur. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda ilk kez yer almıştır. Sürat ve maraton olmak üzere ikiye ayrılan kano yarışları, durgun sularda 500 m, 1.000 m, 10.000 m ve 20.000 m'lik uzunluklarda yapılmaktadır. Yarış alanı, suyun üzerinde bulunan bayraklı şamandıralarla belirlenmektedir. 500 m ve 1.000 m'lik yarışlarda parkur düzken, 10.000 m'lik yarışlarda parkur dönemeçlerden oluşmaktadır. Olimpik yarışlarda suyun derinliği en az 3 m olması zorunludur (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

4.5.16 Kürek

Tekneyi kürekle hareket ettirmeye dayanan bir su sporudur. 1900 Paris Olimpiyat Oyunları programına alınmasından sonra kürek, olimpik bir spor haline gelmiştir. Yarışma parkurunun düz bir hat şeklinde uzaması en az 3, en çok 8 kulvara sahip bulunması, minimum su derinliğinin engebeli tabanlı diplerde en sığ yerde 3.5 m, düzgün tabanlı zeminlerde ise her noktada 2 m olması gerekmektedir. Uzunluğu 2.000 m olan parkurun konumunun rüzgar, akıntı, dalga gibi faktörlerin ya tamamen giderilmesi ya da kulvarları farklı şekilde etkilememesini mümkün kılacak biçimde seçilmesi gerekmektedir (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

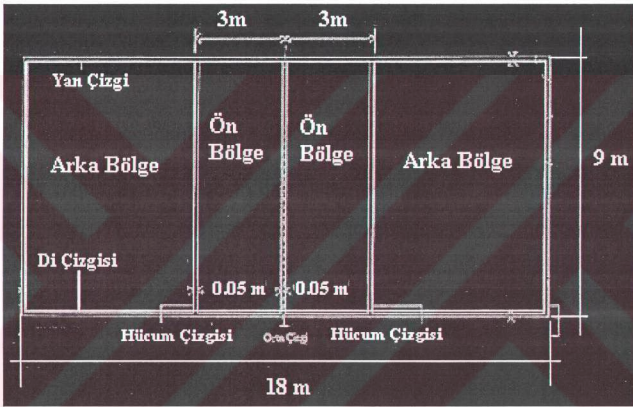
4.5.17 Okçuluk

Şekil 4. 13 Okçuluk müsabaka alanı

Okçuluk, ok adı verilen ucu sivri çubukların yaylar yardımıyla cansız hedeflere atılması esasına dayanan bir spor dalıdır. İlk kez 1900 Paris Olimpiyat Oyunları'nda erkekler kategorisinin programa dahil edilmesiyle olimpik bir spor olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

oyun alanı ve serbest bölgeden oluşmaktadır. Oyun alanı 18 x 9 m ölçülerinde bir dikdörtgendir. Uluslararası resmi müsabakalar için sadece tahta ve sentetik bir yüzeyin kullanılmasına izin verilmektedir. Bu yüzeyin FIVB tarafından onaylanmış ve pürüzsüz olması, kaygan olmaması istenmektedir. Kapalı salonlarda oyun alanının yüzeyi açık renklidir ve resmi müsabakalarda çizgiler için beyaz, oyun alanı ve serbest bölge için farklı renkler kullanılmaktadır. Orta çizginin tam ortası oyun alanını 9 x 9 m boyutlarında iki eşit sahaya bölmekte ve bu çizgi filenin tam altından iki yan çizgi arasında uzanmaktadır. Uluslararası resmi salon müsabakaları için aydınlatma, oyun alanı yüzeyinden 1 m yükseklikte ölçülmek suretiyle 1.000- 1.500 lux arasındadır (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Şekil 4.15 Voleybol oyun alanı

4.5.20 Yüzme

Suyun kaldırma kuvvetinden yararlanarak, el ve ayakların çırpılması yoluyla vücudun su içinde ilerletilmesine dayanan su sporudur. Yüzme 1952’de FINA tarafından tanınarak, aynı yıl Helsinki Olimpiyatları’nda “gösteri sporu” olarak yer almış ve 1984’te Olimpiyat programına dahil edilmiştir. Yüzme yarışları belirli ölçülerdeki havuzlarda yapılmaktadır. Olimpik karşılaşmalarda 50 x 25 m ölçülerinde ve 2.2 m derinliğinde havuzlar kullanılmaktadır. Havuzlarda;

- Her biri 2.5 m genişliğinde kulvarlar bulunur ve bu kulvarlar ilk 5 m’leri farklı renklerde şamandıralarla ayrılır.

- Havuzların kısa kenarlarında, yarışmacıların üzerlerinden atladıkları ve yükseklikleri en az 50 ile en fazla 75 cm arasında olan çıkış blokları bulunur. Bu bloklar düz yada 10 dereceye kadar eğimli olabilirler (Morpa Spor Ansiklopedisi, 1997).

Her federasyon, kendisi ile ilgili tesislerin boyutları, düzenleri, antrenman ve ısınma alanları da dahil olmak üzere kendi branşlarındaki spor alanları ve tesislerinin ihtiyaçları hakkında teknik bilgiler hazırlarlar. Bu bilgiler, tesislerin Olimpiyat Oyunları gibi büyük organizasyon hazırlıklarında planlama aşamalarına yardımcı olmaktadır. Evsahibi şehrin seçiminde bu kriterler federasyonların seçimlerini yönlendirmektedirler. Evsahibi şehrin seçiminden sonra federasyonların onayı alınmadan alan değişikliği yada hiçbir teknik değişiklik gerçekleştirilemez. Değişikliğin mecburi olduğu durumlarda federasyonlar tekrar alanı ziyaret ederler ve yeni düzenlemelerin uygunluğunu tekrar tartışır. Eğer evsahibi şehir mevcut tesislerini kullanma durumunda ise oyunların çok amaçlı spor karakterine uygun olarak federasyonların uygun gördüğü ihtiyaçlar ile farklı şehirlerin yada ülkelerin ulusal karakterleri arasında denge kurulmalıdır. Federasyonların evsahibi şehrin seçimindeki mali ve lojistik önerileri mantıklı olmalıdır ve bu tesisler oyunların ardından kullanılabilir olmalıdır.

Olimpiyat Oyunlarının çok uluslu bir organizasyon haline gelmesiyle birlikte Olimpiyat organizasyonu kurallar ve yaptırımlarla kontrol altına alınmıştır. Oluşturulan komiteler ve hazırlanan kanunlarla organizasyonun sürekliliğin korunması sağlanmaya çalışılmıştır.

5. OLİMPİYAT OYUNLARI TESİSLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Olimpiyat Oyunlarının zaman içinde öneminin artması ve kapsamının değişmesi nedeniyle, oyunlar için yapılan tesisler de değişim göstermiştir. Antik dönemin spor yapıları, yerlerini modern çağın spor yapılarına bırakmışlardır. Stadyumlar, 600 m uzunluğundaki kum pistlerden yüz binlerce seyirciyi ağırlayabilecek ve bir çok spor aktivitesinin yapıldığı büyük tesisler haline dönüşmüştür. Bu dönüşümle birlikte stadyum planları dikdörtgenden, ovale değişim göstermiştir. Palaestra ve gymnasiumlar, modern çağda kapalı spor salonları olmuşlardır. Gelişen teknoloji ile birlikte yapım sistemleri değişmiş, tesislerin büyüklükleri de aynı oranda artmıştır. Antik çağda sporcuları iyi şekilde ağırlamanın, sporcuların daha iyi mücadele edebilmeleri ve başarıları üzerindeki etkisi bilindiği için sporcular en iyi şekilde ağırlanmışlardır. Olimpiyatların giderek uluslararası bir spor olayı olması nedeniyle, gelen sporcu ve görevlileri ağırlama işi daha da önem kazanmıştır. Günümüzde sadece sporcu ve görevlilerin ağırlanması için değil; sosyal ve kültürel aktiviteleri, ulaşmaları, sağlık hizmetleri gibi ihtiyaçları için de tesisler hazırlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın bu kısmında Olimpiyat oyunları için yapılmış tesislerin tanımları yapılarak, zaman içindeki değişim ve gelişimleri incelenmiştir.

5.1 Antik Spor Yapıları

Modern tesislerin görülmeye başlandığı 1900 yıllarına dek gelişme göstermeyen spor alanında en önemli eserler Yunan ve Roma yapıları olmuştur. Tarihte ilk Olimpiyatların yapıldığı yer olarak tanınan Olympia tesisleri ile ilk spor bölgesi olarak tanımlanabilir. Sporu Yunanlılardan alan Romalıların şehir planlarına bakacak olursak, Romalıların da spor tesislerine büyük önem verdikleri görülmektedir.

Yunan mimarisinin önemli tesislerini gymnasionlar ve stadyumlar oluşturmaktadır. Çoğunlukla stadyumlarla ilişkili olan gymnasionların en önemli elamanları ise palaestralardır. Dört tarafı kolonlarla çevrili, üstü örtülü, kare veya dikdörtgen şeklindeki bu yapılar bir anlamda günümüzün antrenman sahalarıdır. Stadyumlar, kutsallığın bir ifadesi olarak atletik yarışmaların yapıldığı, açık yarış yolu ile yarış yerini çevreleyen tesisler olarak tanımlanabilir. Stadyumlar tribün yapımına uygun yamaçlarda, vadi kenarları veya benzeri arazilerde toprak yığmak sureti ile inşa edilmişlerdir.

Romalılarda ise, Yunanlılardan sonra muazzam eserler meydana getirmişlerdir. En önemlileri anfityatrolar, circuslar, hipodromlar ve banyolardır. Anfityatrolar, gladyatörler ve hayvan güreşlerini seyretmek için inşa edilmişlerdir. Form, herkese iyi bir görüş sağlamaktan ve

fonksiyondan doğmuştur. Plan, büyük kitlelerin sorunsuz akışını ve aralarda gezinti yerlerini tanzim edecek şekilde yapılmıştır. En iyi örnek Colosseum'dur. 50.000 kişi alan bu tesisin, 7-8 dakikada boşalabildiği ve üzerinin örtülebildiği bilinmektedir (Eski, 1998). Hipodromlar, at ve araba yarışlarının yapıldığı yer olarak tanımlanır. Circuslar, araba yarışları için gerekli saha ve etrafını çeviren seyirci tribünlerinden oluşmuştur. 180.000-190.000 kişilik Circus Maximus en önemlilerinden biridir. Hamamlar, önceleri yıkanma yerleri iken sonraları spor müsabakaları ve eğlence için kullanılmak üzere genişletilmişlerdir. Örneğin Caracalla Hamamı 20 x 50 m'lik yüzme havuzundan başka, palaestra, tribünlü koşu pisti, jimnastik mahalleri, lokanta gibi bölümleri de içinde barındırır (Eski, 1998).

5.1.1 Stadyumun Kelime Anlamı ve Tanımı

Stadyum günümüze kadar değişmeden kalmış bir sözcüktür. Takım sporlarının ; tenis, atletizm karşılaşmalarının vb. yapıldığı ve halkın bunları izleyebildiği tesisleri olan alan olarak tanımlanır (lat. Stadium, yun. Stadion'dan).

Eski Yunanlılar bu kelimeden üç anlam çıkartırlardı. 1) 600 ayak uzunluğunda düz çizgi halinde bir pist üzerinde atletik yarışı; 2) Bu koşular için özel olarak düzenlenmiş yer; 3) 600 ayaklık uzunluk ölçüsü (Saltuk, 1995). Bu üç tanımdan hangisinin diğer türevlerden önce geldiği bilinmemektedir, çünkü "stadion" kelimesinin cinsi ve kökü tespit edilememiştir. Stadyumlar, jimnastik yarışmalarının ve ilk Olimpiyat Oyunları'ndan beri Helen kültürünün bir parçası olan festivallerin yapıldığı alan olarak bilinmektedir. Terminoloji olarak, "stadion" 600 ayak uzunluğu olarak tanımlanabilir.

5.1.1.1 Stadyumların Mimari Konsepti

Antik dönemde stadyumun yer seçimi öncelikle araziye bağlıydı. İdeal arazi iki yamacın arasıydı, çünkü bu sayede stadyumun her iki yanında doğal oturma setleri oluşturulabiliyor ve tepelerin eğiminin sıfırlandığı noktalardan birinden giriş yapılabilirdi. Uygun bir vadinin bulunamaması halinde, bir tepe yanındaki terası düzeltmek yada yamacın dibine yarışma alanını yerleştirmek çözüm olmaktadır. Teras tipi stadyumda tepe tarafı neredeyse sınırsız bir seyir alanı sağlardı. Tepeden aşağı inen eğim boyunca suni setler yapmak suretiyle seyirci kapasitesi artırılabilirdi (Saltuk, 1995).

Stadyumlar çeşitli yerlerde farklı inşa şekilleri göstermişlerdir. Stadyumun büyük bir yapı olması nedeniyle bu binalara bazen kent duvarlarının dışında bazen de surların içinde ama şehrin en ucunda yer verilmiştir. Miletos ve Priene stadyumları şehrin içinde yapılmışken, Perge stadyumu şehrin dışına inşa edilmiştir (Saltuk, 1995). Stadyumlarda yön ile ilgili bir kural bulunmamaktadır, fakat doğu-batı konumu tercih edilmiştir (Çizelge 5.2). Daha önce

Olympia örneğinde bahsettiğimiz gibi oyunların dini önemini kısmen de olsa korumak için yarışların batıda bitmesi tercih edilmiştir (Saltuk, 1995). Stadyumlar eski zamanlarda kutsal yerlerin yakınında bulunmaktaydılar. Örneğin, Olympia’da olduğu gibi tesisler tanrıya daha yakın olmak için kurulmuş olup, içlerinde dinsel tören oyunları da yapılmıştır. Didyma, Miletos, Priene ve Ephesos stadyumları da anlatılanlara örnek olarak gösterilebilir (Saltuk, 1995). Stadyum tiyatro binası ile de bağlantılı olabilmekteydi. Yunan tiyatrosu ve Yunan stadyumu, topografik durumları, takdim ve seyir mekanları için doğal eğimden yararlanırdı. Tiyatro-stadyum bağlantısı Anadolu’da Aizonai’de görülmektedir. Stadyumun gymnasion ile bağlantılı olduğu örneklere de rastlanmaktadır. Gymnasion şehrin spora ayrılmış merkezi olduğundan stadyum da onun bir parçası yada bir eki gibi düşünülebilir (Saltuk, 1995). Anadolu’da Priene, Miletos ve Nysa gibi kentlerde stadyum ile gymnasionun yakın oldukları görülmektedir. İlk zamanlarda çarşı yada toplantı alanı olarak kullanılan agoralarda da oyunlar ve spor etkinliklerinin düzenlenmiş olabileceği düşünülmektedir. Agoralar ile koşu yollarının bağlayan kanıtlar bulunmuştur. Burada yapılan yarışlar muhtemelen tören niteliğinde yapılmaktaydı, ancak spor müsabakalarının agorada yapılması seyirci kontrolü ve ihtiyacı karşılanması açısından sorun yaratmaktaydı (Saltuk, 1995).

Stadyumlarda farklı plan tiplerine rastlanabilmektedir. Klasik stadyum planı dikdörtgen biçiminde olup uçları köşelidir. Anadolu’da Miletos ve Priene stadyumlarında bu plan tipi görülmektedir. İkinci plan tipi Delphi stadyumunda olduğu gibi bir ucu yuvarlak U şekilli plan tipidir. Bu iki planın dışında anfityatro şeklinde inşa edilmiş stadyumlara da Aphrodisias, Laodikeia ve Nysa stadyumları örnek verilebilir. Pek çok durumda plan üzerinde seyirciye daha iyi izleme imkanı vermek ve seyircinin yanındakilere engel olmadan koşu yolu içindeki yarışmaları rahatlıkla seyretmeleri için uzun kenarlarda dışa doğru hafif bir genişleme (kurvatur) görülür (Saltuk, 1995). Kurvatur ilk olarak Olympia’da üçüncü stadyumda ortaya çıkmış, daha sonra diğer stadyumlarda da uygulanmıştır. Anadolu’da paralel stadyumlar görüldüğü (Çizelge 5.3) gibi Ephesos’ta olduğu gibi kurvaturlu stadyumlar bulunmaktadır (Saltuk, 1995).

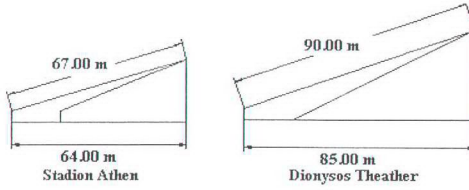
Bir Yunan stadyumunun kapsadığı kısımlar; koşu sahası, giriş veya girişler (stadyum kapısı), yarışma hakemleri ve oyun idarecileri için ayrılmış alanlar, seyirci yerleri ve sphendone’dan oluşmaktadır. Koşu sahaları, kural olarak 600 x 100 ayak (191 x 31 m) ölçülerindeydi ve zemini sert bir toprak yada Olympia’da olduğu gibi kilden yapıлып, kumla düzeltilmekteydi.

Şekil 5.1 Başlangıç hattı (Gnoli, 1985)

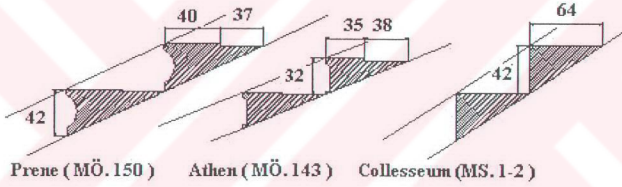
Başlangıç ve bitiş yada dönüş noktaları ilk zamanlarda direklerle yada toprağa çizilen şekille belli edilmekteydi. Daha sonra taş eşikler başlangıç noktasını temsil etmeye başlamıştır. Bu tür eşik taşlarının en belirginleri Olympia'daki tünel girişinin arkasında bulunanlardır (Şekil 5.1). Olympia'daki bu eşikler yaklaşık 46 cm genişliğindedir ve alanın genişliği boyunca uzanmaktadır (Saltuk, 1995). Stad yarışında, koşucular yarışı başladıkları yerin karşısında, diğer yarışlarda ise başladıkları yerde bitirmektedirler. Bitişin hep aynı yer olması istendiğinden stad koşucuları öteki uçta veya dönüş yerinden başlangıç yapmış olmalıydılar. Bu nedenle her iki uçta da başlangıç hatları bulunmaktaydı. Direkler, koşucunun koşarken belirli bir noktaya bakması sağlamak için, ayırt edilen bir yol gösterici olarak önemliydiler. İki stadlık (diaulos) yarışta da, koşucu direğin çevresinden dönmekteydi. Taş eşikler ise, başlangıçta haksızlığı önlemek ve yarışmacıların aynı noktadan başlamasını sağlamak için kullanılmaktaydı. Geç devirlerde ise koşucular için "hyspleks" adı verilen çıkış mekanizması başlangıç olarak kullanılmaya başlandı. Başlangıç kapısının ayrıntıları çeşitli yer ve zamanlarda farklılık göstermiştir (Saltuk, 1995).

İlk zamanlarda stadyumlarda oturma yerleri bulunmamaktaydı. İlk defa oturma yerleri yapılması MÖ. üçüncü yüzyıla rastlamaktadır. MÖ. ikinci yüzyılda ise ilk olarak bütün stadyum uzunluğu boyunca oturma yerleri ile kaplanmıştır. Seyircilerin koşu sahasına ayak basmamaları için bir galeri ve bu dolaşım yerini sınırlandıran değişik uygulamalarla yapılmış korkuluklar görülmektedir (Saltuk, 1995). Tribünlerin dışarıdan kimsenin izlemeyeceği şekilde yapılmasına ise daha sonraki dönemlerde rastlanılmaktadır. Antik yapılarda özellikle iyi bir görüş sağlamak için düzenlenmiş tribün eğim ve mesafeleri, bugün için bile önemli bir örnek oluşturmaktadır (Eski, 1998).

Şekil 5.2 Antik stadyumlarda mesafeler (Eski, 1998)

Yunan yapılarında oturma yerlerinin profilendirilmesine ve geçit yerlerinin ayırt edilmesine karşın Roma stadlarında bu özellik görülmemektedir. Her iki stadyum çeşidinde de eğim $\frac{1}{2}$ 'ye yaklaşmış, daha sonra bu oran da geçilmiştir.

Şekil 5.3 Antik stadyumlardaki profil örnekleri (Eski, 1998)

Oturma yerlerinde malzeme farklılıklarına da rastlanılmaktadır. Bazı stadyumlarda sadece ahşaptan oturma yerlerine rastlanırken bazılarında ise toprak setlere rastlanılmaktadır. Helenistik dönemde ise taş yada kesme taş oturma yerleri yapılması önem kazanmıştır. İşlenmiş taş oturma yerlerini Perge, Priene, Miletos, Ephesos, Rodos ve daha birçok yerde görmek mümkündür. Delphi ve Atina'da olduğu gibi mermer oturma yerlerine sahip stadyumlar da bulunmaktadır. Bunların yanında yarı taştan yarı tahtadan oturma yerleri de yapılmıştır. Paralel oturma düzeni yanında Arykanda, Blaundos, Priene'de olduğu gibi tek taraflı oturma düzeni de mevcuttur (Saltuk, 1995). Stadyumlarda Hellanodikailer ve hakemler için şeref yerleri seyirci mekanından ayrılmıştır. Antik stadyumlardaki şeref tribünlerinin tümü saptanamamıştır (Saltuk, 1995).

Stadyum planlarının ilk halinden günümüze gelişimi sırasında, günümüzde kullanılan oval planının oluşmasında etkili olmuş olaylardan biri de kurvatur eklenmesinden sonra sphendone

adı verilen kısmın eklenmesi olmuştur. Sphendone, tesisi stadyumu Roma anfitiyatrolarına yaklaştırmak için yardım etmiştir. Stadyumların daha sonra görülen form özellikleri, yarım daire biçimli uç (sphendone) Helenistik çağda gelenekselleşmiştir. Stadyum inşaatına shpendonenin gelişi Roma döneminde olmuştur ve M.Ö. 1. yüzyıla (Çizelge 5.2) tarihlendirilebilir (Saltuk, 1995).

5.1.1.2 Anadolu'daki Antik Stadyumlar

Anadolu'da bilinen 32 antik stadyumdan bazıları günümüze çok iyi korunarak gelmiş, Aphrodisias, Perge gibi bazıları da tahrip olmuştur. Bazılarının varlıkları ise ancak kitabelerden bilinirken, Pitane, Rhodiapolis gibi yapıların ise stadyum olup olmadığı tartışılmaktadır. Gün ışığına çıkmamış stadyumlar da mevcuttur. MÖ. 2. yüzyıla kadar Anadolu'da stadyumlara dair mimari kanıt bulunamamıştır. Bu nedenle oyunların muhtemelen şehir surları dışında yapıldığı ve insanlar için ahşap oturma yerleri kullanıldığı düşünülmektedir. Daha sonra şehrin bir parçası durumuna gelen stadyumlar gymnasium, tiyatro ve tapınaklar ile bazı durumlarda agora ve senato binaları ile ilişkili durumda karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 5.4 Anadolu'daki antik kentler

Çizelge 5.1 Antik dönem Anadolu stadyumları (Atun, Saltuk, Akurgal)

Aiolis:	1. Pitane	Lydia:	17. Blaundos
İonia:	2. Dydimia		18. Nysa
	3. Ephesus		19. Sattai
	4. Magnesia		20. Sardeis
	5. Miletos		21. Tralleis
	6. Priene	Lykia:	22. Arykanda
	7. Smyrna		23. Kadyanda
Caria:	8. Aphrodisias		24. Letoon
	9. Kedrai		25. Rhodiapolis
	10. Labranda		26. Tlos
	11. Myndos	Phrygia:	27. Aizanoi
	12. Theangela		28. Kibyra
Kilikia:	13. Anazarbos		29. Laodikeia
	14. Seleukeia	Pamphylia:	30. Sillyon
Mysia:	15. Pergamon		31. Perge
Pisidia:	16. Selge		32. Aspendos

Çalışmanın bu kısmında, bu uygarlıklara ait stadyumlardan en iyi korunmuş durumda olanlar antik stadyum yapısını örneklemek açısından daha detaylı anlatılmıştır. İncelenen antik stadyumlar değişik coğrafi alan ve dönemlere ayrılarak, boyutları, biçim, yönlenme özellikleri ve mimari gelişimleriyle anlatıma yardımcı olması için tipolojik çizelgeler halinde verilmiştir. Anadolu'daki stadyumların gelişmesine Roma imparatorluğu başta olmak üzere, İonia, Caria, Lydia, Lykia ve Phrygia gibi uygarlıklar katkıda bulunmuşlardır. Bilinen stadyumlar antik dönemdeki coğrafi konumlarına göre sıralanışı Çizelge 5.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.2'de antik stadyumların farklı dönemlerdeki boyutları ve yönlenme özellikleri, Çizelge 5.3'te Anadolu stadyumlarının mimari gelişimleri ve tipolojileri ve Çizelge 5.4'te Roma stadyumlarının yönlenme özellikleri ve tipolojileri verilerek stadyumlar gruplandırılmıştır.

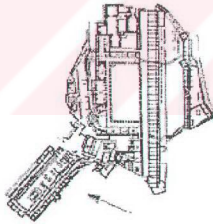
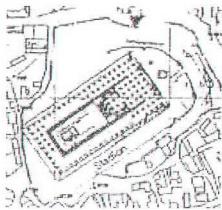

Çizelge 5.2 Antik stadyumların arena karakteristikleri ve yönlendirme özellikleri

YER	Uzunluk (m)	Genişlik (m)	Biçim*	Yönlendirme **
A- YUNANİSTAN				
KLASİK-HELLENİSTİK DÖNEM				
Olympia	191,27	31,60	D	B-D
Epidauros	181,30	29,50	D	D-B
Athens	184,96	30,26	TS	K-G
Delphoi	178,35	28,50	TS	D-B
Isthmia	178,60	28,60	TS	K-G
ROMA DÖNEMİ				
Dodona	190,00	30,00	TS	D-B
Messene	178,00	34,00	TS	G-K
B- ANADOLU				
HELLENİSTİK DÖNEM M.Ö. 2. Y.Y.				
Miletus	191,40	29,50	D	B-D
Priene	191,40	20,00	D	B-D
Dydima	181,00	13,50	D	D-B
Arykanda	80,00	16,00	D	D-B
Kadyanda	180,00	12,00	D	B-D
GRECO-ROMAN DÖNEMİ M.Ö. 1. Y.Y.				
Ephessos	191,40	30,00	TS	B-D
Magnesia ve Meandrum	185,90	31,00	TS	K-G
ROMA DÖNEMİ M.Ö. 30- M.S. 394				
Perge	191,50	34,00	TS	G-K
Aspendos	176,70	28,50	TS	G-K
Selge	177,00	20,00	TS	G-K
Silliyyum	177,00	20,00	TS	G-K
STADYUM-ANFİTİYATRO				
Aphrodisias	191,50	39,00	ÇS	D-B
Laodikeia ve Lycus	192,30	34,00	ÇS	K-G
Nysa ve Meandrum	192,00	44,00	ÇS	K-G
STADYUM-TİYATRO BİRLEŞİK KOMPLEKSİ				
Sardis	191	41,00	TS	B-D
Aizanoi	215	31,00	D	G-K
Pessinus	191	41,00	TS?	K-G

* D; dikdörtgen, TS; tek sphenodonea, ÇS; çift sphenodonea

** Yönlendirmede ilk harf uzun aksın açık kısmını ifade eder, örnek olarak D-B, Doğu- Batı doğrultusunda yönlendirme olduğunu anlatmaktadır.

Çizelge 5.3 Anadolu stadyumları - mimari gelişim ve tipoloji - Hellenistik stadyumlar (M.Ö. 2.yy.- M.Ö. 30) (İlhan, 2001)

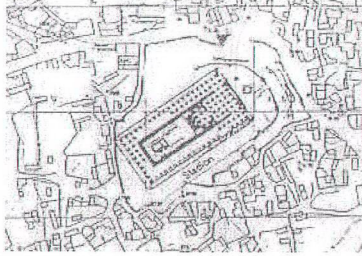
İki Eğimli ve Dikdörtgen Arenalı Stadyumlar	 <p>MILETUS</p>	Hellenistik ve Geç Roma Dönemli İki Kapılı Olanlar
Dikdörtgen Arenalı Stadyumlar	 <p>PRİENE</p> <p>ARYKANDA</p>	Oturma Yerleri Eğimin Bir Yöntünde Olanlar
Gymnasion Stadyum	<p>PERGAMON</p> 	Keller Stadyumu
Tapınak Stadyum	 <p>DYDMA</p> <p>KADYANDA</p>	Tapınak ve Tören Yolu

Çizelge 5.4 Roma stadyumları (M.Ö. 30- M.S. 394) (İlhan, 2001)

Tek Sphendonea	<p>PISA</p> <p>SPESVS</p> <p>LUGVIVS</p> <p>PAVLVS</p>	Çift Sphendonea	<p>ATRIDIPAS</p> <p>LACONIA</p> <p>NYSA</p>	Tiyarro-Stadion Kompleksi	<p>ADANVS</p> <p>SAKVVS</p> <p>PLEVRVS</p>	Stadyum	Stadyum_Anfiyatiro	Hipodrom
----------------	--	-----------------	---	---------------------------	--	---------	--------------------	----------

İonia Bölgesi

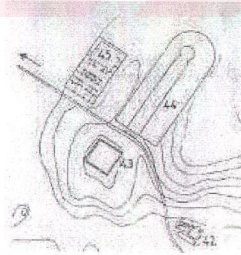
Dydima

Şekil 5.5 Dydima stadyumu (Saltuk,1995)

Stadyum tapınağın güneyindedir ve tapınakla olan ilişkilerinden Dydima'daki stadyumda dini törenlerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Tapınağın güney basamakları stadyumun kuzeyinde oturma yeri olarak kullanılmıştır. Tapınak basamaklarında seyircilerin bulunduğu ve yarıştı izledikleri sıralara kazınmış isimlerinden anlaşılmaktadır. Stadyumun güney tarafında ise geç bir döneme ait olan oturma sıraları bulunmaktadır. Koşu başlangıç çizgisi doğuda korunmuştur (Saltuk, 1995).

Ephesus

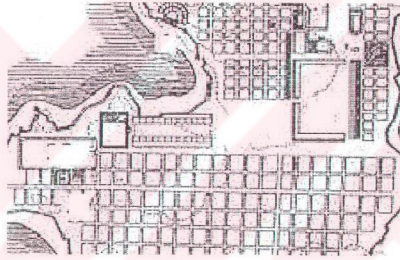
Şekil 5.6 Ephesus stadyumu (Saltuk,1995)

Anadolu'nun eski anatanrıça (Kybele) geleneğine dayalı Artemis kültürünün en büyük tapınağı da Efes'de yer almaktadır. Bu tapınak dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilir (Atun, 2001). Stadyum, antik devirde sportif oyunların ve yarışmaların yapıldığı yerdir ve geç Roma Çağında gladyatör oyunları, araba yarışları ve hayvan dövüşleri de yapılmıştır.

Stadyumun yanındaki gymnasium ise hamam-okul kompleksidir (Saltuk, 1995).

Stadyum akropolisin doğusunda, tiyatronun kuzeyinde , Vadius gymnasiumunun güneyinde bulunmaktadır. At nalı şeklinde bir plana sahip stadyum bugün harap durumdadır. Stadyum 230 m uzunluğunda ve 30 m genişliğindedir. Stadyumun güneydeki uzun kenarında seyirci yerleri Panayırdağ'ın eğimine oturtulmuştur ve kuzeyde duvarla desteklenmiştir. Seyircilerin üst sıralara merdivenle çıktığı ve bu merdivenlere güney tarafında ayakta kalmış kapıdan ulaşıldığı bilinmektedir. Batı kanadında ise sütunları birbirine bağlayan, kemerli tören kapısı bulunmaktadır. Stadyumun yarım daire şeklindeki doğu ucu, arena olarak bir anfiteyatroların bulunmaması nedeniyle. Stadyumda hayvanlar için odalar da bulunmaktadır (Saltuk, 1995).

Miletos

Şekil 5.7 Miletos stadyumu (Saltuk,1995)

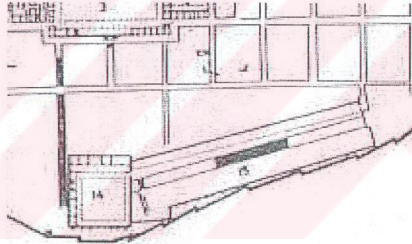
Artık bir liman şehri olmayan Miletus şehrinin planı, mimar ve şehir planlamacısı Miletuslu Hippodamus tarafından grid sistemi esas alınarak tasarlanmıştır. Limanın güneyindeki alanın doğal eğiminden faydalanılarak, grid plan ile uyum içinde inşa edilen stadyumun büyük bir bölümü toprak altında kalmıştır. Binanın M.Ö. 2. yüzyılda II. Eumenes tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

Ortaya çıkarılan kalıntılar, çoğunlukla, yapının Roma döneminde büyük onarımlarla yeniden inşa edildiğini kanıtlayan Roma dönemi özelliklerini yansıtmaktadır. Doğu-batı yönünde uzanan stadyumun ölçüleri 191.39 x 29.56 m'dir ve 14.000 ila 15.000 kişi kapasitesi bulunmaktadır. Ortada serbest kullanım alanı olan yapı iki kanattan oluşmaktadır. Oturma alanları, orta alanın uzun yanları boyunca uzanmaktadır. Stadyumun kısa kenarları, nal şeklinde Roma dönemi örneklerinin aksine köşelidir. Ortaya çıkarılan mimari özelliklere göre,

stadyuma bakan cephesiyle batı kapısı Helenistik dönemde inşa edilmiştir. Roma döneminde inşa edilen doğu kapısı, bir zafer takı görüntüsü içindedir. En geniş ortada yedi girişi olan bu muhteşem kapının çoğunlukla kutlamalar ve törenler için kullanıldığına inanılmaktadır (Saltuk, 1995).

Priene

Şehir, Miletli mimar Hippodamus tarafından geliştirilen grid sistemi ile inşa edilmiştir. Resmi ve halka açık diğer binalar (tapınaklar, agoralar, spor alanları, konye binaları, vb.) çoğunlukla bir bloğun tamamını kapsamaktadır yada ikinci bir blokta devam ederek, şehrin merkezinde yer almaktadır. Stadyum ise şehrin en aşağı bölümünde, güney duvarının yakınında bulunmaktadır. Şehrin iki gymnasionundan biri olan alt gymnasiona bitişik olarak inşa edilen stadyum dikdörtgen planlıdır. Stadyumda arazinin yapısı gereği sadece kuzey tarafında seyirci yerleri mevcuttur ve seyirci mekanının üzerinde dor düzeninde gezinti alanı bulunmaktadır. Koşu yolunun uzunluğu yaklaşık 191 m ve genişliği yaklaşık 20 m'dir (Saltuk, 1995).

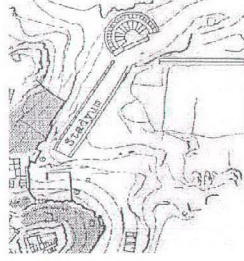

Şekil 5.8 Priene stadyumu (Saltuk,1995)

Pisidia Bölgesi

Selge

Bütün olarak yıkık bir durumda olsa da kentteki tiyatrunun hemen yanında stadyuma ait oturma yerlerinin ana hatları görülebilmektedir. Stadyum tiyatrunun güneybatısında, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır ve taştan yapılmıştır. Stadyumun girişinin güneybatı yönünde olduğu düşünülmektedir, ancak bu savı destekleyecek herhangi bir iz kalmamıştır. Ayakta kalan kısımlardan stadyumun olasılıkla ortalamadan biraz daha küçük olduğu görülmektedir. Batıda oturma yerleri arazinin eğimine uygun olarak basamaklar halinde yapılmıştır. Koşu yolunun uzunluğu 216 m , genişliği ise 40 m'dir.

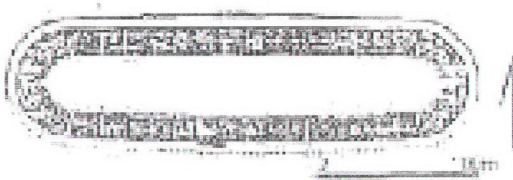

Şekil 5.9 Selge stadyumu (Saltuk, 1995)

Karia Bölgesi

Afrodiasias

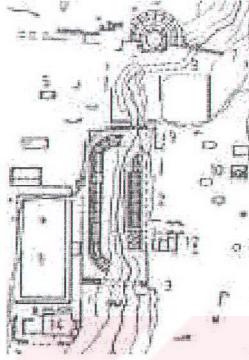
Afrodiasias, Tanrıça Afrodit adına kurulmuş bir kenttir. Yapılan kazı çalışmaları sonunda tiyatro, Afrodit Tapınağı, Odeon, Stadyum ve Agorası, Hamamlar gün ışığına çıkarılmıştır. Tiyatro 7.000 kişilik seyirci ağırlamaktaydı ve sahnede drama, dans, güreş ve boks yapılırken, orkestra alanında ise hayvan dövüşleri yapılmaktaydı (Atun, 2001). Anadolu Antik Kentleri içinde Afrodiasias'ın stadyumu iyi korunmuş stadyumlar arasındadır. Stadyumda Aphrodite onuruna festivaller ve politik toplantılar yapılmaktaydı ve M.S. yedinci yüzyılda deprem yüzünden tiyatronun yıkılmasıyla hayvan dövüşleri de burada yapılmaya başlandı (Atun, 2001). Yaklaşık olarak 30.000 kişi kapasiteli stadyum 262 m uzunluk ve 59 m genişlik ile Roma dünyasının en geniş ölçüsüne sahipti. Her iki ucu da yarım daire şeklinde olan stadyum tamamen simetriktir. Oturma sıralarında seyircinin daha iyi görüşü için kurvature bulunmaktadır. Stadyumun kuzeybatı seyirci sıraları şhrin kuzey savunma sisteminin bir parçasıdır ve sur duvarları çok kuvvetli inşa edildiğinden stadyumun en iyi korunmuş kısmı bu kısımdır (Saltuk, 1995).

Şekil 5.10 Afrodiasias stadyumu (Saltuk, 1995)

Lydia Bölgesi

Nysa

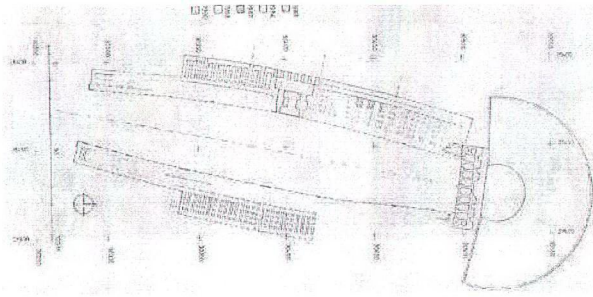
Şekil 5.11 Nysa stadyumu (Saltuk, 1995)

Şehri ikiye bölen sel yatağının batısında gymnasium, gymnasiumun doğusunda ise stadyum yer almaktadır. Sel yatağının doğusunda ise odeon ve bouleterion yer almaktadır. Stadyum, anfiteatro şeklinde inşa edilmiş ve bu amaçla da kullanılmıştır. Sel suları, otuz tane olduğu tespit edilen oturma yerlerini tahrip etmiştir. Güney kısmı yıkılmış olmasına karşın dairevi şekil korunmaktadır. Batıda oturma yerleri yamaca yerleştirilmiş olup doğuda ise kemerli sistemle inşa edilmiş seyirci yerleri yapılmıştır. Arenanın uzunluğu 192 m ve genişliği 44 m'dir (Saltuk, 1995).

Phrygia Bölgesi

Aizanoi

İncelenen kaynaklara göre Aizanoi'deki stadyum-tiyatro kombinasyonunun benzeri bulunmamaktadır. Stadyumda yapılan 1982-1990 yılları arasındaki araştırmalar, bu yerin M.S. 160 yılından sonra başlanıp, aralıklarla M.S. 3. yüzyılın ortalarına değin bir yapım süreci geçirdiğini ortaya koymuştur. Kazı ve restore çalışmaları stadyumun güney kısmının düz olduğunu göstermiştir. Stadyum kuzeyde tiyatronun sahne binasına birleşerek son bulmaktadır. Stadyumun toplam uzunluğu 216.6 m'dir . Yapı orta kısımlarda genişlemektedir ve en geniş olduğu kısmın batı tarafında bir kapı vardır (Saltuk, 1995).

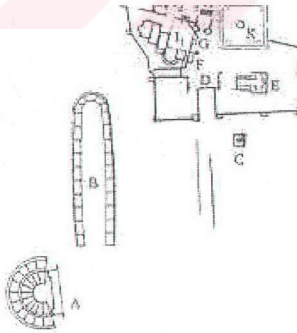

Şekil 5.12 Aizanoi stadyumu (Saltuk, 1995)

Stadyumun tiyatroya bakan cephesi mermer kaplı bir duvarla sınırlıdır. Bu, aynı zamanda tiyatro sahnesinin de arka tarafının kaplamasıdır. Bu da ya iki yapının aynı anda yapıldığını yada ortak bir yapı olarak düşünüldüklerinin göstergesidir. Sahne binasını süsleyen özenle yapılmış mermer mimarideki bezemeler üzerine yapılan araştırmalar, yapının önce tek kat olduğunu ortaya koymuştur. Daha sonra stadyum genişletilirken buraya da ikinci bir kat eklenmiştir (Saltuk, 1995).

Pamphlyia Bölgesi

Perge

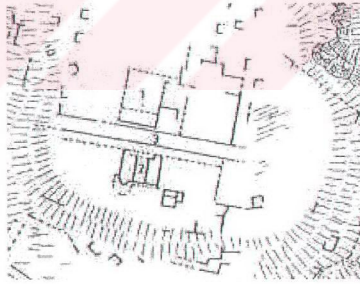

Şekil 5.13 Perge stadyumu (Saltuk, 1995)

Stadyum şehir surlarının dışında ve tiyatro ile karşılıklı olarak inşa edilmiştir. Eski çağlardan günümüze kalan en iyi korunmuş stadyumlardan biridir. Koşu yolunun uzunluğu 34 x 334 metre ölçülerindeki bu büyük dikdörtgen yapının kuzey ucu at nalı şeklindedir ve kurvatır mevcuttur. Güneyi açık olan binaya büyük olasılıkla bu noktadan anıtsal ahşap bir kapıdan geçilerek girildiği tahmin edilmektedir. Stadyum kesme taştan inşa edilmiştir ve traverten kullanılmıştır. Mimarisi ve taş işçiliği, bu büyük yapının M.S. 2. yüzyıla ait olduğunu kanıtlamaktadır. Perge stadyumunda oturma yerleri kemerler üzerine inşa edilmiştir. Stadyumun altında, uzun kenarlarının her birinde otuzar ve kuzey ucundaki kısa kenarında on tane olmak üzere toplam yetmiş adet kemerli oda bulunmaktadır. Bu odalar birbirlerine bağlıdır ve her üç bölmede bir tiyatroya giriş mevcuttur. Bu bölmelerin günümüze kadar ulaşabilenlerinin üzerindeki, sahiplerinin adının yazılı olduğu ve çeşitli malların listelendiği yazıtlardan bu yerlerin dükkan olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kemerli odaların üzerinde bulunan oturma sıraları 12.000 kişilik oturma kapasitesi sağlamaktadır. Oturma basamaklarının sayısı 12'dir. Üçüncü yüzyılın ortalarında gladyatör ve vahşi hayvan dövüşleri popüler olunca, stadyumun kuzey ucu koruyucu kafeslerle çevrilmiş ve arenaya dönüştürülmüştür (Saltuk, 1995).

Lykia Bölgesi

Kadyanda

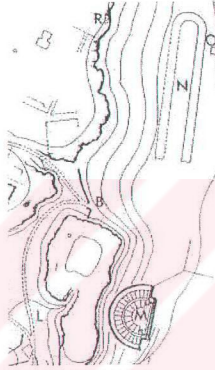
Şekil 5.14 Kadyanda stadyumu (Saltuk, 1995)

Kadyanda, etrafı muntazam olmayan iri taş bloklardan oluşan surlarla çevrilidir. Stadyum şehrin merkezinde düz bir alan olarak uzanmaktadır. Stadyum harap olduğundan gerçek uzunluğunun standart uzunluk olan 180 m olduğu tahmin edilmektedir. Kuzey kısmındaki altı basamaktan oluşan oturma kısmı korunmuştur. Güney kısmında ise hamam olduğu tahmin

edilen, stadyuma bitişik bir yapı bulunmaktadır. Bu nedenle güney kısmında oturma yerleri bulunmamaktadır (Saltuk, 1995)

Aspendos

Köprüçay (Eurymedon) nehrinin yanında kurulmuş olan Aspendos, muhteşem antik anfiyatrosuyla dünyaca tanınmaktadır.

Şekil 5.15 Aspendos stadyumu (Saltuk, 1995)

Tiyatronun kuzeyinde bulunan stadyum, U şeklinde bir plana sahiptir ve kuzey-güney doğrultusunda uzanmaktadır. Taştan yapılmış stadyumun koşu yolu uzunluğu 215 m ve genişliği ise 30 m'dir. Güneyde bulunduğu tahmin edilen anıtsal kapıdan iz kalmamıştır. Aspendos stadyumunda oturma yerleri kemerler üzerine inşa edilmiş olup sıralara kuzeydoğu ve batı tarafında rastlanılmaktadır. Stadyumun yuvarlak kuzey ucu doğuya dönüktür. Stadyumun batı kısmı harap durumdadır ve bu kısımda ayakta durma amaçlı galeriler bulunduğu düşünülmektedir. Aspendos stadyumu inşa tarzından dolayı Roma çağına tarihlenmektedir (Saltuk, 1995).

5.1.2 Hipodromlar ve Circuslar

Hipodrom, Grekçe hippos (at) ve dromos (yol, yarış, yarış pisti) kelimelerinden oluşmuş bir bileşik isimdir; at ve araba yarışlarının yapıldığı yer olarak tanımlanmaktadır (Saltuk, 2001). İlk hipodromlar bazı düzensiz meydanlardan oluşurken asıl şekillerini alarak gelişmeleri Helen şehirlerinde savaş arabaları yarışlarına özgü yapıların ortaya çıkmasından

sonradır. Hipodromların en eski şekillerine Yunanistan'da rastlanılmaktadır. İlk zamanlarda kalıcı bir yapı olamayan hipodromlar için aynı işlevi düz bir alan da karşılamaktaydı. İlk hipodromlar seyirciler için yapılmış toprak setler ve dönüş yeri işaretinden (kampteres) oluşmaktaydı. Helen hipodromları U biçimli planlarıyla stadyuma benzeyen bir yapı olarak tanımlanabilirler. Bizans yaşamında hipodrom, tiyatro ve araba yarışları işlevini birleştirmiştir. Aynı zamanda dinsel ve resmi geçitler gibi alaylar, devlet törenleri ve siyasal toplantılar için de kullanılmışlardır. Bizans yaşamında hipodrom, İmparatorluğun politik yaşamının geçtiği en önemli meydan olmuştur. İmparatorun tacını giyerek halkı selamladığı, halkın isteklerini dile getirdiği alanlar olarak da kullanılmışlardır (Saltuk, 2001).

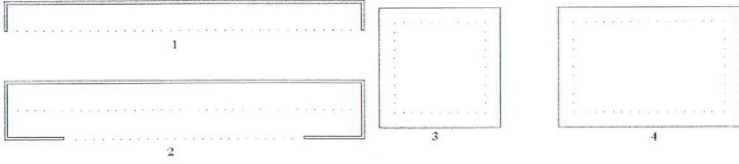
Romalılar bir bahçe veya köşk yanında bulunan ve binicilik talimleri yapılan meydanlara hipodrom; Yunanlıların arabalı ve atlı karşılaşmalar yaptıkları hipodromlara da circus adını vermişlerdir (Saltuk, 2001). Circus Latince çember, daire, halkadan gelmektedir. Romalılarda halka açık oyunları, at ve araba yarışları yapılan alanlar olarak tanımlanan circuslar Helen hipodromu ile Etrüsk yarış pistinden doğmuştur. Romalılar oyunları önceleri tanrıların onuruna düzenlemişlerdir. Oyunlar bazı sitelerin ilk kuruluşlarından itibaren gelenekselleşmiştir. Daha sonra adak oyunları olarak ve ölen seçkin vatandaşların ardından da düzenlenmeye başlanmıştır. Önceleri oyunlar at ve araba yarışları, boks bazen de atletik yarışlar şeklinde olup, bunlara atlı ve yaya dövüşleri, av oyunları ve gladyatör dövüşleri eklenmiştir.

Seyirciler sosyal statülerine göre oturmuşlar; ön sıralar magistratuslara, diğer sıralar senatörlere, senatörlerin arkası atlılara ve en arka sıralar ise pleb* ve kölelere ayrılmıştır. Halk gösterileri ücretsiz seyrederken soylulardan ücret alınmıştır.

5.1.3 Palaestralar

Yunan spor tesislerinden biri de palaestralardır. Dört tarafı kolonatlarla çevrili, üstü örtülü, kare veya dikdörtgen şeklindeki bu yapılar bir anlamda günümüzün antrenman sahalarıdır. Kenarları genellikle 30-35 m boyutlarında olup koşu ve ring sporları için kullanılmışlardır. Özellikle etrafına sıralanmış bulunan, birbirilerinden ayrı antrenman odaları, sınıf, soyunma ve yıkanma- yağlanma odaları ile kapalı spor alanları bulunmaktadır. Palaestralarda, Peristyl denen revak kısmı ve Ephebeum denen toplantı salonu bulunmaktadır. İçinde oturma yerleri olan bu salon girişin tam karşısında yer alır ve tesisin en önemli odası olarak gösterilmektedir.

* Pleb Roma toplumunun en kalabalık kategorisi, kenarda tutulan etnik bir grup yada tarımçılar sınıfı

- 1- Üstü örtülü bir tarafı açık koşu sahası 191 x 7.8 m (Prienne, MÖ. 130)
- 2- Üstü örtülü bir tarafı açık koşu sahası 210 x 10 m (Olympia)
- 3- Olympia, dikdörtgen avlu, kolonat genişliği 5 m, 1.600 m² (M.Ö.3. yüzyıl)
- 4- Pergamon, 2.600 m², (M.Ö.3-2. yüzyıl)

Şekil 5.16 Palaestralar

Antik dönemin spor tesisleri stadyum, palaestra, gymnasium, yüzme havuzları, banyolar ve hipodrom ve circuslardan oluşmaktaydı. Uygun konumu yüzünden pek çok uygarlık kurulmuş olan Anadolu'da bu spor tesislerinin en iyi örneklerine rastlamak mümkündür, hatta açığa çıkarılmamış halde bulunan palaestra ve gymnasiumlar da mevcuttur. Bu tesisler günümüzdeki modern tesislerin oluşumuna katkıda bulunmuşlardır, zaman içerisinde gelişerek bugünkü ölçülerin oluşmasını sağlamışlardır. Gymnasium ve palaestralar da günümüzün kapalı spor salonlarının temelini oluşturmuşlardır.

Bugünün ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan modern spor tesisleri, yeni problemlerle karşılaşmaktadırlar ve bu problemleri modern çağın gereklerine göre çözmektedirler. Ancak ana prensipler antik Yunan ve Roma yapıtlarından alınmaktadır. Tribün boyutları ve yükseklikleri, giriş-çıkış çözümleri, doğadan faydalanma gibi bazı özellikler bugün dahi uygulanmaktadır. Antik yapıların malzemeleri taş ve ahşaba, çelik, cam gibi malzemeler ilave edilmiş ve betonarmenin de kullanılmasıyla görünüşte farklılıklar oluşmuştur. Yunanlılar tesislerini doğal araziye kurarken, Romalılar daha çok bu tesisler için şehir merkezlerini seçmişlerdir. Günümüzde ise tesisler mümkün olduğunca bir araya toplanarak, insanların aynı mekanda daha fazla aktivite yapabildiği parklar halinde şehir dışına doğru genişletilmiştir. Ancak şehirle bağlantı koparılmamış, aksine ulaşım ağları insanların rahatlıkla faydalanabilmesi için daha da güçlendirilmeye çalışılmıştır.

5.2 Modern Olimpiyat Tesisleri

Bugün yapılmakta olan spor tesisleri, spor türlerinin değişmesi ve teknolojinin ilerlemesi nedeniyle; tür, boyut ve miktarca büyümektedir. Atletizm, pentatlon, güreş, disk ve cirit atma, uzun atlama, boks gibi sporlar antik dönemden itibaren Olimpiyat programındaki spor dallarıyken, Modern Olimpiyatlarla birlikte bisiklet yarışları, hokey, hentbol, basketbol, voleybol ve su sporları gibi yarışlar da zaman içinde programa dahil edilmişlerdir. Spor kavramının değişmesiyle ve yeni spor dallarının ortaya çıkmasıyla birlikte bu spor dalları için yeni spor yapıları yapılmıştır. Bugünkü şartlar ve sosyal değişimler bütün sporların yapılmasına imkan veren, insanı tüm gün meşgul edebilecek aktiviteler yapılabilen spor tesislerini gerektirmektedir. Bu sebeple tesislerin kullanıcıları için çeşitli spor saha ve tesisleri, eğlence ve dinlenme yerleri, gezinti alanları, yemek salonları, otopark gibi ihtiyaçlarının karşılandığı büyük ve çok amaçlı tesisler gerekmektedir. Özellikle teknolojinin verdiği imkanlarla büyük açıklıkların geçilmesi probleminin ortadan kalkmasıyla tesislerin boyutları büyümüş, bu ihtiyaçlara aynı tesis içinde yanıt verilebilecek duruma gelinmiştir. Antik dönemde şehrin içine yada kıyısına yapılan spor tesisleri vaziyet planları gereği şehrin dışına, yeşil alanlara doğru uzanmaktadır.

Günümüzde çok sayıda spor çeşidi olması nedeniyle, sadece birbirinin varyantı yada benzer alanların kullanıldığı sporlar birlikte kombine edilebilmekte, diğerleri için ise tamamen ayrı tesislere ihtiyaç duyulmaktadır. Genellikle jimnastik, voleybol, basketbol, boks ve güreş gibi karşılaşmaların yapılabildiği spor salonları; koşu, atlama, atma, jimnastik, futbol karşılaşmalarının yapıldığı stadyumlar; bisiklet pist yarışlarının yapıldığı velodromlar, hokey ve softbol stadyumları, tenis kortları, atış poligonları, yüzme havuzları ve su sporları merkezleri modern tesislerdir.

5.2.1 Stadyumlar

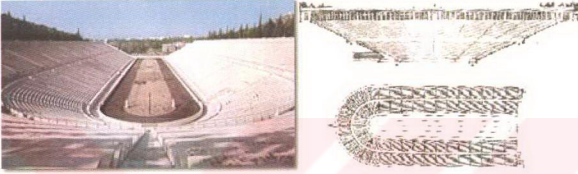
Açılış ve kapanış seremonilerinin, atletizm yarışmalarının, maratonun ve futbol karşılaşmalarının yapıldığı tesisler, olimpiik stadyumlardır. Stadyumların yeterliliğine bu spor dallarının federasyonları tarafından karar verilmektedir. Stadyum tasarımlarında gelecekte de yönetim ve bakım gibi standartlarının devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle tasarımdan önce alınması gereken kararlar bulunmaktadır.

Stratejik Ön Yapım Kararları

Bir çok durumda yeni bir stadyum tasarımına finansal kaynaklar etki etmektedir ancak bu önemli faktör haricinde tasarımı etkileyen başka faktörler de bulunmaktadır. Bu faktörler şöyle sıralanabilir (FIFA, 1995):

a.Gereken şartları sağlayacak yeterli mali kaynağın var olması durumunda; eğer kapasite ve konfor gibi gereksinimler karşılanmıyorsa hedefe ulaşılamadığını gösterir. Mali kaynaklar kısıtlı ise, mevcut yapılar değerlendirilebilir.

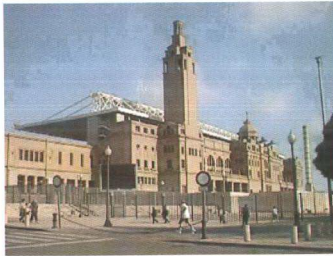
1896'da Atina'da yeni bir stadyum yapma imkanı olmadığı için M.Ö. 3. yüzyıllarında yapıldığı sanılan at nalı biçimindeki tarihi Atina stadı orijinaline uygun olarak yeniden organize ve restore edilerek 1. Olimpiyat Oyunları için hazır duruma getirilmiştir. En az 80.000 kişilik stadyumun mermer oturma yerleri de restore edilerek ilk oyunlarda kullanılmıştır (Prof. N. G. Politis, 1897).

Şekil 5.17 1896 Atina olimpiyat stadyumu

b.Mali kaynakların kısıtlı olması durumunda izlenebilecek diğer bir yol da; final maçlarının oynanmayacağı basit bir stadyum yapılmasıdır, ancak değişim ve gelişime açık strüktürlü bir stadyum yapmak daha uygun olacaktır. Bunun için birkaç öneri vermek gerekirse:

1. Çatısız bir stadyumda dış duvarlar ve yakın alanlar daha sonra çatı yapılabilecek şekilde yapılabilir. Örneğin, Barselona stadyumunun günümüzdeki strüktürü 1929'da yapılmıştır ve 1981'de Barselona şehri 1992 Olimpiyat Oyunlarına aday olduğunda proje yenilenerek, 150 m uzunluktaki metal strüktürlü örtüsü eklenmiştir (COOB'92, 1992).

Şekil 5.18 Barselona stadyumunun eklenen kanopisi

2. Tek bir tarafı örten çatı daha sonra ziyaretçilerin oturduğu tüm alanı kaplayabilecek eki alabilecek şekilde tasarlanmalıdır.

3. Daha sonra seyirciler için dev ekran ve skorbord eklenebilir olmalıdır. Örneğin; 1948 Londra Olimpiyat Oyunları için 20 yıldan fazla süredir kullanılmakta olan Empire Stadyumu kullanılmıştır ve bu nedenle gereken her şeyin modern şekilde karşılamak için bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de batıdaki en son seyirci sırasının hemen arkasına yerleştirilen skorbordlar olmuştur ve ana skorbordun yanında, sahanın dört köşesine de dört ayrı skorbord yerleştirilmiştir (Official Report,1948).

c. Kapasite ise, stadyumun bir kulübün ulusal lig içindeki karşılaşmalarındaki ihtiyaçları için yada uluslararası daha büyük organizasyondaki karşılaşmalar için olması halinde değişiklik göstermektedir. Eğer stadyum bir kulüp için yapılıyorsa, bu şartlarda seyirci normalde 5.000 kişi civarında olmalıdır, yeni bir stadyum yapılıyorsa kapasite 7.000 yada tercihen 10.000 civarında tutulması uygun olmaktadır. Uluslararası organizasyonlar için ise bu sayı minimum 30.000 kişiden başlar ve ihtiyaç halinde daha da arttırılabilir. Örneğin federasyonların kupa finalleri için 50.000 kişi ve üstü, FIFA Dünya Kupası için ise 60.000 kişi ve üstü tercih edilmektedir. Olimpiyat gibi daha büyük organizasyonlar için kesin bir sınırlama olmasa da kapasite 80.000 yada daha fazla olması, böyle bir organizasyonun daha fazla kişiyi ağırlaması açısından avantaj sağlamaktadır.

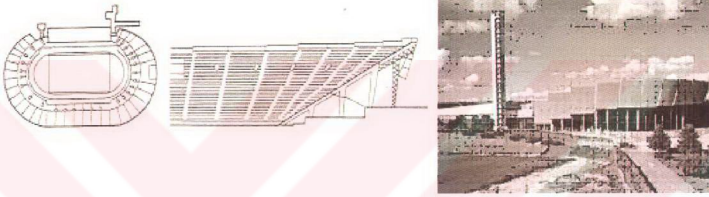

Şekil 5.19 1988 Seul olimpiyat stadyumu

1988 Seul Olimpik stadyumun tasarımı, Kore'nin mimari tasarımında önde gelen tasarım grubu Space Group of Korea'nın mimarlarından Kim Swoo-geun'a aittir. Seul'da bulunan 30.000 kişi kapasiteli Tongdaemun ve 20.000 kişilik Hyochang stadyumları uluslararası bir organizasyonda geniş bir seyirci kitlesi ağırlayacak kadar büyük olmadıklarından, o dönemde Seul'da uluslararası bir stadyum yapma gereği duyulmuştur. Stadyum 413.000 m²'lik alan

üzerine kurulmuştur ve 100.000 kişi kapasitelidir. Ayrıca 5.800 araçlık bir otoparkı bulunmaktadır.

1952 Helsinki Olimpiyat stadyumu (Şekil 5.20) kuzey- güney aksında inşa edilmiştir. Stadyumun ilk kapasitesi 50.000 kişi iken, 1952 Olimpiyat oyunları için güneye, kuzeye ve batıya ek yapılmış ve kapasite 70.000 kişiye çıkarılmıştır. Bu ahşap ekler 1953'te kaldırılmış, doğu kısmın üzerine kanopi eklenmiştir. 400 m uzunluğundaki pist kırmızı tuğla tozu ile kaplıdır ve 7 adet parkuru mevcuttur, çim saha ise 104 x 65.5 m ölçülerindedir. Elektronik gereçler, skorbord, foto-finiş ve zaman ölçme aletleri ise stadyumun yanındaki 72 m'lik kulede yer almaktadır.

Şekil 5.20 1952 Helsinki olimpiyat stadyumu

Stadyumun Yerleşim Kriterleri

Çevresel uygunluk, stadyumlar için alan seçilirken en önemli kriterlerden biridir. Büyük ölçekli bir stadyumun bir yerleşim yerinin ortasına yapılması, stadyumun gölgesinin çevreye düşmesi ve stadyumdan yayılacak sesin çevrede oturanları rahatsız etmesi şeklinde istenmeyen bir durum yaratabilir (Şekil 5.21).

Şekil 5.21 Stadyumdan yayılan sesin etkileri (FIFA, 1995)

Stadyum için en uygun yerleşim, stadyumun büyük, ferah ve dış dolaşım imkanlarını sağlayacak kadar geniş bir alanda konumlanmasıdır. Çevredeki boş alan, gelecekteki genişlemeler ve gerekli değişimler için uygun olacaktır. Dünyadaki pek çok stadyum, yollar, binalar yada kanallar gibi etkenlerle çevrelenerek kapatılmıştır. Gelecekteki gelişimleri mevcut alanları ile sınırlı olan bu stadyumlar pek tercih edilmez. Bunun bir örneği de ülkemizdeki Ali Sami Yen stadyumudur. Yollar ve binalar tarafından sarılmış olan stadyumun gelişim ihtimali çevresi tarafından engellenmiştir ve otopark gibi temel ihtiyaçları karşılanamamaktadır.

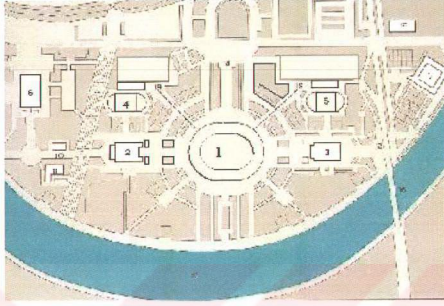

Şekil 5.22 Stadyumlar için örnek yerleşim planı (FIFA, 1995)

Stadyumlar için en uygun alan, mümkün olduğu durumlarda şehrin merkezinde ve gereken tüm ihtiyaçların karşılanabileceği kadar geniş çevreye sahip alandır. Ancak bu durumda alanın maliyeti artmaktadır. Bu nedenle Şekil 5.22'deki örnek yerleşim planında olduğu gibi merkeze yakın ve merkezden ulaşımı kolay, çevresel ihtiyaçları ve otopark ihtiyacı karşılanmış, gelecekteki gelişmeler için ihtiyaç duyulacak yeterli alana sahip alanlar tercih edilmektedir. Seçilen alanın otoyol, tren yolu ve diğer raylı ulaşım ile ulaşımının kolay olması da gerekmektedir. Servis araçları ve toplu taşıma araçlarının park edebileceği, yeterli sayıda araç kapasiteli bir otopark ve helikopter pisti zorunlu olmuştur. Uluslararası organizasyonların yapılacağı stadyumlarda, bunların yanında stadın bulunduğu şehirde en azından bir uluslararası havaalanı bulunmalıdır. Acil durumlar için stadyumun hastane ile yakın yada kolay ulaşılabilir olması da önemlidir. Evsahibi şehrin seçimi sırasında hastane ve yatak kapasitesi de önemli bir kriterdir.

Ulaşım ağının iyi çözümlendiği örneklerden biri olan 1980 Moskova Lenin Stadyumu 1956'da ilk Sovyetler Birliği Yaz turnuvaları için inşa edilmiştir. 100.000 kişilik stadyumda Olimpiyatlara kadar bir çok atletizm ve futbol müsabakası yapılmıştır. 20 yıllık bir kullanım

sonunda IOC ve Uluslararası Federasyonların tavsiyeleri ile uygun olarak stadyumun bir onarım ve modifikasyona uğrama zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Lenin Stadyumu 180 hektar alan üzerine kurulmuştur ve çevresinde spor tesisleri bulunmaktadır, ayrıca şehrin içindeki diğer spor tesisleri ile ulaşımı oldukça kolaydır.

Şekil 5.23 Lenin stadyumu ve çevresi (1980 Moskova)

Oyunlar sırasında seyircilerin ulaşımı, metro, trolleybüs, otobüslerle ve taksilerle yapılmıştır. Ayrıca Lenin stadyumunun çevresi raylı ulaşım ağı tarafından çevrelenmiştir. Nehir kenarında tasarlandığı için tekneler de ulaşım için kullanılmaktadır. 5.500 araçlık bir otopark ve aynı anda 700 vagonun yaşayabileceği bir düzenek mevcuttur (MOOC,1981).

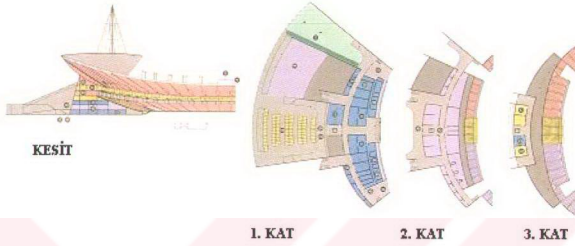

Şekil 5.24 1980 Moskova Lenin olimpiyat stadyumu

2000 Sydney oyunları için tasarlanan Olimpiyat Stadyumu Olimpik Park'ın temel parçasıdır ve 80.000 kişi kapasitelidir. Stadyum, 400 m uzunluğunda 8 parkura sahiptir (parkur, her

türlü hava şartlarına dayanıklı malzeme ile kaplıdır). En önemli özellikleri ise ;

- Sydney Olimpik Parkı'nın merkezinde olması
- Sydney Uluslararası Atletizm Merkezi'ne ve Olimpiyat Köyü'ne yakınlığı
- Şehir merkezine 14km/22 dakika mesafede olması
- Antrenman alanlarının 30 dakika uzaklıkta olmasıdır (SOCOG, 2000).

Şekil 5.25 2000 Sydney olimpiyat stadyumu kısmi plan ve kesiti

Stadyumun Tasarım Kriterleri

Stadyum tasarımcıları 21. yüzyılda artık çok fazla maliyeti olan stadyumlarda seyirciyi memnun etme yollarını aramaktalar, aksi halde yapılan yatırımın geri dönüşünü beklemek yanlış olur. Stadyumlar, sadece günün ihtiyaçları için değil, gelecekte gerçekleşecek değişikliklere uyum sağlamak için tasarlanmalıdır. Günümüzde inşa edilen stadyumların ömrü, teknolojik gelişmeler nedeniyle seyircilere daha konforlu yapılar sağlama ihtiyacının artması sonucu 70 yıldan 30 yıla inmiştir.

Seyirciler, soğuk havalarda yada çok sıcak havalarda spor müsabakalarını izleme konusunda isteksizleşirler. Örneğin kuzey yarım kürede kışın seyirciler 0° de açık alanda oturmak için para ödemek istememekteler, aynı şekilde güney yarım küredeki seyirciler ise güneş ışınlarına direkt maruz kalmak istememektedirler. Bu tür doğa koşullarına uyum sağlayarak konfora ulaşılmalıdır. Bu nedenle stadyumların üzeri tamamen, hareketli çatılarla kaplanabilir, böylelikle hava şartlarına göre çatı açılıp kapatılabilir. Ancak bu sistem oldukça pahalıdır. Montreal (1976) oyunlarında bu sistem bir çatı kullanılmıştır. Olimpiyat stadyumunun çatısı elips şeklinde ortası açık, büyük bir kabuk şeklinde tasarlanmıştır ve yanında 168 m yüksekliğinde eğik bir kule bulunmaktadır. Açık kısmın üzeri, kulenin tepesine kablolarla asılmış, dayanıklı sentetik bir örtü ile kaplanmıştır ve bu örtü gerektiğinde kolaylıkla kaldırılabilir.

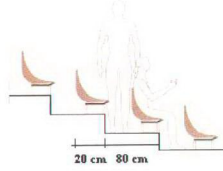
Şekil 5.26 Montreal olimpiyat stadyumu

Stadyumun girişlerindeki turnikeler, seyircilerin giriş çıkışlarda birbirlerine çarpmadan girmesini sağlamaya olanak vermelidir. Yığılmayı önlemek için giriş ve çıkışlar ayrı noktalardan ve yeterli sayıda yapılmalıdır (Şekil 5.27). Acil durumlarda yerel güvenlik uzmanlarının tavsiye ettiği minimum zamanda stadyumun boşaltılması sağlanmalıdır. Stadyum en azından 4 ayrı parçaya ayrılmalıdır, her bir kısmın ayrı giriş ve çıkışları, tuvalet ve diğer önemli ihtiyaç noktaları olmalıdır. Stadyumlarda sporcular ve görevliler için, takım otobüsleri ile ulaşabilecekleri; halktan, medyadan ve giriş yasak diğer kişilerden ayrı bir şekilde stadyuma girip, çıkabilecekleri özel ve güvenli bir alan olmalıdır. Bu özel girişle soyunma odaları arasındaki mesafe kısa tutulmalıdır. Tüm seyirciler için oturma imkanı sağlanmalıdır. Oturaklar yere monte edilmiş ve konforu sağlayacak şekilde tasarlanmış arka dayanaklara sahip olmalıdırlar (Şekil 5.28). Tüm oturaklar numaralandırılmalıdır, böylelikle yer bulma kolaylaşır ve kitleler halinde insanın daha çabuk yerleşmesini sağlarlar (FIFA, 1995).

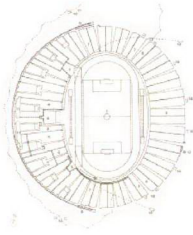
Şekil 5. 27 Seyirciler için uygun oturma alanları ve giriş-çıkışlar (FIFA, 1995)

Oturaklar yanmaz, kırılmaz ve solmaz malzemelerden yapılmalıdır. Oturaklar arasında minimum 80 cm mesafe bırakılması hem dolaşım açısından hem de oturan seyircinin ayaklarını koymasından dolayı gereklidir. Her oturaktan, oyun alanı rahat ve kesintisiz şekilde görülebilmelidir.

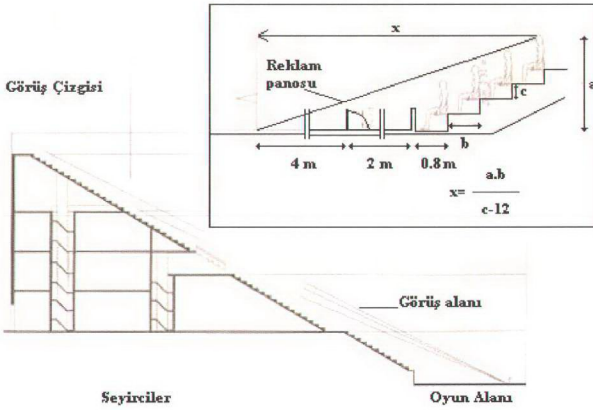

Şekil 5.28 Oturma (FIFA, 1995)

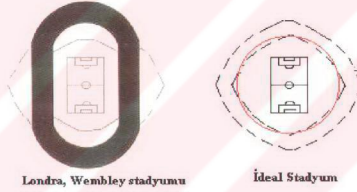
1972 Münih oyunları için tasarlanan Olimpiyat Stadyumu 80.000 kişi kapasitelidir ve sahanın doğusunda "grandstand" adı verilen üstü kapalı tribün yer almaktadır. Stadyumun servis hizmetleri 3 kata dağılmıştır. Batı tribünlerinde, seyircilere iyi bir seyir imkanı ve sahanın kolayca dolup boşaltılmasını sağlamak için düzenlemeler yapılmıştır. Oturma alanlarının derinliği 80 cm, yükseklikleri ise alt sıralarda 21 cm, üst sıralarda ise 48 cm'dir. Doğu tribünlerde seyirciler 10 adet giriş kapısında stadyuma girmektedirler ve girdikleri noktadan aşağı inmekte yada yukarı çıkmaktadırlar. Stadyum en fazla 10 dakikada boşaltılmaktadır. Tribünlerin setleri betonarmedir ve oturaklar anatomik olarak tasarlanarak setlere monte edilmiştir. Oturaklar yanmaya karşı metalden yapılmıştır ve devam eden metal boru üzerine monte edilmiştir (Şekil 5.29).

Şekil 5.29 1972 Münih olimpiyat stadyumu plan ve kesiti

Şekil 5.30 Görüş çizgisi (FIFA, 1995)

Şekil 5.31 Seyircilerin oyun sahasından uzaklığı (FIFA, 1995)

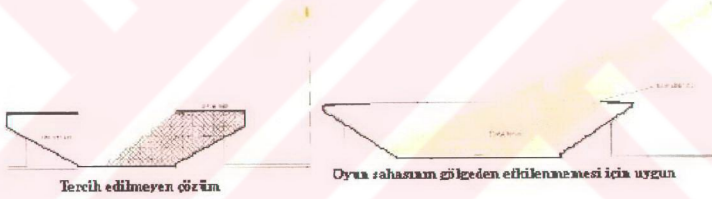
Oturma alanlarının oyun sahasına uzaklığı, seyircilerin oyuna daha rahat hakim olabilmeleri açısından önemlidir. Özellikle oyun alanının olimpiik koşu sahasıyla çevrelenmiş olması oyun alanı ile seyircilerin arasını açmaktadır. Stadyumlardaki futbol ambiyansını bozmadan Stade de France'da olduğu gibi oturma alanları düzenlenebilir, ancak bu oldukça maliyetli olmaktadır. Çok az ülkenin Olimpiyat oyunlarına evsahipliği yapabildiği düşünüldüğünde, eğer tek amaç bu değilse modern bir stadyum inşasında futbol alanını, koşu alanı ile çevrelemeye gerek yoktur. Çünkü atletik faaliyetler genellikle fazla kazanç getirmemektedir ve Olimpiyat gibi büyük organizasyonları almak ise kolay olmamaktadır.

Meksika (1968) Olimpiyat Stadyumunun, alışılmamış formunun nedeni fonksiyonel bir amaç

gütmektedir; deneyimler doğrultusunda sahanın uzun kenarının görüş imkanları daha iyi olduğu için oturma kapasitesi bu alanlarda artırılmıştır. Bu binanın başka bir özelliği de merdivenlerinin olmamasıdır, bunun yerine girişler geniş rampalar ve tünellerle bağlanmıştır. Bu sayede 105.000 kişi 15 dakikalık bir sürede boşaltılabilmektedir.

Şekil 5.32 Meksika olimpiyat stadyumu

Şekil 5.33 Karşılaşma sırasında gölgeden korunma çözümü (FIFA, 1995)

Stadyumun çatısının oyun alanına etkisi, çimlerin uzamasına yetecek kadar ışığın gelip gelmeyeceği gibi sorunlardan dolayı önemlidir. Ayrıca oyun sahasının tek bir tarafındaki çatının gölgesinin oyun sahasına düşmesi, sahanın içerişinde iki ayrı aydınlık seviyesi bulunması tercih edilen bir durum değildir (Şekil 5.33). İkinci örnekte görüldüğü gibi çözüm olarak, güneş ışığının sahanın her noktasında eşit olması için çatı geri çekilerek, seyirci güneşten korunurken saha eşit olarak aydınlatılabilir.

Oyun sahasının açısına, mevcut hava koşulları ve güneşin konumu göz önüne alınarak karar verilmelidir. Takımların, seyircilerin ve medya mensuplarının mümkün olduğunca direkt güneş ışığından korunması sağlanmalıdır.

Her stadyumda seyircilere yönelik ilk yardım odası yada odaları bulunmalıdır. İlk yardım odalarının sayısı ve büyüklüğü yerel sağlık otoritelerinin öngörüsüyle, seyirci kapasitesiyle doğru orantılı olarak değişmektedir. Stadyumun taşıyıcılarının yeterliliği ve güvenilirliği de yerel bir kuruluş tarafından onaylanmalıdır. Ülkelere göre bu standartlar değişse de FIFA hazırladığı kurallarıyla güvenlikle ilgili uyulması zorunlu bir çerçeve çizmiştir.

5.2.2 Spor Salonları

Spor salonu, çeşitli spor etkinliklerinin her spor branşının kendine özgü çalışma, hazırlık antrenmanları, antrenman, bölge, ulusal ve uluslararası yarışmaların yapılabilmesine uygun, spor faaliyetleri öncesi ve esnasında sporcu ve seyircilerin gereksinimlerini karşılayacak saha, tribün, soyunma odaları, duşlar, tuvaletler, ısıtma sistemi vb. üniteleri bulunan kapalı spor alanlarıdır. Basketbol, voleybol, hentbol, güreş, boks, eskrim, judo vb. spor yarışmaları yapılır (DİE, 1985).

Spor salonları buldukları çevrede, sağlıklı spor koşullarıyla sporcuları eğitmek, insanları boş zamanlarında spora teşvik etmek ve spor yapma olanaklarını sağlamak, sık veya yılda birkaç kez yapılan amatör veya profesyonel, ulusal ve uluslararası yarışmalarda yarışmacılara soyunma-giyinme, temizlenme-duş, dinlenme; seyirciye oturma ve izleme imkanı vermek amacıyla yapılırlar. Bu bağlamda spor salonları;

- Çok maksatlı (çok yönlü kullanımı olan) antrenman salonu,
- Müsabaka (yarışma- karşılaşma) salonu olarak ele alınabilirler.

Çok maksatlı salon, tamamen amatör kitle sporuna, profesyonel maçtan ziyade antrenman sporuna dönük, aynı mekanda farklı fakat aynı zemin performans şartlarını taşıyan spor faaliyetlerinin yapıldığı antrenman salonu olarak tanımlanabilir. Bu sebeple bu spor salonun aynı anda birkaç spor grubunun ihtiyacını karşılayacak nitelikte olması gerekmektedir. Müsabaka salonları ise; seyir sporuna dönük, maç hizmeti veren, olimpiik ölçülere uyan salondur. Bu salonların faaliyet programı olup her zaman kullanılmamalarının yanı sıra kitleye dönük hizmet vermezler (Eski, 1998).

Spor salonlarının ideal kapasite ve dağılımının belirlenmesinde nüfus yoğunluğu, ulaşım mesafesi, bölgelere göre öncelikli spor dallarına (bölgesel şartlara uygunluk), salon kullanım şekli (kitle, antrenman, maç, ulusal yada uluslararası olma durumu), spor ve kültür arasındaki bağıntı gibi faktörler önemli rol oynarlar. Tesislerdeki yakın gelecekte değişmeler, büyümeler, küçülmeler ve esnekliğe olanak sağlama sorunlarının önem kazanması doğrultusunda bu tesislerdeki fonksiyonların farklı büyüme eğilimleri başlangıçta tahmin

edilmeli, kapasite ve tesisin boyutları ile düzenlemeler bu kapsamda yapılmalıdır. Sporda her geçen gün yeni kurallar ve oyunlar ortaya çıkması fonksiyonel eskimeye neden olmaktadır. Uzun ömürlü yapılar olması beklenen spor salonlarından her gelişme aşamasında fonksiyonlarını yeterli olarak yerine getirmesi beklenmektedir. Bu nedenle spor tesislerinin yapımında araştırmaya, yer seçimine ileriye göz önünde tutan plan ve proje hazırlanmasına, uygulamada yöresel özellik ve iklim şartlarının durumuna göre malzeme seçimine önem verilmelidir.

Spor Salonlarının Yerleşim Kriterleri

Büyük veya küçük her türlü spor salonunun inşası için kapsamlı bir arsa araştırması gerekmektedir. Arsa seçimindeki en önemli kriter ulaşım'dır. Spor salonları 24-32 km çapında bir alana hizmet verebilecek şekilde konumlanmalı ve kitle ulaşım araçları ile ulaşımı sağlanmalıdır. Spor salonlarında gelecekte olacak değişim ve gelişimler göz önüne alınarak geniş bir çevreye sahip olanlar seçilmelidir. Bu nedenle yerleşim yerinin dışında ancak yerleşim yeri ile bağlantılı alanların seçilmesi daha uygun olacaktır. Kent planlaması yönünden, yapı çevresi ile uyum sağlayabilmeli, trafik bağlantıları iyi çözülmeli (tren istasyonu, otobüs durakları, geniş otoparklar vb.), endüstri alanlarına yakın olmamalıdır. Yönlendirmede uzun aksın doğu- batı yönünde olması tercih edilmelidir.

Spor Salonlarının Tasarım Kriterleri

Bir spor salonundan beklenen, kullanıcıların (sporcuların, eğitimcilerin, seyircilerin) temel gereksinimlerine en iyi şekilde karşılık verilebilmesidir. Her spor dalının kendine özgü özellikleri dışında genel sistem içinde spor salonlarını;

- Değişik amaçlara yönelik antrenman eğitim salonları (çok amaçlı)
- Uluslararası koşullara göre planlanan yarışma salonları olarak iki grupta inceleyebiliriz.

Bu bağlamda bir spor salonunda;

- Basketbol, voleybol, hentbol vb. oyunlar için oyun kurallarına uygun büyüklük ve yükseklikte ve salon zeminin döşeme kaplaması basketbol, voleybol, hentbol için parke, tenis için kauçuk pist yada renkli toprak, jimnastik için elastik kauçuk malzemeden olması,
- Ekonomik ve çok amaçlı olması için aynı anda birden fazla oyunun oynanması ve salonu aynı anda birden fazla sporcu grubunun kullanması için portatif pota ve kalelerin kurulabilmesi,
- Uluslararası koşul ve kurallara uygun hazırlanan oyun alanlarının olimpik ölçülerde

olması,

- Seyirciler için fuaye, büfe ve wc gibi servis hizmetlerinin karşılanması,
- En az peş peşe 4 takımın kullanacağı 4 soyunma odasının yer alması,
- Salonun gün ışığı alması (kuzey- güney doğrultusundan ışık alma) gibi imkanlar sağlanmalıdır.

Sporcu ve seyircilerin genel sağlığı açısından; ortam ısısı, rutubet yüzeyi, özel havalandırma sorunları, amaca uygun aydınlatma ve gürültü gibi etkenlere yönelik önlemler alınmalıdır (Erkan, 1989). Kapalı spor salonları planlama olarak, işlevleri, kapasiteleri, izleyici olup olmaması, gece-gündüz kullanımı vb. durumlara göre birbirinden ayırım gösterir. Aydınlatma da mimari biçimleniş etkileyen faktörlerden biridir ve görsel konforun oyuncu ve seyirciler açısından rahatsızlığı önleyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. Özellikle basketbol, voleybol gibi hareketli toplarla oynanan oyunlarda görsel algılama gücü için gereken önlemler alınmalıdır. Bu nedenle spor salonlarında yapay aydınlatma düzenleri getirilirken, ışık kaynaklarının ve aydınlatma aygıtlarının, oyun sırasında, görme alanı içinde uç karışıklıklar yaratmayacak şekilde yerleştirilmesine özen gösterilmelidir (Sözen, 1989).

Spor salonlarında yer alan sportif fonksiyonlar ve bunlara bağlı teknik sistemler sürekli değişim içindedirler. Aynı performansı gerektiren benzer sporlar da aynı mekan içinde yer almaktadırlar. Bu durumda yapıların uyum devamlılığının sağlanması için esnek planlar yapmak gerekmektedir. Gerekliğinde salonun eklenip-kaldırılabilir panellerle bölünebilmesi yada salon içindeki hareketli oturma yerleri ile salon içindeki yerleşim düzeni değişebilir olması farklı aktivitelere cevap verme konusunda yardımcı olabilir. Spor salonlarının büyüklüğüne bağlı olarak en çok sportif aktiviteye olanak veren düzenlemeler ve uygun büyüklükler İngiltere’de Sports Council tarafından belirlenmiştir (Çizelge 5.5). Böylelikle bu mekanlar spor salonları için optimum esneklik sağlanmaktadır.

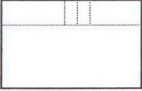

Spor salonlarındaki sporla ilgili mekanları, eylemlerin alan ihtiyaçları açısından incelediğimizde, değişik büyüklük ve nitelikteki mekanların genel toplamı içindeki yüzdelерinin belirlenmesi için spor salonu alanı, kullanacak sporcu başına 1.12 m² alınarak ve örnek analizi ile belirlenecek olursa(Erdoğan, 1986):

- Basketbol, voleybol, badminton, jimnastik vb. aktivitelerin yer aldığı, yüksekliği min. 6.60 m olan büyük spor alanı yapının % 55’ini,
- Min. 3.65 m yükseklikteki, eksersiz, dans, ağırlık kaldırma vb. faaliyetlerin yer aldığı aktivite alanları yapının % 30’unu,
- Soyunma odaları, WC, duşlar, malzeme depoları, ek odalar, ofisler gibi yan alanlar yapıda

spor eylemlerin yer aldığı aktivite alanlarının % 35'ini,

- Holler, merdivenler, lobiler, genel WC'ler, duvar kalınlıkları gibi yan servis ve sirkülasyon alanları, aktivite alanlarının % 60-70'ini oluşturmaktadırlar.

Çizelge 5.5 Spor salonlarında bir araya gelebilecek eylemler ve uygun salon büyüklükleri (Eski, 1998)

SALON TIPI	BİRARAYA GELEBİLEN SPORTİF EYLEMLER	ŞEMATİK PLANLAR	BOYUT (m ²)			ALAN (m ²)
			EN	BOY	YÜKS.	
TEK SAHALI SPOR SALONU	Basketbol Voleybol Tenis Badminton		18.3	36.6	7.65	669.78
ÇİFT SAHALI SPOR SALONU	Semt spor salonları ve üst seviyedeki karşılaşmalar için		32.0	36.6	9.15	1171.2 0
ANTRENMAN VE İSINMA SALONU	Boks Judo Trambolin Eskrim Masa Tenisi Dans Ritmik Hareketler		12.0	12.0	3.65	144.00
JİMNASTİK SALONU	Minder-Yer Jimnastiği Denge Ritmik Hareketler		21.3	12.0	5.50	256.08
ATIŞ POLİGONLU SPOR SALONU	Eskrim Salon Kriket Antrenman Salon Atıcılık Salon Okçuluk		12.0	30.5	3.66	39.40

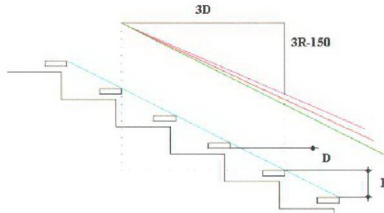
Spor salonlarında, fiziksel programı oluşturan, salon boyutlarına göre soyunma odaları, WC, lavabo, duşların sayıları ve gerekli alanları, alet odası, ilk yardım odası ve antrenör odalarının sayısı ve alanları şöyle belirlenmiştir:

Çizelge 5. 6 Salon büyüklüklerine göre alan standartları (Erdoğan, 1986)

SALON TÜRÜ	ALET ODASI	SOYUNMA ODALARI		ANTRENÖR VE DOKTOR ODASI	DUŞLAR		WC	SALON ALANI m ²
	Min. Kullanma (m ²)	Her odaya 16 m bank uzunluğu		Min. Kullanma Alanı (m ²)	10 duş		Hücre sayısı	
		Sayı	Alan (m ²)		Sayı	Alan (m ²)		
NORMAL SPOR SALONU 12x24	4.5x12	2	20-30	5	2	15-20	4-6	288
NORMAL SPOR SALONU 15x27	4.5x15	2	20	5	2	15-25	4-6	405
BÜYÜK SPOR SALONU 18x36	4.5x15	2	20	5	2	20-25	4-6	594
2 ANTRENMAN SALONLU SPOR SALONU 21x45	4.5x18	4	20	10	2-4	20-30	4-8	945
3 ANTRENMAN SALONLU SPOR SALONU 27x45	4.5x24	5	20	10	3-4	20-30	5-10	1250

Sporculara ait soyunma odalarının tip ve plan özellikleri, soyunma odalarında yer alan ekipman ve donatı malzemelerine göre değişiklik göstermektedirler. Bu nedenle sporcu soyunma odası tip ve özellikleri ayrı ayrı hepsi için belirlenir. Antrenör odaları ise en az iki adet olarak, kontrol bakımından soyunma odalarının yanında yer almakta, ayrıca doktor odası yada revir olarak da kullanılabilirler.

Seyircilerin, sporcu ve antrenörlerin ve basının yapılan sportif aktiviteleri daha iyi şekilde izlemeleri için tribünlerin doğru eğimle konumlanması da önemlidir.

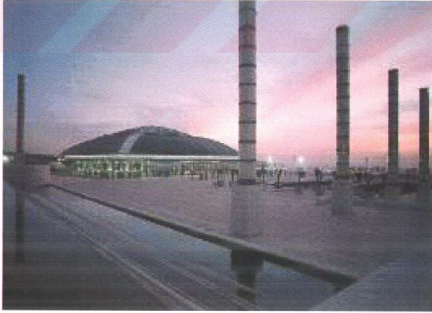

Şekil 5.34 Spor salonu için uygun tribün eğimi (Eski, 1998)

Yaz oyunlarına katılan tüm spor federasyonları, 2000 yılında yayınladıkları “Requirements By The Olympic International Summer Sports Federations” isimli kaynak kitapla birlikte, 2008 yılından itibaren evsahipliği yapmaya aday şehirlerin gerçekleştirecekleri tesislerde

uymaları gereken kriterleri bir kitap halinde belirtmişlerdir. Federasyonlar ayrıca son üç Olimpiyat Oyunlarının gerçekleştiği 1992 Barselona, 1996 Atlanta ve 2000 Sydney şehirlerinde yapılmış uygulamaları başarılı bulduklarını belirterek, bundan sonra yapılacak tesislere örnek teşkil edilmesini tavsiye etmişlerdir. Federasyonların değişen teknolojiyi ve malzemeleri spor alanına yansıtılabilmeleri için birkaç yılda bir ortak kararlar ararak yayınladıkları bu kaynak kitaplarla birlikte, evsahibi adayı ülkelere gerçekleştirecekleri tesislerde uymaları gereken kriterler, tesisler için gerekli boyutlar, tesiste yer alması gereken ve seyircilere, sporculara ve teknik personele yönelik hizmet mekanları, test edilerek performansı artırdığı görülen malzemeler tavsiye edilmektedir

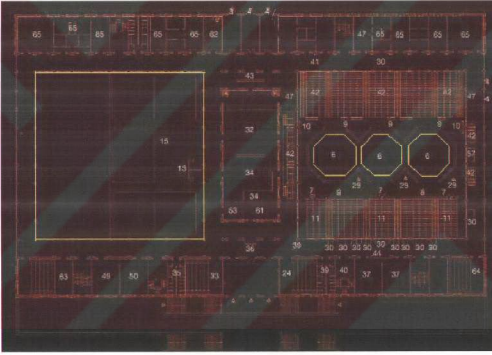
Çok amaçlı spor salonlarına verilebilecek en iyi örneklerden biri olna Palau Sant Jordi, 1992 Barselona Olimpiyat Oyunları için inşa edilmiş tesislerden biridir. Artistik jimnastik, voleybol ve hentbol finallerinin yapıldığı tesis aynı zamanda diğer salon sporları için de kullanılabilir. 17.000 kişilik Palau Sant Jordi, ağ örgülü kubbe ile kapatılmış ana salon ve 4 ayrı parçaya bölünebilen dikdörtgen şeklindeki çok amaçlı salon olarak adlandırılan, birbirinden tamamen ayrılmış iki kısımdan oluşmaktadır. Ana salonda 4 ayrı basketbol sahası konumlanabilmektedir. Çok amaçlı salon strüktürün içine inşa edilen duvarlar ile 4 parçaya bölünebilmektedir, bu da salonun aynı anda değişik aktiviteler için kullanımı kolaylaştırmaktadır. 200 m atletizm pisti ve buz pistine sahip olan bina ayrıca kültürel faaliyetler için de kullanılabilir (Olympic Information, 1991).

Şekil 5.35 1992 Barselona palau sant jordi spor salonu (Olympic Information, 1991).

INEFC spor salonu da 1992 Barselona oyunları için inşa edilmiş yapılardan biridir ve güreş karşılaşmaları için kullanılmıştır. INEFC gelişmiş bilgisayar kontrollü sistemler (yangın, ısı,

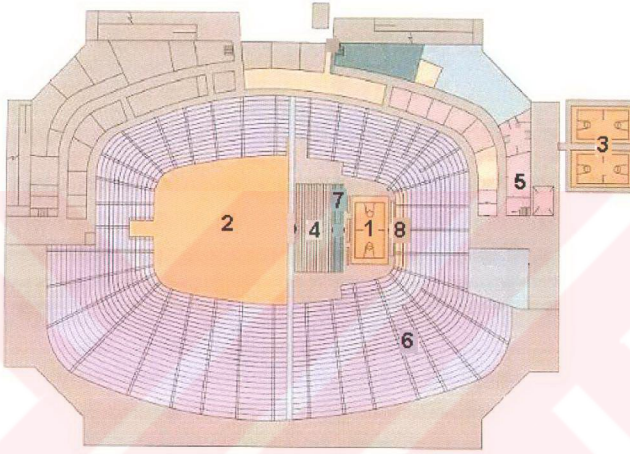
güvenlik vb.) tarafından kontrol edilen bir bina olarak tasarlanmıştır. Yapı, oyunlar sırasında ayrı dolaşım alanları sağlamak için bölünebilmektedir. Bu bölümlerden biri ısınma alanı olarak kullanılmaktadır ve bu kısımda 5 adet güreş minderi bulunmaktadır. Ana yarış alanında ise 43x16x0.85 m ölçülerinde, üzerinde güreş minderi bulunan 3 adet ayrı platform yer almaktadır. Kolay kullanım açısından yapı sporcu ve izleyiciler için iki ayrı sirkülasyon alanına ayrılmıştır. Olimpik gereksinimler nedeniyle havalandırma ve aydınlatma ile ilgili bazı tedbirler almak gerektiğinden, yapıda bu şartlara tamamen uyulmuştur. Geliştirilmiş havalandırma sistemleri ısınma alanı ve ana yarış alanında kullanılmıştır. 1.400 lux'lük bir aydınlatma seviyesi ayarlanarak, hem seyircilerin yarışları daha iyi ve sağlıklı seyretmeleri, hem de kameralar için uygun aydınlatma seviyesi sağlanmıştır. Yapıda soyunma odaları, güreşçiler için klinik, ofisler, basın odası, laboratuvar ve kütüphane bulunmaktadır (Olympic Information, 1991).

Şekil 5.36 1992 Barselona INEFC binası (Olympic Information, 1991)

1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları için genellikle mevcut tesislerin iyileştirilmesi yoluna gidilmiş, ve kullanılacak olan tesislere Spor Bakanlığı tarafından karar verilmiştir. Organizasyon komitesi de, tesislerin teknik bilgilerini ve ihtiyaçlarını karşılayarak, tesisleri geliştirmek için tüm spor federasyonları ile koordine çalışmış ve tesislerin yeterli seviyeye ulaşmasını sağlamıştır. Atlanta'da antrenman alanı olarak tanımlanan atletizm binaları araştırılarak içlerinden 100 adet tesis potansiyel antrenman alanı olarak tanımlanmış ve daha sonra iyileştirme yoluna gidilmiştir. Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda spor salonu olarak oldukça fazla bina kullanılmıştır. Bu binalardan bazıları Georgia Dome, Georgia Dünya Kongre Merkezi, OMNI, Atlanta Civic Center ve Georgia Tech Coliseum yapılarıdır .

1922'de yapılmış olan 72.000 kişi oturma kapasiteli ve çatı örtüsü kablo taşıyıcılı Georgia Dome, 1996 Olimpiyat Oyunları'nda basketbol, voleybol ve jimnastik karşılaşmaları için kullanılmıştır. Olimpiyat Köyü'ne 2 km uzaklıktaki spor salonu, 36.000 kişilik iki bölüme ayrılabilmektedir. 1922'den beri Atlanta Falcons basketbol takımının stadı olarak kullanılmaktadır.

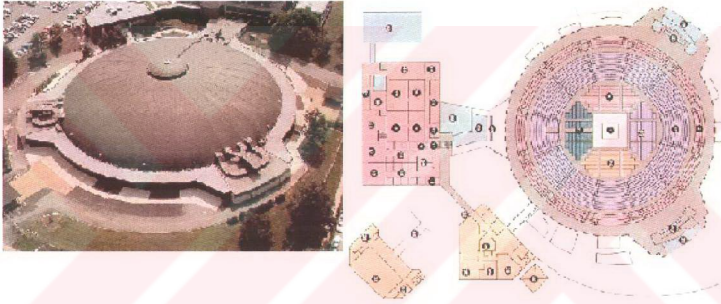

1 Basketbol	5 Sporcu Dinlenme
2 Jimnastik	6 Seyirci Oturma
3 Isınma	7 VIP Oturma
4 Sporcu Oturma	8 Basın Oturma

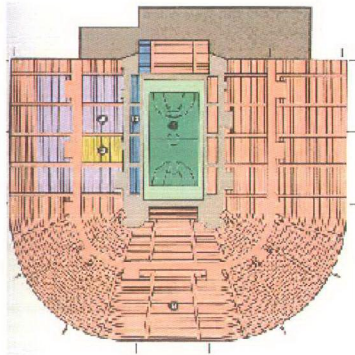
Şekil 5.37 Georgia dome spor salonu planı (Explanatory Book, 1992)

Georgia Dünya Kongre Merkezi, 3 ana kısımdan oluşmaktadır ve her kısım 32.000 m²'lik sergi alanları içermektedir. Amerika'daki 2. en büyük sergi merkezi olan bu yapı 1996 Olimpiyat Oyunları'nda eskrim, hentbol, judo, masa tenisi, ağırlık kaldırma ve güreş karşılaşmaları için kullanılmıştır. Aynı anda 6 ayrı spor karşılaşması yapabilecek şekilde düzenlenmiş binanın seyirci kapasitesi 3.000 ve 7.500 kişi arasında değişmektedir. 1972'de inşa edilmiş olan ve Atlanta Hawk basketbol takımına ait 17.000 kişilik OMNI binasında ise voleybol karşılaşmaları düzenlenmiştir. Voleybol federasyonunun isteklerini tam olarak

karşılacak şekilde tasarlanan bina Olimpiyat Köyü'ne 2 km uzaklıktadır ve ulaşımı metro ağıyla çözülmüştür. Ağırık kaldırma karşılaşmaları, 4.500 kişilik Atlanta Civic Center merkez oditoryumu'nda yapılmıştır. Sahne arkası ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmiş ve antrenman alanı ile sporcu soyunma odası eklenmiştir. Sahnenin de jüriye yaklaştırılması sağlanarak, jürinin yarışmacıları daha yakından takip edebilmeleri sağlanmıştır. 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda boks final maçları 36.000 kişilik Georgia Dome binasında yapılmışken, boks ön eleme maçları ise 11.000 kişilik Georgia Tech Coliseum (Şekil 5.38) binasında yapılmıştır. Coliseum binasında ısınma alanları, soyunma odaları ve 16 adet ring bulunmaktadır. Günümüzde yapı Georgia Tech Üniversitesinin basketbol takımının sahası olarak kullanılmaktadır (Explanatory Book, 1992 ; Press Guide, 1994)

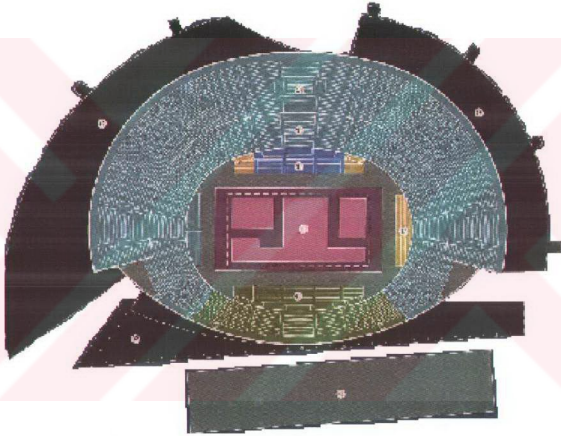
Şekil 5.38 Georgia tech coliseum (Explanatory Book, 1992)

Şekil 5.39 Sydney eğlence merkezi (Explanatory Book, 1992)

Darling Limanı'nda yer alan Sydney Eğlence Merkezi'nde 2000 yılı Olimpiyat Oyunları'nın basketbol karşılaşmaları düzenlenmiştir. Tesisin yarışlar için seçilmesinin nedeni alanın uluslararası standartlara sahip mevcut bir yapı olması ve Olimpiyat Köyü'ne sadece 14 km uzaklıkta bulunmasıdır. 1983'te inşa edilmiş olan tesis, 1994 yılında dünya bayanlar basketbol şampiyonasına evsahipliği yapmıştır.

Tiyatro şeklinde oturma düzenine sahip yapıda gerçekleştirilen tek değişiklik sahne arkasına yerleştirilen geçici oturma yerleridir. Bu eklemelerle birlikte seyirci kapasitesi 12.500 kişiye çıkartılmıştır. Arenanın boyutları 50 x 30 m ve sahanın ölçüleri ise 28 x 15 m'dir. Yer kaplaması FIBA'nın şartlarına uygundur. Sahada tüm teknik gereksinimler karşılanmıştır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

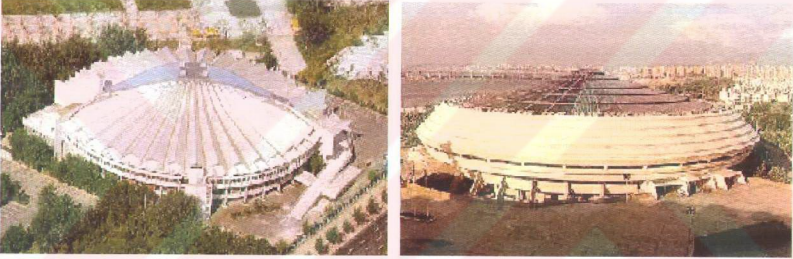

Şekil 5.40 2000 Sydney coliseum spor salonu (Olympic Information, 1993)

Coliseum, Sydney Olimpiyat Oyunları'ndaki ana jimnastik programları binası olarak tasarlanmıştır. Ritmik jimnastik yarışları ise badminton yarışlarının da düzenlendiği Pavyon 4'te düzenlenmiştir. Coliseum ve Pavyon 4 tesisleri çok amaçlı salonlar olduklarından, spor faaliyetlerinin toplu olarak düzenlenmelerini sağlamışlardır. 15.000 kişi kapasiteli Coliseum'da oyunların programındaki hentbol ve voleybol finalleri de yapılmıştır. Jimnastik yarışları, aralarında ve seyircilerin ilk oturma sırası arasında 5'er m bulunan 60 x 30 m ölçülerindeki iki podyum üzerinde yapılmıştır. FIG'in tüm teknik gereksinimlerini karşılayan

yapıda ritmik jimnastik minderlerinin ölçüleri 12 x 12 m'dir. Hentbol müsabakalarında kullanılmak üzere yapıda 40 x 20 m ölçülerinde hentbol sahası bulunmaktadır. Sahada sentetik kaplama, IHF'nin standartlarına uygun olarak ahşap zemin üzerine kaplanmıştır. Antrenman alanında da yarış alanındaki standartlara uyulmuştur. Antrenman alanında saha içi aydınlık düzeyi 500 lux'tür (Olympic Information, Volume 2, 1993).

Chamshill spor salonu, 1988'de Seul oyunlarında basketbol yarışları için tasarlanmıştır. Olimpiyat Köyü'ne 4 km uzaklıktaki bu tesis 25.800 m²'lik bir alanı kaplamaktadır ve 20.000 kişilik bir seyirci kapasitesine sahiptir. Olimpiyatlardan sonrada aynı amaçla kullanılmaya devam edilmektedir. 1988 Seul oyunlarında boks müsabakaları için ise başka bir spor salonu tasarlanmıştır ve Olimpiyat Köyü'ne 4 km uzaklıkta bulunan ve 7.500 kişi kapasiteli Chamshill Students' Spor Salonu kullanılmıştır (SLOOC, 1989).

Şekil 5.41 1988 Seul chamshill ve chamshill students' spor salonu (SLOOC, 1983)

Çizelge 5.7 1988 Seul olimpiyat oyunları tesisleri (Progress Report, 1986)

Tesisin Adı	Spor	Kapasite	Olimpiyat köyüne olan uzaklık (km)
Chamshill Spor Salonu	Basketbol	20.000	4
Chamshill Students' Spor Salonu	Boks	7.500	4
Suwon Spor Salonu	Hentbol	5.500	40
Gymnastic Hall	Jimnastik	15.000	0.5
Eskrim Spor Salonu	Eskrim	7.000	0.5

5.2.3 Yüzme Havuzları

Yüzme sporu ile ilgili tüm kurallara FINA karar vermektedir. Olimpik yarışmalarla ilgili kurallar FINA'nın 1998-2000 "Elkitabı"nda yer almaktadır. Yarışmalarda FINA 4 disiplinden (yüzme, dalma, senkronize yüzme ve su topu) sorumludur ve bu disiplinlerin hepsi ayrı programa sahip olduklarından 4 ayrı havuzun olması gerekmektedir. Ancak oyunların programı, tek bir yarış alanının yada havuzun tek bir disiplinden fazlasını ağırlamasını gerektirmektedir. Bu nedenle havuzların birden fazla disiplinin gerek duyduğu ihtiyaçları karşılayacak şekilde yapılmaları daha uygun olmaktadır.

Yüzme havuzlarının kapalı bir tesisin içinde yer alması tercih edilmektedir. Tesiste yüzme, senkronize yüzme, dalma ve su topu havuzu olarak kullanılan havuzlar bulunmalıdır. Havuzların tasarım kriterleri birbirinden çok farklı değildir (ASOIF, 2000).

Yüzme Havuzu Tasarım Kriterleri

- Havuzun ölçüleri dokunma panellerinin arasında kalan kısım olarak alınır. Havuzun boyutları, havuzun yer aldığı şehrin yetkilileri tarafından onaylanmalıdır.
- Havuzun duvarları suya ve havuzun zeminine dik olmalıdır ve sert, kaymayan materyalden yapılmalıdır. Bu sayede yüzücü zarar görmeden dokunarak kendini itebilir.
- Havuzun dört kenarında da taşan suyu toplayan kanallar olmalıdır ve bu kanallar dokunma panellerini etkilememelidir. Kanallar ayrıca uygun ızgara ile kapanmalıdır.
- 8 adet 2.5 m genişliğinde parkurun yanı sıra, 1. ve 8. parkurların dışında 2.5 m'lik parkur da birbirinden iplerle ayrılmalıdır.
- Yan yana birden fazla havuz mevcutsa, uzun kenarda aralarında en az 7 m alan bırakılmalıdır. Yüzme havuzunun yanında dalma havuzu mevcutsa aralarında en az 10 m boşluk bırakılmalıdır.
- Yüzme havuzunun sıcaklığı 20° C olmalıdır (Eski, 1998)
- Parkurları ayıran ipler bir uçtan diğer uca devam etmelidir ve duvarların içinde gizlenmiş demirlere bağlanmalıdır. İpler yüzme özelliği olan plastikle kaplanmalı ve min. 5 , max. 11 cm çapında olmalıdır.

Dalma Havuzları Tasarım Kriterleri

- Dalma havuzlarının her noktasında derinlik 1.8 m'den az olmamalıdır.
- Açık hava havuzlarında platform ve trampelenler kuzey yarım kürede kuzeye, güney yarım kürede güneye dönük olmalıdır.
- Aydınlık düzeyi, suyun 1 m üzerinde 1.500 lux olmalıdır.

- Suyun 1.5-2 m yüksekliğinde hakemler için oturma yeri düzenlenmelidir.
- 2000 yılının eylül ayından itibaren inşa edilecek ve tasarlanacak tüm havuzlar için min. platform ölçüleri aşağıdaki çizelge ile birlikte belirtilmiştir.

Çizelge 5.8 Havuzlar için platform ölçüleri

Platform Yüksekliği (m)	Genişlik (m)	Uzunluk (m)
0.6-1	0.6	5
2.6-3	0.6	5
5	1.5	6
7	1.5	6
10	3	6

Su Topu Havuzları Tasarım Kriterleri

- Erkekler için oyun alanı; gol çizgileri arasındaki mesafe 30 m, havuzun genişliği 20 m ve havuzun derinliği 2 m'dir.
- Bayanlar için oyun alanı; gol çizgileri arasındaki mesafe 25 m, havuzun genişliği 17 m ve havuzun derinliği 2 m'dir.
- Suyun sıcaklığı 20° C olmalıdır.
- Aydınlatma düzeyi 1.500 lux'ten az olmamalıdır.

Senkronize Yüzme Havuzları Tasarım Kriterleri

- Senkronize yüzme havuzunun boyutları 20 x 30 m'dir.
- Havuzun içinde 12 x 12 m'lik bir alanın derinliği 3 m, geri kalan alanın derinliği ise min. 2.5 m olmalıdır.

Yüzme havuzlarında kapasitenin, ana havuzda 15.000-20.000 kişi arasında olması tavsiye edilmektedir. Bu sayının içinde daimi ve geçici oturma alanları yer almaktadır ve 1.500 kişilik oturma yeri yarışmacı ve takım yetkililerine ayrılmalıdır. Dalma ve su topu yarışmalarında kapasite min. 5.000 kişi olmalıdır. Bu sayıdan en az 600'ü VIP ve FINA üyelerine ve 300'ü yarışmacı ve takım yetkililerine ayrılmalıdır. Tesiste her yarış alanında sporcu ve görevlilerin giyinme, duş, WC ihtiyaçlarını karşılayan uygun alanlar olmalıdır. Bunlara ek olarak;

- Yüzücüler için en az 50 m²'lik masaj odaları,
- Yarışmacıların basınla görüşebilmesi için 150 m²'lik basın odaları,
- Hazırlanmış yarışmacıların yarışmayı izleyebilecekleri ve havuza ulaşabilecekleri bir

mekan,

- Kardiografi, fizyoterapi ve jinekoloji ihtiyaçlarının karşılanabileceği en az 6 odalı bir tıbbi merkez ile bunun yanında doping kontrol merkezi tesiste bulunmalıdır (ASOIF, 2000).

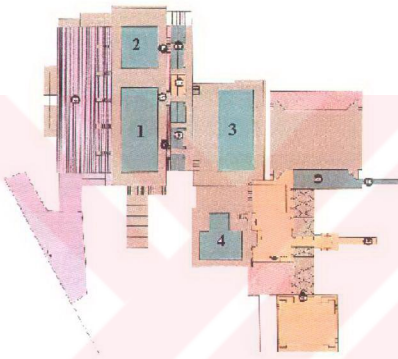
1992 Barselona Olimpiyat Oyunlarında Bernat Picornell yüzme havuzları ve Montjuic yüzme havuzları kullanılmıştır. Montjuic yüzme havuzları, dalma yarışları ve su topu ön eleme maçlarında kullanılmıştır. 1929'da inşa edilen havuz 1955 yılında düzenlenmiş olan II. Akdeniz oyunları için genişletilmiş ve 1992 Olimpiyat Oyunları için servis binaları hariç yıkılarak yeniden inşa edilmiştir. Tesis, olimpiik ölçülerde iki adet havuz, 25x25x5 m ölçülerinde bir dalma havuzu ve 33x25x2.10 m ölçülerinde bir adet su topu havuzu içermektedir. Servis alanında değişme odaları, spor salonu, ilkyardıı merkezı, makine dairesi ve kontrol merkezi bulunmaktadır.

Şekil 5.42 Bernat picornel yüzme havuzları (Olympic Information, 1991)

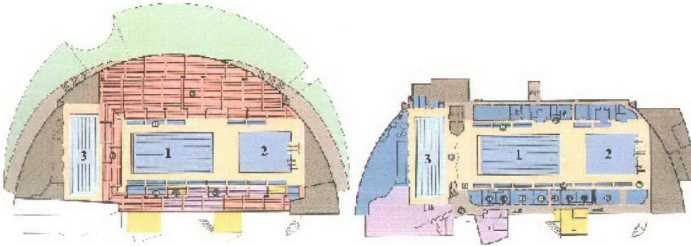
Bernat Picornel yüzme havuzları ise, olimpiik ölçülerde iki adet yüzme havuzu, yönetim ve servis binalarından oluşmaktadır. Binada ayrıca açık dalma havuzu da yer almaktadır. Yapı 1970 yılında XII. Avrupa yüzme şampiyonası inşa için inşa edilmiştir, ancak 1992 Olimpiyat Oyunları için yapıyı yenileme gereği duyulmuştur. Yarışma havuzunun ölçüleri 25 x 50 m olarak genişletilerek eski havuzun yanına inşa edilmiştir. Havuzun yanında yer alan 4 katlı servis binasında değişme odaları, bar ve spor salonu yer almaktadır. 1.400 m²lik alan kaplayan yönetim binası, basın binasını da kapsamaktadır. Bu iki bina arasında olimpiik ölçülerde kapalı antrenman havuzu yer almaktadır. Yenileme projesiyle birlikte 3.000 olan seyirci kapasitesi 10.000 kişiye çıkartılmıştır (Olympic Information, 1991). Su topu karşılaşmaları, 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda Atlanta Üniversite'sinde yapılmıştır. Üniversitenin kompleksinde yer alan, beş ayrı üniversite ve koleje hizmet eden eski havuz,

Olimpiyatlarda antrenman ve ısınma havuzu olarak kullanılmıştır. Eski havuza ek olarak 4.000 kişi kapasiteli yeni bir su topu havuzu da aynı alana yarışlar için inşa edilmiştir. Bununla birlikte yüzme ve dalma yarışları için Georgia Teknoloji Enstitüsü kampüsünde yeni bir havuz kompleksi inşa edilmiştir (Şekil 5.43). 14.000 kişilik seyirci kapasitesi olan bu yapı, biri 50 m uzunluğundaki iki mevcut havuza olimpik ölçülerde bir havuz ilave edilmesiyle oluşturulmuştur. Eski havuzlar ısınma ve antrenman amaçlı kullanılmışlardır. Oyunlardan sonrada havuz ulusal ve uluslararası yarışlarda kullanılmaya devam edilmiştir (Explanatory Book, 1992).

1. 10 parkurlu, 50 x 25 m yarış havuzu
2. 32 x 25 m dalma/ senkronize yüzme havuzu
3. 8 parkurlu, 50 x 21 m ısınma havuzu
4. İkinci ısınma havuzu

Şekil 5.43 Georgia teknoloji enstitüsü havuzları

1. Yarışma havuzu
2. Çok amaçlı havuz
3. Isınma havuzu

Şekil 5.44 Sydney uluslararası aquatic merkezi

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda yüzme ve senkronize yüzme yarışmaları Sydney Uluslararası Aquatic Merkezi'nde düzenlenirken, su topu yarışmaları Parramata Yüzme Merkezi'nde düzenlenmiştir. 12.000 kişi kapasiteli tesiste 50 x 25 m ölçülerinde yarışma havuzu, 50 x 18.2 m ölçülerinde ısınma havuzu ve 33 x 25 m ölçülerinde bir adet çok amaçlı havuz bulunmaktadır. 4.000 kişi kapasiteli Parramata Yüzme Merkez'inde 50 x 23 m ölçülerinde su topu havuzu ile 33 x 21 m ölçülerinde bir ısınma havuzu bulunmaktadır. Sydney Uluslararası Aquatic Merkezi'nde min su derinliği 2 m ve parkur sayısı 8 addettir. Yarış havuzunun dar kenarlarında 8 m ve uzun kenarlarında 7 m dolaşım alanı bırakılmıştır. Senkronize yüzme havuzunun boyutları 30 x 25 m'dir ve min derinliği 2.5 m olarak tasarlanmıştır. Dalma yarışları havuzu ölçüsü 33 x 25 m ve 10 m atlama platformu altında suyun derinliği 5 m'dir. (Olympic Information, Volume 2, 1993).

Şekil 5. 45 1988 Seul kapalı olimpik yüzme havuzu (SLOOC, 1983)

1988 Seul Olimpiyat oyunlarında Olimpiyat Köyü'ne 0.5 km uzaklıktaki 10.000 kişi kapasiteli Seul Kapalı Olimpik Yüzme Havuzu kullanılmıştır. Yüzme, senkronize yüzme ve su topu müsabakalarının tamamı Seul Kapalı Olimpik Yüzme Havuzu'nda yapılmıştır (SLOOC, 1983).

5.2.4 Velodrom

Olimpiyat oyunları dahilindeki bisiklet yarışları, yol yarışları, zaman yarışları, dağ yarışları ve pist yarışlarını kapsamaktadır. Dağ yarışları, zor ve kolay etaplardan oluşan 8-12 km uzunluğundaki pistlerde yapılmaktadır. Bitişin önündeki 50 m ve sonrasındaki yol genişliği 6 m olmalıdır. Yaprak şeklindeki ve engelsiz pistler dağ yarışları için tercih edilmektedir. Yol yarışları için tehlikeli virajları olmayan, 15-18 km uzunluğunda, düz ve tırmanma şeritli yollar tercih edilmektedir. Yolun genişliği bitişin önündeki 500 m ve sonrasındaki 100 m için 8 m iken, yolun geri kalan kısmındaki genişlik 6 m olmalıdır.

Bisiklet yarışlarının pist etabı ise velodromda yapılmaktadır. Futbol stadlarındaki koşu pistinden sonra bisiklet yarışları için yapılmakta olan ikinci pist daha sonraları kaldırılmış ve ihtiyacı karşılamak için velodromlar yapılmaya başlanmıştır (ASOIF, 1996, 2000).

Velodromların Tasarım Kriterleri

- Velodromlar açık yada kapalı olarak yapılırlar. Alanın uzunluğu 250 m, 285.714 m, 333.33 m yada 400 m olabilir. Yarış alanının uzunluğu UCI'nin gerekli gördüğü özelliklere uygun olmalıdır.
- Tavsiye edilen tesisin genişliği 250-400 m'dir
- Pistin virajları, gerekli genişlik ve eğim hesapları ile yapılır.
- Stadlar gibi tribünleri vardır ve görüş kolaylığı açısından benzer özellikler gerektirmektedir.
- Ortada kalan kısım atletizm yarışmaları için kullanılacak şekilde tasarlanmalıdır.
- Seyirci kapasitesi 5.000-6.000 kişi olmalıdır.

Şekil 5.46 1980 Moskova olimpik velodromu

Krylatskoye olimpik velodromu 1980 Olimpiyat Oyunları için Moskova'da inşa edilmiştir. Velodrom 168 x 138 m ölçülerindedir ve bu alan oturma alanları ile yarış alanını kapsamaktadır. Ahşapla kaplı yarış pistinin genişliği 9 m ve uzunluğu 333.333 m olarak tasarlanmıştır. Dönüş eğiminin 42° olduğu pistin geri kalan kısmında eğim 11° olarak ayarlanmıştır. Yarış pistinin ortasında kalan alan ise sentetik bir kaplama ile kaplanarak, jimnastik karşılaşmalarının düzenlenebileceği, mini futbol yada hentbol oynanabilecek bir alana dönüştürülmüştür. Pistin etrafına yerleştirilmiş iki adet tribün 3.000 seyircinin en iyi şekilde yarışı takip edeceği şekilde düzenlenmiştir.

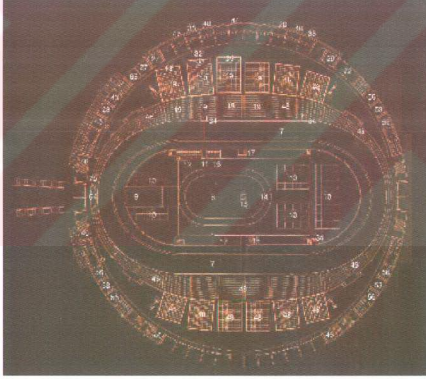
1988 Olimpiyat Oyunları için tasarlanmış Seul olimpik velodromu 2.620 m² alan

kaplamaktadır ve 6.300 kişi kapasitelidir. Pistin zemini ise standartlara uygun olarak ağaç kaplıdır (SLOOC, 1983).

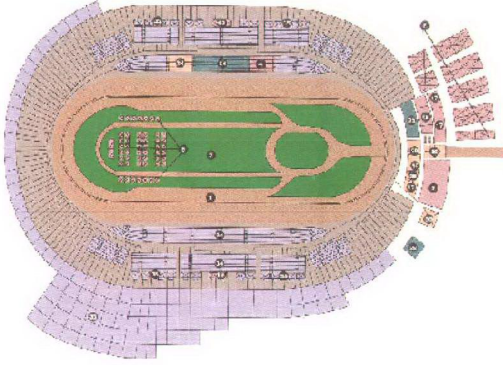
Şekil 5.47 Seul olimpik velodromu (SLOOC, 1983)

1992 Olimpiyat Oyunları'nda bisiklet yarışlarının pist yarışları 3.800 kişilik seyirci kapasitesine sahip Barcelona Vall d'Hebron'daki Velodrom'da yapılmıştır. 1984'te inşa edilmiş yapının ahşap pisti %8 eğime sahiptir ve 333 m uzunluğundadır.

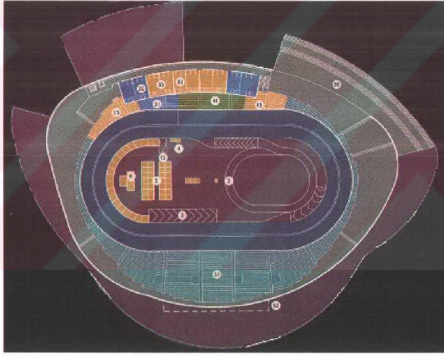

Şekil 5. 48 1992 Barcelona olimpik velodromu

1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları için 10.000 kişi kapasiteli yeni bir velodrom inşa edilmiştir (Şekil 5.49). Uluslararası Amatör Bisiklet Federasyonunun istekleri doğrultusunda eğimi % 5 ve % 20 arasında değişen pistin uzunluğu 333 m olarak tasarlanmıştır. Pistin ortasında kalan alan çeşitli atletizm sporları için antrenman ve ısınma alanı olarak kullanılabilir. Seyirci oturma yerinin üzeri dokuma bir kanopi ile örtülmüştür (Explanatory Book, 1992).

Şekil 5.49 1996 Atlanta olimpik velodromu

Şekil 5.50 2000 Sydney olimpik velodromu

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda bisiklet pist yarışları olimpik velodromda yapılmıştır. Tesisin merkezi bir yere konulanmasının nedeni, oyunların ardından da tesisin ulusal ve uluslararası yarışmalarda kullanılabilir olması düşüncesidir. FIAC'ın tüm teknik gereksinimlerini yerine getiren velodromun seyirci kapasitesi 6.000 kişidir.

5.2.5 Tenis Kortları

Olimpiyat oyunları için en az bir kort tasarlanmalıdır. Bu kort ana maçlarda kullanıldığı gibi

ikinci bir kort tasarlanmamışsa antrenman amaçlı olarak da kullanılmalıdır. Ana korttan başka Olimpiyat köyünde de antrenman amaçlı bir tenis kortu olmalıdır (ASOIF, 2000).

Tenis Kortlarının Tasarım Kriterleri

Tenis kortlarının, gelecekte yapılacak tesislerde kullanılmak üzere tasarım kriterleri, Uluslararası Tenis Federasyonu ITF'nin 1996'da yayımladıkları " Rules of Tennis" adlı kitapla belirlenmiştir. Bu kriterler;

- Davis ve Fed kupalarında olduğu gibi Olimpiyatlar için de tenis kortunun dar kısmında min. 6.4 m ve uzun kısmında min. 3.66 m alan bırakılmalıdır. Yan yana iki kort tasarlanacaksa, iki kort arasındaki mesafe 10.97 m'den az olmamalıdır.
- Kortun yüzeyi Grand Slam'de kullanılan yüzey özellikleri ile aynı olmalıdır.
- Ana kort ve diğer kortlar büyük aydınlatma direkleri ile aydınlatılmalıdır. Ana kortta ve 1. kortta oyun alanının 1 m yüksekliğindeki 1 m²'lik alanın aydınlık düzeyi min. 1.000 lux olmalıdır.
- Kortun tekerler için ölçüleri; 23.77 m x 8.23 m, çiftler için ölçüleri; 23.77 m x 10.97 m'dir. Kort, sahanın kenarındaki direklere, 0.8 cm kalınlığındaki halat yada metal kablo ile tutturulmuş bir ağıla tam ortadan bölünür. Ağın yüksekliği ortada 0.914 m iken, kenarlarda 1.07 m olmalıdır. Kortun sınırları kenar çizgisi olarak adlandırılır. Kısa kenarların arkasında 6.40 m'lik bir mesafe servis için bırakılmalıdır.

Atlanta'nın en nitelikli tenis kortlarının bulunduğu Blackburn Park, 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda yine aynı amaçla kullanılmıştır. Tesiste, her biri 10.000 kişi seyirci kapasiteli ana kortlar ve 5.000 kişi kapasiteli diğer kortlar olmak üzere 31 adet kort bulunmaktadır. Antrenman imkanı da Olimpiyat Köyü'ne 15 km uzaklıkta olan bu tesiste karşılanmıştır (Explanatory Book, 1992).

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda tenis karşılaşmaları için olimpiik tenis merkezi tasarlanmıştır. Yönlendirme ve çevresel uyum ile merkezi bir şekilde konumlanması açısından merkez oyunlardan sonra halkın kullanabileceği, standartları yüksek bir tesis haline gelmiştir. Tesiste ana kortun yanında 9 adet ayrı karşılaşma kortu ve 6 adet antrenman kortu bulunmaktadır ve kortlar ITF'nin onayladığı bir sentetik materyalle kaplanmıştır. Ana kort 10.000, 1 No'lu kort 4.000; 2 No'lu kort 2.000 ve diğer diğer 7 kort 200 kişi kapasiteye sahiptir. Seyircilerin sirkülasyonu, yarışmacı, takım görevlileri ve medya bölgesinden ayrılmıştır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

5.2.6 Su Sporları Merkezi

Su sporları karşılaşmaları olimpik su sporları merkezinde, Regatta Yarış Alanında yapılmaktadır ve program kürek, kano ve kayak yarışlarını kapsamaktadır. Ana yarış alanlarına ek olarak merkezin yanında yarış öncesi antrenmanlar için şamandıralarla sınırlandırılmış ikinci bir merkez de tasarlanmalıdır (ASOIF, 1996, 2000).

Kürek Yarışmaları İçin Teknik Gereksinimler

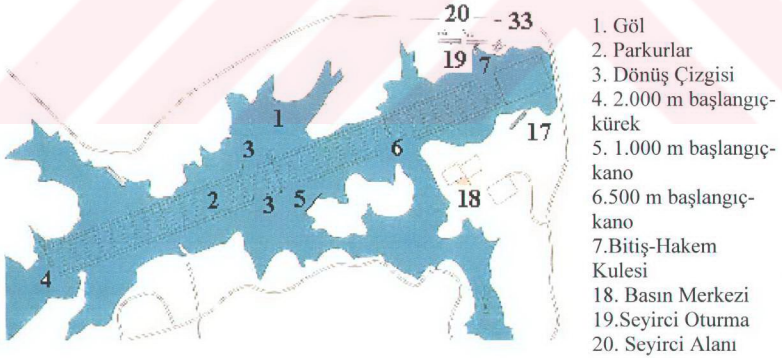
- Yarış alanının uzunluğu 2.220 m, genişliği 162 m ve derinliği min. 3 m (önerilen 3.5 m) olmalıdır.
- Min. Seyirci kapasitesi 20.000 kişidir, ancak kürek yarışları oyunların düzenlendiği ülkede popüler bir sporsa 30.000 kişilik bir kapasite önerilir.
- Bitiş çizgisine yakın bir federasyon ofisi tasarlanmalıdır.
- Eğer barınaklar bitiş çizgisine uzaksa, barınakların yakınında da ayrı bir ofis tasarlanmalıdır.

Kano/ Kayık Yarışmaları İçin Teknik Gereksinimler

- Yapay slalom alanı Uluslararası Kano Federasyonu ICF'nin standartlarını sağlamalıdır. Uzunluk 300-500 m (600 m'den uzun olamaz), genişlik manevra sağlayabilmek için min. 10 m, derinlik ise min. 0.4 m olmalıdır. Kanocular sığ suya kanolarını itmekte zorlandıkları için derinliği 0.6 m olması tercih edilir. 0.8-1.0 m oranında derinlik uygun olmasına rağmen maliyetlidir.
- Yarış alanı ICF uzmanları tarafından homojenleştirilmelidir. Tesisin inşasından önce planları ICF tarafından gözden geçirilerek onaylanmalıdır ve tesisin tüm hidrolik sistemleri yarışlardan önce hazır olmalıdır.
- Su kanalının detaylı tasarımının yanı sıra karşılanması gereken teknik ve estetik başka kriterler de mevcuttur. Bunların arasında peysaj, iletişim köprüleri, slalom havuzu süspansiyon sistemi, zamanlama sistemi, ulaşım, yemek faaliyetleri, WC ihtiyaçları ve medya gereksinimleri yer almaktadır.
- 150-200 botun barınabileceği, tamir ve kontrollerinin yapılabileceği bir barınak gerekmektedir.
- Min. seyirci kapasitesi ana yarış alanında 12.000-15.000 seyirci arasındadır. Kano ve kürek yarışlarının aynı alanda yapılması durumunda program kano yarışıyla başlar ve min. seyirci kapasitesi 10.000 olarak tasarlanır. Yarış alanının min. uzunluğu 1.500 m, genişliği 120 m ve derinliği tüm alan boyunca 2 m olmalıdır.
- Doğal sisli, rüzgarlı ve dalgalı alanlar tercih edilmez.

- Yarış alanı üzerinde ağaç, yapı, adacık gibi doğal yada yapay engeller bulunmamalıdır.
- Tribünler ve jüri mekanları yarışların en az ikinci yarısını ve bitişini görebilecek şekilde düzenlenmelidir. Başlangıç ve bitişte tasarlanan jüri kuleleriyle bu mümkün olabilmektedir.
- Kayıkhanesi su kıyısından 20-30 m geride (bu mesafe tamirat ve bakım için gereklidir) inşa edilmeli, pencereleri kuzeyde olmalıdır.
- 400 sporcu için (280 erkek ve 120 bayan) soyunma odaları tasarlanmalı ve 800 kişilik duş mekanını içermelidir. Ayrıca 1.200 kişilik (yarış görevlileri ve OGOÇ çalışanları da dahil olmak üzere) WC imkanı sağlanmalıdır.
- Doping odasını yanı sıra, 600 yarışmacıya, görevli ve organizatöre hizmet verebilecek ilkyardım odası bulunmalıdır.
- Tesis bir kulüp binası ile bitişik yapılabilir, bu sayede oyunların ardından kulüp olarak da kullanılmaya devam edilebilir.

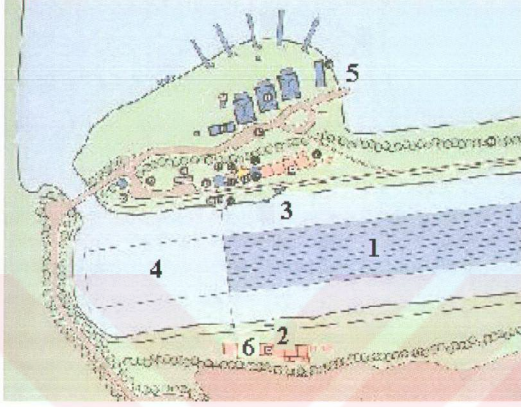
1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda kano ve kürek yarışları Stone Mountain Gölü'ndeki aynı tesiste yapılmıştır (Şekil 5.51). Kano yarışları için tesiste; 500 ve 1.000 m etapları için bitiş çizgisinin yanında 5.000 kişilik tribünde seyir ve göl boyunca 50.000 kişilik ayakta seyir imkanı sağlanmıştır. Kürek yarışları için gölde 2.000 m'lik bir etap düzenlenmiştir. Tesiste ayrıca 5 adet bot barınağı bulunmaktadır (Explanatory Book, 1992).

Şekil 5.51 1996 Atlanta kano ve kürek yarışları merkezi

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda kano/kayak ve kürek yarışları Penrith Gölü'ndeki mevcut tesiste yapılmıştır. Yeni bir tesis yapılmadan mevcut alanın değerlendirilmesinin sebebi; mevcut alanın uluslararası standartlarda kullanılan bir tesis olması ve Olimpiyat

Köyü'ne yakınlığı ile ulaşım kolaylığıdır. Tribünlerde seyirci kapasitesinin 10.000 kişi olduğu tesiste ayakta seyir sayısı 20.000'i geçmektedir. Kano yarış alanının uzunluğu 2.300 m, genişliği 170 m ve derinliği min 4 m'dir. Batı/doğu yönünde konumlanan parkur rüzgardan korunmuştur.

- 1 Yarış Alanı
- 2 Seyirciye Ayrılan Bölüm
- 3 Skorbord
- 4 Bitiş
- 5 Isınma ve Antrenman Alanı
- 6 Seyirci Tribünleri

Şekil 5.52 2000 Sydney olimpiyat oyunları kano bitiş alanı

5.2.7 Hokey Sahası

Hokey karşılaşmaları için Olimpiyatlar dahilinde iki tesis yeterli olmaktadır. Bununla birlikte Olimpiyat köyünde de antrenman sahası tasarlanmalıdır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, evsahibi ülkede hokey popüler değilse geçici tesislere onay vermekle birlikte, ülkede hokey sporunun gelişmesini de istemektedir (ASOIF, 2000).

Hokey sahası tasarım kriterleri

- FİH tarafından onaylanmış tüm gereksinimleri karşılayan, birbirine yürüme mesafesinde ve her biri aynı özelliklere sahip iki yarış alanı tasarlanmalıdır.
- Her sahanın tribünleri uygun eğimde olmalı ve tam görüş kapasitesi sağlamalıdır. Tribünler sahaya en uygun şekilde konumlanmalıdır.
- Sahanın aydınlatması FİH tarafından belirlenmiş sınırlarda, televizyon kaydı ve oyunun sağlıklı devamlılığı açısından sahanın 1 m üzerinde 1.500 lux olmalıdır.
- Ana sahaya yürüme mesafesinde ve Olimpiyat köyünde 2 adet tam ölçülerde ısınma sahası yer almalıdır.

- Min. seyirci kapasitesi 1. sahada 15.000 ve 2. sahada 5.000 kişi olmalıdır. Seyirciler için skorbord ve zaman tablosu maçın takibi için konmalıdır. Alana 5-10 dakika yürüme mesafesinde seyirciler için otopark düzenlenmeli ve seyircilerin yemek, WC vb. ihtiyaçları karşılanmalıdır.
- Takımlar için 4 ayrı soyunma odası her bir saha için tasarlanmalıdır. Her bir soyunma odasında yeterli sayıda duş ve WC ile masaj masası yer almalıdır. Hakemler için 1 adet ayrı soyunma odası, takımların soyunma odalarında mümkün olduğunca uzak bir mesafede konumlanmalıdır.
- Gerekli tüm ekipmanın yer aldığı bir ilkyardım odası imkanı sağlanmalıdır. İlkyardım odasında en az iki yatak, tıbbi malzemeler ve sedye konumlanmalıdır. İlkyardım odası uygun şekilde aydınlatılmalı ve ambulansın ulaşımı kolay olmalıdır.
- Bunların yanında 80 kişilik bir toplantı odası basın toplantıları için tasarlanmalıdır.

Şekil 5.53 2000 Sydney eyalet hokey merkezi

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda hokey karşılaşmaları 1985'te kullanılmaya başlanan Eyalet Hokey Merkezi'nde düzenlenmiştir. Alanın yer seçim kriterleri arasında; alanın uluslararası standartlara uygun olması ve Olimpiyat Köyü'ne 14 km uzaklıkta olması bulunmaktadır. Ana sahada 15.000 ve 2 numaralı sahada 5.000 kişilik seyirci kapasitesine sahip merkezde, 105 x 63 m ölçülerindeki sahalara sentetik materyallerle kaplanmıştır. Hakem ve oyuncuların yedek kulübeleri her türlü hava engelinden korunacak şekilde tasarlanmıştır. Oyuncular için tam donanımlı soyunma odalarının yanı sıra takım görevlileri ve hakemler için de ayrı soyunma odaları da tesiste bulunmaktadır.

5.2.8 Beysbol Sahası

Resmi beysbol kuralları ve olimpiik beysbol karşılaşmalarına ait düzenlemeler 2001 yılında IBAF tarafından yayımlanmıştır. Olimpiik beysbol müsabakaları için aynı ölçülerde 2 saha gerekmektedir. Ayrıca tam ölçülerde, ısınma sahası olarak da kullanılabilen 4 adet antrenman sahası bulunmalıdır (ASOIF, 1996, 2000).

Beysbol Sahası Tasarım Kriterleri

- Ana stadyum 25.000 kişiyi ağırlayacak şekilde tasarlanmalıdır. 15.000 kişilik bir stadyum da eğer kapasite eklemelerle artabiliyorsa kabul edilebilmektedir. İkinci stadyum ise 15.000 kişiyi ağırlayacak kadar büyük olmalıdır. Aynı şekilde 10.000 kişilik bir stadyum da kapasitesini eklerle arttırabiliyorsa onay alabilmektedir.
- Her iki saha da IBAF tarafından belirlenmiş tüm kurallara uygun olmalıdır ve aynı zamanda ısınma faaliyetlerini karşılayabilmelidir.
- Sağ ve sol saha 98 m ve merkez saha 122 m uzunluğunda olmalıdır. Saha çim yada kil olabilir.
- Saha kenarındaki yedek kulübeleri en az 30 kişinin oturabileceği şekilde olmalı ve üzeri kapatılmalıdır. Yedek kulübesinden tüm saha kesintisiz seyredilebilmelidir.
- Yedek kulübesinde gereken tüm ekipman karşılanmalı, mümkünse soyunma odalarına geçiş buradan olmalıdır.
- Her stadyumda en az 4 adet soyunma odası bulunmalıdır. Soyunma odaları takımların yedek kulübelerinin altında konumlanmalı ve en az 90 m²'lik alan içinde takımların soyunma, WC ve duş ihtiyaçlarını karşılanmalıdır. Bu alanda 12 adet duş ve 4 adet tuvalet bulunmalıdır. Her bir soyunma odasından ulaşılabilen 2 masaj masası bulunan birer masaj odası bulunmalıdır.
- Koçlar ve hakemler için de ayrı soyunma odaları düzenlenmelidir. Hakem odaları mümkün olduğunca takımların soyunma odalarından uzakta konumlanmalıdır.

Şekil 5.54 Atlanta Fulton County Stadyumu

53.000 kişi kapasiteli Atlanta Fulton County Stadyumu, 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda beysbol karşılaşmaları için kullanılmıştır. Sahanın doğal çim kaplaması olimpik beysbol karşılaşmaları için IBAF'ın standartlarına uymaktadır. Olimpiyat Köyü'ne 4.5 km uzaklıktaki yapının ulaşımı hızlı-tren ve servis otobüsleri ile karşılanmıştır (Explanatory Book, 1992).

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nda beysbol karşılaşmaları, olimpik parktaki olimpik beysbol merkezinde (Şekil 5.55) düzenlenmiştir. Alan ; Olimpiyat Köyü'ne yakınlığı, yönlendirme ve çevresel durumu ile merkezi bir yerde konumlanması nedeniyle gelecekte de spor faaliyetlerinde kolayca kullanılabilceği gerekçesiyle tercih edilmiştir. Tesiste iki adet ana yarış sahası ve bir adet ısınma sahası bulunmaktadır. Sahalardan biri 10.000 ve diğeri 4.000 kişi kapasitelidir. Özellikle yönlendirme sahanın en iyi şekilde kullanımını optimize etmektedir. Her iki sahada da yer alan yedek kulübelerinin konumlanışı oyuncuların sahayı kullanımını kolaylaştırmaktadır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

- 1 Ana Yarış Alanı
- 2 Numaralı Yarış Alanı
- 3 Antrenman Alanı
- 4 Seyirci Tribünleri
- 5 Kapalı Antrenman Alanı
- 6 Basın Merkezi

Şekil 5.55 2000 Sydney olimpik beysbol merkezi

5.2.9 Softbol Sahası

Softbol sahalarına ait tasarım kriterleri, Uluslararası Softbol Federasyonu ISF'nin 1999'da yayımladığı bildirgeye uygun olarak oluşturulmuştur. ISF sahaların yapay malzeme ile kaplanmalarını tavsiye etmektedir (ASOIF, 2000).

Softbol Sahası Tasarım Kriterleri

- Ana sahanın yanında en az 2 adet saha takımların antrenman ve ısınması için gereklidir. Bu alanların ana stadyuma yakın olması tercih edilir. Ana saha ve diğer 2 saha aynı özelliklere sahip olmalıdır.
- Sahanın kapasitesinin en az 7.500 ve en fazla 10.000 kişi olması tercih edilir ve önerilir.

IOC softbol sporunun yaygınlaşmasını desteklediğinden geçici sahalardan çok kalıcı sahaları önermektedir.

- Sahanın kenarında her iki takım için, 25'er kişinin oturabileceği üstü ve arkası kapalı yedek kulübeleri olmalıdır. Yedek kulübeleri faul çizgisine paralel konumlanmalı ve sahanın dışında yer almalıdır.
- Seyirciler için sağ yada sol sahada, dış saha kafesinin arkasında skorbordlar konmalıdır.

5.2.10 Binicilik Tesisleri

Binicilik müsabakaları, atlama yarışları, üç gün yarışları ve yol yarışlarını kapsamaktadır. Bu yarışlar için gereken alanlar ana arena , engelli ve engelsiz pistlerdir (ASOIF, 1996, 2000).

Binicilik Tesislerinin Tasarım Kriterleri

Genel olarak ;

- Tercihen biri kum, biri çim iki adet 50 x 100 m'lik pist,
- Kötü hava koşulları için geniş, üzeri kapalı ek bir pist,
- Yaklaşık 20 m uzunluğunda 4-6 adet hızlı hareket ringi gerekmektedir.
- Atların yarışmacıları ve seyircilerin güvenli ulaşımı sağlanmalı ve gerekli hizmet mekanları yer almalıdır.
- Ana yarış alanında min. 3.000 kişiye oturma imkanı sağlanmalıdır. 3 gün yarışları ile diğer yarışlarda ise 50.000 kişinin yarışları ayakta seyredebileceği alanlar yaratılmalıdır.

Atlama Yarışları ;

- Min. 45 x 90 m uzunluğunda, en az ikisi çim geri kalanı kum olmak üzere 7 engel atlama alanı gerekmektedir.
- Eğer ısınma alanı yarış alanından uzaksa, en az iki engelli, min. 30 x 50 m ölçülerinde bir kum alan, atların kaldıkları yere yakın olacak şekilde tasarlanmalıdır. İki alan da aynı özelliklere sahip biri büyük, biri küçük su engeli içermelidir. Her iki alanda da 3'lü engelden 10 adet bulunmalıdır.

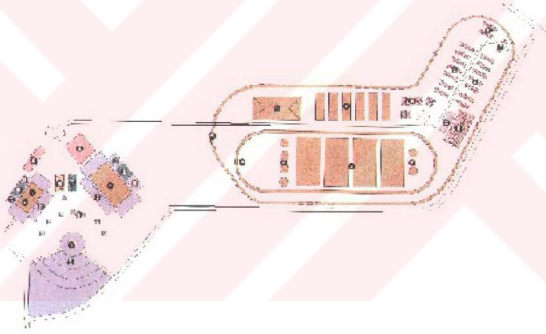
Dressage (At Terbiyesi Yarışları) ; atın fiziği ile birlikte becerisinin de bir uyum içerisinde geliştirilmesidir. Böylece at kendinden isteneni kendi istiyormuş gibi yapar.

- 20 x 60 m ölçülerinde min. 3 adet kum pist tasarlanmalıdır. Bir pist ortalama 4 takım tarafından kullanılır.

3 Gün Yarışları ; bir binicinin aynı atla üç gün sıra ile arka arkaya koştuğu 3 testten oluşur. 1. Yarış; at terbiyesi yarışı, 2. Yarış; dayanıklılık yarışı ve 3. Yarış; engel atlama yarışıdır.

- 3-4 km uzunluğunda, atlama engeli olmayan bir pist ile 2.000 m uzunluğunda sürat pisti gerekmektedir.

1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda, atlama gösterileri finalleri hariç binicilik yarışları Olimpiyat Köyü'ne 27 km uzaklıktaki FEI ve Amerikan At Şovları Birliği (AHSA) tarafından onaylanmış binicilik merkezinde yapılmıştır. Tesiste 20.000 kişilik dressage stadyumu ve 10.000 kişilik atlama stadyumu olmak üzere iki adet stadyum bulunmaktadır. 3 gün etabı için 50.000'den fazla seyircinin ayakta yarışları seyredebilecekleri kutular inşa edilmiştir. Atlama final gösterileri ise geleneklere uygun olarak final günü olimpik stadyumda yapılmıştır. Seyirciler hızlı raylı sistem ve otobüslerle alana ulaşabilirken, yarışmacı, antrenör ve medya kendilerine tahsis edilmiş özel araçlardan oluşan özel olimpik taşıma sistemi ile alana ulaşımını sağlamışlardır. Atlar Hartsfield Havaalanı ile getirdikten sonra alana araçlarla taşınmaları sağlanmıştır (Explanatory Book, 1992; The Games, Volume 4, 1997).

Şekil 5.56 1996 Atlanta binicilik merkezi (The Games, 1997)

Binicilik programı 2000 Sydney oyunlarında olimpik binicilik merkezinde düzenlenmiştir. Alanın seçim kriterleri, mevcut alanın FEI'nin standartları doğrultusunda yenilenebilecek kapasitede olması ve Olimpiyat Köyü'ne yakınlığıdır (21 km/ 18 dk.). Merkez tüm yarışlarla birlikte antrenman imkanını da karşılamaktadır.

Çizelge 5.9 2000 Sydney olimpiyat oyunları binicilik tesisi seyirci kapasiteleri

Atlama Gösterisi ve Dressage Arenası	20.000
3 Gün Yarışları	50.000
Atlama Gösterisi Finalleri	42.000

FEI'nin standartlarını tam olarak karşılayan tesiste ;

Atlama Yarışlarında;

- Atların bekledikleri giriş kısmı 20 x 60 m ölçülerindedir (kum zemin).
- Kum zeminli yarış alanı 50 x 100 m ölçülerindedir ve 12-15 engel ile su atlama engeli mevcuttur.

Dressage Yarışlarında;

- Atların bekledikleri giriş kısmı 20 x 60 m ölçülerindedir (kum zemin).
- Yarış alanı 20 x 60 m ölçülerindedir (kum zemin).

3 Gün Yarışlarında;

- Dressage ve atlama yarışlarında yukarıdaki ölçüler geçerlidir.
- Yol yarışlarında; atlama engelsiz 15.400 m- 18.700 m uzunluğu arasında değişen, cross-country yarışlarında, 45 atlama engelli uzunluğu 7.410 m ile 7.980 m arasında değişen etaplar mevcuttur (Olympic Information, Volume 2, 1993).

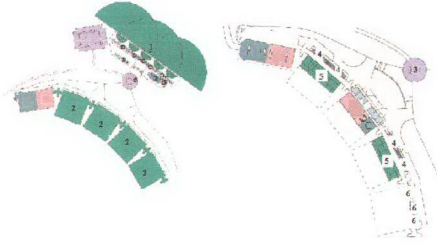
5.2.11 Poligon

Atıcılık müsabakaları poligonlarda yapılmaktadır. Poligonların standartlarını ISSF belirler ve yeni yapılacak poligonlara örnek olarak 1992 Barselona, 1996 Atlanta ve 2000 Sydney oyunlarının yapıldığı alanları ve düzenlemeleri tavsiye etmektedir. Alanlar için tüm gereksinimler 1992 Barselona, 1996 Atlanta ve 2000 Sydney oyunlarının yapıldığı alanlar içerisinde karşılanmıştır, ancak seyirci kapasitelerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Atıcılık müsabakaları için yalnız bir alana ihtiyaç vardır ve antrenman ihtiyacı da bu alanda çözülmektedir (ASOIF, 1996, 2000).

Alan İçin Teknik Gereksinimler;

- Tesis için gereken zemin alanı yaklaşık 229.000 m²' dir.
- Oyunlar sırasında müsabakaların çok kişi tarafından seyredilmesi arzu edilen bir durumdur, ancak oyunların ardından seyirci sayısı hızla düşer. Bu nedenle IOC, organizatörlere oyunlardan sonra kaldırılacak geçici oturma düzenlerini tavsiye eder. Tavsiye edilen seyirci oturma kapasitesi 2.500-3.000 kişidir.

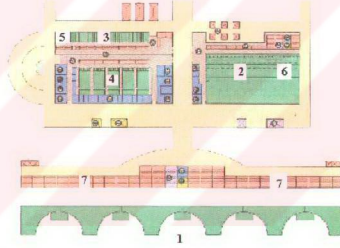
Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda yeni bir atıcılık merkezi inşa edilmiştir. Tüfek ve tabanca yarışları aynı tarafta yapılırken, tuzak yarışları tesisin diğer tarafında düzenlenmiştir. Tüfek ve tabanca yarışlarının yapıldığı merkezde seyirci kapasitesi 5.000 kişi ve tuzak yarışlarının yapıldığı alanda seyirci kapasitesi 3.500 kişidir (Explanatory Book, 1992).

1 Tuzak Poligonu	4 Seyirci Tribünleri
2 50 m Tüfek Poligonu	5 10 m Tabanca Poligonu
3 Ziyaretçi Giriş	6 Seyirciye Ayrılan Alanlar (WC, yemek)

Şekil 5.57 1996 Atlanta atıcılık merkezi

1 Tuzak Poligonu
2 50 m – 60 hedef
3 10 m – 60 hedef
4 25 m – 50 hedef
5 10 m Hareketli Engel
6 Final Stadyumu
7 Seyirci Tribünleri

Şekil 5.58 Sydney uluslararası atıcılık merkezi

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları için 1992’de açılmış olan Sydney Uluslararası Atıcılık Merkezi kullanılmıştır. Ulaşımın kolay olduğu bu tesis geniş bir çevreye sahip olduğu için geçici eklemelerle kolaylıkla olimpiik standartlara ulaştırılmıştır. Ayrıca gürültü seviyesinin ve çevre etkilerinin en az seviyede olması tesisin seçimindeki kriterlerden olmuştur. Finallerin yapıldığı kapalı salonda ve tuzak yarışlarının yapıldığı alanda seyirci kapasitesi 3.000 kişidir. Kapalı salonda 10 m uzaklıkta 60 hedef, 25 m uzaklıkta 60 hedef bulunmaktadır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

5.2.12 Badminton Salonu

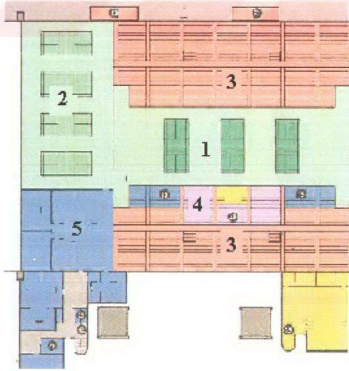
Badminton yarışmaları için tek bir alan yeterlidir (ASOIF, 2000).

Badminton Salonu İçin Teknik Gereksinimler;

- Yarışma salonunun genişliği 24 m'den ve uzunluğu 40 m'den az olmamalıdır. Bu alanın içerisinde gerekli olan 3 adet kort yer almalıdır.
- Kortun kaplaması için ahşap malzeme tercih edilmektedir.
- Antrenman için 10 adet kort yeterlidir ve bu kortlar birbirinden 3'er m ara ile konumlandırılmalıdır. Isınma çalışmaları için ise 3 kort yeterli olacaktır.
- Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 5.000-20.000 kişi arasındadır.
- Sporculara ait en az 4 adet soyunma odası tasarlanmalıdır. Bununla birlikte hakem ve antrenörler için ayrı soyunma odaları da tasarlanmalıdır.
- İlk yardım odası ile birlikte bir de doping test odası tesiste bulunmalıdır.
- Federasyon ve organizasyon komitesi için özel ofisler ve basın ile görüşme odaları tasarlanmalıdır (görsel ve yazılı basın için ayrı).

Badminton yarışları Sydney Olimpiyat Oyunları'nda (2000) olimpik parktaki Pavyon 4'te düzenlenmiştir. Alanın seçim kriterleri:

- Isınma, antrenman ve yarışmalar için aynı mekanda farklı bölümlerin kullanılabilmesi ,
- Olimpiyat Köyü'ne yakın olması,
- Alanın gelecekteki gelişmelere yanıt verebilecek kapasitede olmasıdır.

- 1 Ana Yarış Sahası
- 2 Isınma Sahası
- 3 Seyirci Tribünleri
- 4 Basın Tribünleri
- 5Yönetim Ofisleri, İlk Yardım ve Doping Kontrol Odası

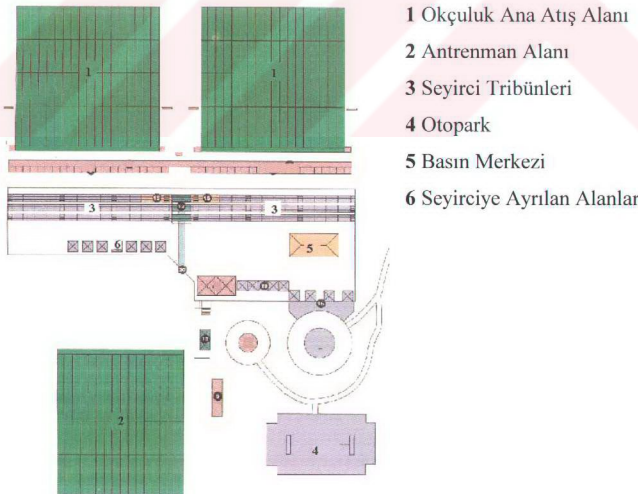
Şekil 5.59 Pavyon 4'ün planı

Olimpiyatlardan sonra Pavyon 4'ün çok amaçlı bir spor, eğlence ve sergi merkezi olması düşünülmüştür. Pavyon 4'ün seyirci kapasitesi 5.000 kişidir. 55 x 19.5 m yarış alanı ölçülerine sahip olan tesiste birbirine paralel 3 adet kort sıralanabilmektedir. Sahanın zemini ahşap üzerine yapay kaplama olarak yapılmıştır. Tesiste sporcular ve takım görevlileri için tam donanımlı soyunma odaları ve yönetim odaları bulunmaktadır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

5.2.13 Okçuluk Merkezi

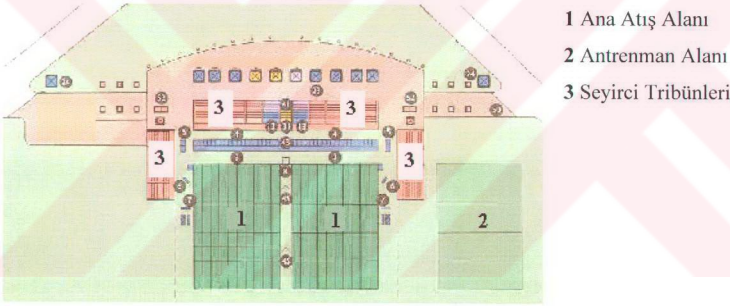
Okçuluk yarışları için tek bir alan yeterli olacaktır. Bununla birlikte yarış alanının yanında bir de antrenman sahası gerekmektedir. Tavsiye edilen min. seyirci kapasitesi ise 5.000 kişidir (ASOIF, 2000).

1992 Barcelona Olimpiyat Oyunları'nda okçuluk yarışları Vall d' Hebron'da bu amaçla inşa edilmiş bir tesiste yapılmıştır. Proje için iki futbol sahası ve bir rugby sahasına ait bir alan kullanılmış ve bir adet servis binası eklenmiştir. Servis binası, duş ve WC'li 8 adet sporcu soyunma odası, 8 adet hakem soyunma odası, ekipman odası ve ilk yardım odası içermektedir. Bunların yanında halka açık tuvaletler, oyun odası, toplantı odası ve terası bir bara sahip olan bu bina çeşitli mimari ödüller kazanmıştır (COOB'92, 1992).

Şekil 5.60 1996 Atlanta okçuluk merkezi

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları için, Olimpiyat Köyü'nün hemen yanında şehir merkezine 14 km uzaklıkta bir okçuluk merkezi tasarlanmıştır. Yarışlardan sonra da aynı amaçla kullanılmaya devam eden tesis FITA'nın tüm olimpik kurallarına uygun olarak düzenlenmiştir. Atıcılık sahası Atlanta'da olduğu gibi güneye doğru yönlendirilmiştir ve yer kotunda tutulmuştur. Merkezin seyirci kapasitesi 4.000 kişidir. 170 m genişliğinde ve 150 m uzunluğundaki yarış sahasında, 20 adet parkur üzerinde 40 adet hedef bulunmaktadır. Yarış alanının hemen yanında 90 x 150 m ölçülerinde ve 20 hedefli bir ısınma sahası daha bulunmaktadır. Yarış ve ısınma alanlarında tüm teknik gereksinimler karşılanmıştır. Sporcular ve takım görevlileri için atış çizgisinin arkasında tam donanımlı soyunma odaları yer almaktadır. Seyircilerin sirkülasyonu, yarışmacılardan, medya görevlilerinden ve VIP'lerden tamamen ayrılmıştır. Seyirciler için yemek, WC, ilkyardım ve bilgilendirme hizmetleri tesiste yer almaktadır. Tıbbi merkezin yanında bir de doping kontrol merkezi bulunmaktadır (Olympic Information, Volume 2, 1993).

Şekil 5.61 2000 Sydney olimpiyat oyunları okçuluk merkezi

5.3 Olimpiyat Köyleri

Olimpiyat Köyleri, Olimpiyat Oyunları sırasında yarış alanlarının yanına yapılan, dünyanın her yerinden yarışmacılara, antrenörlere ve görevlilere toplu yaşam ve rahatlama imkanı sağlayan alanlardır. Burada sağlanan atmosfer ve konfor, sporcuların başarıları için en önemli kriterlerden biridir, bu nedenle Olimpiyat Köyleri organizatörler tarafından tasarlanırken, ulaşım, yemek ve eğlence imkanlarını da tüm sporcular için eşit seviyede düşünülmelidir.

Antik dönemlerde sporcular Elis'e 7 km uzaklıkta en az 30 gün önceden toplanarak, burada

kurdukları köyde oyunlardan önce hakemler eşliğinde çalışmalarını sürdürmüşler, aynı zamanda kültür aktiviteleri de yapmışlardır. Oyunlar sırasında sporcular ve hakemler Olympia'ya taşınmışlar, burada çadırlarla yada çamurdan kulübeler ile kamp kurmuşlardı ve antik dönemin Olimpiyat Köylerini bu kurulan çadırlar ve kulübeler oluşturmaktaydı. Modern dönemin ilk Olimpiyat Oyunları 1896'da Atina'da ve sonraki diğer iki Olimpiyat 1900'de Paris ve 1904'te St. Louis'de yapılmış, ancak bir Olimpiyat Köyü tasarlanmamıştır. İlk kez 1906'da Atina'da ara oyunlarda sporcular toplu kamplarda kalmışlar ve bunu takip eden oyunlarda ise sporcular otellerde kalmaya başlamışlardır (Official Report).

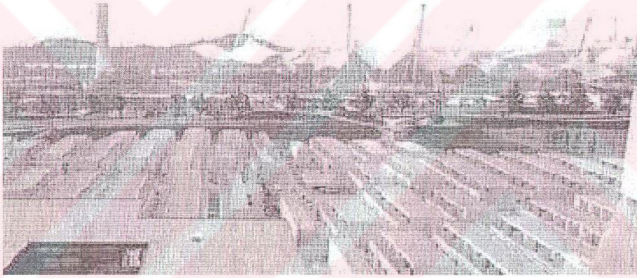
Los Angeles'te düzenlenen 10. Olimpiyat Oyunlarının organizatörleri katılımcılara yerleşim imkanı sunmuşlar ve antik oyunlarda olduğu gibi sporcuların yarışlardan önce gelip yerleşebilecekleri, antrenman yapabilecekleri bir köy hazırlamışlardır. Los Angeles'ta yarış alanlarına sadece 10 dakika uzaklıktaki Olimpiyat Köyü'nde her biri ikişer yataklı, tuvalet ve banyo imkanı 500 adet kulübede 1.400 erkek sporcu ağırlandı, 100 adet bayan sporcu ise Olimpiyat Köyü'ne yakın bir otelde ağırlandı (Official Report).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunlarında sporcuların askeri kamplarda ağırlanması düşünülmüş, ancak IOC otellerde kalmanın daha iyi olacağını tavsiye ettikten sonra, Berlin Olimpiyatlara Hazırlık Komitesi kendi Olimpiyat Köyü'nü tasarlamaya karar vermiştir. Tasarlanan Olimpiyat Köyü 14 binadan oluşmaktaydı ve 4.500 sporcunun kalabileceği şekilde tasarlanmıştır. Binalarda 8 yada 12 adet, iki yatak kapasiteli bir yatak odası, bir oturma odası ve tuvalet, duş imkanı olan daireler bulunmaktaydı. Olimpiyat Köyü'nde ayrıca kapalı yüzme havuzu, sauna, iki spor salonu ve spor sahaları mevcuttu. Olimpiyat Köyü olimpik stadyuma 40 km uzaklıkta konumlanmıştı. 360 adet bayan sporcu ise "Friesen House" öğrenci yatakhaneindeki çift kişilik odalarda konaklamışlardı. Bu yatakhane yarış alanlarına daha yakındı ve antrenman için daha çok tesisten yararlanma imkanı sağlamaktaydı (Official Report,1935).

1952 Helsinki Olimpiyatlarında hazırlık kurulu, sporcu ve teknik personelin Finlandiya'nın başkentinde kalabilmeleri için bir 4.800 kişilik Olimpiyat Köyü inşa etmiştir. 30 çok katlı apartman dairesinden oluşan Olimpiyat Köyü'nde sporcuların yemek ihtiyaçları 1.600 kişilik çadırlarda sağlanmıştır (Official Report,1955). Melbourne hazırlık komitesi 1956'daki oyunlar için ayrı bir Olimpiyat Köyü hazırlamıştır. Burada hazırlanan Olimpiyat Köyü de Helsinki'de olduğu gibi oyunlardan sonra ailelere kiralanmış yada satılmıştır. Olimpiyat Köyü'nde 365 evde, 4.400 kişi ağırlandı. İlk kez Melbourne'de bayanlar da Olimpiyat Köyü'ne alınmış, ancak onların kaldıkları alan doğal bir şekilde erkeklerin kaldığı kısımdan

ayrı olarak tasarlanmıştır (Official Report,1957).

1960 Roma Olimpiyat Oyunları için bayan ve erkek tüm sporcu ve görevlilerin kalabilecekleri 6.000 kişilik bir Olimpiyat Köyü tasarlanmıştır. Olimpik stadyuma 5 km uzaklıkta olan bu Olimpiyat Köyü , 1.350 çok katlı ve 4.700 odalı apartman dairesinden oluşmuştur (Official Report,1960). 18. Tokyo Olimpiyat Oyunları (1964) için Olimpiyat Köyü , günümüzde halen askeri alan olarak kullanılan Yoyogide kurulmuştur. Olimpiyat Köyü yedi ayrı yönetim alanına ayrılmış ve bu ayırım binaların ayrı renklere boyanarak belirtilmiştir. 660.000 m²'lik alanda, erkekler için Olimpiyat Köyü 249 ahşap kulübe ve 4 adet 4 katlı betonarme yapıdan oluşmaktaydı ve 6.000 kişiye konaklama imkanı sağlamaktaydı. 4 adet 4 katlı betonarme binada ise 1.000 bayan sporcu konaklamıştır. Köyde ayrıca 3 adet yemek salonu, 1 adet yönetim binası, 1 adet alışveriş merkezi, 1 adet 700 kişilik sinema salonu, 2 adet dans kulübü, 1 adet klinik ve çeşitli antrenman sahaları bulunmaktaydı (Official Report,1964).

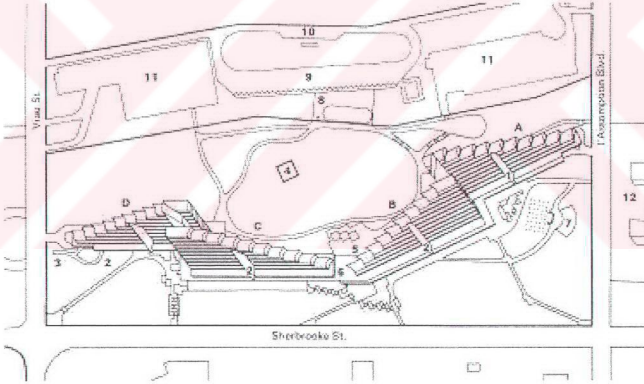

Şekil 5.62 1972 Münih olimpiyat köyü (Official Report)

1972 Münih Olimpiyat Oyunları için tasarlanan, şehrin kuzeyinde merkeze 4 km uzaklıkta yer alan Olimpiyat Köyü 3.000.000 m²'lik bir alan kaplamaktaydı. Oyunların ardından bu konutların, tekrar elden geçirilerek her gelir grubundan ailelere ve tek yaşayanlara hızla satılarak kar edilmesi düşünülmüş, ancak yapım maliyeti çok fazla iken daha sonra satış fiyatlarının düşürülmesi yüzünden sonuç umulduğu gibi olmamış ve istenilen gelir sağlanamamıştır. Daha önceki deneyimlerin sonuçlarını örnek alan organizatörler 3 kişilik odalar yerine, sporcuların konforu açısından 2 yada tek kişilik odaları tercih etmişlerdir. Organizatörler, deneyimlerden tek kişi için 10 m²'nin, iki kişi için 15 m²'nin ve üç kişi için 20 m²'nin yeterli olduğu sonucundan hareketle oda ölçülerini belirlemişlerdir. 12.000 kişilik

Olimpiyat Köyü'nde bayan sporcuların kaldıkları Olimpiyat Köyü erkek sporcularınkinden ayrılmıştır. Olimpiyat Köyü'nde tiyatro, okuma ve televizyon odaları, dans ve bowling salonları, yüzme havuzu, golf alanı, tenis kortları ve alışveriş merkezi gibi eğlence olanakları sağlanmıştır (Official Report,1972).

1976 Montreal Olimpiyat Oyunları için ana yarış alanlarının yakınına, sadece 800 metre uzağa 34 hektar alan üzerine erkek ve bayan sporcular için ayrı bir Olimpiyat Köyü kurulmuştur. 12.000 kişinin ağırlanması için tasarlanmış olan köy 4 adet 19 katlı kalıcı apartman bloklarından oluşmaktadır. Binaların giriş katları yönetime ve üst katlar ise sporcular ile takım üyelerine ayrılmıştır. Olimpiyat Köyü'nde restoranlar, barlar, sinemalar, spor bilgi odaları ve kütüphane gibi imkanlar sağlanırken alışveriş ve benzer servisler uluslararası merkezde sağlanmıştır. Kalıcı apartman daireleri oyunların sonunda halka satılmıştır; geçici olarak yapılan ofisler, kafeteryalar ve sporculara yönelik bazı servisler ise oyunlardan sonra parçalanmışlardır (Official Report,1977).

1 Bayanların Blokları	5 Teras Kafe	9 Otobüs Park Yeri
2 Erkeklerin Blokları	6 Kapalı Yüzme Havuzu	10 Delegationların Park Yeri
3 Olimpik Parka Tünel	7 Palace des Nations	11 Uluslararası Merkez
4 Açık Hava Tiyatrosu	8 Giriş Doğrulama Merkezi	

Şekil 5.63 1976 Montreal olimpiyat köyü bloklarının yerleşimi

Blokların alt katları otopark ve depolama alanları olarak tasarlanırken, üst katlar ise sporcu ve antrenörlerin yaşam alanları olarak düşünülmüştür. 1. katta otoparkın yanı sıra klinik ve kafeterya gibi toplu kullanım mekanlarına ayrılırken, 2. katta ise mutfak ve 3.000 kişilik bir yemekhane tasarlanmıştır (Official Report,1977).

1980 Moskova'da da Olimpiyat Oyunları sırasında sporcu ve görevlilerin kalmaları için Olimpik Şartnamenin 40. maddesi gereği bir Olimpiyat Köyü hazırlanmıştır (Şekil 5.64). Yaklaşık 13.000 kişiyi ağırlayabilecek kapasitedeki Olimpiyat Köyü oyunlardan sonra başkentteki modern konut topluluklarından biri olarak kullanılmaya devam edilmiştir (MOOC,1981).

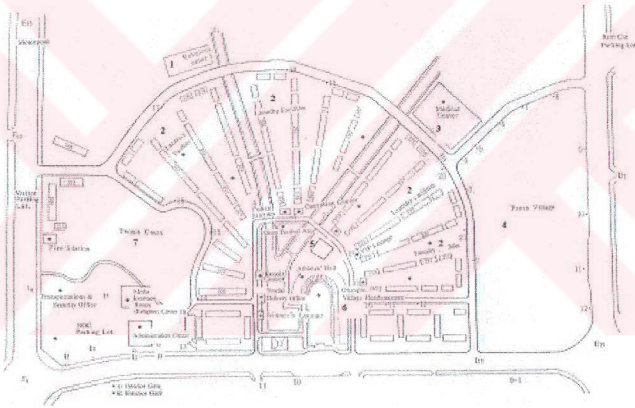

Şekil 5.64 1980 Moskova olimpiyat köyü yerleşim planı ve görünüşü

Moskova Olimpiyat Köyü 107 hektar alan üzerinde kurulmuştur ve 18 adet 16 katlı apartmandan oluşmaktadır. Olimpiyat Köyü'nde 500 m²'lik bir çok amaçlı salon, postane, banka ve spor alanları ile otopark imkanları da sağlanmıştır. Köyde ayrıca yönetim binası ve kültür merkezi mevcuttur. Köyün spor merkezinde basketbol ve voleybol sahaları, futbol antrenman alanları, tenis ve badminton kortları, olimpik ölçülerde yüzme havuzu gibi tüm kapalı ve açık alan sporları için alanlar yer almaktadır. Bu alan daha sonra şehre hizmet veren bir spor merkezine dönüştürülmüştür, günümüzde burada yaklaşık 1.000 çocuk spor eğitimi

görmektedir (MOOC,1981).

1984 Seul Olimpiyat oyunlarında 15.000 kişilik Olimpiyat Köyü (Şekil 5.65) Seul'un merkezinden 15 km uzaklığa kurulmuştur. Olimpiyat Köyü, Olimpik parkın ve medya köyünün yanında ve diğer yarış alanlarına en fazla 15 km ve Olimpik Stadyum'a araçla 10 dakika ve 6,5 km uzaklıkta tasarlanmıştır. Olimpik Köy delege ve yarışmacıların kaldıkları Yaşam Alanı ve Uluslararası Alan olarak iki kısma ayrılmıştır. Uluslararası Alan Olimpik Köy'ün merkezinde konumlanmıştır. Olimpik Köy'ün meydanındaki "Sporcular Salonu" 24 saat açık bir kafeterya ve sporcuların sağlık, eğlence, dini ve kültürel aktivitelerini karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Olimpik Köy sporcuların ve görevlilerin birlikte kalabilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Her bir odada 1 yada 2 kişi konaklamış ve ortalama kişi başı 20 m² alan sağlanmıştır (SLOOC, 1983).

1 Dini Merkez	5 Yüzme Havuzu
2 Çamaşırhane	6 Yönetin
3 Tıbbi Merkez	7 Tenis Kortları
4 Basın Köyü	

Şekil 5.65 1988 Seul olimpiyat köyü yerleşim planı (SLOOC,1983)

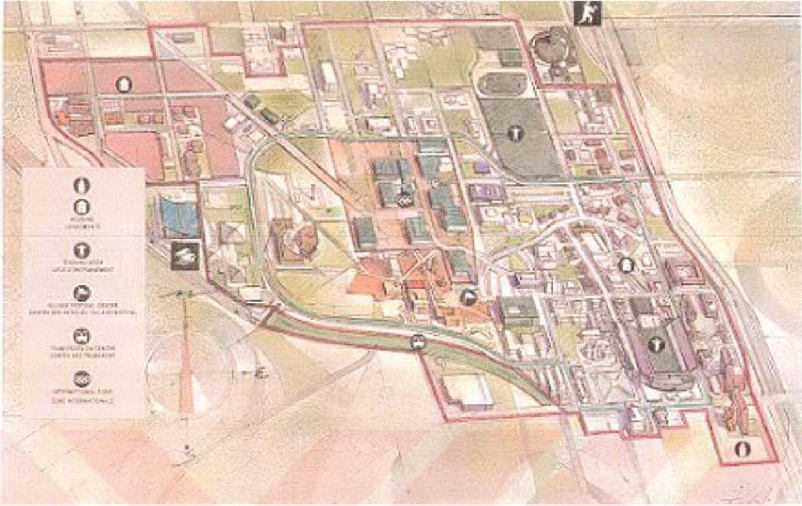
1992 oyunları evsahipliği kesinleşince Barselona organizasyon komitesi, oyunlardan iki yıl önce bir Olimpiyat Köyü inşa etmiştir. Olimpiyat Köyü, Olimpiyatlarda görev alan sporcuları, takım görevlilerini, hakemleri, spor yöneticilerini, görsel ve yazılı basın çalışanlarını

kapsayacak şekilde düşünülmüştür. Olimpik Şartname gereği yapılan köyden başka kano ve kürek yarışlarının düzenlendiği alanda iki ayrı Olimpiyat Köyü daha yapılmıştır. Ana Olimpiyat Köyü apartmanların, ofislerin ve Milli Olimpiyat Komitesi kliniklerinin bulunduğu yaşam alanı ve alışveriş merkezi, plaj ve ortak alanların bulunduğu uluslararası alan olarak ikiye ayrılmıştır. İlk kez 1992 Olimpiyat oyunları için hazırlanan Olimpiyat Köyü'nde yerleşim parasız sağlanmıştır ve Olimpiyat Köyü'nde alışveriş merkezi, banka, kuaför, spor ekipmanları tamircisi gibi hizmetler de yer almıştır (COOB'92, 1992).

Çizelge 5.10 1992 Barselona olimpiyat köyü mekan alan ölçüleri

	Alan yüzeyi m ²
Toplam alan	720,000
Yaşam Alanı	280,000
Parklar	182,000
Araba Otoparkı	23,000
Spor Alanları	4,723
Restoran	20,000

1996 Atlanta oyunları için, 16.500 sporcu ve görevlinin ücretsiz kalabilecekleri, yemek, eğlence, antrenman gibi ihtiyaçları ile tıbbi yardım ve diğer servisleri karşılayacak iki ayrı Olimpiyat Köyü tasarlanmıştır (AOOC, 1997). Atlanta Olimpiyat Köylerinin ilki olimpik merkeze 2.5 km uzaklıkta Georgia Tech Üniversitesinin kampüsünde 15.500 kişiyi ağırlayacak şekilde, tamamen rekreasyon, dinlenme ve eğlence kompleksi olarak tasarlanmıştır. Kampüsün Festival Merkezi köy sakinlerinin ilgi odağı olması için düşünülmüş ve kafe, disko, bowling, tiyatro, sinema, bilardo ve kütüphane konmuştur. Olimpiyat Köyü alçak ve yüksek apartman bloklarından oluşmaktadır ve her sporcu için 13 m² alan sağlanmıştır. Her bir dairede 8 kişi kalması düşünülmüştür ve her bir dairede oturma odası ile dört adet yatak odasından oluşmuştur. Odalarda iki adet banyo, dört adet tuvalet ve yeterli sayıda dolap imkanı sağlanmıştır. Olimpiyat Köyü'nde ayrıca 30 yataklı bir klinik tasarlanmıştır. Antrenman ihtiyaçlarını karşılamak için beysbol, atletizm ve tenis tesisleri yapılmıştır. Savannah Olimpiyat Köyü ise yatçılık müsabakalarına katılan 1.000 kadar sporcu ve görevliyi ağırlamak için Atlanta'ya otomobile 390 km uzaklıkta inşa edilmiştir. Hava yolu ile ulaşım ise sadece 1 saat uzaklıktadır (AOOC, 1997).

Şekil 5.66 Georgia Tech üniversitesi kampüsü

Sydney kenti, ilk kez 2000’de Olimpiyatlara evsahipliği yaparken tüm sporcuları ve teknik yöneticileri Olimpiyat parkının yakınında ağırlayacak bir tesis yapmıştır. Olimpiyat Köyü’nün ulaşmayı düşündüğü hedef, sporcuların iyi dereceler almasına yardım edecek, çevreci ve barışçıl bir tesis yaratmak olmuştur. Aynı zamanda antrenmanlar Olimpiyat Köyü’nde yapılmış, sadece 14 spor ünitesi yürüyüş mesafesindeki Olimpiyat Parkı’nda yer almıştır. Oyunlar sonunda Olimpiyat Köyü yerleşim alanı olarak toplumun hizmetine sunulmuştur. Köyü direkt olarak ana tren yolu ve otobüsler ile yakın şehirlere bağlanmış, limanda yer aldığı için yüksek hızlı rivercat feribotları ile ulaşabilmektedir. Köyün genel özellikleri ise;

- Çeşitli ölçülerdeki ve biçimlerdeki bloklar sayesinde konaklama imkanı sağlanmıştır. Alanlar esnek yapılarak her ulustan insanın rahatça ortama uyum sağlaması kolaylaştırılmıştır.
- Yüksek kapasitede kişi konaklamasına rağmen ses problemi minimuma indirilmiştir.
- Alçak katlı binalarda yaşama alanlarına giriş kolaylaştırılmıştır.
- Zemin katlar ortak kullanım alanı olarak tasarlanmıştır.
- Pasif güneş enerjisinden yararlanan köyde iklimlendirme de bu sayede yapılmıştır.
- Havalandırılmalı ve banyolu odalar tasarlanmıştır.

- Otopark imkanı bodrumda yada zemin katta çözülmüştür.
- Geleneksel üç katlı apartmanlar, dört katlı konutlar, teraslı dubleks sıraevler ve dubleks sıraevlerden oluşmuş

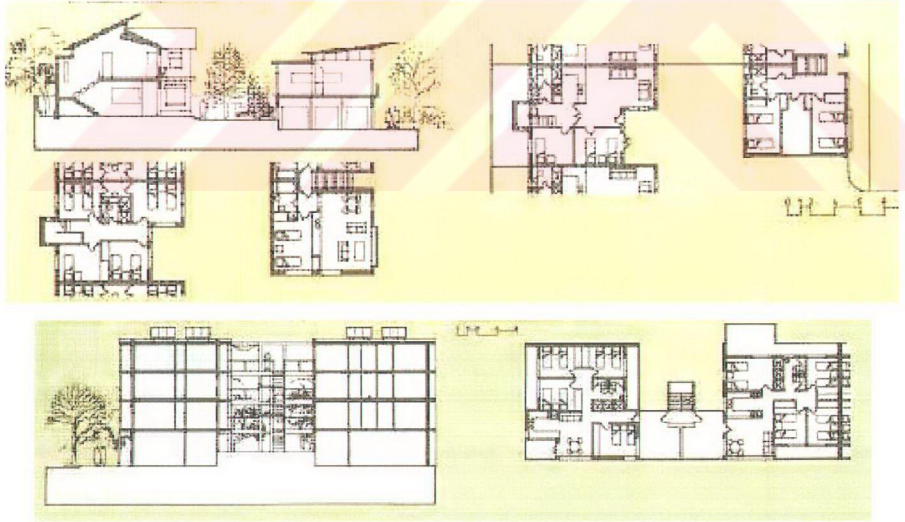

Girişler ve VIP Ulaşım Aksı

Köyün Ulaşım Aksı

Dışarıdan Gelen Otobüs Aksı

Şekil 5.67 2000 Sydney olimpiyat köyü ulaşım planı

Şekil 5.68 2000 Sydney olimpiyat köyü plan örnekleri ve kesitleri

Uluslararası spor karşılaşmalarının yapıldığı Olimpiyat merkezlerinin planlama ilkelerini milattan önce yapılan Olympia’da görmekteyiz. Olympia’da spor tesislerini, sporcuların konakladıkları köy, hakem ve diğer resmi görevli kişilerin ağırlandıkları konuk odaları, hamamlar ve tapınaklar bir düzen içerisinde tek bir merkezde toplanmışlardı. Aynı tür bir uygulamayı Modern Olimpiyatlarda son birkaç organizasyonda görmekteyiz.

Olimpiyatların, Modern Olimpiyat Oyunları adı altında yeniden yapılmaya başlanmasından sonra ülkeler, dönemin tüm imkanlarını kullanarak bu görevlerini başarıyla tamamlama çabası içine girmişlerdir. Teknik imkanlar ve yeni malzemeler yardımı ile modern şekil alma fırsatı bulan mimari, özellikle form ve fonksiyon sorunlarında çoğu zaman Yunan ve Roma mimarlığının izinde olmuştur.

Zaman içinde sportif faaliyetlerin değişmesi, mevcut sporlara yenilerinin eklenmesi, bunlara bağlı olarak yeni spor mekânlarının oluşmasını sağlamıştır. Bu sporların değişim hızının çok yüksek olması spor mekânlarının daha esnek yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca günümüzde spor yapılarından beklenen, büyüyebilme ve değişebilme özelliğidir. Yeni teknolojiler ve malzemeler sayesinde bu sorun çözümlenebilmiştir. Değişebilme ve büyüyebilme ihtiyaçlarının karşılanması için esnek olarak tasarlanan spor mekânları şehrin merkezinden şehrin dışına, geniş alanların içerisine taşınarak kısmen de olsa şehirden koparılmıştır. Ancak şehirle sıkı bir ulaşım ağı ile birbirine bağlanmaktadır.

Günümüzde, spor tesislerinden kullanıcı (sporcu, seyirci vb.) konforunu sağlaması beklenmektedir. Bu amaçla tesislerde, giriş-çıkışlardan, oturma yerlerine, tuvalet ve yemek ihtiyaçlarına dek her türlü ihtiyaç düşünülerek en uygun şekilde ve sayıda konumlandırılmıştır. Oyun alanları performans artırıcı malzemelerle kaplanıp, en uygun aydınlık seviyeleri ayarlanarak oyunun sürekliliği korunmaya çalışılmaktadır. Oyunların iyi bir reklam aracı olması nedeniyle tesislerde basın için de uygun alanlar yaratılmaktadır.

Olimpiyat Oyunları için hazırlanmış tüm tesisler ve Olimpiyat Köylerinin yanı sıra bu tesislerin alt yapı sorunların ve ulaşım problemlerinin çözülmesi, sağlık gibi gerekli tüm hizmetlerin karşılanması da önem taşımaktadır. Bu nedenle organizatörler bu alanlarda da ciddi yatırımlar yapmaktadırlar. Ülkemizde de HDK (İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu) ve İstanbul Büyük Şehir Belediyesi yaptıkları projelerle birlikte mevcut imkanların iyileştirilmesi ve yenilerinin yapılması konusunda çalışmaktadırlar.

6. TÜRKİYE'NİN OLİMPİYAT OYUNLARI ADAYLIK ÇALIŞMALARI

Olimpiyat Oyunları'nın getireceği ekonomideki canlılık ve gelişme, turizm gelirlerinde artış, kent ve ülkenin tanınmasının yaratacağı olumlu getiriler, genelde kentte gerçekleştirilecek altyapı olguları ve yeni spor tesislerinin Oyunlar sırasında ve Oyunlar sonunda, toplumun hizmetine sunulması gibi hususlar kent ve ülkelerin Olimpiyatlara katılma yarışında karşı karşıya gelmelerine neden olan unsurlardan olmuşlardır. Bu bağlamda Olimpiyat Oyunları gibi uluslararası bir organizasyonun İstanbul kentine olduğu kadar Türkiye'ye de getireceği yarar göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Olimpiyat organizasyonunun başarıyla sonuçlanması ile birlikte ülkenin ekonomik ve politik sahalarda oluşacak getiriler, turizmin gelişmesi ve Türkiye'nin dünyada olumlu bir imaja sahip olması gibi yararları yanı sıra spora inanmış bir toplum ortaya çıkarması imkanı doğacaktır. Büyük bir gençlik potansiyeline sahip ülkemizde spor tesisleri bakımından pek çok eksiklikleri olan İstanbul kentinde bir Olimpiyat organize etmenin getirdiği imkanların bilinçli olarak uygulamaya konması gerekmektedir. Bir Olimpiyat organize etmenin, o kentte sadece belirli sayıda spor tesisi yapmakla gerçekleştirilemeyeceği gerçeği içinde, İstanbul'un bazı temel altyapı sorunlarının çözümüne de katkısı olacağına inanmamız gerekmektedir.

6.1 İstanbul'da Olimpiyat Oyunları Düzenlemenin Kente ve Ülkemize Katkısı

İstanbul modern Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve kültürel merkezi konumundadır ve son elli yıl içerisinde giderek büyüyerek Büyükşehir kimliği edinmiştir. Büyükşehir olarak İstanbul, Türkiye'de Olimpiyat Oyunlarını karşılayacak politik, ekonomik ve sosyal şartlara sahip ilk şehir olarak aklı gelmektedir. Bununla birlikte İstanbul'da bir Olimpiyat organize etmenin ardında pek çok ekonomik ve politik nedenler yer almaktadır. Kısa zamanda çok büyüyen İstanbul'un günlük problemlerinin çözümü için bugünkü koşullarda, 50 yıllık bir süre gerekirken, Olimpiyatların alınması ile birlikte bunun yedi yıllık bir süreye sığdırılması ve İstanbul'un tarihindeki adına ve bugünkü değerine layık ve yaşanılabilir bir kent olması planlanmaktadır. Olimpiyat Oyunları, evsahipliği yapan ülkenin ulusal gelirine 10 milyar dolar civarında katkı sağlamaktadır (Spor Dosyası, 2000). Bu gelirler naklen yayın hakları, bilet satışları, konaklama ve alışveriş gibi kaynaklardan sağlanmaktadır. Gerçekleştirilecek alt yapı projeleri ile kentin problemlerine çözüm aranırken, yeni yollar ve hafif raylı sistemler sayesinde trafik ve ulaşım sorununun da çözülmesi sağlanacaktır. Olimpiyat Oyunları için yapılan tesisler ve organizasyonun bitişinden sonra da evsahildeki istihdam alanları oluşmaktadır. İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Yaklaşım ve Faaliyet raporlarına göre; İstanbul Olimpiyat organizasyonu yaklaşık 180.000

kişiyi istihdam oluşturmaktadır. Olimpiyat Köyü olarak tasarlanan konutlar ise oyunların ardından toplu konut olarak insanların hizmetine sunulacaktır. Bu sayede toplu konut üretiminin yaygınlaştığı bir bölgede inşa edilmesi düşünülen bu konutlar, kentlinin konut sorununun da çözümüne yardımcı olacaktır. Depreme dayanıklı, ulaşım ağının çözüldüğü ve modern anlamda spor tesislerine sahip bu yeni çevre kente son önemli bir derece katkıda bulunacaktır.

Tüm bunların yanı sıra ülkemizin uluslararası platformlarda daha iyi şekilde temsil edilmesi, böylesine büyük bir organizasyonun başarıyla sonuçlandırılması ülkemizin imajını da olumlu şekilde etkileyecektir. Medya ağı sayesinde dünya çapında ve en etkili şekilde ülkemizin tarihi ve doğal güzelliklerinin reklamının yapıyor olması turizm gelirlerine de yansımaya sahip olacaktır. Olimpiyat Oyunları kapsamında evsahibi ülkeye yurtdışından yaklaşık 2.5 milyon kişi gelmektedir ve yazılı ve görsel medya kanallarıyla organizasyonları takip eden yüz milyonlarca kişi de evsahibi ülkeyi tanımakta ve gelecek için potansiyel oluşturmaktadır. Aynı zamanda Olimpiyat Oyunları'nın uluslararası kimliğinden ötürü reklam gelirleri artacağı için sponsorlar artacak ve sponsorların artmasıyla da uluslararası yarışmalarda ülkemizi başarıyla temsil eden sporcularımıza yenisininin katılımı sağlanabilecektir.

Diğer taraftan, 12 milyonluk nüfusu ile orta büyüklükteki bir Avrupa ülkesi sayılabilecek İstanbul kentinin modern koşullardaki spor tesislerine kavuşmasına Olimpiyat Oyunları sayesinde ulaşması düşünülmektedir. İstanbul'un en önemli problemlerinden biri de spor alanları ve tesis problemidir. Hızla artan nüfusa paralel olarak yaşanan çarpık kentleşmenin bir sonucu olarak, spor ile ilgili altyapı eksikliği, ürkütücü boyutlara ulaşmıştır (Spor Dosyası, 2000). Gerek ülkemizin bulunduğu ekonomik sıkıntı ve gerekse spor tesislerine gereken önemin verilmemesi nedeniyle bu açığın kapanması kısa sürede mümkün gözükmemektedir. Olimpiyat Oyunları İstanbul kentine kazandıracak tesislerle bu sorunun bir kısmını çözmeyi hedeflemektedir. Olimpiyat Oyunları kapsamında yapılan ve geniş kapasiteye sahip tesisler, organizasyon sonrası da başta sportif faaliyetler olmak üzere kongre, seminer, fuar gibi kültürel ve ticari etkinlikler için de kullanılabilen ve bu alanda yaşanan sıkıntılara çözüm sağlamaktadır. İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, Türkiye ve İstanbul kamuoyunun Olimpiyatlarla ilgili nabzını ölçmek için Taylor Nelson Sofres Piar'a bir çalışma yaptırmıştır (TÜRSAB, 2001). Bu araştırmaya göre;

Çizelge 6.1 İstanbul'un olimpiyat evsahipliği ile ilgili kamuoyu araştırması sonuçları

KAMUOYU	İSTANBULLULAR	GENÇLER	SPORCULAR
•2008 Olimpiyatları'na evsahipliği için hangi şehirlerin aday olduğunu biliyor musunuz?			
İstanbul (% 71) Paris (% 14) Pekin (% 12) Osaka (% 12) Toronto (% 8)	İstanbul (% 68) Paris (% 16) Pekin (% 8) Osaka (% 15) Toronto (% 5)	İstanbul (% 69) Paris (% 15) Pekin (% 6) Osaka (% 10) Toronto (% 5)	İstanbul (% 89) Paris (% 14) Pekin (% 18) Osaka (% 11) Toronto (% 10)
•2008 Olimpiyat Oyunları'nın İstanbul'da yapılmasını neden istiyorsunuz ?			
<ul style="list-style-type: none"> •Türkiye'nin tanınması •Döviz girdisi sağlanacak •Spora ilgi artacak •Spor alanları artacak •Futbol Türkiye'de tek spor olmaktan çıkacak 	<ul style="list-style-type: none"> •Türkiye'nin tanınması •Döviz girdisi sağlanacak •Spora ilgi artacak •Spor alanları artacak •Futbol Türkiye'de tek spor olmaktan çıkacak 	<ul style="list-style-type: none"> •Türkiye'nin tanınması •Döviz girdisi sağlanacak •Futbol Türkiye'de tek spor olmaktan çıkacak •Spora ilgi artacak •Türkiye uluslararası organizasyonlar için tecrübe kazanacak 	<ul style="list-style-type: none"> •Türkiye'nin tanınması •Spora ilgi artacak •Türkiye uluslararası organizasyonlar için tecrübe kazanacak •Futbol Türkiye'de tek spor olmaktan çıkacak •Spor alanları artacak
•2008 Olimpiyat Oyunları'nın İstanbul'da yapılmasını neden istemiyorsunuz ?			
<ul style="list-style-type: none"> •Büyük bir trafik ve ulaşım sorunu mevcut •Türkiye'nin bu tip bir organizasyonda tecrübesi bulunmamakta •İstanbul her gün kötüye gitmekte •Başarısızlıklar ve aksilikler Türkiye'nin imajını kötü etkileyecek •İstanbul nüfusu yüzünden Olimpiyat için gelen yüzbinlerce kalabalığı kaldıramaz •Spor altyapısı yeterli değil •Çok büyük maddi kaynak gerekmekte 	<ul style="list-style-type: none"> •İstanbul nüfusu yüzünden Olimpiyat için gelen yüzbinlerce kalabalığı kaldıramaz •İstanbul her gün kötüye gitmekte •Büyük bir trafik ve ulaşım sorunu mevcut •Başarısızlıklar ve aksilikler Türkiye'nin imajını kötü etkileyecek •Türkiye'nin bu tip bir organizasyonda tecrübesi bulunmamakta 	<ul style="list-style-type: none"> •Büyük bir trafik ve ulaşım sorunu mevcut •Türkiye'nin bu tip bir organizasyonda tecrübesi bulunmamakta •Başarısızlıklar ve aksilikler Türkiye'nin imajını kötü etkileyecek •Spor altyapısı yeterli değil •İstanbul nüfusu yüzünden Olimpiyat için gelen yüzbinlerce kalabalığı kaldıramaz •İstanbul her gün kötüye gitmekte 	<ul style="list-style-type: none"> •Büyük bir trafik ve ulaşım sorunu mevcut •Türkiye'nin bu tip bir organizasyonda tecrübesi bulunmamakta •Spor altyapısı yeterli değil •Güvenlik büyük bir problem teşkil edecek •İstanbul nüfusu yüzünden Olimpiyat için gelen yüzbinlerce kalabalığı kaldıramaz •Başarısızlıklar ve aksilikler Türkiye'nin imajını kötü etkileyecek •Çok büyük maddi kaynak gerekmekte

Bu araştırma Olimpiyat Oyunları Araştırması gerçekleştirilirken, nihai kararı verecek olan IOC'nin kararını etkilemede önemli kriterler olarak değerlendirilen “Hangi ülke, kent halkı gerçekten olimpiyatları istiyor ?” ve “ Olimpiyatlar hangi kente en çok katkısı sağlayabilir ?” sorularını bilimsel olarak cevaplamaya yönelik düzenlenmiştir. Araştırmanın bir diğer amacı da İstanbul şehrinin 2008 yılı Olimpiyat Oyunları'na evsahipliği yapmaya aday olmasıyla ortaya çıkan Türk kamu oyunun, beklenti ve tepkilerini tespit ederek, ortaya çıkan sonuçla İstanbul'un bir Olimpiyat şehri olabilmesi için gerekli stratejilerin oluşturulması için Hazırlık ve Düzenleme Kurulu'na veri sağlamaktır. Yüz yüze anket şeklinde gerçekleştirilen bu anket çalışması sonucunda kamu oyunun % 88'i, İstanbulluların ve gençlerin % 89'u, sporcuların ise % 94'ü Olimpiyatların İstanbul'da gerçekleşmesini istemekte ve İstanbul'da gerçekleşecek oyunların ise Türkiye'nin tanınmasını sağlayacağını ve döviz girdisi sağlayacağını düşünmektedirler.

6.2 İstanbul Kenti Olimpiyat Organizasyonu

IOC, Olimpiyat organizasyonlarına evsahipliği yapacak ülkeleri belirlerken, aday ülkelerde bu konuda Yerel Yönetim - Merkezi Yönetim – Milli Olimpiyat Komitesi işbirliğinin bulunmasını istemektedir. Bu nedenle İstanbul Olimpiyatları için merkezi yönetim, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin işbirliği ile İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu oluşturulmuştur. Diğer ülkelerde bu kurul evsahipliğinin onaylanmasının ardından kurulurken, HDK İstanbul'un Olimpiyat Oyunları'na evsahibi kent seçilmesi için Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) nezrinde adaylık çalışmalarını yürütme, İstanbul'un Olimpiyatlara evsahipliği için gerekli spor tesislerinin inşaatını gerçekleştirme ve İstanbul'un evsahibi kent seçilmesinden sonra Olimpiyat Oyunları'nın organizasyonunu sağlama görevlerini bir arada üstlenmek üzere evsahipliği kesinleşmeden kurulmuştur.

Olimpiyat Oyunları için gereken 28 dalda yarışmaların düzenleneceği tesisler tasarlanarak bazılarının yapımı tamamlanmış, bazılarının ise yapımına başlanmıştır. Aynı zamanda mevcut tesislerden de iyileştirme yoluna gidilerek yararlanılacaktır. Olimpiyat hazırlıkları için gereken finansmanın karşılanması için gereken finans kaynakları bulunmuştur. Olimpiyat Oyunlarını izlemek üzere ülkeye gelmesi beklenen yaklaşık olarak 2.5 milyon kişi ile binlerce sporcu ve görevlinin konaklama, ulaşım ve benzeri ihtiyaçlarını karşılayabilecek kentsel alt yapı konusunda da çalışmalar sürmektedir.

6.2.1 Konaklama

İstanbul tarihsel zenginlikleri, ekonomik ve kültürel önemiyle turizmin dört mevsim canlı

kaldığı bir dünya kenti olması nedeniyle Olimpiyat Oyunları'na evsahipliği etmek üzere seçilmesi durumunda konuklarını gereğince ağırlayabilecek nitelikte ve nicelikte konaklama tesislerine sahiptir. İstanbul'daki oteller yaklaşık 100.000 yatak kapasitesine sahip bulunmaktadır. Bu rakam 1992 Olimpiyatları'nın yapıldığı Barselona'nın iki katı, 1996 Olimpiyatları'nın düzenlendiği Atlanta'nın % 20 fazlasıdır. Ayrıca Toplu Konut İdaresi tarafından Halkalı'da yapılması tasarlanan 40.000 konut da organizasyon kapsamında konaklama amaçlı kullanılacak ve organizasyon sonrası satışa çıkarılarak kentin hizmetine sunulacaktır. İstanbul evsahibi kent seçildiğinde ise kentte konaklama yatırımlarının daha da hızlanmasını beklemek gerçekçi olacaktır.

Çizelge 6.2 İstanbul'un çeşitli kategorilerdeki mevcut ve planlanan oda kapasitesi

Kategori	Mevcut		Planlanan	
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı
5 Yıldızlı Oteller	24	7.578	12	3.538
4 Yıldızlı Oteller	63	7.056	7	1.406
3 Yıldızlı Oteller	120	7.812	5	426
2 Yıldızlı Oteller	170	6.493	9	360
1 Yıldızlı Oteller	70	2.389	2	34
Özel Sınıf	59	1.887	7	658
Tatil Köyü	1	238	-	-
Belediye belgeli 2. ve 3. sınıf oteller	535	12.887	-	-
Belediye belgeli motel ve pansiyonlar	32	512	-	-
Yüzer Oteller	2	245	-	-
Belediye Misafirhaneleri	11	1.138	-	-
Diğer Misafirhaneler	10	279	-	-
Üniversite Kampüsleri	22	2.577	2	234
TOPLAM	1.119	51.091	44	6.656

6.2.2 Ulaşım

Hava, deniz, kara ve demiryoluyla ulaşılabilen İstanbul'un mevcut ulaşım problemi olumsuz bir tablo oluşturmakla beraber İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapımı devam eden Raylı sistem- Metro çalışmalarının tamamlanması durumunda kent içi ulaşımın rahatlaması

beklenmektedir (Spor Dosyası, 2000). Olimpiyat Oyunları sırasında özellikle yurtdışı ulaşımında havayolunun ağırlığı düşünülecek olursa, kentın havayolu ulaşım kapasitesi büyük önem taşımaktadır. İstanbul'un iki uluslararası havalimanı bulunmaktadır. Atatürk Hava Alanı'nın genişletilmesi ve Sabiha Gökçen Hava Alanı'nın hizmete girmesiyle beraber bu alanda da problem yaşanması beklenmemektedir. Atatürk Havalimanı saatte 3.500 dış hat ve 1.200 iç hat yolcusuna, yeni açılan Kurtköy Sabiha Gökçen Havalimanı da saatte 1.500 dış hat ve 500 iç hat yolcusuna hizmet verecek kapasitedir. Olimpiyatlar sırasında komşu kentlerdeki havalimanları da kullanılarak bu kapasite genişletilebilmektedir (Ek 4).

Kent İçi Ulaşım:

Yaklaşık 12.000.000 kişinin yaşadığı İstanbul, dünya üzerindeki hemen her metropolde görülen trafik sorunuyla karşı karşıyadır. Bu sorunun temelinde karayolu taşımacılığının kent içi ulaşımdaki ağırlığı yatmakta ve kalıcı çözüm olarak İstanbul'da raylı sistemi geliştirme çalışmaları hızla devam etmektedir. Büyükşehir Belediyesi'nin de büyük öncelik verdiği raylı sistemin tamamlanması Olimpiyat Oyunları sırasında özellikle seyirci ulaşımında sürat ve kolaylık sağlanması düşünülmektedir.

-Metro: İstanbul'un yaya ve taşıt trafiğinin en yoğun olduğu güzergahlardan Taksim-4. Levent hattında hizmet veren İstanbul Metro'sunun resmi açılışı 16 Eylül 2000 tarihinde yapılmıştır. İnşaatı süren 4.Levent-Maslak ve Taksim-Yenikapı hatlarının da tamamlanması kent içi ulaşımını büyük ölçüde çözeceği düşünülmektedir. Kuzey-Güney doğrultusunda Maslak'tan Yenikapı'ya uzanan Metro'nun Hafif Raylı Sistem'e (LRT) bağlanması ise Olimpiyat Parkı ve Olimpiyat Köyü'nün bulunduğu İkitelli bölgesine ulaşımı kolaylaştıracaktır (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

-Hafif Metro: Metro'nun ulaşamadığı yerlerde ulaşım sorununun hafif raylı sistemle çözülmesi planlanmıştır. Bugün 18 km uzunluğundaki hat üzerinde hizmet veren Hafif Metro'nun Atatürk Havalimanı bağlantısı da tamamlanmıştır. Hafif Metro'nun gerek Havalimanı, gerek Şehirlerarası Otobüs Terminali'nden Olimpiyat Parkı'na yapılacak bağlantısı İstanbul'un Olimpiyat Projesi ulaşım planı açısından büyük önem taşımaktadır (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

-Tramvay: Eminönü ile Zeytinburnu arasındaki ulaşımı İstanbul ulaşımında ana arterlerden biri olan Millet Caddesi'ni kullanarak sağlayan ve iki noktada Hafif Metro ile kesişen 11 km uzunluğundaki mevcut tramvay hattının Bağcılar'a kadar uzatılması düşünülmektedir (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

-Marmaray: Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı Demiryolları, Limanlar ve Havalimanları İnşaatı Genel Müdürlüğü (DLH) ve Japon Denizaşırı Ekonomik İşbirliği Fonu (OECF) tarafından projelendirilmesi yapılmakta olan ve İstanbul'un iki yakasını boğazın altından tüp geçit raylı sistem ile bağlayacak Marmaray projesi üzerinde çalışmalar sürmektedir. Kentin her iki yakasında da Marmara Denizi kenarından ilerleyen banliyö tren hattı iyileştirilerek Marmaray'ın iki yakadaki uzantısı oluşturulacak ve böylelikle İstanbul'un uluslararası ulaşımını sağlayan iki havalimanı raylı sistem ile birbirine bağlanmış olacaktır. Ayrıca Asya yakasında Marmaray ile bağlantılı olacak bir de tramvay hattı planlanmaktadır (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

6.2.3 Sağlık

İstanbul, Olimpiyat Oyunları sırasında ağırlayacağı konuklarına yeterli nicelik ve nitelikte sağlık hizmeti sunmaya hazırlanmaktadır. 2002 yılı başında İstanbul'da toplam 192 hastane 33.821 yatak kapasitesiyle, il nüfusuna ve yurdun birçok köşesinden kente gelen yurttaşlara, ayakta ve yataklı tedavi hizmeti hizmet vermektedir. İstanbul'daki 192 hastaneden 31'i Sağlık Bakanlığı'na, 12'si Sosyal Sigortalar Kurumu'na (SSK), 7'si başka kamu kuruluşlarına, 5'i ise üniversitelere bağlıdır, 134 hastane de özel kuruluşlarca işletilmektedir. Toplam 24.104 yatak kapasitesine sahip olan 160 hastane tam teşekküllüdür; 32 hastane ise, 7'si kadın-doğum, 6'sı kardiyojoloji, 3'ü psikiyatri olmak üzere çeşitli branşlarda uzmanlaşmıştır. Kentte ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile ailelerine hizmet veren, toplam 2.220 yatak kapasiteli 3 tane tam teşekküllü askeri hastane bulunmaktadır. Öte yandan İstanbul'un çeşitli semtlerinde Sağlık Bakanlığı'na bağlı 213 sağlık ocağı, 19 semt polikliniği, 34 Ana Çocuk Sağlığı Merkezi, SSK'ya bağlı 25 Verem Savaş Dispanseri ile 24 dispanser, 186 özel poliklinik ve Kızılay'a bağlı 20 dispanser bulunmaktadır. Ayrıca Hacettepe Üniversitesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü arasında 1989'da düzenlenen protokol uyarınca Hacettepe Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkiye Doping Kontrol Merkezi (TDKM) de Olimpiyatlar süresince hizmet verebilecek kapasitededir (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

6.3 İstanbul Kentinin Olimpiyat Tesisleri

İstanbul kenti, Olimpiyatlara evsahipliğine aday bir kent olarak bu konuda hazırlıklarını sürdürmektedir. İstanbul adaylık çalışmalarını başlattığı 1992 yılından bugüne kadar geçen üç Olimpiyat adaylığı döneminde, plan olarak sunulan pek çok tesis gerçekleştirilmeye başlanmış, bazıları ise sonuçlandırılmıştır. Bu hazırlıklar çerçevesinde Olimpiyat Köyü yapımı için Küçükçekmece'de 584 hektarlık bir alan tahsis edilmiştir. Olimpiyat Köyü, Olimpiyat Stadyumu, Olimpik Park ve benzeri tesislerin yapılması planlanan Olimpiyat

Hazırlık programına göre önerilen diğer tesis bölgeleri şunlardır:

Çizelge 6.3 İstanbul'daki olimpiyat tesisleri ve yerleri

TESİSİN ADI	YER	TESİSİN ADI	YER
Olimpiyat Parkı : <ul style="list-style-type: none"> Olimpiyat Stadyumu Beysbol Stadları Sergi ve Gösteri Merkezi Olimpiyat Okçuluk Merkezi Velodrom Softbol Stadyumu Tenis Kulübü 	Küçükçekmece	Poligon	İstinye
		Enka Spor Kompleksi	İstinye
		Badminton Salonu	Bağcılar
		Futbol Stadyumları:	
		• İnönü Stadyumu	Beşiktaş
		• Atatürk Stadyumu	İzmir
		• Atatürk Stadyumu	Bursa
		• İsmet Paşa Stadyumu	Kocaeli
		Olimpiyat Havuz	Ataköy
		Olimpiyat Marina	Caddebostan
Çok Amaçlı Spor Salonu	Ataköy		
Mydonose Showland	Yeşilköy		
Olimpiyat Binicilik Merkezi	Silivri	Abdi İpekçi Spor Salonu	Kazlıçeşme

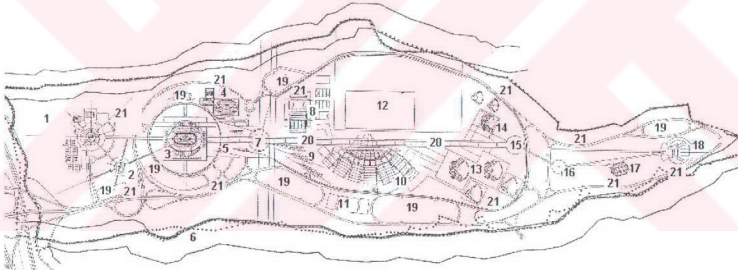
Şekil 6.1 İstanbul olimpiyat oyunları tesisleri

Tesislerden Olimpiyat Stadyumu, Bağcılar Badminton Salonu gibi yeni projeler sonuçlandırmış, Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu'nu ise sonuçlandırmak üzeredir. Mevcut

tesisler de evsahipliğinin kabulünden sonra onarılacaktır. Olimpiyat Parkı'nda yer alması düşünülen diğer tesisler ise tasarı aşamasındadır ve kesin planları oluşmamıştır, bu nedenle projeler hakkında kesin bilgilere ulaşılamamıştır. Yapılacak yeni tesisler, federasyonların oyunlardan önce yayınlayacakları en son standartlar dahilinde olacaktır.

6.3.1 Olimpiyat Parkı

İstanbul Olimpiyat Projesi'nin en önemli unsuru Küçükçekmece'deki 584 hektarlık alanda planlanıp, halen alt yapı çalışmaları sürdürülen ve içinde 8 çok amaçlı tesisin yer alacağı Olimpik Park'tır. İstanbul'un batısında yer alan Olimpiyat Parkı Atatürk Havalimanı'na 13 km ve kent merkezine ise 22 km uzaklıkta konumlanmaktadır. Bu parkın, Olimpiyat Oyunları'ndan sonra İstanbul halkının sportif, rekreasyonel ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayan bir merkez haline gelmesi düşünülmektedir. Olimpik Park içinde yer alan tesislerden en önemlisi ise 80.000 kişilik Atatürk Olimpiyat Stadyumu'dur. Olimpik Park'ta yer alacak bir diğer önemli yapı ise Sergi ve Gösteri Merkezi'dir. Tenis merkezi, softbol ve beyzbol stadyumları da İstanbul'da gelişen yeni spor anlayışı için yararlı olacaktır.

1 Tenis Kulübü	8 Hokey Stadyumu	15 Havuz
2 Otel	9 Seyircilere Yönelik Mekanlar	16 Kule
3 Olimpiyat Stadyumu	10 Sergi ve Gösteri Merkezi	17 Olimpik Velodrom
4 Isınma Ve Antrenman Alanı	11 Antrenman Alanları	18 Olimpik Okçuluk Merkezi
5 Olimpik Meydan	12 Su Arıtma Tesisi	19 Otopark
6 Kano- Slalom Merkezi	13 Beysbol Stadyumu	20 Olimpik Bulvar
7 Ana Ulaşım Merkezi	14 Softbol Stadyumu	21 Servis Otobüs Durakları

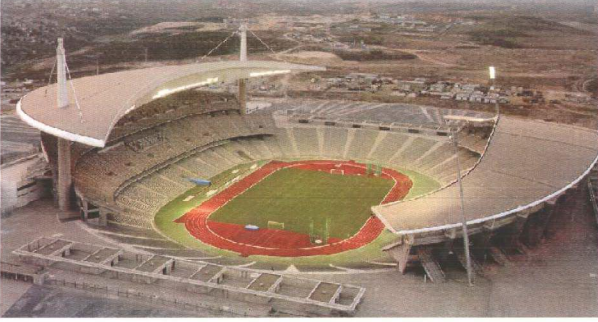
Şekil 6.2 Olimpik parkta yer alması düşünülen tesisler

Şekil 6.3 Olimpiyat parkı genel görünüşü

Olimpiyat Parkı, ana yerleşim alanlarının dışında, İstanbul'un gelişmekte olan bir bölümünde yer almaktadır. İstanbul'un semtlerini birbirine bağlayan E-5 ve TEM otoyollarına yakındır ve ulaşımı kolaylaştırmak için projelerin yapımına devam edilmektedir. Ulaşım amaçlı proje ve protokol kapsamında Olimpiyat Parkı'na ulaşım için 3 alternatif yol yapılması düşünülmektedir. Proje kapsamındaki bu yollar; a) Atatürk Havaalanı-Halkalı Toplu Konutları-Olimpik Park Kavşağı bağlantı yolu (Karayolları Genel Müdürlüğü'nce yapılacak), b) Esenler-Mahmutbey-İkitelli Organize Sanayi Hafif Raylı Toplu Taşıma şebekesinin Olimpiyat Parkı'na ulaştırılması (İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce yapılacak) ve c) Tüp Geçit'le eski Banliyö Hattı'nın Ağır Yüzeysel Metro'ya çevrilerek bir dubla Olimpiyat Parkı ile bağlanması (Ulaştırma Bakanlığı'nce yapılacak) olarak sıralanabilir. İşte bu 3 alternatif ulaşımın henüz başlanıp bitirilmemesi Olimpiyat Parkı ve içinde bulunan Atatürk Olimpiyat Stadi'nin işletmeye açılması için büyük sorun teşkil etmektedir. Bu bağlantı arterleri ile parkın kentin önemli otel, kongre salonları ve diğer kültür tesislerinin bulunduğu alanlara kolayca ulaşımı sağlanabilecektir. Alan çok sayıda sportif ve kültürel etkinlik yapımına imkan verecek şekildedir ve Olimpiyat Oyunlarının ardından kent için büyük bir kazanç olacaktır.

6.3.1.1 Atatürk Olimpiyat Stadı

Şekil 6.4 Atatürk olimpiyat stadıyumu

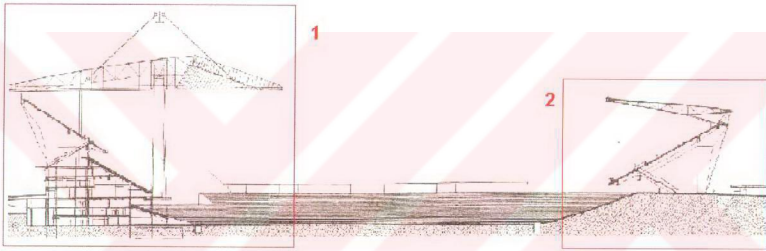
Son olarak 2008 yılı Olimpiyat Oyunları'na adaylığını koyan İstanbul, oyunların düzenlenebilmesi için gerekli olan tesislerin başında gelen stadyum projesini Küçükçekmece'deki Olimpik Park'ta gerçekleştirmiştir. Stadyum, Uluslararası Atletizm Federasyonu, FIFA ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin normlarına uygun olarak inşa edilmiştir. Stadyum bu normlara dikkat ederken aynı zamanda seyirci ve sporcu konforuna da önem vermiştir. Gösterilerde 100.000 kişiyi ağırlayabilecek şekilde tasarlanmış stadyumda yüzde yüz görüş sağlayan 80.000 kişilik oturma yeri bulunmaktadır. 52.500 kişilik kapalı tribünü bulunan stadyumda ayrıca 1.000 kişilik VIP tribünü, 2.000 kişilik sponsor ve organizatör tribünü ile 2.400 kişilik basın tribünü de yer almaktadır.

Şekil 6.5 Atletizm pisti

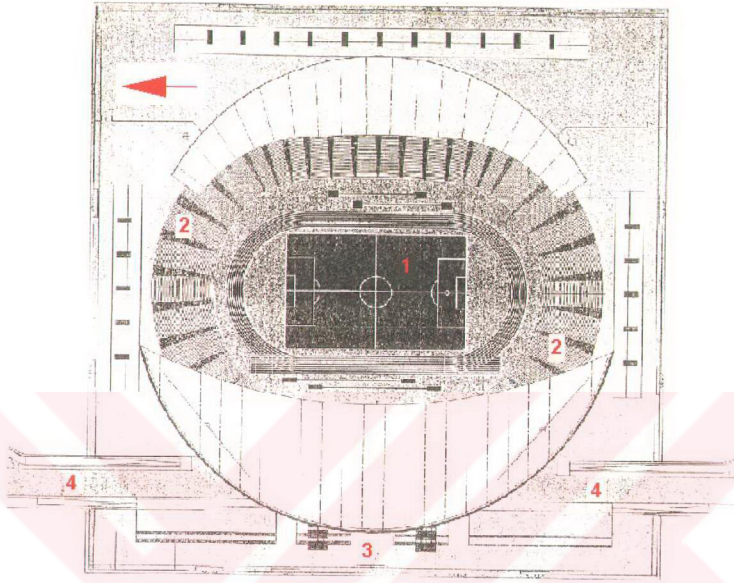
Stadyumun Tasarım Kriterleri

En üst düzeyde konfor ve teknoloji sunan bu çağdaş Olimpiyat stadyumu sadece futbola değil, başta temel spor olan atletizmin yanında, konferans, sergi ve konser gibi kültürel etkinlikler için de hizmet verebilecek bir tesisdir. Atatürk Olimpiyat Stadyumu'nun mimarları, Fransa'dan Michel Macary ve Aymeric Zublena, stadyumun konsept ve mimari tasarımında saydamlık, ana strüktürlerde zarıflık ve hacimler arasında uyum olmasını amaçlamışlardır. Aynı zamanda Paris'teki Stade de France'ın projesini hazırlayan mimarlar, saf ve sade, fakat kullanışlı ve güven verici formlar kullanmışlardır (Şekil 6.6 ve Şekil 6.7) (Hazırlık ve Düzenleme Kurulu).

Şekil 6.6 Stadyumun doğu-batı kesiti

Stadyum'un uygulamasında, şartnamenin temel içerikleri arasında en mükemmel dengeyi kurmaya özen gösterilmiştir. Bunlar görüş alanı (her koltuk için optimum görüş kolaylığı), kolay ulaşım (stadyum içerisinde ve dışında hareket olanağı), emniyet (12 dakikanın altında boşalma süresi) ve işlevselliştir. Stadyumun Kuzey-Güney eksenini maksimum ölçüde şeffaf bırakılmış, böylece stadyumda ferah bir görüntünün yanı sıra çok geniş bir görüş açıklığına imkan sağlanmıştır (Şekil 6.7). Stadyum'un Batı tribünü üzerinde 60 metre yüksekliğinde iki direk tarafından desteklenen yarım ay biçimindeki monumental çatısı, 36.000'den fazla seyirciye koruma sağlayacaktır. Bu yarım ay biçimindeki çatı, aynı zamanda Asya ve Avrupa arasındaki köprü şeklinde bir bağı simgelemektedir (Şekil 6.8). Kamu oyunundan gelen istekler doğrultusunda doğu üst tribünlerinin de üzerinin kapatılmasıyla, 52.500 kişilik kapalı tribün kapasitesi sağlanmıştır (Şekil 6.11).

1 Oyun Alanı

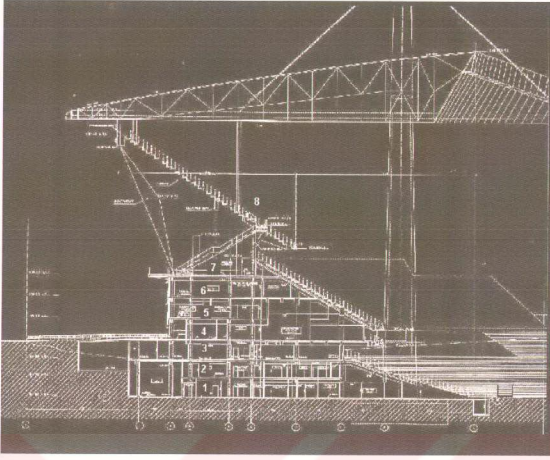
2 Seyirci Tribünleri

3 Batı Binası

4 Batı Binası Rampaları

Şekil 6.7 Stadyumun planı

Stadyum'un kullanıcılarına ait kapalı mekanları Batı bölümünde yer alan (Şekil 6.8), 450 metre'den fazla uzunluğa sahip, 46.000 m² brüt kapalı alanı olan, 6 katlı bir yapı içerisine yerleştirilmiştir. Batı tribünü binasının zemin katı sporcu ve antrenörlerin soyunma odaları, sağlık ve doping merkezi ile akreditasyon amaçlı kullanılmaktadır. Birinci katta güvenlik, organizasyon ve tedavi merkezi birimleri; ikinci katta seyirci girişleri, seyirci servisleri ve anfiler bulunmaktadır. VIP, resmi görevliler ve sponsorların locaları üçüncü katta yer alacak şekilde tasarlanmıştır. Dördüncü katta iki adet toplantı salonu, eğitim sınıfları, işletme ve yönetim birimleri; beşinci katta fuayeler, medya ve ana güvenlik merkezi yer alırken; yayın merkezi spor tabelası, zaman, ses, güvenlik kontrolü ve seyirci servisleri altıncı katta; seyirciler ve tribünler ise yedinci katta bulunmaktadır. Batı tribününün çatısı iki adet betonarme kule ile askıya alınmıştır (Yapı Dergisi, 2000).

1 Zemin Kat: sporcu ve antrenörlerin soyunma odaları, sağlık ve doping merkezi 2 1. Kat: güvenlik, organizasyon ve tedavi merkezi birimleri 3 2. Kat: seyirci girişleri, seyirci servisleri ve anfiler 4 3. Kat: VIP, resmi görevliler ve sponsorların locaları	5 4. Kat: toplantı salonu, eğitim sınıfları, işletme yönetim birimleri 6 5. Kat: fuayeler, medya ve ana güvenlik merkezi 7 6. Kat: yayın merkezi spor tabelası, zaman, ses, güvenlik kontrolü ve seyirci servisleri 8 7. Kat: Tribünler

Şekil 6.8 Batı binası kesiti (1)

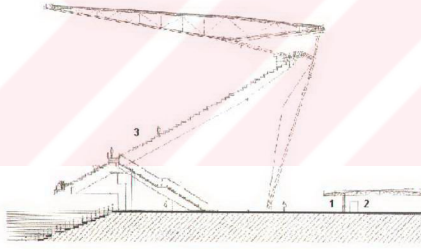
Şekil 6.9 Stadyumun batıdan görünüşü ve batı binası (HDK, 2003)

Şekil 6.10 Stadyumun ve antrenman alanlarının havadan görünüşü (HDK, 2003)

Bunlara ilave olarak, Stadyum'un çevresinde yer alan geniş plazada çeşitli yiyecek-içecek imkanlarının yanı sıra ilk yardım odaları ve lavabolar bulunması tasarlanmaktadır. Stadyum'un kuzey-batısında, tünelle bağlantı sağlanabilen tam donanımlı yardımcı bina ile birlikte, ışıklandırılmış antrenman ve ısınma sahaları yer almaktadır (Şekil 6.10).

Konfor

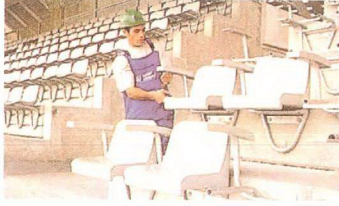

- 1 Bar
- 2 Seyirci Hizmet Mekanları
- 3 Tribünler

Şekil 6.11 Doğu tribünü kesiti (2)

12.000 sporcu ve 80.000 kişiye hizmet vermesi tasarlanan stadyumda sporcu ve seyirciler için sağlanması gereken konfor koşulları göz önüne alınmıştır. Tasarıma göre her koltuk için optimum görüş kolaylığı bulunmaktadır (Şekil 6.12) ve her seyirci en çok 45 m sonra bir çıkış noktasına, 60 m sonrada oturduğu koltuktan servislere ulaşabilmektedir (Şekil 6.11). Stadyumdaki en önemli konfor kriterlerinden biri güvenli olarak stada giriş ve çıkışlardır. Herhangi bir acil durumda seyirciler stadyumu en kısa zamanda terk etme olanağı bulmalıdır. Atatürk Stadyumu'nda bu süre 80.000 kişi için merdiven genişliği ve basamak sayıları göz

önüne alınarak 8.5 dakika olarak hesaplanmıştır. Stadyumda 134 adet giriş kapısından dakikada 20 kişi girmesi hesaplanmaktadır.

Şekil 6.12 Tribünler

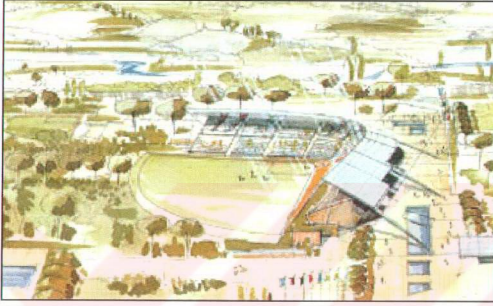
Konfor açısından önemli kriterlerden biri de aydınlık seviyesidir. Oyunun devamlılığının sağlanması ve seyirciler ile medyanın rahat görüş imkanına ulaşmaları için uluslararası normlara göre sahanın bir metre yukarısında aydınlık seviyesinin 1.400 lux olması gerekmektedir. Bu normlara Atatürk Olimpiyat Stadı'nda uyulmaktadır. Bir diğer önemli kriter olan ses düzeni ise 6 aylık bir süre içerisinde yine uluslararası normlara uygun hale getirilmiştir. Bu ölçülere göre ses düzeninde 102 desibel ses şiddeti gerekmektedir ve sistem anons, konuşma, müzik ve disko ayarlarına uyarlanabilir şekilde kurulmuş olmalıdır.

Yalnızca 16 gün sürecek olan Olimpiyat Oyunları için değil, yılın diğer zamanlarında da farklı organizasyonlara hizmet verebilecek düzeyde çok amaçlı düşünülen Atatürk Olimpiyat Stadyumu yılın 273 günü kullanılabilir (HDK). 91 farklı aktivitenin yapılabileceği ve her aktivite için 3 gün kiralanacağı hesaplanan stadyum, konser ve benzeri organizasyonlar için kullanılması düşünülmektedir. Bu stadyum İstanbul'un spor altyapısında köklü bir iyileşme sağlarken aynı zamanda hem Olimpik, hem de kentsel anlamda uzun ömürlü ve planlı bir gelişme sağlayarak Olimpiyatlara evsahipliğimizin garantisi olmayı hedeflemektedir.

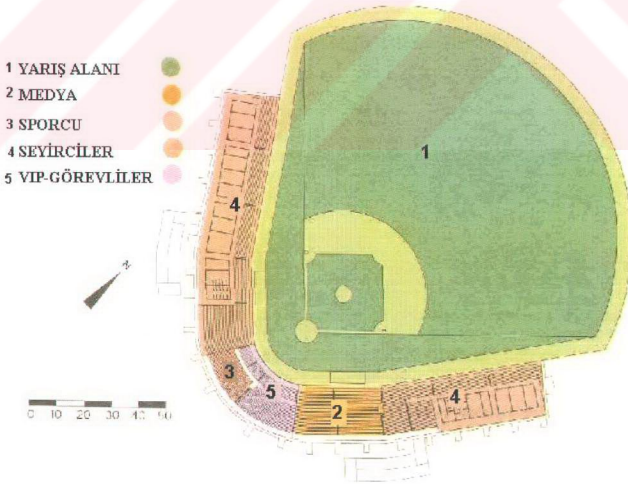
6.3.1.2 Beysbol Sahaları

Beysbol karşılaşmaları Olimpik Park'ın içine inşa edilecek aynı ölçülerde 2 beysbol stadında gerçekleştirilecektir. Isınma alıştırmaları için de bu iki stadın kullanılması düşünülmektedir. Antrenmanlar için Olimpiyat Parkı'nda ana sahalarla aynı büyüklükte 4 adet ayrı saha kullanılacaktır. Antrenman sahaları da tüm gereksinimleri karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Olimpiyat Köyü'ne yürüme mesafesinde, Basın ve Yayın Merkezi'ne 13 km uzaklıkta olan beysbol sahaları Olimpik Park'ın içinde düşünülmüştür. Ana stadyumda 15.000 kişi, 2. stadyumda 1.000 kişilik seyirci kapasitesi tasarlanmaktadır. Ana stadyuma 10.000 kişi ve 2.

stada 5.000 kişi ek sağlanacaktır. Beysbol Türkiye’de çok fazla tanınmamaktadır, bu nedenle sahaların Olimpiyat sonrasında aynı amaçla kullanımı pek gerçekçi olmaz. Öte yandan IOC ülkedeki spor ilgisinin yönünü değiştirmeye çalışmaktadır ve Türkiye’deki beysbol ilgisinin Olimpiyatlara evsahipliği yaptıktan sonra büyüyeceğine inanmaktadır. Çok amaçlı bu tesisler Olimpiyat sonrası kullanımda açık hava konserleri ve gösteriler için uygun mekanlar olarak tasarlanmaktadır.

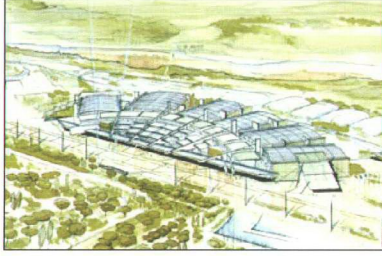

Şekil 6.13 Beysbol sahaları

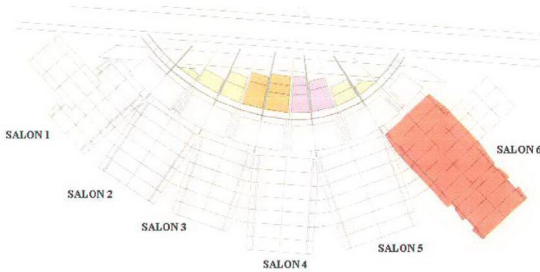
Şekil 6.14 Beysbol sahası planı (Candidature File, 2001)

6.3.1.3 Sergi ve Gösteri Merkezi

Şekil 6.15 Sergi ve gösteri merkezi

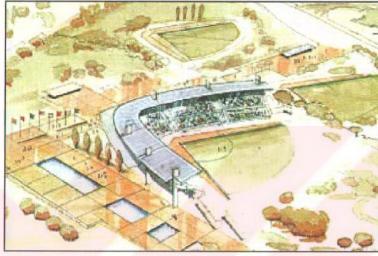
Olimpik Park alanında Olimpiyat Oyunları sırasında çeşitli karşılaşmalar için kullanılması planlanan Sergi ve Gösteri Merkezi'nin toplam 6 salonu olması düşünülmektedir. Seyirci kapasiteleri 5.000 kişi ile 18.000 kişi arasında değişecek olan salonların planları burada yapılacak sporların ihtiyaçlarına göre tasarlanacaktır (Şekil 6.16). Olimpiyat Oyunları sırasında boks, eskrim, jimnastik, hentbol, judo, güreş, masa tenisi ve tekvando karşılaşmalarının Sergi ve Gösteri Merkezi'nde yapılması düşünülmektedir. Olimpiyat Oyunları sonrasında çok amaçlı kullanıma açık olan tesiste fuarlar, sergiler ve toplantılar gibi çeşitli kültürel ve ticari etkinlikler de düzenlenebilecektir. Sergi ve Gösteri Merkezi HDK ve özel girişimcilerin ortak çalışması ile yapılacaktır. Tesiste yılın 60 günü sportif faaliyetlere ayrılacaktır, bu durum İstanbul'a ulusal ve uluslararası organizasyonlar için modern bir tesis kazandıracaktır (HDK). Henüz özel girişimci bir ortak bulunamaması nedeniyle tesisin yapımına başlanamamaktadır.

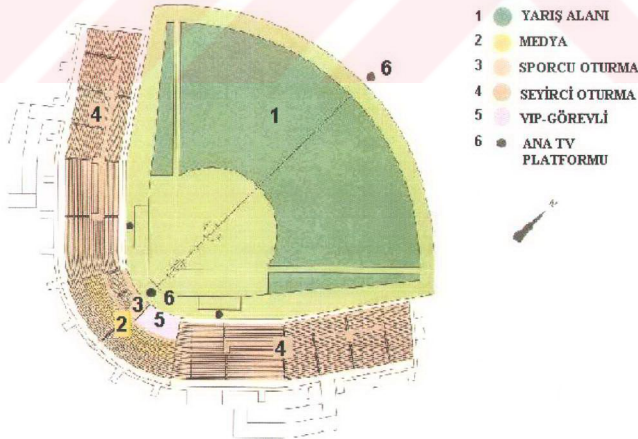
Şekil 6.16 Sergi ve gösteri merkezi planı (Candidature File, 2001)

6.3.1.4 Softbol Stadyumu

Olimpiyat Oyunları çerçevesinde düzenlenecek olan softbol turnuvalarının Olimpiyat Parkı'nda inşa edilecek 8.500 seyirci kapasiteli Softbol Stadyumu'nda gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Ana sahanın yanında ısınma amaçlı da kullanılabilecek 2 adet antrenman sahası yer alacaktır. Softbol stadyumu, Olimpiyat Köyü'ne yürüme mesafesinde, Basın ve Yayın Merkezi'ne 13 km uzaktadır. Softbol Türkiye'de oldukça az bilinen bir spordur ve ülke çapında aktif yapılan bir spor değildir ancak IOC Olimpiyat evsahipliğinden sonra bu spora ilginin artacağını düşünmektedir, bu nedenle daimi projeler tavsiye etmektedir.

Şekil 6. 17 Softbol stadyumu

Şekil 6. 18 Softbol stadyumu planı (Candidature File, 2001)

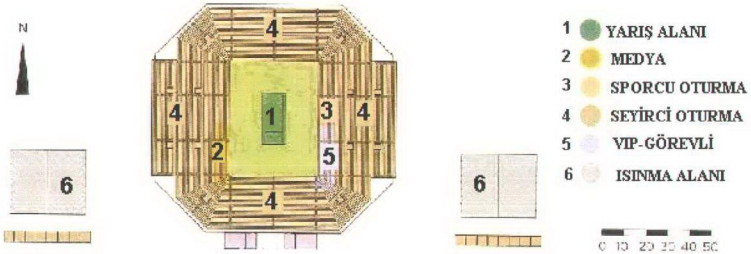
6.3.1.5 Tenis Kulübü

Olimpik Park'ta kurulacak olan ve tenis karşılaşmalarında kullanılması düşünülen Tenis Kulübü bünyesinde ana kortun dışında 12 ayrı kort bulunacaktır. 6 korttan oluşan bir antrenman alanı Olimpik Köy'de yer alırken, diğer antrenman kortları ise yarış alanında olması düşünülmektedir. Tesis, ulusal ve uluslararası müsabakalarda kullanılmak üzere ITF'nin şartları ile düzenlenecektir. Kuzey-güney aksında konumlandırılacak olan kortlarda seyirci kapasiteleri Merkez Kort'ta 12.000, 1 numaralı kortta 5.000, 2 numaralı kortta 4.000, diğer kortlarda ise 200 kişi olarak tasarlanmaktadır. Tesiste yer alacak hizmet mekanları ve zemin kaplamasının seçimi henüz kararlaştırılmamıştır.

- 1 Merkez Kort 12.000 kişi
- 2 1 No'lu Kort 5.000 kişi
- 3 2 No'lu Kort 4.000 kişi

Şekil 6.19 Olimpik tenis kulübü

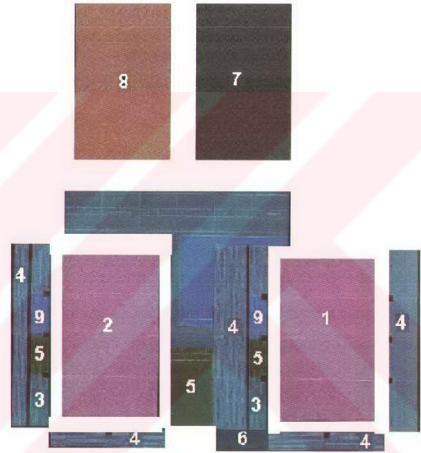

Şekil 6.20 Olimpik tenis kulübü planı (Candidature File, 2001)

6.3.1.6 Hokey Stadyumları

Hokey yarışları için Olimpik Park'ta 2 yarış alanı içeren bir tesis yapılması planlanmaktadır. Yarış alanlarının yanında, antrenmanlar için uygun tam ölçülerde sahalarda bulunması düşünülmektedir. Antrenman alanlarından biri aynı zamanda ısınma için kullanılacaktır. Her iki saha da yarış alanında yer alacak ve aynı şartlara sahip olacaktır. Türkiye'de hokey sporu çok benimsenmese de hokey stadının daimi kalması düşünülmektedir. IOC Olimpiyat Oyunları'ndan sonra hem İstanbul'daki hem de ülke genelindeki spor ilgi alanlarının değişeceğine inanılmaktadır. Ana sahanın 15.000 ve ikinci sahanın 5.000 kişi kapasiteye sahip olması düşünülmektedir.

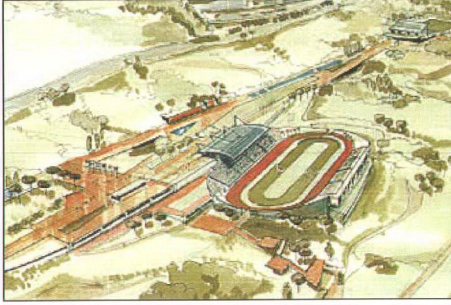
- 1 Ana Yarış Alanı 15.000 kişi
- 2 İkinci Saha 5.000 kişi
- 3 Sporcu Oturma
- 4 Seyirci Oturma
- 5 VIP- Görevli Oturma
- 6 Yönetim
- 7 Isınma Sahası
- 8 Antrenman Sahası
- 9 Basın Oturma

Şekil 6.21 Hokey stadyumu planı (Candidature File, 2001)

6.3.1.7 Velodrom

Farklı disiplinleri olması nedeniyle kentin farklı yerlerinde yapılacak bisiklet yarışlarının pist yarışları için Olimpik Park'ta 6.000 seyirci kapasiteli bir velodrom inşa edilecektir. IOBC İstanbul'un Olimpiyat sonrası Olimpik Velodrom'u ulusal ve uluslararası bisiklet yarışları için korumasını önermektedir. Velodromun yanında 3 adet antrenman alanı tasarlanmıştır. Dağ bisikleti disiplini için ise Belgrad Ormanları önerilirken; yol yarışları için tarihi yarım ada parkuru önerilmektedir. Time-trial yarışları İstinye Maslak'ta başlayacaktır ve Olimpiyat Köyü'ne 26 km uzaklıktadır. Yarış günü ve antrenman günleri kullanılacak yollar trafiğe kapatılacaktır

Şekil 6.22 Velodrom

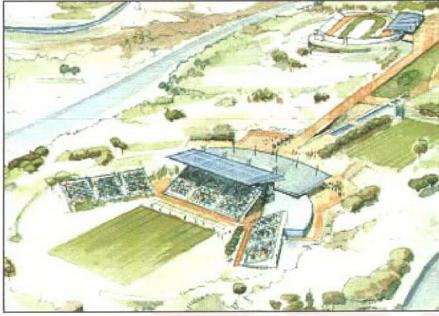

Şekil 6.23 Olimpik velodrom planı (Candidature File, 2001)

6.3.1.8 Olimpik Okçuluk Merkezi

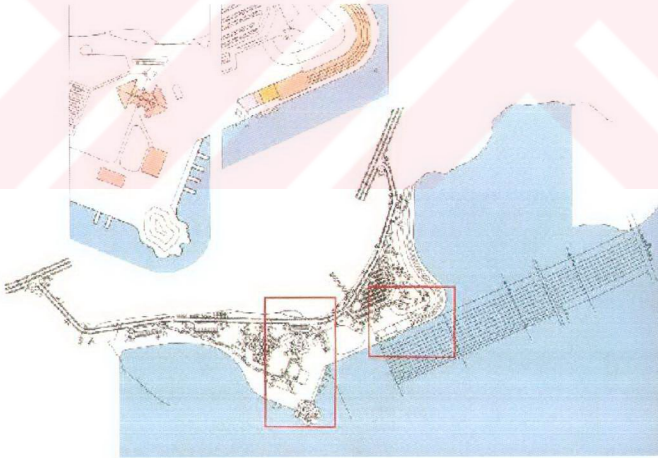
Olimpik Okçuluk Merkezi Olimpiyat Oyunları sırasında kullanılmak üzere Olimpik Park içerisinde inşa edilecektir. Ana yarışma sahasında 4 adet kulvar ve yarışmaları yakından izlemek için ölçüleri 25 m² ile 30 m² arasında değişen dev video ekranları bulunması düşünülmektedir. Yarışma alanında 1 adet 500 seyirci kapasiteli antrenman alanı

bulunacaktır. Tesis oyunlardan sonra aynı amaçla kullanılmaya devam edilecektir. Toplam 5.000 seyirci kapasitesine sahip tesiste kapasitenin 600 kişi artırılması düşünülmektedir.

Şekil 6. 24 Olimpik okçuluk merkezi

6.3.1.9 Kürek ve Kano Merkezi

Şekil 6. 25 Kürek ve kano merkezi (Candidature File, 2001)

Küçükçekmece Gölü'nün kıyısında inşa edilecek olan "Kürek ve Kano Merkezi"nin kürek ve durgun su (flatwater) kano yarışları için kullanılması düşünülmektedir. Kentin 15 km

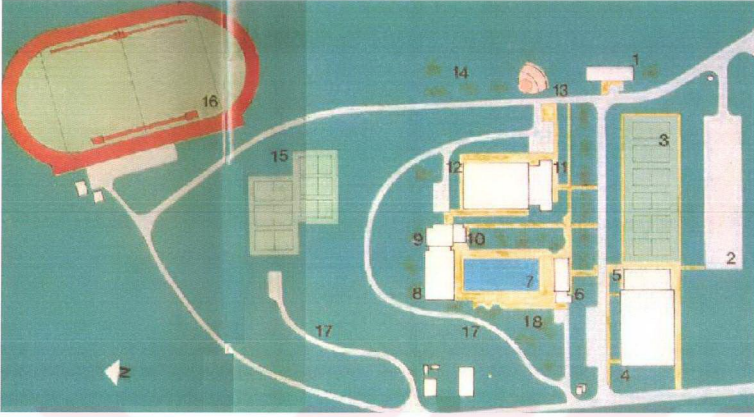
batısında yer alan ve toplam 16 km²'lik bir alanı kaplayan Küçükçekmece Gölü'nün en geniş yeri 4.500 m, en dar yeri 1.000 m; derinliği ise 3 m ile 15 m arasında değişmektedir. Tesis yarışma ve ısınma alanlarını kapsayacaktır. Gölün güneyinden başlayarak kuzeyinde bitiş noktasına varan, 2.200 m uzunluğunda, 13.5'er m'lik 10 kulvarlı bir yarışma parkuru planlanmaktadır. Isınma parkurunun uzunluğu 1.000 m, genişliği 54 m olacaktır. Kürek ve Kano Merkezi, Olimpiyat Köyü'ne 2 km mesafede, Basın ve Yayın Merkezi'ne 12 km uzaklıktadır. Küçükçekmece Gölü'nde tasarlanan Kürek ve Kano Merkezi'nin oyunlardan sonra özellikle de göl yakınındaki İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin kullanımı için yararlı olacaktır. Seyirci kapasitesinin 10.000 olması düşünülmektedir ve kapasite 5.000 daimi (4.000'in üstü kapalı), 5.000 geçici açık alan olarak paylaşılacaktır. Piknik şeklinde kullanılacak alanda 10.000 kişinin ağırlanması düşünülmektedir. Olimpiyat Ailesi ve Medya 3.000 kişilik kapalı alanda ağırlanacaktır.

6.3.2 ENKA Spor Kompleksi

ENKA Spor Kompleksi İstanbul'un İstinye semtinde yer almaktadır ve sporcuların konaklayacağı Olimpiyat Köyü'ne 26 km, Basın Yayın Merkezi'ne ise 30 km uzaklıkta bulunmaktadır. Tesiste 400 m uzunluğunda ve 6 parkurlu atletizm pisti , 3 sahalı bir kapalı spor salonu, 4 açık ve 11 kapalı tenis kortundan oluşan tenis tesisleri, olimpik ölçülerde açık ve yarı olimpik ölçülerde kapalı yüzme havuzları bulunmaktadır (Şekil 6.27). Kapalı spor salonunda 1 hentbol, 3 voleybol, 3 basketbol sahası bulunmaktadır ve tesisin basketbol sahasına ayrılmış olan kısmı bölmelerle 3 eşit parçaya ayrılabilir. Ayrıca eskrim ve yer cimmnastiği salonu da bu bölmelerde yer almaktadır. Olimpiyatlarda ENKA tesislerinde eskrim, atıcılık, yüzme, koşu ve binicilik yarışmalarının yapılması düşünülmektedir. 4.000 kişilik kapasite atıcılık ve eskrim için, 5.000 kişilik kapasite yüzme ve 20.000 kişilik kapasite koşu ve binicilik için önerilmektedir.

Şekil 6.26 ENKA spor kompleksi

1 İdare	7 Açık Yüzme Havuzu	13 Anfityatro
2 Otopark	8 Kapalı Yüzme Havuzu	14 Çocuk Bahçesi
3 Tenis Sahaları	9 Sağlık Merkezi	15 Basketbol, Voleybol, Hentbol Sahaları
4 Kapalı Tenis Kortları	10 Kondisyon Odası	16 Olimpik Atletizm Pisti ve Sahası
5 Pub Tenis	11 Üye Lokali ve Lokanta	17 Koşu Parkuru
6 Sporcu Lokali	12 Kapalı Spor Salonu	18 Mini Golf

Şekil 6.27 ENKA spor kulübü genel yerleşim planı

6.3.3 Poligon

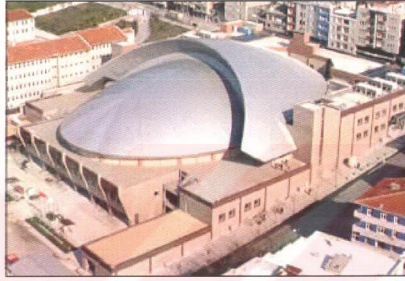

Şekil 6. 28 İstinye poligonu

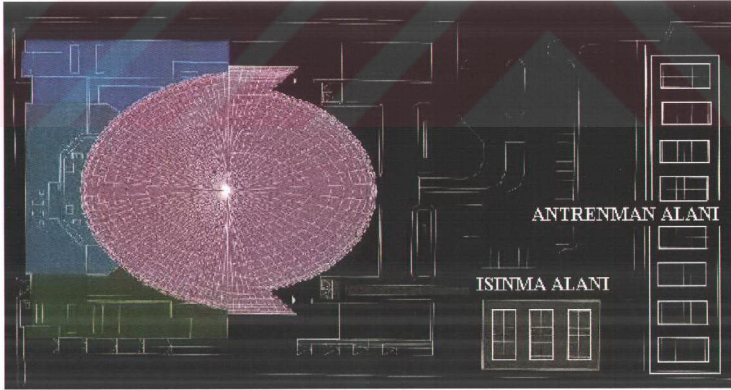
Atıcılık müsabakalarının İstanbul'un İstinye semtinde, ENKA Spor Kompleksi'nin hemen yanında konumlanan 5.000 kişilik İstinye Poligonu'nda yapılması düşünülmektedir.

Antrenmanlar yine İstinye Poligonu'nda yapılacaktır. İstinye Poligonu Olimpiyat Köyü'ne 26 km, Basın Yayın Merkezi'ne ise 30 km uzaklıktadır. İstinye Poligonu'nun inşaatı 1983 yılında tamamlanmıştır. Uluslararası Atıcılık Federasyonu ISSF'nin talepleri göz önünde bulundurularak tesiste Olimpiyat oyunlarından iki sene önce yenileme çalışmaları başlanması düşünülmektedir.

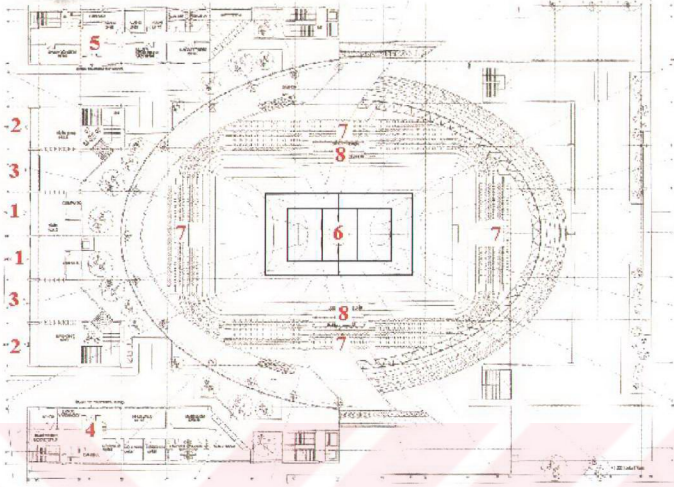
6.3.4 Bağcılar Badminton Salonu

Şekil 6.29 Bağcılar badminton salonu

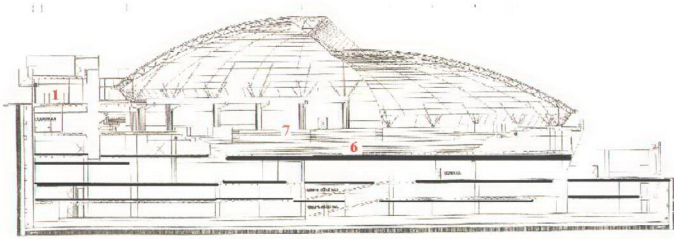

Şekil 6.30 Bağcılar badminton salonu genel yerleşim planı (Candidature File, 2001)

1 Seyirci Giriş	5 Basın Merkezi
2 Seyirci Çıkış	6 Oyun Alanı
3 Gişeler	7 Seyirci Tribünleri
4 İdare	8 Basın Tribünü

Şekil 6.31 Bağcılar badminton salonu planı

Şekil 6.32 Bağcılar badminton salonu kesiti

9.000 m² üzerine kurulmuş olan tesisin kapalı kullanım alanı 52.000 m²'dir. Arsa sınırları tamamen kullanılarak, salon kapasitesinin ihtiyacı olan yan servis üniteleri ile desteklenmiş ve

tasarlanan formun fonksiyon ilişkisi güçlendirilmiştir. Yapı, betonarme karkas sistemde inşa edilmiş ve dış cephesi doğal taş malzeme ile kaplanmıştır. 5.000 seyirci kapasiteli olarak kurgulanan kapalı spor salonu için uygun form olarak elips biçimi seçilmiştir. Salonun üzeri ise eğrisel kabuk formu olan çift kubbe ile geçilmiştir. Tavan yüksekliğinin 18 m olduğu salonun kubbesi arazideki eğimden dolayı iki parçalı olarak yapılmıştır. Tesisteki bazı iç mekan yerleşimleri şöyle sıralanabilir: oyun alanı (1.800 m²); tribünler (5.250 m²); seyirci oturma yerleri (2.900 m²); fuaye (2.350 m²) (Şekil 6.31). Bunların yanı sıra tesiste soyunma odaları, duş, tuvalet, sauna, sağlık odası, hakem odası, küçük ölçülerde çok amaçlı salonlar ve seyirci hizmet mekanları yer almaktadır. Tesiste yaklaşık 1.000 araç kapasiteli kapalı bir otopark bulunmaktadır ve toplam alanın yaklaşık 22.000 m²'sini otopark kaplamaktadır. Yapımına 1998 yılında başlanan Bağcılar Spor Salonu 20 Mart 2001 tarihinde hizmete açılmıştır. Tesiste uluslararası standartlara uygun oyun alanı, kaplama, ekipman, aydınlatma gereksinimleri karşılanmıştır.

6.3.5 Abdi İpekçi Spor Salonu

Zeytinburnu'nda bulunan ve birçok uluslararası spor olayına evsahipliği yapmış 15.000 seyirci kapasitesine sahip Abdi İpekçi Spor Salonunun Olimpiyat Oyunları'nda voleybol dalında salon karşılaşmaları için kullanılması düşünülmektedir. Olimpiyat Köyü'ne 19 km, Basın Yayın Merkezi'ne ise 12 km uzaklıkta bulunan tesiste antrenman alanları da yer almaktadır.

Şekil 6.33 Abdi İpekçi spor salonu

1989'da kullanılmaya başlanmış olan Abdi İpekçi Spor Salonu'nda Olimpiyat Oyunları için gerekli düzenlemelere Olimpiyat oyunlarından bir sene önce başlaması tasarlanmaktadır. 23.186 m² üzerinde kurulmuş olan tesiste, komşu mevcut boş araziye ek üniteler yapılması plan dahilindedir. Kafe, toplantı salonu gibi hizmetlerin bulunduğu tesiste 900 araçlık açık

otopark mevcuttur. 53 x 34 m ölçülerindeki saha parke ile kaplanmıştır. 18 m tavan yüksekliği bulunan salonun tribün yüksekliği 1 m ve tribün aralıkları 50 cm'dir. Kapalı kullanım alanının içinde soyunma odaları, duş, tuvalet, sauna, ağırlık odası, ısınma odası, masaj ve sağlık odası, hakem odası, basın odası ve seyirciye yönelik mekanlar bulunmaktadır. Abdi İpekçi Spor Salonu Olimpiyat Oyunları sonrasında da ulusal ve uluslararası yarışmalara evsahipliği yapacaktır.

6.3.6 Futbol Stadyumları

Olimpiyat Oyunları futbol karşılaşmaları için Bursa, Kocaeli, İzmir ve İstanbul'da olmak üzere 4 ayrı stadyum kullanılması düşünülmektedir. Bu dört şehirde toplam 9 adet antrenman tesisinin de yer alması planlanmaktadır. Finallerin yapılacağı İnönü Stadyumu, Dolmabaçe Sarayı yanındadır ve oteller bölgesi içinde yer almaktadır. Halkalı'daki Olimpiyat Köyü'ne 27 km ve Basın Yayın Merkezi'ne 20 km uzaklıkta olan stadyumun kapasitesi 35.000 kişidir. İzmir, Bursa, Kocaeli Stadyumları eleme maçlarında kullanılacaktır. İzmir Atatürk Stadyumu 67.500, Bursa Atatürk Stadyumu 21.000, Kocaeli İsmet Paşa Stadyumu 15.000 kişi kapasiteye sahiptir. Her dört stadyum da bitmiş durumdadır ancak Olimpiyatlardan önce bakım ve onarımları yapılacaktır.

6.3.7 Ataköy Olimpik Havuzu

Şekil 6.34 Ataköy olimpik yüzme havuzu

Olimpiyatlar sırasında su oyunlarının iki tesiste yapılması düşünülmektedir. Bu tesislerden birincisi Ataköy Olimpik Havuzu ve diğeri ise İstinye'deki Sadi Gülçelik Spor Kompleksidir (ENKA). Olimpiyatevi'nin de içinde bulunduğu Ataköy Spor Kompleksi'nin bir birimi olan Ataköy Olimpik Havuzu'nda 1 adet ısınma havuzu ve 1 adet atlama havuzu mevcuttur. Atlama antrenmanlarının da yarış alanında yapılması düşünülmektedir. 1999 yılında İstanbul'da düzenlenen 24. Avrupa Yüzme Şampiyonası'na evsahipliği yapmış olan Ataköy

Olimpik Havuzu, Olimpiyat Köyü'ne 14 km, Basın Yayın Merkezi'ne ise sadece 4 km uzaklıkta bulunmaktadır. 1999 yılında inşaatı tamamlanan Olimpik havuzda Olimpiyat Oyunları için gereken tadilat ve düzenlemelere Olimpiyatlardan üç yıl önce başlanması tasarlanmaktadır. Yüzme, senkronize yüzme ve atlama sporlarının gerçekleştirileceği Ataköy Olimpik Havuzu'nun seyirci kapasitesinin 15.000 kişiye yükseltilmesi tasarlanmaktadır. Tribünlerin yerden yüksekliğinin 250 cm olduğu havuzda tribün aralığı 60 cm'dir. Havuzun boyutları 50x25x2.3 ve 24x25x5 m'dir ve kuzey-güney doğrultusunda yönlendirilmiştir.

İstinye'deki Sadi Gülçelik Spor Kompleksi (ENKA) sporcuların konaklayacağı Olimpiyat Köyü'ne 26 km, Basın Yayın Merkezi'ne ise 30 km uzaklıktadır. ENKA Spor Tesisleri tenis, voleybol, basketbol, atletizm ve yüzme gibi spor aktivitelerini barındırmaktadır. Aynı zamanda bir inşaat şirketinin sponsoru olduğu amatör bir spor kulübüdür. Oyunlardan sonra aynı amaçla kullanımına devam edilecektir.

6.3.8 Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu

Basketbol karşılaşmalarının Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonunda düzenlenmesi düşünülmektedir. 6 adet basketbol salonu bulunan tesis, antrenmanlar için de kullanılacaktır. 20.000 m² üzerine kurulan Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu'nun inşası neredeyse tamamlanmış durumdadır.

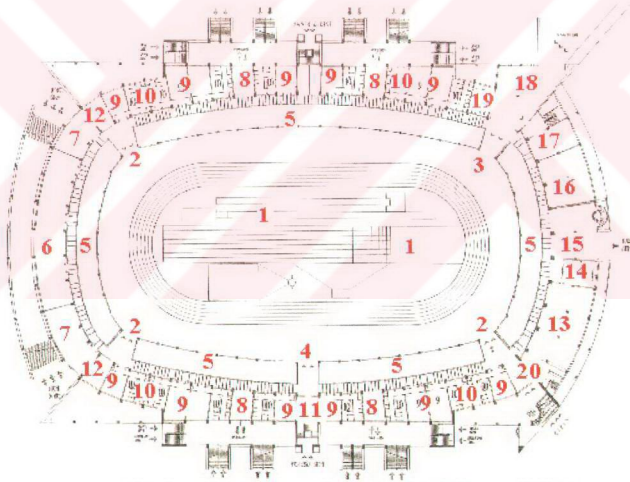

Şekil 6.35 Ataköy çok amaçlı spor salonu

Tesisin en önemli tasarım kriterleri oyun alanının çok amaçlı ve uluslararası standartlara uygun olmasıdır. Oyun alanında aynı anda birden fazla yarışma veya antrenman yapabilmek imkanı bulunmaktadır. 5.500 m²'lik net oyun alanı olan Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu atletizm, basketbol ve diğer salon oyunları için uygun olarak tasarlanmıştır. Ayrıca bu alanda,

bir çok sosyal ve kültürel etkinliğin (sergi, fuar, kongre vb.) gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonu'nun 22.000 kişilik seyirci kapasitesi oyunun niteliğine göre 30.000'e kadar çıkmaktadır (Çizelge 6.4).

Seyirciler için açık-kapalı fuayeler, büfeler, WC, lavabo ve otoparklar bulunan tesiste özürli seyirciler için de uygun giriş- çıkış ve seyir imkanları düşünülmüştür (Şekil 6.35). Sporcular için 10 adet (soyunma + duş + WC bölümlerini içeren) soyunma odası ayrılmıştır. Sporcuların diğer gereksinimleri de düşünülen tesis içerisinde sauna, ağırlık odası, ısınma salonu, masaj odası, sağlık odası yer almaktadır (Şekil 6.35). Hakem ve antrenörler için ayrıca dinlenme odaları düşünülmüştür. Tesis içerisinde idari birimlerin yanı sıra, 300 kişili dışarıya da hizmet verebilen bir lokanta, 400 kişilik bir konferans salonu, toplantı ve basın toplantı salonları ile kütüphane bulunmaktadır (Şekil 6.37). Bu sosyal birimler, ayrı giriş- çıkışları ve biçimsel farklılığı ile dışarıdan algılanabilmektedir.

1 Oyun Alanı	6 Kondisyon + Isınma Salonu	11 Protokol Giriş Holü	16 Sauna
2 Sporcu Saha Çıkışı	7 Aletli Kondisyon Salonu	12 Antrenör Odası	17 Revir
3 Araç Girişi	8 Sporcu Giriş Holü	13 Sporcu Kafeterya	18 Servis Avlusu
4 Protokol Saha Çıkışı	9 Sporcu Soyunma	14 WC + Lavabo	19 Özürli Sporcu Soyunma Odaları
5 Depo	10 Sporcu Duş + WC	15 İdare Giriş Holü	20 Kafeterya girişi

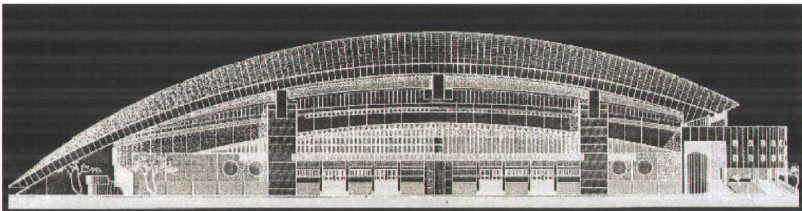
Şekil 6.36 Ataköy çok amaçlı spor salonu zemin kat planı

Çizelge 6.4 Ataköy çok amaçlı salonunun farklı kullanımlardaki kapasiteleri

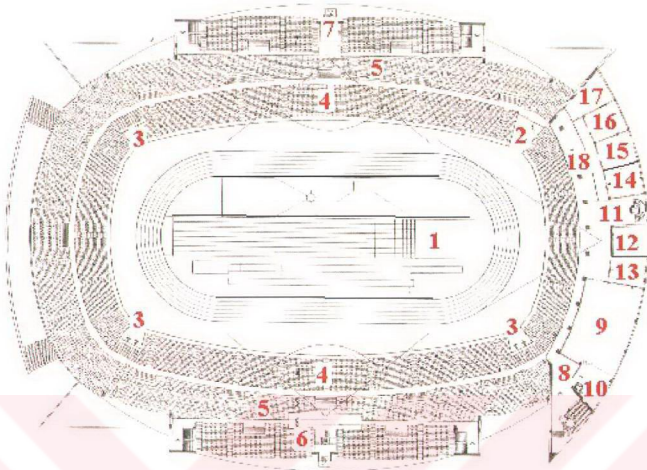
	Açıklama
Basketbol + Voleybol + Hentbol + Tenis	Seyirci Kapasitesi: 22.500 kişi
Jimnastik	Seyirci Kapasitesi: 20.000 kişi
Buz Hokeyi + Buz Pateni	Seyirci Kapasitesi: 22.500 kişi
Atletizm	Seyirci Kapasitesi:17.500 kişi (Bu sayı aynı zamanda salondaki sabit oturma koltuğu sayısıdır.)
Boks + Güreş	Seyirci Kapasitesi: 25.000 kişi (Tek ring kurulduğunda kapasite 30.000'e çıkabilmektedir.)
Kongre + Toplantı + Konser	Oyun alanında 5.000, tribünlerde 20.000 kişi kapasite
Opera + Bale + Konser	Oyun alanında 5.000, tribünlerde 20.000 kişi kapasite
Sergi+ Fuar + Kokteyl	Oyun alanında 5.000, tribünlerde 20.000 kişi kapasite

Çizelge 6.5 Ataköy çok amaçlı spor salonunun yarışma alanları boyutları

	Karşılaşma Alanı (m)	Oyun Alanı
ATLETİZM	100 x 50	200 m/ 6 kulvar
HENTBOL	50 x 30	40 x 20
FUTBOL	50 x 30	40 x 20
BASKETBOL	40 x 25	28 x 15
VOLEYBOL	40 x 25	18 x 9
TENİS	40 x 25	22.77 x 10.97
MASA TENİSİ	1900 m ²	14 x 7 (8 masa)
JİMNASTİK	73 x 34	60 x 30 (podyum)
BOKS	20 x 20	6.1 x 6.1 (ring)
GÜREŞ	23 x 43	4 x 4 (3 minder)
JUDO	40 x 60	18 x 36 (2 minder)
ESKRİM	133 x 24	17 x 2 (16 pist)
HALTER	14 x 14	4 x 4 (platform)

Şekil 6.37 Ataköy çok amaçlı spor salonu görünüşü

1 Oyun Alanı	7 Protokol Tribünü	13 Bay WC
2 Araç Girişi	8 Konferans Salonu Girişi	14 İdari Büro
3 Sporcu Saha Çıkışı	9 Konferans Salonu	15 Toplantı Salonu (24 kişilik)
4 Seyirci Alt Tribünü	10 Sahne Arkası	16 Toplantı Salonu
5 Seyirci Üst Tribünü	11 Kat Holü	17 Kütüphane
6 Basın Tribünü	12 Bayan WC	18 Balkon

Şekil 6.38 Ataköy çok amaçlı spor salonu 2. kat planı

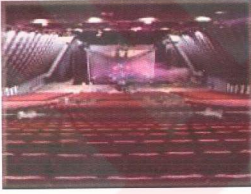
6.3.9 Mydonose Showland

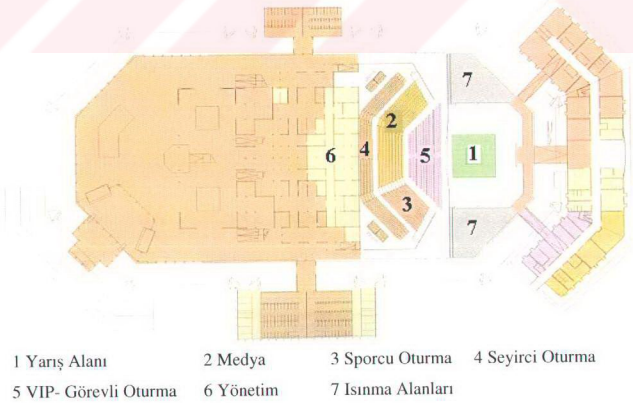
Şekil 6.39 Mydonose showland gösteri merkezi

Atatürk Havalimanı ve World Trade Center'ın yanında bulunan Mydonose Showland gösteri merkezi halter müsabakası için önerilmektedir. Mydonose Showland, Olimpik Park'a 13 km, Olimpiyat Köyü'ne 10 km uzaktadır. Halter çalışmaları için dolaplar, sauna, daimi teknik destek, ilk yardım servisleri gibi zorunlu ihtiyaçlar ve diğer ekipmanların yer aldığı biri yarış alanında ve diğeri İkitelli Spor Kompleksi'nde olmak üzere iki antrenman alanı tasarlanmaktadır.

İnşası 1999'da biten Mydonose Showland'de herhangi bir tadilat gerekmemektedir. Mydonose Showland şuan ulusal ve uluslararası birçok gösteri için kullanılmaktadır ve aynı amaçla kullanımına devam edilecektir. 16.000 m² üzerine kurulmuş olan çadır, 8 bin metrekare kapalı alana sahiptir. Çadır, 130 metre uzunluğunda ve 65 metre genişliğinde ve 37 m yüksekliğindedir.

Şekil 6.40 Tesisten iç mekan resimleri

Şekil 6.41 Mydonose showland gösteri merkezi planı (Candidature File, 2001)

Tasarımı tüm seyircilerin sahneyi rahatlıkla görmesine olanak veren 5.500 kişilik tesiste tekerlekli sandalyeli izleyiciler de düşünülmüştür. Tesis, çok amaçlı kullanıma uygun olması nedeniyle Olimpiyat Oyunlarında kullanılmak üzere tercih edilmiştir. Tesisin sahne arkası, halter yarışmaları sırasında sporcu, antrenör ve görevlilere hizmet edebilecek kapasitededir. Ayrıca tesiste ilkyardım odası ve basın odası bulunmaktadır.

Çizelge 6.5 Tesisle ilgili genel bilgiler

Seyirci Kapasitesi	5.500 kişi	Cafe	2 adet
Çadır Alanı	8.000 m ²	Bar	5 adet
Sahne Arkası Yapısı	2.400 m ²	Basın Odası	2 adet
Fuaye	4.000 m ²	Toplantı Odası	2 adet
Sahne ve gerisi	1.000 m ²	İlk Yardım Odası	2 adet
Tuvalet Alanı	800 m ²	Tuvalet Kabini	160 adet
Depo	360 m ²	Giriş Kapısı	14 adet
Otopark kapasitesi	4.000 araç	Yangın Merdiveni	2 adet
TIR Parkı	10 araç	Acil Çıkış	78 adet

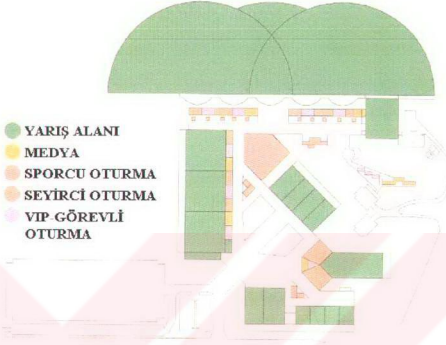
6.3.10 Klassis Binicilik Kulübü

Şekil 6.42 Klassis binicilik kulübü tesisleri

Klassis Binicilik Kulübü tesisleri İstanbul'un Silivri ilçesinde bulunmaktadır. İki büyük alan (50 x 100 m), 1 geniş örtülü alan ve genel kullanım için 5 hamle ringi, 5 atlama alanı ve ısınma alanı, 5 kum pist ve 2.000 m dörtüna ve engelli pisti bulunan tesiste antrenman alanı

FEI'nin özellikleri ile uyum içindedir ve yeterli antrenman alanı mevcuttur. Atların sağlıklı bir biçimde tesise ulaşımının Çorlu Havalimanı'ndan sağlanması düşünülmektedir. Kullanılmakta olan tesisin düzenleme ve iyileştirilmesi HDK tarafından yapılacaktır. Ana yarış arenasının seyirci kapasitesi 30.000 kişi olarak planlanırken, üç gün yarışlarını 50.000 seyircinin ayakta izlemesi düşünülmektedir.

Şekil 6.43 Klassis binicilik kulübü tesisleri planı (Candidature File, 2001)

6.4 Olimpiyat Köyü

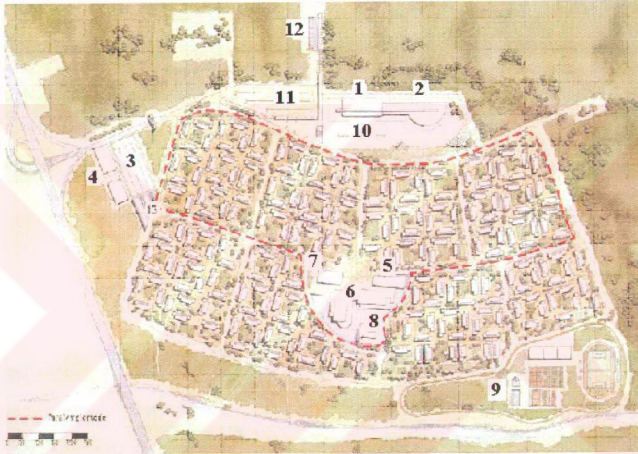

Şekil 6.44 Olimpiyat köyü

Olimpiyat Köyü Olimpiyat Parkı'nın karşısında TEM'in güneyinde kalmaktadır. Ayrıca;

- 16 spor tesisi içeren Olimpiyat Parkı'na 3 km uzaklıktadır.
- 5 spor tesisi içeren Güney Kompleksi'ne 14 km uzaklıktadır.
- Basın ve Yayın Merkezi'ne 10 km uzaklıktadır (Şekil 6.43).

Olimpiyat Köyü projesi Toplu Konut İdaresi ile birlikte yürütülmektedir. Halkalı'da oldukça yoğun konut alanında Olimpiyat Parkı'nın güneyinde inşa edilmesi düşünülen köyde, sporcuların tesislere ulaşım zamanını minimuma indirmek amacıyla Olimpiyat Parkı'na yürüyüş ile sadece 5 dakika uzaklıkta ve tesislere 15 dakika uzaklıkta konumlandırılacaktır.

1 Lojistik Merkezi	5 Poliklinik	9 Antrenman Alanı
2 Malzeme Merkezi	6 Restoran	10 Köy Meydanı
3 Ulaşım Merkezi	7 Spor Merkezi	11 VIP Otoparkı
4 Araç Depolama	8 Dini Merkez	12 Hafif-Raylı İstasyonu

Şekil 6. 45 Olimpiyat köyü yerleşim planı (Candidature File, 2001)

2008 Olimpiyat Oyunları için hazırlanan köy projesi IOC'nin tavsiyeleri doğrultusunda, tüm fonksiyonel ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Güvenlik önlemleri, giriş noktaları ve ulaşım yoluna uygun olarak alınmıştır. Yaşama alanları ve kullanım alanları birbirinden ayrılmış olması, sporcuların ev yaşantısını rahatsız etmemeyi ve ziyaretlerin düzenini sağlamaktadır. Yaşama alanlarında 215 alçak katlı 4 odalı apartman blokları düzenlenmiştir ve her blok 20 adet daire içermektedir.

Sporcular üst katlarda, NOC üyeleri zemin katta, depolama ve workshop alanları bodrumda düzenlenmiş olup daireler 180 m² olarak tasarlanmıştır. Olimpik Köy'de 2.150 tek ve 7.740 çift yatak odası planlanmıştır. Bu da kalacak kişi kapasitenin 17.630 olmasını sağlarken (16.000 kişi kapasite sporcu ve görevli için, artanlar ise yedek) her kişi için 27 m² kullanım alanı hesaplanmıştır. Köyün kuzey bölümü paralimpik oyunlar için ayrılmıştır. 7.700 paralimpik sporcunun ve NPC üyelerinin barınması düşünülmektedir.

Olimpiyat sonrası kullanımda yeni konut ünitelerinin 5.000 aile tarafından kullanılması düşünülmektedir. Olimpiyat Köyü'nde çelik strüktür kullanılacaktır. Bu da tasarımda esnekliği ve hafif, esnek strüktürü ile depreme dayanıklılığı arttırılacaktır. Aynı zamanda uygulama kolaylığı ve zaman tasarrufu sağlanacaktır.

İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, oyunların kente getireceği yararların bilincindedir ve bu nedenle adaylık çalışmalarına önem vermektedir. Olimpiyatlara evsahipliği yapmış diğer ülkelerin deneyimlerinden yararlanarak ve kaynaklarını kullanarak ciddi yatırımlar yapmaktadır. Yapılmış haldeki, inşaat yada tasarım aşamasındaki diğer tüm tesisler yalnızca Olimpiyatlar için değil, spor tesisi eksikliği yaşayan İstanbul kentinin ihtiyaçlarının karşılanması açısından önem taşımaktadır. Tesislerde yer alması düşünülen hizmet mekanları henüz tasarım aşamasında olan diğer tesisler için düşünülen kişi kapasiteleri yeterli sayıdadır. Tesislerde kullanılacak materyaller, uluslararası spor federasyonlarının birkaç yılda bir yayınladıkları kaynak kitaplara uygun olarak yapılacaktır. Yapımı tamamlanmış olan Olimpiyat Stadyumu da gerek tasarımı, gerek kapasitesi ve boyutuyla İstanbul'un ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasitededir. Stadyum 9 Ağustos 2003'te ligin açılmasıyla birlikte Galatasaray Spor Kulübünün resmi stadı olarak hizmete başlamıştır. Henüz ulaşım yollarının ve otoparkların tamamlanması gerçekleştirilemediği için kullanım konusunda sorunlar ortaya çıkmaktadır (Ek 4). Stadyumun bir diğer sorunu da çevredeki düzensiz yapılaşmadır. Olimpiyatlar yada çeşitli kupa maçlarına evsahipliği yapması beklenen stadyumun çevresi Türkiye'nin dünya gözünde oluşturmak istediği imajını olumsuz yönde etkileyecektir. Güvenlik önlemlerinin tam olarak alınmadığı stadyum çevresi ciddi bir tehlike oluşturmaktadır.

Olimpiyat Parkı'nın bir diğer önemli yapısı Sergi ve Gösteri Merkezi'dir. Özel bir yatırımcıyla ortak olarak yapılması düşünülen tesis için henüz bir yatırımcı bulunamamıştır. Yapıldığında çok amaçlı yapısı itibariyle İstanbul'un pek çok ihtiyacına cevap verebilecek kapasitedeki bu yapının yapımına başlanamamış olması da Olimpiyat hazırlıklarını yavaşlatmaktadır.

7. SONUÇ

Spor kavramının doğaya uyma zorunluluğu ile ortaya çıkmasından sonra insanlar bu içgüdüsel hareket serilerini amaca uygun aktivitelere dönüştürmüşlerdir. Coğrafya ve dönemlere göre spor kavramı değişiklik gösterse de temel amaç güçlü olmak olmuştur. Türklerde de spor, savaşçı gücün etkisiyle ortaya çıkmış, daha sonra ise zamanı değerlendirmek için sportif oyunlara dönüşmüştür. Türkler sporu daha sonraki dönemlerde bilinçli olarak yapmaya başlayarak teşkilatlandırmışlar ve birçok sporun oluşarak dünyaya yayılmasını sağlamışlardır.

Yunanlılar ise klasik antikçağda sporu bugünkü anlamıyla yaşamaya başlamışlardır. İnşa ettikleri ve bugünkü spor tesislerinin temelini oluşturan spor yapıları ile her dört yılda bir düzenledikleri yarışmalar bugünkü spor olaylarının başlangıcı kabul edilmektedir.

Olimpiyat Organizasyonun Tarihsel Gelişimi

Olimpiyat Oyunlarının tarihsel kökeni Eski Yunan'da site devletleri arasındaki barışçı ilişkileri geliştirmek amacıyla düzenlenen spor şenliklerine dayanmaktadır. M.Ö. 776'dan itibaren her dört yılda bir Yunanistan'da yapıldığı kesin olarak bilinen Olimpiyatlar, günümüzün en büyük spor organizasyonu haline gelmiştir.

Antik Olimpiyatlarda, spor dalları atletizm, disk ve cirit atma, uzun atlama, boks, güreş ve araba yarışları ile sınırlı olan Olimpiyatların süresi ilk dönemlerinde bir günde tamamlanırken M.Ö. 472'de beş güne çıkartılmıştır. Oyunlar, sıkı kurallarla yönetilmişler ve sporcular ile hakemlerin davranışlarını bu kurallar belirlemiştir. Yunanistan'ın, Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına girdiği MS. 146 yılına değin Olimpiyat Oyunları'na katılım yalnızca Yunan soyundan gelen özgür erkek yurttaşlara açık olmuştur. O tarihten sonra imparatorluk sınırları içinde yaşayan herkese Olimpiyatlara katılma hakkı tanınmıştır. Roma İmparatorluğu 4. yüzyılda Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul ettikten sonra devlet, Eski Yunan dininin izlerini taşıdığı için Olimpiyat Oyunları'nın önüne engeller çıkartmış, Olimpiyat oyunları M.S. 394 yılında siyasi ve dini amaçlarla, Roma imparatoru I. Theodosius tarafından yasaklanmıştır.

Olimpiyatlar 1984'de Modern Olimpiyat Oyunları adı altında yeniden canlandırılmış ve ilk oyunların tarihe saygı nedeniyle Atina'da düzenlenmesine karar verilmiştir. Olimpiyatlar yeniden canlandırılırken, uluslararası bir kimlik kazanmış ve dünya sporcularına açılmıştır. Oyunların yeniden eskisi gibi her dört yılda bir yapılmasına karar verilmiştir ancak sportif muhtevasının eski Yunan yarışma türlerinden değil, modern spordan oluşması

kararlaştırılmıştır. Bu spor dallarının arasında atletizm ve boks gibi sporların yanı sıra futbol, beysbol, eskrim, hentbol ve su sporları gibi 28 adet spor dalı bulunmaktadır. Her bir spor dalı ile ilgili kararları, oyun kurallarını ve oyunda kullanılacak materyallere kendi ile ilgili Uluslararası Federasyonlar (IFs) karar vermektedir.

Olimpiyat organizasyonunun en önemli yürütücü organı Uluslararası Olimpiyat Komitesi'dir (IOC). Her Olimpiyat Oyunu'nun yapılacağı ülke ve şehri seçmek hakkı IOC'ye aittir ve her ülkenin Olimpiyatlara katılabilmesi için IOC'ye bağlı Milli Olimpiyat Komitelerini kurlmaları gerekmektedir. Milli Olimpiyat Komiteleri, ülkelerinin Olimpiyat Oyunlarında temsil ve organize edilmesini temin etmektedirler. Olimpiyat Organizasyon Komiteleri ise geçici olarak kurulan ve evsahibi kentin seçiminden sonra organizasyonu yürütecek organlardır. Bunlardan başka ataşeler ve Uluslararası Olimpik Akademi gibi organlar da Olimpiyat organizasyonundaki önemli kuruluşlardır. IOC tarafından hazırlanmış Olimpik Şartname de önemli prensip, kural ve kanunlarla olimpik hareketin organizasyonunun yönetimini ve devamlılığını sağlamaktadır.

Ülkemizde bu konuda ciddi çalışmalar bulunmaktadır. İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu (HDK), Olimpiyat Oyunlarının hazırlanması, düzenlenmesi ve sonuçlandırılmasıyla ilgili tüm konularda yetkilidir. İstanbul kentinde yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanunu da uluslararası olimpik anlaşma şartlarına uygun olarak Olimpiyatların düzenlenmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenlemektedir.

Olimpiyat Tesislerinin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye Örneği ile Karşılaştırılması

Aynı zamanda dini bir merkez olan Olympia, Olimpiyat Oyunlarının ilk olarak düzenlendiği yerleşim yeri olarak kabul edilmektedir. Dönemine göre oldukça gelişmiş bir şehircilik anlayışına sahip olduğu söylenebilir. Olympia'da yer alan ve Olimpiyat organizasyonunda kullanılmış belli başlı tesisler; oyunların şampiyonları onuruna düzenlenen şenliklerin yapıldığı yer olan Prytoneion, Olimpiyat Konseyi toplantılarının yapıldığı Bouleuterion, resmi görevli ve önemli kişilerin konakladıkları Leonidaion olarak sıralanabilir. Olympia'da stadyum, palaestra, gymnasium, yüzme havuzları, banyolar ve hipodrom gibi spor tesisleri bulunmaktadır. Sporcular oyunlardan bir ay öncesinden yaşadıkları şehirden ayrılarak Olympia'ya gelerek şehir dışında kamp kurarlardı ve Olimpiyat Köyünün ilk örneği kabul edilen bu kampta hakemlerin eşliğinde antrenman yaparlardı.

- Olympia'daki spor yapılarının özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

Stadyum; Olimpiyatların ilk dönemlerinde stadyum bulunmamaktaydı ve sporcular kum

üzerinde yalnızca koşu yarışları düzenliyorlardı. Daha sonra programın ve sürenin artmasıyla M.Ö. 350'de Altis'te 45.000-50.000 kişilik ilk stadyum yapılmıştır. 192.28 m uzunluğundaki bu stadyumun zemini kilden yapılmıştı ve yalnızca atletizm yarışları için kullanılmaktaydı. Seyirciler için oturma yerleri yoktu ve seyirciler yarışı ayakta izliyorlardı. Daha sonra Anadolu'da görülen örneklerle stadyumun gelişimini takip edebilmekteyiz. Zaman içerisinde günümüzdeki formuna yaklaşan stadyumun bu değişimine, farklı coğrafi koşullar ve stadyuma eklenen farklı aktiviteler neden olmuştur.

Gymnasion; M.Ö. ikinci yüzyılda yapılan bina aşırı sıcak yada soğuk havalarda yarışmacıların hazırlandığı yapıydı. Spor salonu avlusunda koşu pistleri, disk ve cirit atma alanları yer almaktaydı.

Palaestra; Dövüş sporları ve atlama yarışlarının yapıldığı bina M.Ö. üçüncü yüzyılda yapılmıştır. Aynı zamanda güreşçilerin antrenman yaptıkları yapıda banyo ve tuvaletler yer almaktaydı.

Ayrıca Olympia'da modern olimpik havuzun yarısı ölçülerinde yüzme havuzu ve at yarışlarının yapıldığı bir hipodrom bulunmaktaydı. Spor yapan halkın sayısı az olduğu için tesisler oyunlardan sonra kullanılmazlardı. Olympia yerleşmesinin organizasyon anlayışı Olimpiyatlara aday ülkelere yol gösterecek niteliktedir. Olimpiyatların, Modern Olimpiyatlar adıyla yeniden canlandırılmasından sonra bu seviyede organizasyonlar hemen yapılamamıştır.

Spor dallarının değişmesi ve yeni spor dallarının ortaya çıkmasıyla tesislerin tür, boyut ve miktarları artmaktadır. Bugünkü anlayış, spor tesislerinde, spor aktivitelerinin yanı sıra eğlence ve dinlenme tesisleri, yemek salonları gibi aktiviteler gerektirmektedir. Olimpiyat organizasyonunun öneminin artmasıyla birlikte ülkeler farklı çözümler üreterek, ilk yıllardaki organizasyon eksikliklerinin üstesinden gelmeyi başarmışlardır. Mevcut şehirlerde Olimpiyatlar düzenlenirken, tesislerin şehrin farklı köşelerinde yada başka şehirlerde yapılması sorunu ortaya çıkmış, bunun sonucu olarak ulaşım ile ilgili ciddi yatırımlar yapılmıştır. Bu parçalı sistemin çözümü olarak, ileriki dönemlerde tesislerin büyük bir çoğunluğu merkezde toplanarak, birkaç spor dalının şehrin bir başka köşesinde yada başka şehirlerde düzenlenmesine olanak veren tasarımlar yapılmıştır. Son Olimpiyat organizasyonlarında neredeyse tüm tesisler tek bir merkezde toplanarak sporcu, görevli ve basının kaldığı Olimpiyat Köyleri de merkezin bir parçası haline getirilmiştir. Bunun en güzel örneği 2000 yılı Olimpiyat Oyunlarının düzenlendiği Sydney kentidir.

- Modern Olimpiyat tesislerinden en önemlisi olimpik stadyumlardır. Stadyumların

yerleşiminde en önemli kriter çevresel uygunluktur. Ayrıca seyirci ve sporcular için gereken tüm konfor sağlanmalıdır. Seyirci kapasitesi hakkında bir sınırlama olmasa da seyirci kapasitesi, 80.000 kişi yada daha fazlası olmalıdır (Ek 1, Ek 2, Ek 3).

Atatürk Olimpiyat Stadyumu, gösterilerde 100.000 kişiyi ağırlayabilecek şekilde tasarlanmıştır ve yüzde yüz görüş sağlayan 80.000 kişilik oturma yeri bulunmaktadır. FIFA ve IOC'nin normlarına uygun olarak inşa edilen stadyumda malzeme seçimi, ışık ve ses düzeni gibi konularda en son teknolojiler kullanılmıştır. Toplam 134 adet giriş kapısı bulunan stadyumun 1 saatte dolması ve 12 dakikada boşalması beklenmektedir.

Stadyumun en önemli sorunu ulaşım ve çevresindeki düzensiz yapılaşmadır. Ulaşım probleminin çözümü için projeler üretilmekte ve çalışılmaya devam edilmektedir. Stadyum Galatasaray Spor Kulübü'ne kiralanmış ve yapılan yatırımın geri dönmesi açısından bir hamle yapılmıştır.

- Spor salonları, basketbol, voleybol, hentbol, güreş, boks, eskrim, judo vb. sporların yapılabildiği tesislerdir. Birbirinin varyantı sporların aynı salonda yapılabilmesi için spor salonları, esnek olarak tasarlanmalı, oyunun sürekliliği ve kullanıcıların konforu için gerekli normlara uygun yapılmalıdırlar.

Toplam 6 adet salonu olan Sergi ve Gösteri Merkezi Olimpiyatlarda boks, eskrim, jimnastik, hentbol, judo, güreş, masa tenisi ve tekvando karşılaşmalarında kullanılmak üzere Olimpik Park'ta inşa edilecektir. Kapasitenin 5.000 kişi ile 18.000 kişi arasında değişeceği salon aynı anda birçok spor müsabakasının yapılmasına olanak verebilecek şekilde tasarlanmaktadır. Sergi ve Gösteri Merkezi oyunların ardından İstanbul'un kültürel ve ticari etkinliklerini karşılayabilecek bir tesis haline gelecektir. Şuan için tek sorun tesisin ortaklaşa yapılacağı yatırımcının bulunamamasıdır. Bu nedenle iyi bir yatırım aracı olacak tesis hayata geçirilememektedir.

İstanbul Olimpiyat Oyunları kapsamında voleybol karşılaşmalarının düzenlenmesi düşünülen tesis, 15.000 kişilik Abdi İpekçi Spor Salonu'dur. Halen kullanılmakta olan tesis pek çok ulusal ve uluslararası organizasyona evsahipliği yapmıştır. Oyunlardan önce yenilenmesi düşünülmektedir. Basketbol karşılaşmaları, Ataköy Çok Amaçlı Spor Salonunda yapılacaktır. 6 adet basketbol sahasının bulunduğu tesisin kapasitesi düzenlenecek olan aktivitelere göre 17.500 ile 30.000 kişi arasında değişmektedir. Oyunların ardından İstanbul halkı için çok amaçlı kullanımıyla oldukça yararlı bir tesis olacaktır.

- Yüzme havuzlarında Olimpiyat programı gereği, tek bir disiplinden fazlasının yapılması

zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yüzme havuzlarının yer aldığı tesiste; yüzme, senkronize yüzme, dalma ve sutopu havuzu olarak kullanılabilir havuzlar yer almalıdır. Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 15.000- 20.000 kişi arasındadır.

Yüzme yarışlarının İstanbul Olimpiyat Oyunları dahilinde iki ayrı tesiste yapılması düşünülmektedir. Bu tesislerden ilki Ataköy Olimpik Havuzu diğeri ise ENKA Spor Kompleksi'nin bir parçası olan Sadi Gülçelik Tesisleridir. Her iki havuzda günümüzde kullanılmaktadır ve oyunlardan önce yenilenmeleri ve kapasitelerinin artırılması düşünülmektedir. Daha önce Avrupa Yüzme Şampiyonası'na evsahipliği yapmış olan Ataköy Olimpik Yüzme Havuzu'nun kapasitesinin artırılması yeterli bir çözüm değildir. Tesisin etrafı sınırlıdır ve daha fazla büyüebilmesi için yeterli alana sahip değildir. Bu nedenle geçerli çözümler aranması daha doğru olacaktır.

- Bisiklet yarışlarının düzenlendiği velodromlar açık yada kapalı olarak yapılabilirler. Uzunluk, eğim ve genişlik gibi boyutları hesaplanarak ortaya çıkmaktadır. Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 5.000- 6.000 kişi arasındadır.

Bisiklet yarışlarının pist etabı için İstanbul'daki Olimpik Park'ta 6.000 kişilik bir velodrom inşa edilecektir. Henüz tasarı aşamasında olan tesisle ilgili henüz bir çalışma yapılmamıştır. Olimpiyatlara evsahipliğinin alınmasından sonra IOC ve UCI'nin standartlarına uygun bir çalışma gerçekleştirilecektir. IOC, velodromun oyunların ardından korunması gerektiğini önerdiği için kalıcı bir yapı düşünülmektedir.

- Olimpiyat Oyunları kapsamında tenis karşılaşmaları için en az bir adet ana kort bulunması zorunludur ve bu kort için tavsiye edilen seyirci kapasitesi 10.000 kişidir.

İstanbul Oyunları için Olimpik Park'ta kurulacak tenis merkezinin 12 adet korttan oluşması tasarlanmaktadır. Bu kortlar için önerilen seyirci kapasitesi 200-12.000 kişi arasında değişmektedir. ITF'nin tüm koşullarına uyacak olan tesis oyunların ardından kentin bu konudaki tüm ihtiyacını karşılayacak düzeydedir.

- Su sporları karşılaşmaları, olimpik su sporları merkezinde yapılmaktadır. Program, kürek, kano ve kayak yarışlarını kapsamaktadır. Tavsiye edilen min. Seyirci kapasitesi 20.000 kişidir. Yarış alanı olarak doğal sisli, rüzgarlı ve dalgalı alanlar tercih edilmez.

Küçükçekmece Gölü kenarına inşa edilecek "Kürek ve Kano Merkezi" su sporları yarışlarında kullanılacaktır. Yapısı nedeniyle gölde yarış ve antrenman alanlarının birbirinden ayrılabilir olması olumlu karşılanmaktadır. Seyirci kapasitesinin 10.000 kişi olması düşünülmektedir, ancak kapasitenin artırılması standartlara uyma konusunda daha iyi

olacaktır.

- Hokey, beysbol ve softbol karşılaşmaları için iki adet saha yeterli olmaktadır. Bunlara ek olarak antrenman ve ısınma amaçlı sahalar da bulunmalıdır. Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 10.000 ile 25.000 kişi arasında değişmektedir.

Hokey, beysbol ve softbol gibi sporlar Türkiye’de çok yaygın olmamakla beraber, IOC oyunların ardından bu sporların Türkiye’de yaygınlaşacağına inanmaktadır. Daha önceki adaylık çalışmalarında geçici yapılar önerilse de son adaylık çalışmalarında tüm gereksinimleri karşılayan daimi projeler sunulmuştur. Hokey ve beysbol stadyumlarında önerilen kapasite 15.000 ve softbol stadyumunda önerilen kapasite 8.500 kişidir. Tesislerde kullanılacak materyaller federasyonlar tarafından en son yayınlanmış kurallara uygun olarak seçilecektir.

- Binicilik tesislerinde biri kum, biri çim iki adet 50 x 100 m’lik pist, 20 m uzunluğunda hızlı hareket ringi ve diğer hizmet mekanları gerekmektedir. Kapasite, oturarak 3.000 kişi ve ayakta 50.000 kişi olarak tavsiye edilmektedir.

Silivri’de yer alan Klassis Binicilik Kulübü, 50 x 100 m’lik iki pisti, 5 hamle ringi, 5 atlama ringi ve ısınma alanı , 5 kum pist ve 2.000 m dörtnala ve engelli pisti, antrenman alanı ile FEI’nin standartlarına uymaktadır. Halen kullanılmakta olan tesisin yarışlardan önce bakımdan geçmesi düşünülmektedir. Atlı sporların mali açıdan İstanbul halkının geneli için yüksek olduğu düşünüldüğünde yeni bir tesis yerine mevcut tesisin kullanılması olumlu bir düşüncedir.

- Poligon ve okçuluk merkezleri için birer alan yeterli olmaktadır. Alanlar için tüm gereksinimler 1992 Barselona, 1996 Atlanta ve 2000 Sydney oyunlarında karşılanmıştır. Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 5.000 kişidir.

İstanbul Oyunlarının poligon ve okçuk merkezi olarak ENKA Spor Kompleksi ve İstinye semtindeki Poligon önerilmektedir. Her iki tesis de kullanılmakta olup oyunlardan önce yenilenmeleri planlanmaktadır. Kapasitelerinin yeterli olduğu tesislerde sorun Olimpik Park’a olan uzaklıktır.

- Badminton için tek bir alan yeterli olmaktadır. Bu alanın içerisinde min. 3 adet kort bulunması gerekmektedir. Tavsiye edilen seyirci kapasitesi 5.000 ile 20.000 kişi arasındadır.

Bağcılar Badminton Salonu 3 adet kortu ve 5.000 kişilik kapasitesiyle normlara uymaktadır. Yapımı tamamlamış olan tesisin ileride genişleme problemi ortaya çıkabilir. Şuan şehrin içinde ve etrafı sarılmış olan tesisin bu sorun karşısında zorlanması mümkündür.

• Olimpiyat organizasyonunda spor tesislerinin yanı sıra Olimpiyat Köyleri de önem taşımaktadır. Olimpiyat Oyunları sırasında dünyanın her yerinden yarışmacılara, antrenörlere ve görevlilere toplu yaşam imkanı sağlayan Olimpiyat Köyü kavramı 1952’de Helsinki Olimpiyat Oyunları sırasında oluşmuştur. Daha önceleri farklı yerlerde konaklayan sporcular 1952 yılından itibaren kendileri için hazırlanan köylerde kalmaya başlamışlardır. Zaman içerisinde sporcuların performansının artırılması amacıyla köylerin kapsamı genişlemiş dinlenme aktivitesinin yanı sıra antrenman ve eğlence gibi aktiviteler de eklenmiştir. Olimpiyat Köyleri, Olimpiyatların ardından satılarak hem kentin toplu konutlarına çözüm hem de ciddi anlamda geri dönen bir yatırım olmuştur. Olimpiyat Köyü’nden beklenen, tüm sporcu, antrenör ve görevlilerin yanı sıra basın mensuplarının; en iyi koşullarda konaklamasını sağlarken onların yemek, eğlence, haberleşme ve eğitim gibi diğer ihtiyaçlarının da karşılanmasıdır. Sporcuların yarış alanına en kısa zamanda ulaşabilmesi için mümkün olduğunca Olimpik Park’a yakın olmalıdır. 2000 Sydney oyunlarında olduğu gibi Olimpik Park’ın bir parçası olması tercih edilen bir özelliktir.

İstanbul Olimpiyat Oyunları için Halkalı’da Olimpiyat Parkı’na 5 dakika yürüyüş mesafesinde bir Olimpiyat Köyü tasarlanmaktadır. Olimpiyat Köyü, 16 spor tesisi içeren Olimpiyat Parkı’na 3 km, 5 spor tesisi içeren Güney Kompleksi’ne 14 km ve Basın ve Yayın Merkezi’ne 10 km uzaklıktadır.

Olimpiyat Köyü projesi Toplu Konut İdaresi ile birlikte yürütülmektedir. Olimpiyat Oyunları için hazırlanan köy projesi IOC’nin tavsiyeleri doğrultusunda tüm fonksiyonel ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Yaşama alanları ve kullanım alanları birbirinden ayrılmış olması, sporcuların ev yaşantısını rahatsız etmemeyi ve ziyaretlerin düzenini sağlamaktadır. Olimpiyat Köyü’nde kalacak kişi kapasitesi 17.630 olmasını sağlarken her kişi için 27 m² kullanım alanı hesaplanmıştır.

Olimpiyat sonrası kullanımda yeni konut ünitelerinin 5.000 aile tarafından kullanılması düşünülmektedir. Olimpiyat Köyü’nde çelik strüktür kullanılacaktır. Bu da tasarımda esnekliği ve hafif, esnek strüktürü ile depreme dayanıklılığı arttırılacaktır, aynı zamanda uygulama kolaylığı ve zaman tasarrufu sağlanacaktır.

Genel olarak yerleşim kriterleri, kullanıcı konforu ve tasarım ilkeleri ile seyirci kapasitesi bakımından İstanbul kenti için önerilen tesisler yeterli koşulları sağlamaktadır. İstanbul kentinin bu konudaki engelinin ulaşım ve alt yapı yetersizliği olduğu görülmektedir. Özellikle Olimpiyat Parkı’na ulaşım ile ilgili sorunların çözülememesi burada yapılması düşünülen tesislerin yapımını geciktirmiş ve harcanan sermayenin geri dönüşünü engellemiştir. Yapılmış

olan tesislerin hayata geçirilmesi en azından tesislerin bakımsız kalmasını önleyecektir. 2004 yılı Olimpiyat Oyunları evsahibi olarak Atina'yı seçen karar komisyonunun raporları incelendiğinde elenen şehirlerin genel eksikliklerinin altyapı ve ulaşım sorunları olduğu görülmüştür. İstanbul kentinin yeterli konaklama, sağlık hizmetlerini karşılayabildiği belirtilen raporda, henüz yeni Dış Hatlar Terminali'nin tasarı aşamasında olması ve ulaşım sorunu eksi puan olarak değerlendirilmiştir. Şuan önümüzde görülen adaylık 2012 oyunları için olacaktır ve evsahibi kentin seçimine 2 sene gibi bir zaman dilimi kalmıştır. Bu süre zarfında görülen eksikliklerin giderilmesi ve IOC'nin önüne daha somut projeler konması adaylık yarışında İstanbul'un şansını arttıracaktır.

KAYNAKLAR

- ACOG, (1992), Games of the XXVI Olympiad Atlanta 1996 Explanatory Boks, ACOG, USA.
- Akurgal, E., (1985), Ancient Civilizations and Ruins of Turkey, Haşet Kitapevi, İstanbul.
- Andronicos, M., (1985), Olympia, Ekdotike Athenon S.A., Athens.
- Association of National Olympic Committees, (2001), Sports Installations Technical Areas, ACNO, Mexico.
- Atabeyoğlu, C., (2000), Kurucumuz Selim Sırrı Tarcan, TMOK Yayınları: 3, A&B Yayıncılık, İstanbul.
- Atabeyoğlu, C., (2001), Sporda Devlet mi? Devlette Spor mu?, TMOK Yayınları: 7, A&B Yayıncılık, İstanbul.
- Atlanta Olympic Organisation Committee, (1994), Atlanta 1996 Volume 1, Volume 2, Volume 3, Volume 4, Volume 5, Copeland Design, Atlanta.
- Atlanta Olympic Organisation Committee, (1997), The Official Report of the Centennial Olympic Games Volume I, Volume II, Volume III, Peachtree Publishers, Atlanta.
- Atun, M., (2001), “ Sports-Sites-Culture Historic Sports Grounds and Conservation”, ICOMOS- CONGRESS of German National Comitte, 15-17 November 2001, Berlin.
- Charles, B., (1986), Citius- Altius- Fortius Athens 1896 The Games of the First Olympiad Official Report, Athens & H.Le Soudier, Paris.
- COOB'92, (1992), Official Report Games of the XXV Olympiad Barcelona Volume I The Chalenge, COOB'92 S.A., Barcelona.
- COOB'92, (1992), Official Report Games of the XXV Olympiad Barcelona Volume II The Means, COOB'92 S.A., Barcelona.
- COOB'92, (1992), Official Report Games of the XXV Olympiad Barcelona Volume III The Organisation, COOB'92 S.A., Barcelona.
- COOB'92, (1992), Official Report Games of the XXV Olympiad Barcelona Volume IV The Games, COOB'92 S.A., Barcelona.
- Daley, A., Kiearan, J., (1973), The Story of the Olympic Games, J.B. Lippicot Company, Philadelphia and New York.
- ENKA Spor, Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı, (1988), İstinye Sadi Gülçelik Spor Tesisleri, Alaş Matbaacılık, İstanbul.
- Eralp, T. N., (1993), Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Silahlar, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Sayı: 68, Ankara.
- Erdoğan, M., (1986), Spor Salonlarında Tesis Büyüklüğüne Bağlı Olarak Program İlkelerinin Araştırılması, İTU Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Erkal, M. E., (1986), Sosyolojik Açıdan Spor, T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Eski, Y. E., (1998), Türkiyedeki Kapalı Spor Tesislerinde Ortaya Çıkan Tasarım ve Yapım Sorunlarının Çözümüne İlişkin Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Gnoli, A., (1985), The Glory of Olympia Art, Heroes and Myths of the Ancient Olympic Games, Arnoldo Mondadori Editore, Milan.
- FIFA, (1995), Football Stadia Technical Recommendations and Requirements, Fotorotar A.G., Zurich.
- Güven, Ö., (1992), Türklerde Spor Kültürü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Sayı: 57, Türk Kültüründen Yayınlar Dizisi Sayı: 16, Ankara.
- Güven, Ö., (1999), Türklerde Spor Kültürü, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Türk Kültüründen Yayınlar Dizisi Sayı: 44, Ankara.
- HDK, Adaylık Kitapçığı 2008, (2001), Tek Basımevi, İstanbul.
- HOCOG, (1955), XV Olympiad Helsinki 1952, Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki.
- IBF, (2002), International Badminton Federation 2002-2003 Statues, IBF, UK.
- In Sight Yased, (2001), Foreign Investors Association of Turkey Volume: 2, Esen Ofset, İstanbul.
- International Basketball Federation, (1997), Guide to Basketball Facilities for High Level Competitions, S.B.R srl, Italy.
- International Softball Federation ISF, (1999), Technical and Procedural Manual ISF, Florida.
- IOC, (1996), Manual for Candidate Cities for the Games of the XXVIII Olympiad 2004, IOC, Lausanne.
- IOC, (1997), Report of the IOC Evaluation Commission for the Games of the XXVIII Olympiad in 2004, IOC, Lausanne.
- IOC, (2001) Olympic Charter, IOC, Switzerland.
- İlhan, N., (2001), "Stadia of Anatolia", ICOMOS- CONGRESS of German National Committee, 15-17 November 2001, Berlin.
- İstanbul Anadolu Yakası Belediyeleri, (2000), İstanbul Anadolu Yakası Spor Dosyası Problemler ve Çözüm Önerileri, İstanbul.
- İstanbul Olympic Bidding Committee, (2000), Olympist İstanbul 2004 Candidature File Theme 4, Ana Basım, İstanbul.
- İstanbul Olympic Bidding Committee, (2001), İstanbul 2008 Candidature File Volume 1, Volume 2, Volume 3, Ana Basım, İstanbul.
- İşcan, F., (1988), Türklerde Spor Kültürü, T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 55, Ankara.
- Karaküçük, S., (1988), Tarihsel ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları, Uzman Matbaacılık, Ankara.
- Koçu, R. E., (1965), " Cirid, Cirid Oyunu Maddesi " , İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 7, İstanbul.
- Los Angeles Olympic Organizing Committee, (1980), Our First 1000 Days, LAOOC, Los Angeles.
- Los Angeles Olympic Organizing Committee, (1981), Games of the XXIIIrd Olympiad Los Angeles 1984 Explanatory Brochure, James Robie Design Associates, Los Angeles.
- Los Angeles Olympic Organizing Committee, (1983), Olympic Countdown 454 Days to Go

Media Guide, LAOOC, Los Angeles.

Los Angeles Olympic Organizing Committee, (1984), Los Angeles Olympic Games Olympic Access, LAOOC, Los Angeles.

MORPA- Spor Ansiklopedisi, (1997), Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Moskow Olympic Organizing Committee, (1978), Report of the Organizing Committee of the 1980 Olympic Games in Moskow Presented to the 80th Session of the International Olympic Committee, OCOG -80, Athens.

Moskow Olympic Organizing Committee, (1979), Games of the XXIIth Olympiad Moskow 80, OCOG -80, Moskow.

Moskow Olympic Organizing Committee, (1981), Games of the XXII Olympiad Volume 2 Organisation, Fizkultura i Sport Publishers, Moskow.

Newsport, (2001), Olympist İstanbul 2008, Candidate City No: 26, Etki Yayıncılık, İstanbul.

Olympic International Summer Sports Federations, (2000), Manual for Candidate Cities for the Games of XXIV Olympiad 2008, ASOIF, Lusanne.

Öngel, H. B., (2001), Türk Kültür Tarihinde Spor, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları/ 2564, Yayınlar Dairesi Başkanlığı Kültür Eserleri Dizisi/286, Ankara.

Öztelli, C., (1976), “ Cirit ve Cirit Oyunu Üzerine ”, Geleneksel Türk Sporları Semineri, 31 Temmuz 1976, Konya.

Pakalın, M. Z., (1993), Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Cilt: 2, MEB Yayınları: 2505, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 647, Sözlük Dizisi: 2, İstanbul.

SAM- Sosyal Araştırmalar Merkezi, (2001), İstanbul İli Spor Tesisleri Envanteri, SAM Yayımevi, İstanbul.

Saltuk, S., (1995), Antik Stadyumlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul.

Saltuk, S., (2001), Antik Çağda Hipodromlar, Circuslar, Ege Yayınları, İstanbul.

Samaranch, H. E. J. H., (1990), 100 Years of the Olympic Games of Modern Times 1896-1996, Olympische Sport Bibliothek, Berlin.

Swaddlig, J., (2000) Antik Olimpiyat Oyunları, Homer Kitapevi, İstanbul.

Schöbel, H., (1976), Olympia und Seine Spiele, Urania-verlag Leipzig.Jena.Berlin, Leipzig.

Seoul Olympic Organizing Committee, (1989), Official Report Organization & Planning Volume 1 Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988, Korea Textbook Co. Ltd., Seoul.

Seoul Olympic Organizing Committee, (1984), First Official Report of the Organizing Committee of the Games For the XXIVth Olympiad Submitted to the 88th Session of the International Olympic Committee, Los Angeles.

Seoul Olympic Organizing Committee, (1983), Administrative Guide Book for Delegations Seoul 1988, Korea Textbook Co. Ltd., Seoul.

Seoul Olympic Organizing Committee,(1988), Media Transportation Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988, Korea Textbook Co. Ltd., Seoul.

Seoul Olympic Organizing Committee, (1983), Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988, Korea Textbook Co. Ltd., Seoul.

SOCOG,(1997), Pre Games Training Guide Sydney 200 Olympic Games, Sydney Olympics

2000 Bid Limited, Sydney.

Sydney Olympic Organizing Committee,(1993), Sydney 2000 Olympic Information Volume 2nd, Sydney Olympics 2000 Bid Limited, Sydney.

Sydney Olympic Organizing Committee,(2000), General Information Sydney 2000 Share the Sprit Volume I, Volume II, Volume III, Sydeney Olympics 2000 BID Limited, Australia.

The British Olympic Association (1909), The Fourth Olympiad London 1908 Official Report, Spottiswoode and CO. Ltd., London.

The Organizing Committee for the XIV Olympiad, (1948), XIVth Olympiad London 1948 The Official Report for the XIV Olympiad, Mc Corquodale & Co. Ltd., London.

The Swedish Olympic Committee, (1913), The Fifth Olympiad The official Report of the Olympic Games Stockholm 1912, The Central Tryckeriet, Stockholm.

Tokyo Olympic Organizing Committee, (1964), The Games of the XVIII Olympiad Tokyo 1964 The Official Report of the Organizing Committee, The Kyodo News Service, Tokyo.

Yew, W., (1996), The Olympic Image the First 100 Years, The Wah Pres, Singapore.

Yalouris, N., (1982), The Olympic Games in Ancient Greece, Ekdotike Athenon S.A., Athens.

İNTERNET KAYNAKLARI

[1] www.fifa.com/index.html

[2] www.olympic.org/uk/index

[3] www.olimpiyatkomitesi.org.tr

[4] www.olympist.org/2008

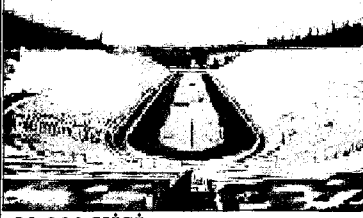

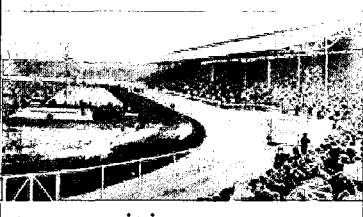
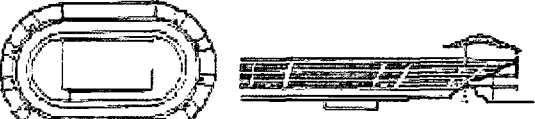

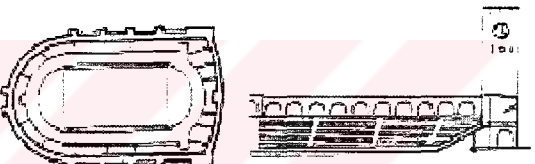
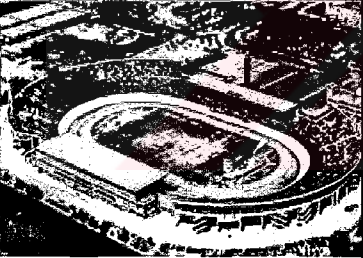

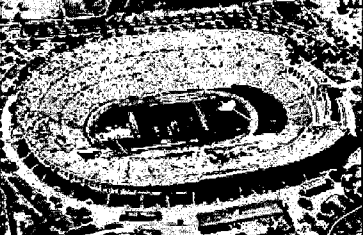
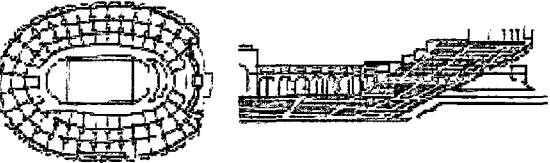
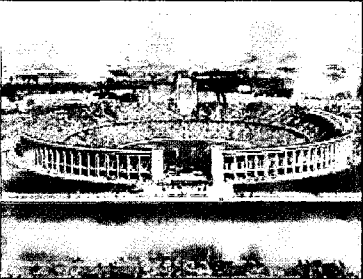
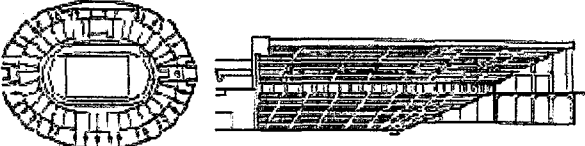
[5] www.sfo.com

EKLER

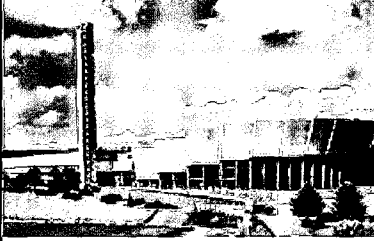

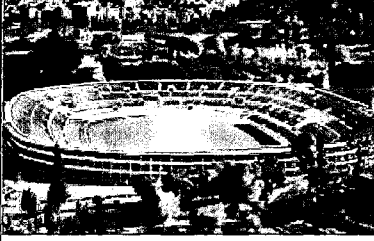

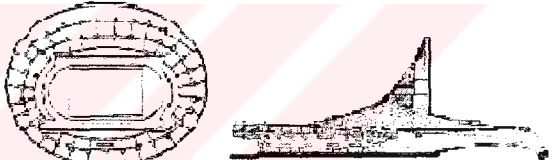

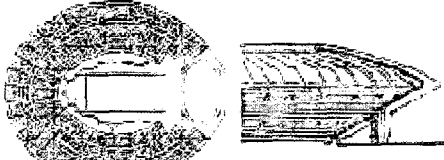
- Ek 1 Olimpiyat Stadyumları (1896-1932 Arası)
- Ek 2 Olimpiyat Stadyumları (1952- 1976 Arası)
- Ek 3 Olimpiyat Stadyumları (1980- 2000 Arası)
- Ek 4 Medyanın Olimpiyat Stadyumu Hakkındaki Yazıları

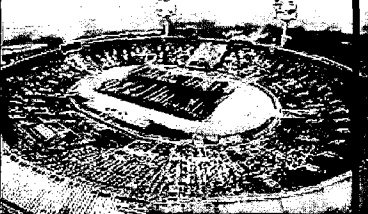
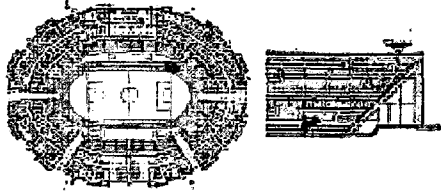
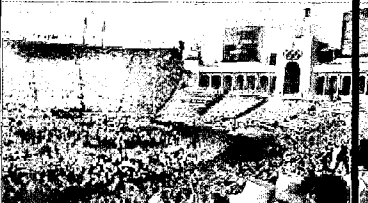
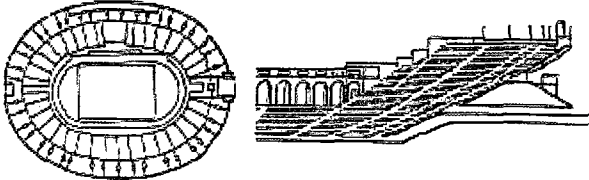
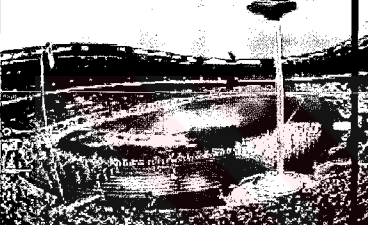
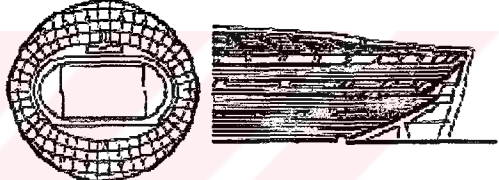

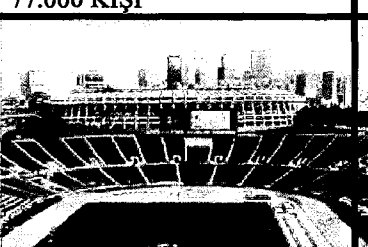
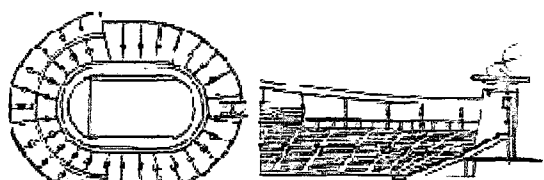
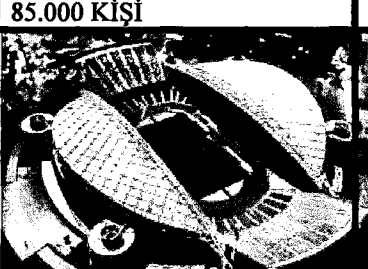
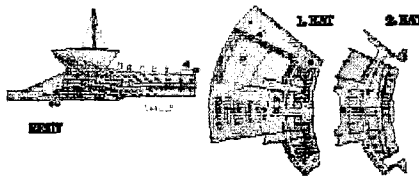
Ek 1 Olimpiyat Stadyumları (1896-1932 Arası)

1896 ATINA	 <p>80.000 KİŞİ</p>	
1908 LONDRA	 <p>100.000 KİŞİ</p>	
1912 STOCKHOLM	 <p>30.000 KİŞİ</p>	
1928 AMSTERDAM	 <p>40.000 KİŞİ</p>	
1932 LOS ANGELES	 <p>105.000 KİŞİ</p>	
1936 BERLİN	 <p>100.000 KİŞİ</p>	

Ek 2 Olimpiyat Stadyumları (1952- 1976 Arası)

1952 HELSINKI	 <p>70.000 Kişi</p>	
1960 ROMA	 <p>80.000 Kişi</p>	
1964 TOKYO	 <p>75.000 Kişi</p>	
1968 MEKSİKA	 <p>105.000 Kişi</p>	
1972 MÜNİH	 <p>80.000 Kişi</p>	
1976 MONTREAL	 <p>60.000 Kişi</p>	

Ek 3 Olimpiyat Stadyumları (1980- 2000 Arası)

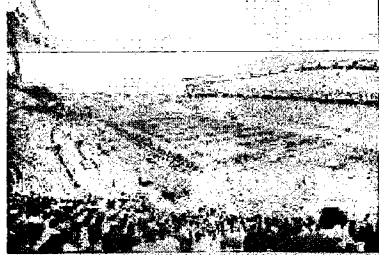
1980 MOSKOVA	 <p>60.000 KİŞİ</p>	
1984 LOS ANGELES	 <p>100.000 KİŞİ</p>	
1988 SEUL	 <p>100.000 KİŞİ</p>	
1992 BARSELONA	 <p>77.000 KİŞİ</p>	
1996 ATLANTA	 <p>85.000 KİŞİ</p>	
2000 SYDNEY	 <p>80.000 KİŞİ</p>	

Ek 4 Medyanın Olimpiyat Stadyumu Hakkındaki Yazıları

Olympiakos maçı öncesindeki sahneler tekrar etti

Yine rezalet

Olimpiyat Stadı'nı dolakuran 65 bin kişi, saatlerce trafikte bekledi. Arabalar stadın etrafında kilometre diliminde bıraktıldı. Sert esen rüzgar futbolseverleri üşüttü. İşler sürdü, maç 30 dakka geçti

Stat mükemmel ama

25 milyar dolar harcama ile yapılan Atina Olimpiyat Stadı'nda bir kez daha park alanının yetersizliği ve, stat için oluşan

Bin 500 polis seferber oldu

A. SARAY, Dışişleri Bakanlığı'nun aldığı tedbirler, bugün problemli geçti. Stadyum kapılarının açılması saatlerce sürdü. Trafikler yavaşlatılmak istenirken bazı araçlar stadın etrafında dolaşmaya başladı. Trafikler çözülmeye başlandı. Ancak bu park alanı yeterli değil. Çoğu taraftar otobüsleri Olimpiyat Stadı'na bir kilometre dışarda bekliyor. Trafikler yavaşladı.

Yüksek fiyatlar tepki topladı

MÜHÜR, Bu günün en büyük sorunu, stadın giriş ücretiyle ilgili. Stadın giriş ücreti, futbolseverlerin büyük bir kısmını rahatsız etti. Stadın giriş ücreti, futbolseverlerin büyük bir kısmını rahatsız etti. Stadın giriş ücreti, futbolseverlerin büyük bir kısmını rahatsız etti.

Stadın renkli olduğu

MAÇI Olimpiyat Stadı'nda futbolseverler, maçın başlamasıyla birlikte, stadın etrafında dolaşmaya başladı. Stadın etrafında dolaşmaya başladı. Stadın etrafında dolaşmaya başladı.

500 polis... Trafikler... Stadın etrafında...

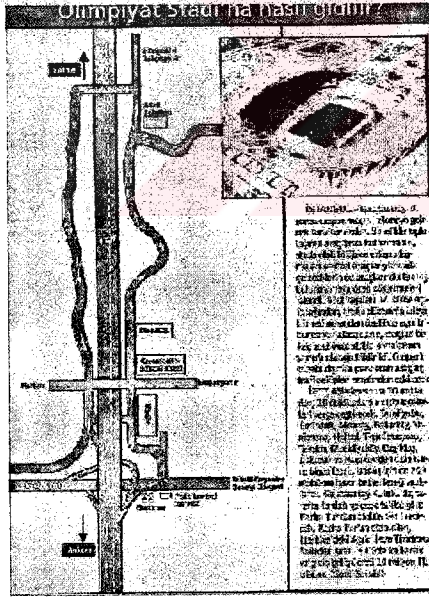
NEGMİ TANYOLAÇ

Olimpik rezaletin öteki yüzü

Stadın etrafında... Trafikler... Stadın etrafında...

Stadın etrafında... Trafikler... Stadın etrafında...

Bu stada gidilir

BİR kısım medya, Olimpiyat Stadı'ndaki maçın sonra trafik karmışan yaşadığını söylüyor. Kılışın yalan. Dönüce pek çok stada gittim. Bu kapasitede ve bu dolulukta her stadın dışarda böyle karmışan oluyor. Ne yaparsanız yapın 60 bin kişinin dağılması bir meseledir. O kadar kalabalık da normaldir. Maç günü gerek İstanbul Vallisi, gerek İstanbul Trafik Şube Müdürü'ne insan üstü bir çareler göstermişler. Bunu Galatasaray yöneticileri de söylüyor. Bu çaba gösterilmeye devam edilirse, stadın trafiginde bir sorun olmaz. Hatta insanlar alışınca daha da rahatlaşabilir. Tabii sorunların bu konsantrasyonu her hafta göstermeleri kaydıyla. Galatasaray'ın bu stada gitmesi, stat açısından çok iyi oldu. Bütün aksaklıklar ortaya çıktı gibi, birkaç gün içinde meseleleri çözümlenmesi muhtemel bir yatırım kurtuldu. Galatasaray ise iyi bir stada ve iyi bir gelir kaynağına kavuştu. Eğer ayaklar akar ve rüzgâr panelleri de yapılırsa, Ali Sami Yen'e dönmeğe gerek bile kalmayabilir. Bir kısım medyanın karalaması da bu yüzden.

Genel olarak medyanın olumsuz eleştirilerine maruz kalan stadyumda en çok eleştiri alan eksiklikler ulaşım ve rüzgar sorunu.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi 17.08.1979

Doğum yeri İstanbul

Lise 1993-1997 Orhan Cemal Fersoy Lisesi

Lisans 1997-2001 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

Çalıştığı kurumlar

2002-2003 Rahmi Koç Müzesi
2003 Yılmazlar İnşaat

